

**התגבשותה של 'תורת הקל וחומר' במשפט
הישראלי. השפעת העבר על ניסוחיה ודרכי יישומה
בהווה, בתחום הפילי.**

מאת: גבריאל חזות

בהנחיית: פרופ' דורון מנשה

פרופ' יצחק ברנד

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה"

נספחים

כרך 2

אוניברסיטת חיפה

הרשות ללימודים מתקדמים

הוועדה הכלל-אוניברסיטאית לתלמידי מחקר

אייר התשפ"ד

יוני 2024

תוכן

5	נספח א - כל הקלין וחמורין בתחום הפלילי
113	נספח ב- הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון – עונשין
125	נספח ג - הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון - דיני ראיות
133	נספח ד- הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון – חסד"פ
153	נספח ה- פסיקות 'אין עונשין מן הדין' בפסיקות העליון

נספח- א : כל הקליין וחמורין בתחום הפלילי

1. דיון נוסף פלילי מס' 2316/95 * עימאד גנימאת נגד מדינת ישראל

ז. (1) מעצרו של נאשם מהווה אמצעי חמור. לכן אין להשתמש בו אלא במקרים בהם הוא נחוץ. כך היה לפני תחילתו של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וכך הוא - בחינת **קל וחומר** - מאז תחילתו. עם זאת ברור, שבמקרים רבים מאוד אין מנוס ממעצר, וכי ההימנעות מן השימוש בו תפגע בשלום הציבור, בביטחונו ובערכים חיוניים מוגנים אחרים (618 ז-619 א).

לא עונשין חלשה

2. רשות ערעור פלילי 99 / 2413 טוראי רחמים גיספן נגד התובע הצבאי הראשי

אפשר להתעלם מטעות כזאת, לפי סעיף 215 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], אפילו בתקיפה ישירה בדרך של ערעור. **קל וחומר** שאפשר להתעלם ממנה בתקיפה עקיפה.

לא חסד"פ בינונית

3. בקשות שונות פלילי מס' 1986/94 מדינת ישראל נגד אלברט (בבר) בן דוד עמר

אם נתרצה המחוקק והסכים כי יוחזק נאשם במעצר ממש ל-48 שעות נוספות לאחר שזכה בהחלטת שחרור בערובה - והכול כדי ליתן בידי המדינה אפשרות אפקטיבית לערור על אותה החלטה - **קל וחומר** במקום שבו מתהלך נאשם חופשי ומתעכבת ל-48 שעות אך זכותו לצאת את הארץ

כן עונשין גבוהה

4. ע"פ 2868/13 אלישע חייבטוב נגד מדינת ישראל

הקביעה כי בנסיבות העניין יש הצדקה לפסול את דו"ח השחזור מלשמש ראיה קבילה מקובלת עלי לחלוטין. יש להצטער על כך שאנו שבים ונתקלים במקרים של פגיעה חמורה בזכות ההיוועצות של חשודים. אין צורך להכביר מלים על חשיבותה של זכות ההיוועצות, והדברים נכונים בבחינת **קל וחומר** כאשר החשוד אינו בן המקום ואף שפת החקירה אינה שגורה בפיו.

לא ראיות בינונית

5. ערעור פלילי מס' 1988/94 דני בראון נגד מדינת ישראל

לפיכך יש מקום להיזהר מאוד, בחינת כבדהו וחשדהו, בבקשות לפסילת שופט המתבססות על החלטות של השופט בקשר לניהול המשפט. **קל וחומר** כך, אם יש יסוד להניח כי אותו בעל דין המבקש את הפסילה הוא שגרם בהתנהגותו לקבלת אותן החלטות, המשמשות אותו לאחר מכן כבסיס לבקשת הפסילה

לא חסד"פ חלשה

6. ע"פ 4456/14 אביגדור קלנר נגד מדינת ישראל

מחובתו של בית המשפט לשמור על מידתיות בענישה, חובה שהיא פועל יוצא מהשפעת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו על הוראות דיני העונשין. כידוע, חוקי היסוד וזכויות האדם שעוגנו בהם מקרינים על כל ענפי המשפט ומשפיעים על תפיסות היסוד הנהוגות במסגרתם, **קל וחומר** בבחינת הסדרים משפטיים שהתקבלו לאחר חקיקתם. הדברים חשובים במיוחד בתחום המשפט הפלילי אשר "יותר מכל ענף משפטי אחר, קשור קשר אמיץ לחירותו האישית של הפרט"

לא עונשין בינונית

7. ע"פ 10596-03 גרגורי בשירוב נ' מדינת ישראל

שותף אני לדיעה כי לא היה כל מנוס אלא להתערב בהכרעותיה העובדתיות של הערכאה הראשונה. **קל וחומר**, אם מביאים בחשבון אף את דבר גיליון של ראיות חדשות אשר לא הוצגו בפני בית-משפט קמא, ובכלל זה את הידיעות בדבר עברה הפלילי של ילנה, אשר מאירות באור שונה את אופייה של העדה המרכזית של התביעה.

לא ראיות בינונית

8. ע"פ 389-91 מדינת ישראל נ' ישראל ויסמרק ז"ל

הרי רשאי בעל העסק הנוגע בדבר להיזקק לטענת ההגנה שהוא האמין עובדתית, ובאופן סביר, שהעירייה דאגה להתרת ניהול עסק זה לכל דבר ועניין, ושהוא מצדו נקט אמצעים נאותים לקיום החוק. **קל וחומר** כאשר קיבל אישור ממחלקת ההנדסה כי הפעלת הנגרייה מהווה שימוש מותר באותם מבנים.

לא ראיות חלשה

9. ע"פ 121-88 מדינת ישראל נ' מרדכי דרויש

אולם ענינו בשאלה, שמא חשב פלוני שהוא זכאי לקבל מה שלקח, ולענין מצב נפשי זה - מנהג בעלים שהיה מקובל במסגרת פלונית הוא רלוונטי בהחלט. והוא הדין באשר למידת גילוי שנקטו: מעשים שנעשו באורח גלוי, מוצהר, מתועד ופתוח לעיון אינם מתיישבים עם העדר תביעת זכות בתום לב כפי שמתיישבים מעשים שנעשו בצינעה, בהסתר, **קל וחומר** במחתרת. משתי בחינות אחרונות אלה נטלה על עצמה התביעה במשפט זה נטל קשה מנשוא: רובם ככולם של המעשים חוזרים על עצמם, קבוצות-קבוצות כפי שיפורט להלן, לאורך שנים; ורובם ככולם נעשו בדרך שאין

לא ראיות חלשה

10. בש"פ 7686-03 רובשן רפייב נ' מדינת ישראל

ואם כך הוא לענין ענישה לאחר שהנאשם הורשע ונמצא אשם, **קל וחומר** שעיקרון זה יעמוד לגד ענינו במקרה של מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע, שיש לנהוג בשלילת חירותו זהירות מירבית; ואם כך הוא לענין מידת מידת העונש, אם קל הוא ואם חמור הוא – באופן משמעותי – מהעונש שהושת על נאשם אחר בנסיבות דומות, **קל וחומר** שיש לזהר מאפליה פסולה, כאשר מדובר לא בקולה או בחומרה אלא בשלילת חירות האשם לעומת זכותו היסודית להתהלך חופשי כאחד האדם

לא עונשין בינונית

11. ע"פ 9956-05 אסף שי נ' מדינת ישראל

בכל הנוגע להוכחת היסוד הנפשי, פסק בית-המשפט המחוזי כי כאשר המערער החליט לעיין במפת דרכים תוך כדי נהיגה במשאית - **קל וחומר** כאשר ידע כי לפניו נוסעת מכונית אחרת - נהג המערער בקלות-דעת כאמור בסעיף 20(א)(2)(ב) לחוק העונשין, וכי נטל סיכון בלתי סביר בנוגע לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית מתוך תקווה להצליח למונעה. לגישת בית-המשפט המחוזי, לא ניתן לסווג את טעותו של המערער כמעשה רשלני או כהסחת דעת מקרית מהכביש, שכן המערער יצר את המצב המסוכן באופן מודע בכך שבחר לעיין במפה בעודו נוהג במשאית וזאת במקום שיעצור את המשאית בצד הדרך.

לא עונשין בינונית

12. ע"פ 4784-13 ניר סומך נ' מדינת ישראל

תחת זאת, הסתפקה טלי בתיאור כללי בלבד לפיו ראתה את מנעול ההגה עומד לפגוע בניר; רביעית, שתיקתה של טלי בחקירותיה, למעט בחקירה הראשונה, כאשר כעדה, שאינה חשודה, אין לה זכות שתיקה – "תמונה מאד ומלמדת כי היא לא ראתה את מנעול ההגה בכלל, **קל וחומר** שלא ראתה אותו מונף" (שם); חמישית, בדומה לעדותו של ניר, גם עדותה של טלי 'מתפתחת', ונצבעת "בצבעים עזים" (שם) רק בשלבים מאוחרים יותר של המשפט.

לא ראיות חלשה

13. ע"פ 86-334 סאלח בן חמודי סבאח נ' מדינת ישראל

כלל נקוט הוא, וזו ההלכה של בית-משפט זה, כי בדרך כלל אין דרגת הערעור מתערבת במימצאים העובדתיים שנקבעו על-ידי בית המשפט בדרגה הראשונה, אלא אם הוכחה טעות בולטת בשיקוליו או פגם אחר היורד לשורשו של עניין. **קל וחומר** כאשר המימצאים מושתתים על מהימנות העדים שהופיעו לפניו,

לא ראיות חלשה

14. רע"פ 04-4142 סמל(מיל.) איתי מילשטיין נ' התובע הצבאי

השופט לוי סבור, כי הפרשנות שאומצה על-ידי בתי הדין הצבאיים לסעיף 162 לחסד"פ, לפיה בהינתן כי שתיקת נאשם יכולה לספק את הדרישה לראייה מסייעת, **קל וחומר** שהיא יכולה להוות גם "דבר מה נוסף" להודאתו של נאשם, אינה נקיה מספקות.

לא ראיות בינונית

בית-הדין דחה טענות אלה. נקבע כי על-פי האמור בסעיף 162 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי"), הימנעותו של נאשם להעיד להגנתו עשויה לחזק את ראיות התביעה, ואף לשמש להן סיוע. משכך – ועל דרך **קל וחומר** – נקבע כי אין כל מניעה כי שתיקתו של הנאשם תהווה גם "דבר מה נוסף" להודאתו בחקירה.

השופט ח' כהן כי:

"האמרות האמורות של המנוח יכלו לשמש ראית סיוע להודאות המערערים, אילו היה צורך בראיות סיוע של ממש. והרי הדברים **קל וחומר**: אם היה באמרות אלה משום ראית סיוע של ממש להודאות המערערים, "דבר מה" לחזק הודאותיהם לא כל שכן"

כן ראיות גבוהה

15. ע"פ 10-6577 פלוני נ' מדינת ישראל

תופעת כבישתן של עדויות הינה חזון נפרץ כאשר מדובר בעבירות אלימות ומין במשפחה – **קל וחומר** עבירות שבוצעו כלפי קטינים, ואין בכבישה עצמה כדי לפגוע במהימנות עדותו של נפגע העבירה כאשר ישנו הסבר מניח את הדעת להשהיית התלונה ולגילוייה דווקא במועד הרלוונטי"

אין ראיות חלשה

16. בש"פ 00-2305 פלוני נ' מדינת ישראל

"...הוראת האשפוז אינה פרי שיקול רפואי בלבד. היא חייבת לאזן בין השיקולים השונים – חירותו של חולה הנפש, הטיפול בו, שלום הציבור – הבאים בחשבון. חלקם של השיקולים אינם בעלי אופי רפואי (חירות החולה), או אופי רפואי בלבד (שלום הציבור). מכאן הצורך לקיים פיקוח על הוראתו של הפסיכיאטר המחוזי... הפיקוח חייב להיות בעל אופי שיפוטי. פיקוח כזה הוא חיוני להבטחת חירותו של חולה הנפש; פיקוח כזה דרוש להבטחת שלום הציבור".

אם כך באשפוז אזרחי, **קל וחומר** באשפוז פלילי; אשפוז הנלווה אל הליך פלילי, הליך שבית-המשפט מטבע בריאתו נוצר לטיפול בו.

45. מסקנתנו היא אפוא זו, שכתב-האישום נגד העורר הוגש בסמכות ולאחר שהתביעה שקלה כראוי את שהיה עליה לשקול. אשר לטענותיו הספציפיות של העורר, אלו ראוי להן כי תישמענה בגדרי ההליך הפלילי.

כן ראיות בינונית

17. ע"פ 07-4623 מדינת ישראל נ' יאיר אזרי

סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש] התשמ"ב-1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי") מורה כי "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן". **מקל**

והומר, שבית משפט קמא יכול היה להרשיע את המערער בהחזקה ממשית של הסם מקום בו העובדות עליהן התבססה ההרשעה נטענו כולן בכתב האישום והעבירה בה הורשע המערער היתה זו שיוחסה לו בכתב האישום.

כן חסד"פ גבוהה

18. ע"פ 5582-09 פלוני נ' מדינת ישראל

לדידי, העדים שטיפלו במתלוננת אינם יכולים להיחשב כמומחים מטעם התביעה. ודוק: אין חולק כי עדותם של המטפלים במתלוננת היא חיונית ויש לה משקל, ואפילו משקל נכבד. פרופ' לוי-שיף, הפסיכולוגית אנה אשד והעובדת הסוציאלית ויקי סקנדריון הם מומחים בתחומם, ואף מומחים מהמעלה הראשונה כפי שעולה מתיאור ניסיונם ועברם המקצועי, אך הם אינם יכולים להיחשב כמומחים מטעם התביעה במשמעות הרגילה של הדברים וזאת על דרך של **קל והומר** מהדין האזרחי.

בדין האזרחי, רופא או פסיכולוג שטיפלו בפציינט אינם יכולים להתמנות כמומחים מטעם בית המשפט לאור תקנה 126 לתקנות סדר הדין האזרחי הקובעת כי "מומחה שיעץ עצה או חיווה דעתו לאדם בענין שבתחום מומחיותו, לא יוזמן מטעם בית המשפט כמומחה באותו ענין כשאותו אדם צד בו". התקנה חלה אמנם על מומחה מטעם בית המשפט, אך אין להסיק ממנה היתר המאפשר הגשת חוות דעת מומחה מטעם בעל דין, מקום שאותו מומחה טיפל בבעל הדין.

כן ראיות גבוהה

19. ע"פ 125-74 מירוס, חברה למסחר בינלאומי בע"מ נ' מדינת ישראל

.... וכו'. הדיבור "בתום בירור האשמה", אין ספק שכוונתו לזמן התכוף לתום הבירור, והסעיף שאחריו - הוא הסעיף 165 - אף הגבלה זמנית למתן הנימוקים משתמעת ממנו מכללא. שם נאמר: "על אף האמור בסעיף 164, אם הודיע בית המשפט על זיכוי הנאשם, רשאי הוא - (1) לפרט נימוקיו מיד או תוך שלושים יום מיום ההודעה".... וכו'. מכלל הן אתה שומע לאו. במקרה של זיכוי מותר לבית-המשפט ליתן את נימוקיו תוך שלושים יום מיום ההודעה על הזיכוי. מכאן שההודעה על הזיכוי צריכה להינתן מיד; קל-והומר שבמקרה של הרשעה גם ההחלטה וגם הנימוקים צריכים להינתן מיד בתום בירור האשמה. ודאי לא התכוון המחוקק להרשות לבית-המשפט להשהות לכמה חדשים את מתן החלטתו על זיכוי או על הרשעתו של הנאשם ויחד עם זאת להתיר לו - במקרה של זיכוי בלבד - 30 ימים נוספים למתן נימוקיו.

כן חסד"פ גבוהה

20. בג"ץ 4539-92 יעקב קבלרו נ' היועץ המשפטי לממשלה

(2) יש הבדל בין סגירת תיק בשל חוסר ראיות לבין סגירת תיק בשל חוסר אשמה, גם אם לא ניתן לכך פירסום ברבים; אפשר להבין ללבו של אדם המשוכנע שהוא חף מפשע, כאשר הוא דורש כי חשד שהועלה נגדו יימחק לחלוטין, ובתיק שנפתח נגדו יירשם כי התיק נסגר כיוון שהתברר כי אין הוא אשם. ואם כל אדם כך, עורך-דין **קל והומר** שכך (54-א-ב).

ב. (1) חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, המסדיר סגירה של תיקי חקירה משום שאין ראיות מספיקות או משום שאין עניין לציבור, אינו מסדיר את הרישום בתיק שנסגר. הרישום מסור לשיקול הדעת של המשטרה או של הפרקליטות, לפי העניין (54-ה-ו).

לא חסד"פ חלשה

21. ע"פ 2697-14 ניסים דוד חדאד נ' מדינת ישראל

לפי חוות הדעת של ד"ר קוגל (נ/29), בהתאם לספרות הרפואית ולפי ניסיונו המקצועי, החדרת אצבע לפי הטבעת, גם כשהיא מתבצעת שלא בכפייה ותוך שיתוף פעולה, יכולה לגרום "פציעות לרירית התעלה האנאלית והחלחולת", ו**קל והומר** כאשר מדובר בהכנסת אצבע שלא מתוך שיתוף פעולה וללא הרפיית שרירי פי הטבעת "ובן בנו של **קל והומר** שכאשר יש פציעה קודמת ומכניסים לתוך פי הטבעת אצבע בצורה לא מקצועית".

לא ראיות חלשה

22. ע"פ 84-534 אסתר ארי (פנחס) נ' מדינת ישראל

חובה הייתה על אנשי המשטרה לערוך חקירותיהם בכוחות עצמם, ללא נוכחותם וללא שיתופם של המתלוננים או של אחרים. **קל וחומר** כאשר מתברר לחוקרי המשטרה, שקיימת אפשרות, כי הנושא שהם דנים בו נופל במסגרת מחלוקת אזרחית, והמתלונן מנסה להיעזר בשירותי המשטרה כדי לקדם אינטרסים פרטיים משלו. במקרה כזה עליהם להרחיק מכול וכול את המתלונן ממעורבות בחקירה, ואין צורך להאריך בהסברים.

לא חסד"פ חלשה

23. ע"פ 14-7621 אהרן גוטסדינר נ' מדינת ישראל

ראשית, בית המשפט המחוזי קבע כי אוחנה ידע גם ידע את העובדות לאשורן: "המסקנה הנובעת מהתנהלותו זו של אוחנה לעניין היסוד הנפשי שלו, היא, כי הוא היה מודע לכך, שחלק ניכר מהמסמכים שמוגשים לו, הינם כוזבים" (פסקה 1,901 להכרעת הדין). עולה כי אוחנה הכיר את סיפור הרקע של המכללות ואת המחלוקת שהתגלעה ברבנות הראשית בשאלת הפחתת שנות הלימוד. הוא היה מודע לכך שמסלול הלימודים יועד לאנשים חסרי רקע תורני המבקשים לקבל הטבות שכר, וכי לא יתכן שאלה יקדישו ללימודים יותר ממספר שעות בודדות – **קל וחומר** בהיקף השעות שנקבע.

לא ראיות חלשה

24. ע"פ 72-406 אחמד בן עלי שניר נ' מדינת ישראל

והנה מצינו בסעיף 214 שרצח הוא, ולא הריגה בלבד, אם נהרג אדם כדי לבצע עבירה אחרת, או כדי להימלט לאחר ביצוע עבירה אחרת (סעיפים-קטנים (ג) ו-(ד)) - והוא על-אף חוסר הכוונה להרוג את הנהרג, ובלבד שאפשרות התוצאה הקטלנית נחזתה מראש, ע"פ 125/50, [5], והרי הדברים **קל וחומר**: אם באונס מזויין, או בשוד מזויין, שהכוונה הפלילית מכוונת כל כולה לאונס או לשוד, רצח הוא אם נהרג אדם, בהריגה שהכוונה הפלילית מכוונת כל כולה לרצח, לא-כל-שכן שרצח הוא אם נהרג אדם אחר.

כן עונשין בינונית

25. ע"א 79-274 מואפק רפיק עבדאללה חורי ואח' נ' חסן מוחמד כנען

לדעתי המסמך, יפוי כח בלתי חוזר ת/5, שנתן להבטחת זכותו של אדם אחר, השולח, איננו יוצר זכות מהותית, אלא יש בו לשמש רק מכשיר להבטחת זכות קיימת ולממושה של זכות קיימת אשר נוצרה מחוץ ליפוי הכח... וכפי שנפסק לפני חקיקת חוק המקרקעין, זכות ביושר זה הוא שלב בדרך לבעלות ואיננה משום כך זכות מוכרת אלא בכפיפות להכרה בתביעה לבצוע בעין אם ע"י פס"ד מטעם בימ"ש או ע"י המוכר, ע"י ותור או בהסכם. בענייני הסדר קרקעות, **קל וחומר** שהפקודה ומגמתה היא להסדר רשום ברור וחד

לא ראיות חלשה

26. ע"פ 17-4603 דוד אדרי נ' מדינת ישראל

המערערים הצביעו על השיחה כשיחה "מזכה", המעידה כי לא היתה כוונה להשפיע על שער אג"ח. אחרת, כך נטען, בן דוד היה מזהיר את אשתו, מבעוד מועד, כי מחירי האג"ח עומדים לרדת, עקב פעולותיו, ולכן עליה להתמתין ולא לרכוש אותו עבור לקוחותיה. בית משפט קמא דחה את הטענה, לאחר שקבע כי אפשר שבן דוד לא שיתף את אשתו בפעולות שביצע בנייר הערך, **קל וחומר** כשמדובר בפעולות בעלות משמעות פלילית. יחד עם זאת, דחה בית משפט קמא את בקשת המשיבה לראות את השיחה כמעידה על כוונת מעשיו של בן דוד.

לא ראיות חלשה

27. ע"פ 14-5643 אחמד עיסא נ' מדינת ישראל

שישום שגוי של הוראות סעיף 40יג כשלעצמו אינו מצדיק בהכרח התערבות של ערכאת הערעור בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, ככל שאין מדובר בעונש החורג ממדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות

דומות (ע"פ 1933/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (11.2.2015)). **קל וחומר** שכך הוא, כשהעונש אינו חורג מגדרי הסדר הטיעון, אף אם הוא מצוי ברף העליון של ההסדר

לא עונשין בינונית

28. ע"פ 5-82 ח"כ אהרון אבו-חצירא נ' מדינת ישראל

אין מקום לשיחת חולין של השופט עם נציגיהם של בעלי הדין על נושא הקשור במשפט פלילי המתנהל לפני השופט, אלא מוטב שהשופט, ישמור מרחק ומה שיש לו להגיד, יגידו בפומבי באולם המשפטים, אם הדברים ראויים בכלל להיאמר. כאן הדברים הם **קל וחומר**, כי השיחה התנהלה בהיעדר אחד הפרקליטים, ולענין זה אין נפקא מינה, ששיחת החולין התנהלה עם הסניגור דווקא, בהיעדר נציג של התביעה.

לא חסד"פ חלשה

29. ע"פ 10-1132 מדינת ישראל נ' פלוני

לטעמי, לא ניתן לקבוע כי זיו היה מבצע בצוותא של עבירת האינוס. סעיף 29(ב) לחוק העונשין קובע כי "המשתתפים בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה, הם מבצעים בצוותא, ואין נפקא מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר". מכאן, תנאי לקביעה כי אדם מבצע בצוותא, היא שנעברה עבירה. בדיון בפני בית המשפט המחוזי הסכימה באת כוח המאשימה שאם צחי יזוכה אין מקום לקבוע אשמה לגבי זיו (ראו: עמודים 226-228 לפרוטוקול). מכאן עולה, והמערערת הסכימה לכך, כי אם לא בוצע אונס על ידי צחי, אין אפשרות להרשיע את זיו על פי כתב האישום בביצוע העבירה. משקבענו, לעיל, כי ספק אם צחי עבר עבירה כלשהי, **קל וחומר** שלא ניתן לקבוע כי זיו מהווה שותף לכך. מכאן, שצדק בית המשפט בקביעתו כי זיכוי של זיו נגרר מכוח זיכוי של צחי.

לא עונשין בינונית

30. בג"ץ 19-4922 אפרים נה נ' מדינת ישראל - פרקליטות מחוז מרכז (פלילי)

ככל שבית המשפט לא השתכנע כי הנאשם הצליח לעמוד בנטל הראשוני לשם קבלת מידע ומסמכים במסגרת סעיף 108 לחסד"פ, וככל שאין בידי הנאשם חומר נוסף לבסס את טענתו לאכיפה בררנית, הרי שעל דרך של **קל וחומר**, יש להניח כי הנאשם לא עמד בנטל הגבוה יותר של הנחת תשתית עובדתית מבוססת לשם הוכחת אכיפה בררנית במסגרת סעיף 149(10) לחוק.

לא חסד"פ גבוהה

31. ע"פ 08-8994 פלוני נ' מדינת ישראל

מנגד, האמין בית המשפט המחוזי לדבריה של המתלוננת "ללא סייג, **קל וחומר** בכל הקשור לגרעין הקשה של דבריה, המתייחסים לתיאור המעשים שנעשו בה" על ידי המערער. ... לא שוכנעתי כי במקרה שלפנינו נפלה טעות כלשהי, **קל וחומר** טעות של ממש, בממצאי המהימנות ובממצאי העובדה אותם קבע בית המשפט המחוזי, באופן המצדיק את התערבותנו, ..

לא עונשין חלשה

32. רע"פ 99-4574 מדינת ישראל נ' ציון לגזיאל, פ"ד נד(2) 289

(2) סעיף 47 מחיל את החיסיון מפני הפללה עצמית גם על מסירת מסמכים המוחזקים בידי אדם. אולם קיימת הבחנה ברורה בין מסמכים אישיים פרטיים, כגון אלה שאדם כתב לעצמו, שניתן לדמותם לתשובות על שאלות בחקירה על-פה, לבין מסמכים שנערכו על-ידי אדם על-פי חובה שבדין. החיסיון מפני הפללה עצמית אינו חל על האחרונים, מחמת שהמסמכים נבראו מכוח הוראה שבחוק, ולרשות שלמענה נבראו יש מעין-זכות במסמכים גופם (294ב, ה – ו).

(3) במקרה דנן, המסמכים שבידי המשיב לא נערכו על-ידי ותוכנם אינו פרי מחשבתו ויצירתו. אם על מסמך פרטי ואישי שנערך על-ידי הפרט על-פי חובה שבדין, לא חל החיסיון, **קל וחומר** שכך הוא לגבי מסמכים שנערכו על-ידי הרשות והגיעו ממנה לפרט. במסמכים כאלה מחזיק הפרט באופן פיזי,

אולם על-פי מהותם, תוכנם ומקורם אין הם – למעט נייר הצילום עצמו – קניינו של המחזיק בהם, וזכותה של הרשות לקבל לידיה את המסמכים שהיא עצמה יצרה בחקירתה (295ז – 296א).

כן עונשין גבוהה

33. דנ"פ 93-4366 מצליח כחלון נ' מדינת ישראל

אם לגבי שופט חסר כתב מינוי כך, **קל וחומר** לגבי שופט המשמש בכהונה זו כדין ומלוא סמכויותיו עמו. אין ספק שפעולותיו של השופט בר-אופיר בשלב השני של גביית העדות נעשו מתוך היאחזות בזכות חוקית על-ידי מי שראה עצמו כבעל סמכות ועל-ידי מי שכולם ראוהו כבעל סמכות.

כן חסד"פ גבוהה

34. ע"פ 18-6339 ירון בלווא נ' מדינת ישראל

סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 קובע כי "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה". לפי סעיף זה, אם מעשה אחד של פלוני הצמיח כמה עבירות, יכול בית המשפט לחייבו בפלילים בגין כל אחת מהן, ובלבד שהעונש שייגזר עליו בגין אותו מעשה לא יעלה על העונש המרבי בגין העבירה החמורה ביותר ביניהן. היינו: הרשעה לחוד, וענישה לחוד. דברים אלה אמורים בבחינת **קל וחומר** בענייננו, שכן כפי שהובהר, המעשים שעומדים ביסוד עבירות ההסדר הכובל וקבלת דבר במרמה שונים ונבדלים זה מזה, ורק העובדות המקימות את רכיב הנסיבות המחמירות בשתי עבירות אלו, חופפות בחלקן. כלומר, לכל היותר (וגם בכך איני נוטע מסמרות), ייתכן שניתן יהיה להתייחס לחפיפה האמורה במישור העונשי כך שבגין המעשים לא יוטל עונש חמור מהעונש המרבי עבור העבירה החמורה ביותר שצמחה מאותו מעשה

כן חסד"פ גבוהה

35. ע"פ 04-7758 בדר עבד אלקאדר נ' מדינת ישראל

הודאה בכתב של שותף הנמסרת במשפט של שותף אחר היא בגדר אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבימ"ש ויכולה בתור שכזאת להיות קבילה כראיה לאמיתות תוכנה לפי תנאי ס' 10א, כאשר במקרה דנן האמרה קבילה לאור שוני מהותי בין העדות בבימ"ש לבין תוכן האמרה. לפיכך, אין מניעה להגיש הודאה של שותף במשפטו של שותף אחר אפילו אם הודאה זו נפסלה במסגרת משפט זוטא במשפטו של השותף המודה. **קל וחומר** בענייננו, שעה שהודאות אלו לא נפסלו ולא הועלו נגדן טענות שיש לקיים בגדרן משפט זוטא.

כן ראיות גבוהה

36. ע"פ 12-5633 און ניימן נ' מדינת ישראל

"בעבר כנודע נדרשה תוספת ראייתית מסוג סיוע (תוספת ראייתית מסבכת) לשם הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע בעבירת מין, אולם בשנת 1982 תוקן החוק, דרישת הסיוע בוטלה, ותחתיה נקבעה חובת הנמקה; סעיף 54 א(ב) לפקודת הראיות קובע כי בית-המשפט רשאי לבסס הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע עבירת מין, ובלבד שינמק מדוע החליט להסתפק בעדות זו כבסיס להרשעה. בהעדר סיוע יכולה הכרעת הדין להיות מושתתת על ממצאי מהימנות שקבע בית-המשפט ועליהם בלבד, ומתן אמון מלא ומפורש בגרסת אחד הצדדים יש בו כדי לספק את דרישת 'מתן הטעם' [...]. **קל וחומר**, כאשר התרשמותו של בית-המשפט ממהימנות המתלוננת נתמכת בראיות חיצוניות [...]; ככל שהעדות העיקרית 'חלשה' יותר, תידרש הנמקה 'ממשית' יותר [...]. חובת ההנמקה עניינה הסבר, מעוגן בהיגיון ובשכל הישר. על שום מה רשאי בית-המשפט לסמוך הרשעה בהקשר זה על עדות יחידה של קרבן העבירה [...]"

כן ראיות גבוהה

37. ע"פ 99-111 ארנולד שוורץ נ' מדינת ישראל

אין ספק כי הכלל הרחב בדבר ביצוע מיידי של עונש המאסר נשען על האינטרס הציבורי באכיפה אפקטיבית של החוק. לאינטרס זה היבטים מספר: ראשית, שחרור אדם שהורשע בעבירה פלילית עלול לסכן את שלום הציבור וביטחונו; כך במיוחד כאשר מדובר במי שהורשע בביצוע עבירות שעל-

פי טיבן ועל-פי נסיבות ביצוען מלמדות על סיכון. שנית, שחרור אדם שנגזר דינו למאסר עלול לסכל את ביצוע גזר-הדין בשל הימלטות הנידון מהדין, ובנסיבות מסוימות של ערעור תלוי ועומד עשוי להתקיים גם חשש לשיבוש הליכים מצדו. נדמה כי היבטים אלה של האינטרס הציבורי באכיפה מיידית אינם שנויים במחלוקת. הם נלמדים מדרך **קל וחומר** מדיני המעצר עד תום ההליכים, המאפשרים לשלול את חירותו של אדם הנהנה מחזקת החפות בהתקיים יסוד סביר להתקיימותם.

כן עונשין גבוהה

38. ע"פ 5417-07 ניקולאי בונר נ' מדינת ישראל

אחזור ואפנה על דרך של **קל וחומר** לעניין מובארק, שם נקבע כי ניתן להסתמך על הודאה נוספת שניתנה על ידי הנאשם. זאת, למרות שבאותו מקרה נקבע כי התנהלות החוקרים בקטעים מסוימים של החקירה לא היתה תקינה, והחוקרים אף התבטאו באופן גזעני ופוגעני ובדרך שהיה בה משום ביזוי והשפלה כלפי הנאשם. במקרה שלפנינו לא נטען, וממילא לא הוכח, כי דברי החוקרים למערער בחקירה המאוחרת לפיהם עורך דין לא יעזור לו, היוו גורם למתן הודאותיו של המערער בחקירתו הראשונה ביום 29.5.2005 (לקשר הסיבתי הנדרש, ראו עניין מובארק בסעיף 73 והאסמכתאות שם).

כן עונשין חוזר על עצמו

39. ע"פ 4039-19 דניאל נחמני נ' מדינת ישראל

מתוך שאיפה ל"הרמוניה חקיקתית", דברי חקיקה קשורים עשויים ללמדנו על האיזון הראוי בין ערכים מתנגשים במקרה מסוים. בענייננו, נבחן את ההסדר הקבוע בפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות), באשר לעדות בני משפחה במשפט פלילי. לפי הסדר זה, בני זוג או הורה וילד אינם כשרים להעיד האחד נגד השני, וזאת כחריג לכלל לפיו הכל כשרים להעיד (ראו סעיפים 2-4 לפקודת הראיות). אכן, חריג זה נקבע כדי להגן על ערכי שלמות המשפחה ושלום הבית, שעשויים להיפגע במקרה של עדות נגד בן משפחה עם זאת, נקבע כי חריג זה לא יחול במקרים מסוימים של עבירות חמורות, כמו עבירות שעניינן "חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה", ו"אחת היא אם העד הוא נפגע העבירה או אדם אחר" (סעיף 5 לפקודת הראיות). כלל הוא שאדם מחויב למסור עדות אם זומן להעיד (אליהו ארנון דיני ראיות חלק שני 67 (1985)), ומכאן שההסדר הנ"ל שבפקודת הראיות מאפשר לאלץ אדם להפליג באופן אקטיבי את קרוב משפחתו בעבירות חמורות מסוימות, באופן שמעדיף במקרים כאלה את תכליות חקר האמת ומיצוי הדין עם עבריינים על פני שלמות המשפחה ושלום הבית.

בענייננו, ניתן להסיק כי איזון זה צריך לחול מכוח **קל וחומר**, משום שבניגוד למתן עדות, החיפוש המשפחתי אינו כרוך בפעולה אקטיבית מצד אדם שעשויה להפליג את בן משפחתו. לפיכך, אין בטענת המערער בהקשר הנדון כדי לתמוך בעמדתו בדבר פרשנות סעיף 11ד.

כן ראיות גבוהה

40. ע"פ 7535-17 הרב אליהו בקשי דורון נ' מדינת ישראל

אני סבורה כי הדברים הם בבחינת **קל וחומר** בענייננו, שכן נדמה שהקרבה שבין סייג היעדר השפיות הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין לבין טענת היעדר הכשירות לעמוד לדין אינה כה הדוק

לא עונשין חלשה

41. ע"פ 220-17 נוחי דנקר נ' מדינת ישראל

צא ולמד, איסור ההונאה משקף את התפיסה ששוק מתוקן מבוסס על שקיפות בכל הנוגע לשווים האמיתי של המוצרים הנסחרים בו. הסתרת שווי זה אינה אלא תרמית וגזל. מעניין לציין שאחד ה"מוצרים" הבודדים שעליהם לא חל איסור הונאה הוא שטרות (רמב"ם, משנה תורה, הלכות מכירה יג, ח). יש שהסבירו חריג זה בכך שהשטרות שבהם מדובר הם מעין אגרות חוב, הנסחרות בפחות מערכן הנקוב לנוכח הסיכון שהשטר לא ייפרע בסופו של דבר. סיכון זה קשה להערכה, וממילא קשה לקבוע כי השטר נמכר במחיר גבוה או נמוך מהשווי האמיתי (ראו: ערוך השולחן, חושן משפט רכז, לד). אכן, יש הסבורים כי כאשר קיים מחיר שוק ידוע למוצר פיננסי מסוים, איסור הונאה חל גם לגביו (ראו למשל: קצות החושן קכו, ט). לפי קו זה ניתן לטעון שכיום יש איסור הונאה גם במניות (ראו למשל: הרב יהושע פפר "היוצאים מן הכלל בדיני אונאה: קרקע, עבדים ושטרות,

ודיניהם היום" (נמצא באתר "דין" <http://din.org.il> ; וכך מסופר שסבר הרב שאול ישראל). במה דברים אמורים – במכירת נייר ערך בלא לגלות מהו שווי האקטואלי; ומקל וחומר ניתן ללמוד על האיסור ליצור באופן פעיל מצג שווא בדבר מחיר ניירות הערך, או כזה המשפיע בדרכי תרמית על שווים.

כן עונשין גבוהה

42. ע"פ 15-7768 פלוני נ' מדינת ישראל

אטול חרות לעצמי להוסיף דברים קצרים לעניין מעמדו של הפיקוח האלקטרוני. סעיף 22ב(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996, שהוסף בחוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על תנאי (תיקוני חקיקה), תשע"ה-2014, "שידרג" לכאורה את המעצר באיזוק אלקטרוני, שנהג עד כה לאורך שנים, במובן זה שלא כינהו "חלופת מעצר" אלא מעצר; הדברים התפיסתיים הללו יסודם בדברי ההסבר להצעת החוק (הצעת חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), תשע"ד-2014, הצעות חוק הממשלה, תשע"ד-2014, 297-296): "בראש ובראשונה מוצע לקבוע כי הפיקוח האלקטרוני על עצורים לאחר הגשת כתב אישום, לא ייחשב עוד חלופת מעצר לפי סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים, אלא מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. חשיבותה של קביעה זו נעוצה הן בהגדרת מעמדו המשפטי של המפוקח כעצור, להבדיל ממי ששוחרר ממעצר, והן בהשלכותיה על הפסקת תכנית הפיקוח האלקטרוני במקרים הנדרשים...". הכוונה שביסוד הדברים היתה עניינית, ולא זה המקום להאריך, אם כי כשלעצמי חוששני, בכל הכבוד, שהמינוח החדש אינו מוסיף בהירות יתר על המידה; אך מכל מקום כפי שציין חברי השופט גיוראן (בפסקה 29), המחוקק לא נדרש לנושא ניכוי ימי המעצר בפיקוח אלקטרוני כמקובל במעצר מאחורי סורג ובריח, אולם ניתן למצוא כי היה ער לכך שמעצר בפיקוח אלקטרוני אינו כמעצר מאחורי סורג ובריח בכך שבסעיף 8(ב) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001 החרג מעצר בפיקוח אלקטרוני מחישוב תקופת מאסר של אסיר עולם, ובדברי ההסבר (עמ' 311), מדובר לעניין זה על "הבדל מהותי שבין מעצר בפיקוח אלקטרוני, הדומה במובנים רבים למעצר בית, לבין מעצר שבמהלכו שוהה העצור במקום משמורת"; ולשיטת חברי, הגם שהדברים לעניין הניכוי לא הוחלו על מאסרים אחרים, הם בחינת קל וחומר נוכח חומרתו של מאסר העולם.

כן חסד"פ גבוהה

43. בש"פ 20-1758 יונתן אוריך נ' מדינת ישראל

כלל נוסף במשפט העברי, היפה, בהשאלה, לענייננו הינו: "כל היכא דאיכא היתרא, לא שביק איניש ועביד איסורא", דהיינו כל מקום שיש לפני אדם הגון אפשרות להשיג את מטרתו בצורה מותרת – אין דרכו לסטות מדרך ההיתר ולעשות את מה שאסור (תלמוד בבלי, תמורה כ"ז ע"א; התרגום לעברית על-פי תלמוד שוטנשטיין). לגישתי, עקרון זה אמור לחול מכוח קל-וחומר אף על רשויות המדינה, והעובדה כי הרשות בחרה בדרך בלתי-חוקית במקום שבו היה באפשרותה להשיג את מטרתה בדרך חוקית, מהווה שיקול לחובתה.

כן חסד"פ גבוהה

44. ע"פ 15-7915 ראמי גדבאן נ' מדינת ישראל

כנגזרת מתפקידה המתואר של התביעה, מוטלת עליה חובה עקרונית לערוך חקירה נגדית יסודית לנאשם. כללים דיוניים בעלי השלכות ראייתיות, לרבות ביחס לחקירה נגדית, חלים על הסניגוריה, קל וחומר על התביעה, ובן בנו של קל וחומר על התביעה ביחס לחקירה נגדית של הנאשם.

לא עונשין חלשה

45. ב"ש 87-1 אברהם דננאשילי נ' מדינת ישראל

(2) עקרון השוויון בפני החוק הוא ביסוד עקרון אחידות הענישה, המקובל בפסיקתו של בית המשפט העליון. ואם כך הוא לעניין ענישה לאחר שהאשם הורשע ונמצא אשם, קל וחומר שעיקרון זה יעמוד לנגד עינינו במקרה של מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע, שיש לנהוג בשלילת חירותו זהירות מירבית. ואם כך הוא לעניין מדידת מידת העונש, קל

והומר שיש להיזהר מאפליה פסולה, כאשר מדובר לא בקולה או בחומרה אלא בשלילת חירות הנאשם לעומת זכותו היסודית להתהלך חופשי כאחד האדם.

ואם כה הפלגנו לכת לעניין חירות הביטוי, **קל והומר** בן בנו של **קל והומר** שכך עלינו לנהוג לעניין חירות האדם, שהיא יסוד היסודות ואבי כל החירויות למיניהן. ואם כך נוהגים אנו לעניין מחזה בעל אופי שלילי מובהק, משום שמבקשים אנו להתהדר ולהדר בזכות חירות הביטוי על-פי הלכות הדמוקרטיה שבמשטרנו, **קל והומר** בן בנו של **קל והומר** שכך עלינו לנהוג לעניין מי שרק חשוד או נאשם בביצוע עבירות ולכן הוא בחזקת חף מפשע, שלא לפגוע בחירותו ולשלול את חופשו, כפי שכך מצווים אנו מקדמת דנא בעקרונות שבמורשת ישראל

כן חסד"פ גבוהה

46. ע"פ 5845-14 רון אסט נ' מדינת ישראל

ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שנגזר אלא במצבים חריגים בלבד, שבהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כאשר רמת העונש חורגת באופן מובהק מזו המקובלת בנסיבות דומות. כך ברגיל, **קל והומר** כאשר מדובר בעונש שהוטל במסגרת הסדר טיעון, **קל והומר** בן בנו של **קל והומר**, מקום בו עסקינן בהסדר טיעון 'סגור'.

כן עונשין גבוהה

47. ע"פ 4776-10 פלוני נ' מדינת ישראל

על טיבה ועל אופיה של חובת ההנמקה עמד השופט א' רובינשטיין בצינו :

"בהעדר [דרישת] סיוע יכולה הכרעת הדין להיות מושתתת על ממצאי מהימנות שקבע בית המשפט ועליהם בלבד, ומתן אמון מלא ומפורש בגרסת אחד הצדדים יש בו כדי לספק את דרישת 'מתן הטעם' (ע"פ 288/88 גנדור נ' מדינת ישראל פ"ד מב(4) 45, 50 (השופט אריאל); ע"פ 993/00 שלמה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (השופט שטרסברג-כהן)). **קל והומר**, כאשר התרשמותו של בית המשפט ממהימנות המתלוננת נתמכת בראיות חיצוניות (י' קדמי על הראיות (תשס"ד) 189 (להלן: קדמי)); ככל שהעדויות העיקריות 'חלשה' יותר, תידרש הנמקה 'ממשית' יותר (שם, עמ' 188). חובת ההנמקה עניינה הסבר, מעוגן בהיגיון ובשכל הישר. על שום מה רשאי בית המשפט לסמוך הרשעה בהקשר זה על עדות יחידה של קרבן העבירה (שם, עמ' 189)" (עניין וורקו, פסקה ה(2) לפסק דינו).

לא ראיות בינונית

48. ע"פ 5822-08 נתנאל טרייטל נ' מדינת ישראל

עוד טוען המערער כי לא הוכח יסוד המתת הנדרש להרשעה בעבירת השוחד, הואיל והוכחתו של יסוד זה נשענה כל כולה על הודעותיו של פולסקי בלבד אשר נגבו בחקירתו במשטרה, חרף העובדה שפולסקי נמצא כעד לא מהימן אשר הורשע בפלילים. לטענתו, האמור לעיל נכון מכוח **קל והומר** נוכח מחדלי החקירה של המשטרה בתיק דנן כאשר זו נמנעה מלבדוק היכן הופקדו השיקים באמצעותם שילם לכאורה פולסקי למערער, בדיקה שהמערער עצמו ביקש כי תיערך על ידי המשטרה.

לא ראיות חלשה

49. ע"פ 1620-10 ניקולאי מצגורה נ' מדינת ישראל

אין בדוח ולו אמירה משתמעת, **קל והומר** שלא אמירה מפורשת, לפיה יש לפסול את קבילותן של ראיות טביעות הנעל.

לא ראיות חלשה

50. בש"פ 5105-20 יואל יולי שמעון נ' מדינת ישראל

אשר ללשון החוק ולהיסטוריה החקיקתית – העניין נדון לעיל במסגרת הדיון בקיומה של זכות ערר. כפי שצוין, הפקודה אינה קובעת זכות ערר על החלטה בעניין צו חיפוש, ולשונה ותיקוני החקיקה שוללים את האפשרות לתקוף במסגרת ערר על התפיסה החלטת בעניין צו חיפוש. הואיל וההלך

הערעורי המתבקש בכגון דא הוא ערר ולא ערעור – כפי שאכן נקבע ביחס לתפיסה – ניתן ללמוד מכאן בדרך של **קל וחומר** כי המחוקק התכוון שלא לקבוע זכות ערעור על החלטה בעניין צו חיפוש. לא נשוב כעת על הדברים, אלא נוסיף ונמק מדוע אין מקום לקבוע כי קיימת מכוח הדין הכללי זכות ערעור על החלטה בדבר צו חיפוש. זכות כזו מעוררת מספר בעיות. כדי להמחיש את הבעיה הראשונה נתבונן בהליכי הערר על החלטה לעצור נחקר.

כן חסד"פ בינונית

51. רע"פ 18-1911 עמיד גיש נ' מדינת ישראל

המשיבה טענה בתגובתה לבקשה, כי אין כל עילה ליתן למבקש רשות ערעור לבית משפט זה. למעלה מן הצורך, הודגש, כי המבקש לא הציג כל ראיה לתמיכה בטענותיו לעניין התייצבותו המאוחרת לדיון, וכן לטענתו בדבר קיומו של עיוות דין. המשיבה הוסיפה וטענה, כי ערעורו של המבקש בהקשר לחומרת עונשו אינו מצדיק הענות לבקשת רשות הערעור, **קל וחומר** כשהעונש הוקל על ידי ערכאת הערעור, וכי לא נפל פגם בהרשעת המבקש בעבירה של נהיגה בקלות ראש.

לא ראיות חלשה

52. ע"פ 14-5975 אברהים דרויש אגבריה נ' מדינת ישראל

לפי ההסכם מנסור התחייב להוביל את המשטרה לגופתו של המנוח. לגילוי הגופה, כפי שכבר הוברר, נודעת חשיבות לא רק בקשר עם פענוח הרצח – אלא גם בהקשר של הבאת הנרצח לקבורה, ולהתרת ספקות המשפחה והקרובים לו אשר לגורלו. ואולם בנקודה זו דרכיהם של חבריי מתפצלות. לגישתה של השופטת ברק-ארז, משכשל מנסור להוביל את המשטרה אל הגופה, התאין האינטרס הציבורי שעמד ביסוד הסכם עד המדינה – ועל כן שומה היה על המדינה לבטלו, בהתאם לזכותה לעשות כן לפי סעיף ח להסכם (2/ת). כך, **קל וחומר** משנתברר כי חרף הצהרתו המפורשת בהסכם, מנסור היה מבצע עיקרי של העבירה. לעמדתה של חברתי, בהעדר גופה הסכם עד המדינה הוא חסר כל תועלת

לא ראיות בינונית

53. ע"פ 10-3 רפי אוחנה נ' מדינת ישראל

מטרות אלה מעמידות את עבירת הקשר כעבירה עצמאית, החורגת מן העבירה המושלמת שלשמה נועד הקשר. כפועל יוצא מכך, כמובן, אין מניעה להרשיע נאשם בעבירה זו, במקום בו לא הוכחה אשמתו בעבירה העיקרית (**קל וחומר** שבמקרה דנא הורשע משה חלף הזיכוי בעבירה נגזרת של סיוע); וכן אין מניעה להרשיעו בשתייהן.

כן עונשין גבוהה

54. ע"פ 07-8974 הונצ'אן לין נ' מדינת ישראל

תרגום ההליכים המשפטיים מהווה נדבך חשוב בצורך לקיום הליך הוגן. בשל כך מדינת ישראל הכירה בחשיבות של מתן שירותי תרגום לנאשם בהליך הפלילי. גם מדינות רבות בעולם (כדוגמת ארה"ב, שבדיה, רומניה) הכירו בחשיבות מתן שירותי תרגום בהליכים משפטיים, אזרחיים ופליליים כאחד. ראוי כי מדינה דמוקרטית החורטת על דגלה הגנה על זכויות אדם תמנע מפגיעה בהן ואף תשא בנטל הכלכלי לשם הגנתן. **קל וחומר**, במדינה קולטת עלייה כמדינת ישראל המורכב מערב רב של לאומים ושפות."

כן חסד"פ גבוהה

55. ע"פ 13-7211 פלוני נ' מדינת ישראל

ג) הוראת סעיף 14 לחוק הנוער מכילה בחובה, בנסיבות שלפנינו, את הדרישה שבסעיף 354(ג)(1) לחוק העונשין על דרך של **קל וחומר**, שכן הוראת סעיף 14 הנ"ל מחייבת ממילא קבלת הסכמה של היועמ"ש להעמדה לדין של אדם בשל עבירה שביצע בהיותו קטין, אם עברה שנה מיום ביצועה (אף שניתן לגרוס כי מעבר של 10 שנים ממועד ביצוע העבירה הנטען מחייב שיקול נוסף).

כן עונשין גבוהה

56. בג"ץ 5722-12 אסעד אבו גוש נ' היועץ המשפטי לממשלה

לאור המפורט לעיל, לא מצאתי כי יש בטענות העותרים, הן בסוגיית העינויים והן באשר לתחולתו של סייג הצורך, משום טעם מבורר להתערב בהחלטתו של המשיב, לפיה אין מקום לפתוח בחקירה פלילית, בעקבות חקירתו של העותר על ידי השב"כ. בנסיבות דנן, לא השתכנעתי, כי החלטתו של המשיב לוקה בחוסר סבירות, **קל וחומר** בחוסר סבירות קיצוני, דבר העשוי להצדיק את התערבותנו. על אחת כמה וכמה, שיש לדחות אף את הסעד השני אשר התבקש בעתירה, בדבר העמדתם לדין של חוקרי העותר

כן עונשין חלשה

57. ע"פ 4583-13 בנימין סץ נ' מדינת ישראל

אשר לפרט האישום השני, קבע בית משפט קמא כי עדותו של הקטין ש' היתה עדות מהימנה, אשר גובתה בתיאורים קונקרטיים, מדויקים ופלסטיים של מעשי המערער ושל האביזרים בהם השתמש, כדי לבצעם. זאת, תוך שהקטין מדגים וממחיש בפני בית המשפט את טיבם של המעשים, באופן התומך בתיאורים המילוליים שמסר. בהכרעת הדין הובהר, כי הסתירות הקלות בגרסתו של ש' אינן גורעות מגרעין עדותו המהימנה, **קל וחומר** בשים לב לעובדה שזו נמסרה כשנתיים לאחר התרחשות האירועים.

לא ראיות חלשה

58. ע"פ 7015-09 פלוני נ' מדינת ישראל

" בית משפט זה שב וציין, עד כי ניתן לומר שהדברים הינם בבחינת מושכלות יסוד, כי אין בכבישת עדות מצד נפגעי תקיפה מינית, **קל וחומר** בהיותם קטינים, כדי לפגוע במהימנותה של העדות, כאשר ניתן לכבישה הסבר סביר ומתקבל על הדעת

כן עונשין גבוהה

59. ע"פ 195-03 כאמל פואקה נ' מדינת ישראל

3. נוכח העובדות בהן הודה המערער בין כותלי בית המשפט, הדרך להעלאת ספק סביר בענין היסוד הנפשי בביצוע העבירה היתה מתן עדות. מכך נמנע המערער, וטעמיו בודאי עמו, ומכאן שחזקת הכוונה בענייננו לא נסתרה.

4. **קל וחומר** לענין היסוד הנפשי של העבירה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק, הוא היסוד של "במזיד" (וראו סעיף 190א(1) לחוק). בענייננו היה למערער למצער יסוד נפשי של פזיזות על פי דרגתה החמורה יותר – אדישות, כאמור בסעיף 20(א)(2) לחוק. על כן ניתן היה להרשיעו, כפי שציננה הערכאה הראשונה, גם בעבירה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק.

כן עונשין גבוהה

60. ע"פ 1977-05 דוד גולה נ' מדינת ישראל

זוננטל הגיע למקום התאונה יחד עם אחיו זמן קצר לאחריה, אולם עד להגעת השניים, כבר הספיק המערער להתרחק מן המקום, לצאת מרכבו ולבחון את הנזקים שנגרמו לרכב. בהינתן שזוננטל זיהה אצל הנפגעת סימנים שמהם הסיק כי היא עודנה בחיים, נראה כי זה אך בבחינת **קל וחומר** כי המערער עצמו, לו היה מתקרב אל הנפגעת מיד לאחר התאונה, היה מגיע למסקנה דומה לזו שאליה הגיע זוננטל. למעשה, ניתן אף להרחיק לכת ולומר כי אף שאין ספק שפציעת הנפגעת כתוצאה מן התאונה היתה אנושה (כפי שגם עולה מעדותו של זוננטל עצמו), הרי שמנגד, בהעדר נתונים סותרים, לא ניתן לשלול את האפשרות לפיה הזעקת כוחות ההצלה למקום על-ידי המערער בשלב מוקדם יותר מזה שבו הוזעקו בפועל, עשויה היתה להניב תוצאות אחרות. מכל מקום, המערער לא טרח לעשות כן. התנהגותו מצביעה על כך שהוא בעיקר היה טרוד מן הנזקים שנגרמו לרכבו, והשאלה האם ניתן להושיט לנפגעת עזרה לא הטרידה אותו כלל וכלל.

לא ראיות חלשה

61. בג"ץ 8029-21 יוסי בן ארי נ' השר לביטחון פנים

1. בהקשר זה, מפנה המדינה לפסיקתו של בית משפט זה אשר הכירה באפשרות להחיל את עיקרון המניעה מלפעול בעניינה של התיישנות עבירות המוסדרת בסעיף 9 לחסד"פ (ראו: ע"פ 3652/15 נחלה נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (29.7.2018) (להלן: עניין נחלה)). לשיטתה, ניתן וראוי להחיל עיקרון זה, בדרך של **קל וחומר**, גם במקרים של התיישנות עונשים אשר באים בגדרו של סעיף 10 לחסד"פ. זאת, מאחר שההצדקה החברתית להתיישנות עונשים חלשה בהרבה מזאת שמכוחה הכרנו בהתיישנות עבירות.

כן חסד"פ גבוהה

62. רע"פ 4512-15 אברהם הרוש נ' מדינת ישראל

אציין, כי הבקשה שלפניי נסובה על חומרת העונש שהושת על המבקש, וכבר נפסק, לא אחת, כי טעם זה אינו מצדיק, על דרך הכלל, מתן רשות ערעור, אלא אם מדובר במקרים חריגים בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת והמקובלת בעבירות דומות (עניין פלוני; רע"פ 4265/15 דדון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (22.6.2015); רע"פ 2945/15 אבו חנין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.5.2015)). נחה דעתי, כי עונשו של המבקש אינו סוטה, כלל ועיקר, ממדיניות הענישה הראויה בעבירות כגון דא, **קל וחומר** שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות זו. די בטעמים אלו כדי לדחות את הבקשה שלפניי.

לא חסד"פ חלשה

63. בש"פ 8815-15 נור סעד נ' מדינת ישראל

לגישתה של המשיבה, גם אם יימצאו מקרים, שבדיעבד ניתן יהיה לומר כי היה מקום שהחומר המבוקש בעניינם ייחשף בשלב מוקדם יותר, אין בכך להצדיק כלל דיוני המאפשר שני מסלולים מקבילים. יתר על כן, משעתירה לגילוי ראיה חסויה על פי תעודת חיסיון אינה נידונה במסגרת סעיף 74 לחסד"פ, והיא נשמעת בפני המותב הדן בתיק העיקרי, **קל וחומר** שכך ראוי שיהא ביחס לראיה חסויה על פי חוק.

אשר לטענת המשיבה, כי אם עתירה לגילוי ראיה חסויה על פי תעודת חיסיון אינה נבחנת לפי סעיף 74, כך **מקל וחומר** ביחס לראיה חסויה על פי הוראות פקודת הראיות. אודה, כי איני בטוח שירדתי לסוף דעתה של המשיבה בהשוואה זו, והתקשיתי ללמוד מן האחד אל האחר.

כן חסד"פ גבוהה

64. ע"פ 8312-17 ברהמי בנימין נ' מדינת ישראל

ד. חלופה רביעית היא עבירת הניסיון לקבל דבר במרמה המיוחסת למערערים בחלק מהאישומים. המשיבה טענה כי גם הניסיון לבצע עבירת מקור מהווה עבירת מקור בפני עצמה בחוק איסור הלבנת הון. זאת ניתן ללמוד, לטענתה, מנוסחו של סעיף 34 לחוק העונשין העוסק בעבירת הניסיון, וקובע כי "מלבד אם נאמר בחיקוק או משתמע ממנו אחרת, כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת חל גם על ניסיון, שידול, ניסיון לשידול או סיוע, לאותה עבירה". המשיבה טענה כי ניתן ללמוד זאת גם על דרך של **קל וחומר** מפריט 20 לתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, הקובע כי גם קשר לעבור את אחת העבירות המפורטות בתוספת ייחשב לעבירת מקור. לטענתה, הרציונל בגינו החיל המחוקק את חוק איסור הלבנת הון גם על עבירות קשירות הקשר, שמטבען הן עבירות מרוחקות יחסית מהעבירה הראשית, חל ביתר שאת כאשר מדובר בעבירה הסמוכה לליבת העבירה הראשית כמו עבירת הניסיון.

עבירת הניסיון להלבנת הון: המערערים טענו כי לא ניתן לבסס את החילוט על עבירה של ניסיון להלבנת הון. ראשית, לשיטתם כלל לא ניתן לראות בעבירת הניסיון עבירת מקור. זאת, משום שעבירות הניסיון אינן מוזכרות בתוספת הראשונה לחוק, המונה את עבירות המקור, למעט העבירה של ניסיון לרצח. מכאן לומדים המערערים כי קיים הסדר שלילי לגבי שאר עבירות הניסיון כעבירות מקור. עוד נטען, כי אין להקיש מעבירת הקשר המופיעה בתוספת הראשונה, ולו מן הטעם שבדין הפלילי "אין עונשין מן הדין", לא על דרך ההיקש ולא **קל וחומר**.

כן עונשין גבוהה

65. ע"פ 7253-14 גור פינקלשטיין נ' מדינת ישראל

”...בלתי סביר כי הנאשם ביקש לרצוח את חובל רק בגין צו בודד שהוציא במסגרת עבודתו, כנגד מבנה של לקוחותיו. **קל וחומר** מקום שהצו לא עיכב הלכה למעשה את העבודות במקום. מדובר במניע דחוק ביותר, במיוחד על רקע הפעולות המשפטיות שנקט הנאשם בעניין הצו, שאפשרו את המשך העבודות במקום... (פס' 40 לפסק הדין).

לא עונשין חלשה

66. ע"פ 7725-11 פלוני נ' מדינת ישראל

34. המערער כיוון מעשיו ישירות למתלוננת והיא היא הייתה מושא גירוי המיני. על כן, סבורני כי במעשיו המתוארים בכתב האישום, ביצע המערער מעשה מגונה באדם. יש לציין כי בפרשת פלוני, נקבע כי בוצע מעשה מגונה באדם, על אף שהמתלוננת כלל לא היו מודעות לביצוע המעשים. **קל וחומר** המקרה שלפנינו שבו המעשה בוצע כאשר המתלוננת הייתה מודעת למתרחש סביבה.

לא עונשין חלשה

67. בג"ץ 2652-15 אלוף (מיל') אביחי מנדלבליט נ' היועץ המשפטי לממשלה

ניתן להצביע על סעיף 60א(ד) לחסד"פ, הקובע כי חשוד ראשי לפנות לתביעה בבקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום. הוראה זו חלה לגבי חשוד שהוחלט להעמידו לדין ביחס לעבירות מסוג פשע, בעוד שעניינינו בחשוד שעומדים לסגור את תיק החקירה בעניינו ביחס לעבירת עוון. לכן יש טעם בטענת המשיב, כי מהוראת סעיף 60א(ד) ניתן ללמוד הסדר שלילי לעניינינו, ואף על דרך של **קל וחומר**. ברגיל אין דרכו של בימ"ש זה להתערב בשק"ד רשויות התביעה והיועמ"ש לגבי עצם העמדה או אי העמדה לדין, **קל וחומר** שכך הוא כשמדובר לא בעצם ההחלטה על העמדה לדין או על סגירת תיק, אלא בעילה שבשלה ייסגר התיק. **קל וחומר** בן בנו של **קל וחומר** שאין מקום לרתום את העגלה לפני הסוסים – בהנחה שהסוסים בכלל יגיעו למקום ממנו חושש העותר – ולדון בעניינו של העותר הן לפני קבלת ההחלטה, ושמא גם לאחריה. רוצה לומר, כי בכל היבט שהוא, העתירה היא מוקדמת ומקדמית.

כן חסד"פ גבוהה

68. ע"פ 5735-18 דוד (דאוד) גודובסקי נ' מדינת ישראל

ואם להשליך מעניין זה לעניינינו – גזירת דינו של המערער בטרם הסתיים ברור משפטם של יתר המעורבים בפרשה אמנם עומד במתח אל מול תכליות סעיף 155 אך בכך אין די בכדי לקבל את טענת המערער בנקודה זו. כתב האישום כנגדו הופרד מזה של יתר המעורבים ומשכך קיים טעם חזק לגזור את דינו במהרה על מנת לסיים את ההליך. לאור היקף הפרשה הנידונה, המתנה לבירור עניינם של יתר המעורבים – ונדמה כי עסקינן בסוגיות לא פשוטות של עובדה ומשפט – עלול לגרום למערער עצמו עינוי דין משמעותי בזמן שימתין לריצוי מאסרו. בנוסף, הדבר יפגע באפקטיביות של ההליך הפלילי הדורש שהצדק לא רק ייעשה אלא גם ייראה. בהמתנה ארוכת זמן עד מתן גזר דין של נאשם שהודה והוכרע דינו יש לשים ללעג במידה מסוימת את ההליך בכללותו. עוד יצוין כי משמעות ההכרעה בבג"ץ 11339/05 [פורסם בנבו] היא שעל אף החשש שעדותו של נאשם תושפע מציפייה לקבלת טובת הנאה בגזר דינו, עדיין ניתן להעידו על מנת לקדם ערכים אחרים. אם כך, משבמקרה שבפנינו לא קיים חשש כזה שכן אין מדובר בהעדתו של המערער, **קל וחומר** שניתן יהיה לגזור את דינו בטרם נגמר משפטם של הנאשמים האחרים בכתב האישום המקביל

לא חסד"פ בינונית

69. ע"פ 9808-06 ירון סנקר נ' מדינת ישראל

באי כוחו של המערער סבורים כי השימוש ברב הוא בבחינת תחבולה נפסדת המביאה לפסילתה של ההודאה שנמסרה בעקבותיה. מנגד, סבורה המשיבה כי קיים דמיון בין השימוש במדובבים – תחבולה שהפסיקה הכירה בה כלגיטימית – לבין השימוש בשוטר הנחזה לאיש דת, שכל תכליתו להאזין לרחשי ליבו של המערער מבלי לעודדו לכלל פעולה. להשקפת המדינה אם מקובלת תחבולה העושה שימוש באדם הנחזה למי שמעוניין לפעול לטובתו של חשוד, כמו מדובב, **קל וחומר** כי יש

להכיר בתחבולה העושה שימוש באדם שאינו נחזה למי שעניינו של החשוד הוא נר לרגליו, כמו הרב המתחזה.

לא עונשין גבוהה

70. בש"פ 5535-13 מדינת ישראל נ' שימשילשווילי שלוה שלמה

וחזרה למבחן הרלבנטיות של תיקים סגורים להגנת הנאשם.

יש הגורסים כי ככלל, "תיק חקירה נגד עד, שלא הסתיים בהגשת אישום ובהרשעה, אינו מהווה ככלל חלק מ'חומר החקירה'...." (עניין אל הוזייל, בעמ' 132). מכך ניתן להסיק, על דרך של **קל וחומר** לגבי תיקים שנסגרו. מנגד, אנו מוצאים בפסיקה כי גם לתיק שנסגר עשויה להיות רלבנטיות לצורך הגנתו של נאשם (השוו בש"פ 4157/00 נמרודי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (3) 625 ; 635 (2000)). גם בעניין אל הוזייל נקבע כחריג, כי מקום בו לתיק שלא הסתיים באישום עשויה להיות משמעות ממשית למהימנות העד או בשל צורך אחר, ראוי להביא המידע לידיעת ההגנה (עניין אל הוזייל,

לא ראיות חלשה

71. בג"ץ 6410-14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה

המסקנה העולה מן המכלול, היא כי לטעמי אין מקום להתערבותנו בשיקול דעתם של המשיבים, בכל הנוגע לחתימת ההסכם עם הרב פינטו. **קל וחומר**, שאין מקום, בשלב זה, להורות למשיבים לבטל את ההסכם, ובכך לפגוע באינטרס ההסתמכות והציפייה של הרב פינטו. סעד נוסף שהתבקש בעתירה, הוא השהיית הקראת כתב האישום בעניינו של הרב פינטו, עד למיצוי החקירה בפרשת ארביב. בדבריי הקודמים, הצבעתי על קשיים מסויימים בלוחות הזמנים שנקבעו בהסכם עם הרב פינטו, אך חרף זאת, גם בהיבט זה לא שוכנעתי כי קיימת עילה להתערבות בשיקול דעתם של המשיבים.

לא ראיות חלשה

72. עע"מ 7485-19 אוסיד קשקוש נ' מדינת ישראל - משרד המשפטים

התביעה, כרשות מינהלית, אינה יכולה להסתמך לצורך בדיקתה על מאגרי מידע של רשות אחרת, במקרה דנן, על המידע במערכת 'נט המשפט' של הנהלת בתי המשפט. סעיף 7(ה) לחוק חופש המידע קובע כי "המידע יועמד לרשות המבקש כפי שהוא מצוי בידי הרשות", וסעיף 8(3) קובע כי הרשות רשאית לדחות בקשה למידע אם המידע "אינו מצוי ברשותה". בהקשר זה אפנה לעע"מ 4349/14 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד ראש הממשלה (3.11.2015). [פורסם בנבו], שם נקבע כי נתונים הנוגעים למתן היתרים על ידי ראש הממשלה לביצוע האזנות סתר מטעמי ביטחון המדינה, אינם נמצאים בפועל בידי ראש הממשלה אלא במאגר של שירות הביטחון הכללי. דומה כי הלכה זו כוחה יפה על דרך של **קל וחומר** בעניינו, באשר שירות הביטחון הכללי כפוף לראש הממשלה, בעוד שהנהלת בתי המשפט אינה כפופה לתביעה הכללית.

כן ראיות גבוהה

73. ע"פ 6922-16 שמעון קופר (קופרשמיד) נ' מדינת ישראל

אף פרופ' היס קבע בחוות דעתו, כי בגופתה של ג'ני נמצאה תרופת הרגעה ברמה טיפולית (ת/137), וכי התרופות שנמצאו בגופה אינן גורמות בדרך כלל למוות (ת/138). בעדותו בבית המשפט, הסביר שהתרופות שנמצאו אינן קטלניות כשלעצמן, **קל וחומר** בריכוזים הנמוכים שנמצאו. במענה לשאלות בית המשפט, הבהיר, שהבדיקות שללו את האפשרות של הרעלה בתרופות, ולכן במקרה זה לא אירעה התאבדות באמצעות נטילת כדורים. בהתאם לכך, בית המשפט קבע באופן חד משמעי, שג'ני לא התאבדה ושמותה לא נגרם על-ידי נטילת תרופות.

לא ראיות חלשה

74. בג"ץ 93-06 ד.נ. כל גדר בע"מ נ' שר התעשייה, המסחר והתעסוקה

"כדי לקיים שימוע אפקטיבי ראוי לשמו, מן הראוי כי החשוד יידע בפירוט ככל האפשר מול אילו אישומים הוא ניצב ובגין אילו עובדות" (שם, בפסקה י"א). כך באשר לשימוע הנערך ביחס לעבירות מסוג פשע.

27. דומה כי הדברים יפים לענייננו מכוח **קל וחומר**. בעוד הליך של שימוע פלילי הינו ככלל שלב קודם להחלטה הסופית על הגשת כתב אישום, אנו ענייננו בשלב שלאחר קבלת ההחלטה על הטלת הקנס. יחד עם זאת, קו של דמיון מתוח בין השימוע להליך של הגשת בקשה לביטול קנס מנהלי. זה גם זו מיועדים לאפשר לפרט לשטוח טענותיו בפני הרשות ביחס להחלטתו בנוגע אליו ולהביא לשינוי ההחלטה.

כן ראיות גבוהה

75. ע"פ 3239-14 נור אלאדין חמאסה נ' מדינת ישראל

הפגיעה בזכות ההיוועצות ופסילת ראיות – הקביעה כי בנסיבות העניין יש הצדקה לפסול את דו"ח השחזור מלשמש ראיה קבילה מקובלת עלי לחלוטין. יש להצטער על כך שאנו שבים ונתקלים במקרים של פגיעה חמורה בזכות ההיוועצות של חשודים. אין צורך להכביר מלים על חשיבותה של זכות ההיוועצות, והדברים נכונים בבחינת **קל וחומר** כאשר החשוד אינו בן המקום ואף שפת החקירה אינה שגורה בפיו. דומה כי בשלב הנוכחי החובה לאפשר את זכות ההיוועצות – במתכונת מעשית ואפקטיבית – אמורה הייתה להיות לחם חוקם של כלל החוקרים, וככל שניסיון החיים מלמד שאין אלה פני הדברים יש להפיק לקחים מכך.

כן ראיות גבוהה

76. ע"פ 229-19 מדינת ישראל נ' פלוני

גם בנסיבות בהן קרבן העבירה בריא בנפשו, אין לצפות כי הגשת התלונה במשטרה תיעשה בהכרח למחרת היום בו נחשף לפגיעה הנוספת בבן משפחתו, **קל וחומר** כאשר חלה הידרדרות במצבו הנפשי עקב החשיפה.

לא חסד"פ חלשה

77. ע"פ 6237-12 אברהים ג'ולאני נ' מדינת ישראל

לאחר שבחנתי בקפידה את ההודעה המשלימה מטעם המערערים, סבורני כי לא עלה בידי המערערים לשכנע כי המקרים בהם לא היתה העמדה לדין – דומים מספיק למקרה דנן. כל אחד מהמקרים שהוצגו על ידי בא-כח המערערים בהודעה המשלימה – שונה, בהיבטים מהותיים, מהמקרה שבפנינו, כך שלא ניתן לומר כי מדובר במקרים דומים, **קל וחומר** זהים (עיינו והשוו: ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ (10.09.2013) (להלן – ענין פרץ)[פורסם בנבו]

לא ראיות חלשה

78. ע"פ 2592-15 פלוני נ' מדינת ישראל

כאמור, שאלה נפרדת ואחרת היא מהו המשקל אותו יש להעניק לאמרות המערער אשר עומדות לטובתו. במסגרת שאלה זו יש ליתן חשיבות לכך שהמערער התכחש לכל אמרותיו. הרי, לא ניתן להתעלם מכך כי קו זה של המערער בבית המשפט קמא מנע אפשרות בפועל שייחקר על אותו חלק של העדות לפיו לא רצה להמית את החייל. משכך משפיע הוא באופן ישיר במישור המשקל, כך שקשה לייחס לאמרות המזכות הללו משקל משמעותי. עוד יש לזכור, כי גרסתו של המערער לפיה לא מסר את האמרות במשטרה, נדחתה על ידי בית המשפט. גם לכך יש משקל. הדבר הוא בבחינת **קל וחומר**. אם בית משפט רשאי – לגבי נאשם שמעיד ומאשר את גרסתו במשטרה – לקבוע כי הוא מקבל רק חלק מגרסתו, למשל את אמרותיו לגבי מה עשה, אך לא את דבריו לגבי למה התכוון, **קל וחומר** שכך רשאי יהיה לקבוע לגבי נאשם שמכחיש את אמרותיו במשטרה, בניגוד למסקנת בית המשפט.

כן ראיות גבוהה

79. ע"פ 2531-19 פלונית נ' מדינת ישראל

לשיטת השופט הנדל, סעיף 303 מתייחס רק למצבים של "ערעור שיקול הדעת", ולא למצבים של אי שפיות הדעת, בהם שיקול הדעת אינו קיים כלל. על כן אין הסעיף רלוונטי במקרים, כדוגמת ענייננו, בהם המערערת עומדת בסייג אי השפיות. לשיטת השופט מין, מצב של אי שפיות הדעת, הוא, **מקל וחומר**, מצב העונה על דרישת "ערעור שיקול הדעת" שבסעיף 303. על כן מרגע שנקבע כי יש להקל בעונש של מי ששיקול דעתה מעורער, הרי שהקלה זו חלה גם על מי שגרמה למות תינוקה בהעדר שיקול דעת. לפיכך, לשיטתו, סעיף 303 הוא הסעיף המתאים לעניינה של המערערת.

ממשפט זה ניתן לכאורה להסיק כי ההלכה שנקבעה בעניין Tunstill, לפיה תוצאות הלידה אינן חייבות להיות הגורם היחידי לערעור שיקול הדעת בעבירה של המתת תינוק, מוגבלת על פניו למצב שבו הבעיות הנפשיות המוקדמות של הנאשמת לא מגיעות לרף הגבוה יותר של אחריות מופחתת. על כן, מכוח **קל וחומר**, עבירה זו איננה רלוונטית ביחס לנאשמת החוסה תחת ההגנה המלאה של אי-שפיות הדעת. יושם אל לב כי הכללים הנורמטיביים אינם אמורים להיפגש. בעוד ש"שיקול דעת מעורער" מניח קיומו של שיקול דעת, אי-שפיות שוללת אותו.

שלישית, יש מקום ליתן משקל לכלל על פיו מן הראוי לפרש שני חוקים באופן שיתיישבו זה עם זה ככל הניתן ולא באופן המביא לביטול אחד מן השניים, **קל וחומר** כאשר מדובר בשני סעיפים מתוך אותו חוק (ראו: רע"פ 1057/99 יוחייב נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד נג(3) 365, 377 (1999); בג"ץ 174/85 חסן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד לט(3) 245, 248 (1985)).

כן עונשין גבוהה

80. ע"פ 2478-12 סאטי אנבריה נ' מדינת ישראל

כי על אף שיחותיהם עם אותו מדובב, הגרסאות שמסרו בנוגע לאירוע אינן זהות. כך, למשל, באשר לתפקידו של ויסאם במהלך האירוע, וכן באופן ובמועד חשיפתם של שמות המערערים כמעורבים באירוע, כפי שיובהר בהמשך. שנית, לא השתכנעתי, כי המדובב הוא ש"שתל" בפי העדים המפלילים את הגרסה, לפיה מוטב שהם יכחישו את דבר מעורבותם ומעורבות אֶחיהם, שנעצרו במקביל אליהם, באירוע, ויפילו "אחרים" ברצח המנוח. **קל וחומר**, שאין כל ראייה לכך שהוא כיוון את העדים להפלת המערערים.

לא ראיות חלשה

81. בש"פ 7873-12 פלוני נ' מדינת ישראל

בנסיבות דנן, עילת מעצרו של העורר הינה מסוכנותו הרבה, מפאת החשש כי ישוב ויבצע עבירות דומות לאלו שיוחסו לו. אין די בחלופת מעצר כדי לאיין את רמת מסוכנותו הגבוהה. במצב דברים זה, ספק אם היה צורך להורות לשירות המבחן לערוך תסקיר מעצר בעניינו. ואולם, גם האמור בתסקיר אינו מכרסם במסקנת בימ"ש קמא בדבר המסוכנות הנשקפת מהעורר ובתוקף החלטתו שלא לשחררו לחלופת מעצר. אשר להמלצה המופיעה בתסקיר, בימ"ש אינו מחויב לקבל את המלצת שירות המבחן, **קל וחומר**, כאשר בנסיבות דנן תוכן התסקיר אינו מתיישב עם ההמלצה הסופית המופיעה בו.

לא ראיות בינונית

82. ע"פ 3793-06 גביהו וורקו נ' מדינת ישראל

(בעבר כנודע נדרשה תוספת ראייתית מסוג סיוע (תוספת ראייתית מסבכת) לשם הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע בעבירת מין, אולם בשנת 1982 תוקן החוק, דרישת הסיוע בוטלה, ותחתיה נקבעה חובת הנמקה; סעיף 54 א(ב) לפקודת הראיות קובע כי בית המשפט רשאי לבסס הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע עבירת מין, ובלבד שינמק מדוע החליט להסתפק בעדות זו כבסיס להרשעה. בהעדר סיוע יכולה הכרעת הדין להיות מושתתת על ממצאי מהימנות שקבע בית המשפט ועליהם בלבד, ומתן אמון מלא ומפורש בגרסת אחד הצדדים יש בו כדי לספק את דרישת "מתן הטעם" (ע"פ 288/88 גנדור נ' מדינת ישראל פ"ד מב(4) 45, 50 (השופט אריאל); ע"פ 993/00 שלמה נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (השופט שטרסברג-כהן)). **קל וחומר**, כאשר התרשמותו של בית המשפט ממהימנות המתלוננת נתמכת בראיות חיצוניות (י' קדמי על הראיות (תשס"ד) 189 (להלן: קדמי); ככל שהעדויות העיקריות 'חלשה' יותר, תידרש הנמקה 'ממשית' יותר (שם, עמ' 188). חובת ההנמקה

עניינה הסבר, מעוגן בהיגיון ובשכל הישר. על שום מה רשאי בית המשפט לסמוך הרשעה בהקשר זה על עדות יחידה של קרבן העבירה (שם, עמ' 189).

לא ראיות חלשה

83. ע"פ 10221-06 פיראס ג'ורן נ' מדינת ישראל .

דין בקשתו של מערער 1 לעבור את "המבחן המשולש" (פוליגרף, היפנוזה וזריקת אמת) להידחות מהימנותם של אמצעי הוכחה אלו טרם לובנה עד תום, וממילא לא הוכרעה. הנטייה היא לדחותם כראייה במשפט, ולהותירם, לעת עתה, ככלי עזר לחקירה מקום שזו נדרשת. (ראו למשל: 2216/01 לוי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 10.11.03); ע"פ 993/93 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(1) 485, 494 (1993)). מעבר לכך, אין בכוחן של ראיות אלו לבוא תחת ההליך המשפטי שהתנהל נגד המערערים. **קל וחומר** שעה שאשמתם של המערערים הוכחה במידה הנדרשת במשפט הפלילי, לאחר שהראיות נבחנו לעומקן. מכל מקום, ברי כי תגובה לתסקיר שירות המבחן במסגרת ערכאת הערעור אינה המקום והשלב המתאים להעלות בקשה זו. לא מצאתי גם מקום להיענות לבקשתו של מערער 2 להמשיך ולטעון בעל פה לעניין העונש, כמו גם לבקשתו לקיים דיון נוסף בעניינו. המערערים שניהם קיבלו את יומם בבית המשפט וטענו ארוכות הן לעניין הכרעת הדין הן לעניין העונש. בנסיבות העניין, ומשלא העלה המערער כל נימוק המצדיק לעשות כן, לא ראיתי מקום לאפשר המשך טיעונים בשלב זה.

לא ראיות בינונית

84. בש"פ 5881-15 מדינת ישראל נ' רונאל פישר

יתר על כן נטען, כי תמלול הקלטות אינו יכול לייתר את הצפיה הישירה בקלטות עצמן, שהרי התמלול אינו בגדר "הראיה הטובה ביותר". הוסף, כי הדברים הם בגדר **קל וחומר** במקרה שבו תיעוד חזותי או קולי של העדים בתיק לא היה מחויב כלל על פי הדין. נומק בהקשר זה, כי הטלת חובת תמלול על קלטות חקירה אשר כלל לא היתה חובה להפיקן על פי דין, עלולה להביא לכך שרשויות החקירה תמנענה בעתיד באופן קטגורי מהקלטת נחקרים בחקירות פליליות מורכבות אף בנסיבות שבהקלטה יש להועיל, וזאת נוכח העלויות הכבדות הכרוכות בכך. לטענת העוררת, הקביעה שלפיה אי-תמלול הקלטות מעמיק את חוסר השוויון בין הצדדים, כמו גם הקביעה שלפיה אי-תמלול מעניק למדינה שיקול דעת בלעדי בקביעת טיב החומר שיתומלל, שגויות מן היסוד. זאת שכן היא מחזיקה בידיה אותם חומרי חקירה גולמיים שמחזיקה בידיה ההגנה, ואין בידיה כל חומר נוסף המעניק לה יתרון כלשהו.

לא ראיות חלשה

85. ע"פ 9809-08 ארנלדו לזרובסקי נ' מדינת ישראל

מוכן אני להניח כי במקרים בהם מופיע המונח "הספק הסובסטנטיבי", נבחנת בפועל אשמתו של הנאשם לפי סטנדרט הספק הסביר. אולם, נראה לי כי בראייה עתידית, מוטב שהמונח "ספק סובסטנטיבי" לא ייקלט בשיטתנו, שכן יש בו להטעות. ברי בעיני כי הספק הסובסטנטיבי הינו ספק חזק יותר לעומת הספק הסביר. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בשנת 1992, כמו גם סעיף 34כב שהוסף בשנת 1994 לחוק העונשין התשל"ז, 1977, לפיו "לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר". להשקפתי, אם מקובל שדיני הקניין וסדרי הדין האזרחיים עוברים תהליך של קונסטיטוציונליזציה מכוח חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, **קל וחומר** שזהו המצב במשפט הפלילי בכלל ובמרכז הכובד של הכרעת האשמה – הוא עקרון הספק הסביר – בפרט

לא עונשין גבוהה

86. רע"פ 1024-21 פלוני נ' מדינת ישראל

ביהמ"ש העליון דחה את הבקשה בקבעו :

הלכה היא כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות ציבורית החורגת מעניינם של הצדדים להליך, או כאשר קיים חשש ממשי לעיוות דין או אי צדק קיצוני שנגרם למבקש. עניינו של המבקש אינו נמנה עם מקרים חריגים אלו. עיקר טענות המבקש מופנות כלפי קביעות שבעובדה של הערכאות הקודמות, שאין זה מדרכה של ערכאת

הערעור להתערב בהן – **קל וחומר** ב"גלגול שלישי". למרות ניסיונו של המבקש ליתן אפיון עקרוני לבר"ע, אין בפנינו אלא רצון לשמיעת טענותיו הפרטניות פעם נוספת. למעלה מן הצורך, אין כל ממש בהשגות המבקש באשר לשימוש שעשה בימ"ש השלום בעניין "החזקה התכופה", בין יתר נימוקיו להרשיעו בדין.

לא חסד"פ בינונית

87. ע"פ 14-8959 דניאל בן סימון נ' מדינת ישראל

עוד טוען המערער, כי גם הרכיב הנסיבתי לעבירה לא הוכח, היות שהוא לא נצפה מוסר את מטעני החבלה בעצמו. עם זאת, הסעיף אינו דורש כי המוסר יעשה זאת פיסית או שיהיה נוכח במעמד המסירה. זוהי מהותה של העסקה האחרת בנשק, אשר טומנת בחובה מגוון עסקאות לא טריוויאליות בנשק, בשונה מעסקאות סחר, ייצור, יצוא ויבוא (וראו סעיף 144 לחוק). משהוכח כי למערער החזקה והשליטה ביונדאי ובמטעני החבלה, אין חולק כי העברתם לגורם אחר מהווה מסירת נשק מצדו, **קל וחומר** כאשר הוא מפקח מרחוק בקרבת מגוריו על הפעולה.

לא עונשין גבוהה

88. ע"פ 11-1924 פלוני נ' מדינת ישראל

על אף שסעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי מתייחס לחזרה מהודאה במהלך המשפט המתנהל בפני הערכאה המבררת, נקבע בפסיקה כי נתונה לבית המשפט הסמכות לאפשר חזרה מהודאה בכל שלב של ההליך המשפטי, כולל בשלב הערעור (ע"פ 122/08 טומבק נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פס' 19 (11.11.2014) (להלן: עניין טומבק)). עם זאת, לשלב בהליך שבו מבקש הנאשם לחזור מהודאתו יש משמעות רבה באשר לאופן שבו יתייחס בית המשפט לבקשתו (ראו: ע"פ 6349/11 שניידר (נשימו) נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פס' 19 לפסק דינו של השופט ח' מלצר (10.6.2013) והאסמכתאות המצויות שם) (להלן: עניין שניידר). בשלבים מוקדמים בהליך, עובר למתן גזר הדין, ניתן להלוים גישה מקלה יותר, לפיה יש לאפשר לנאשם לחזור בו מהודאתו במצבים בהם סבור הנאשם כי טעה בשיקולים שהובילו אותו להודאה (ע"פ 3754/91 מדינת ישראל נ' סמחאת, פ"ד מח(5) 798, 801 (1991); עניין טומבק, שם). ככל שהבקשה מוגשת בשלב מאוחר, **קל וחומר** במסגרת ערעור, עולה החשש "מניצול ההליך הפלילי כאמצעי תימרון בידי נאשם, המבקש לבחון את תוצאות ההליך ועל-פיהן להחליט אם לדבוק בהודאתו או לחזור בו ממנה ולחדש את המשפט" (רע"פ 2292/08 אמסלם נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פס' 7 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה (30.09.2009)). אותו חשש גובר מקום בו הודאת הנאשם ניתנה במסגרת הסכם טיעון (ע"פ 635/05 דענא נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פס' 12 (36.11.07)). כאשר קיים חשש ממשי לניצול מניפולטיבי של החזרה מהודאה להשגת רווח דיוני פסול, על בית המשפט לנקוט בגישה מחמירה יותר,

לא חסד"פ גבוהה

89. בש"פ 95-3899 מדינת ישראל נ' רחאל ג'מאל

האם, בכל זאת, הנסיבות המיוחדות של מקרה זה יוצרות חריג לכלל? בא-כוח המשיב 1 טוען כי אין לו, למשיב 1, עבר פלילי. אכן, השאלה אם יש לנאשם או אם אין לו עבר פלילי היא שאלה חשובה לעניין המעצר. אך אין היא שאלה מכרעת, מכל מקום בעבירות סם. בבש"פ 2797/94 [4] אמרתי כך:

"גם מי שלא היה מעורב בעסקי סמים צריך לדעת כי בית המשפט לא יטה לו חסד משנתפס לראשונה בעבירה מסוג זה. להיפך. כדי להרתיע אנשים, שלא יסתבכו ברשת הסמים, עליהם לדעת מראש מה כבד המחיר שיושת על כל מי שנסחף ונתפס ברשת זאת". **קל וחומר** כך לגבי המשיבים 2-3. אף כי אין להם עבר פלילי בעבירות סם, יש לכל אחד מהם עבר פלילי מכביד, המלמד כי הוא מהווה סכנה לציבור.

לא עונשין גבוהה

90. בש"פ 87-314 גבריאל ועקנין נ' מדינת ישראל

האם היה השופט מחליט לשחרר את הנאשם, לו ידע שינצל את היותו חופשי על-ידי ביצוע מעשים כגון אלה שהובאו עתה לתשומת לבי? העולה מכאן, כי מותר לשופט להביא בחשבון התנהגות פלילית מצד הנאשם המשוחרר בערובה, אף אם אין לה קשר עם העבירה המקורית. בכיוון זה

התבטא מ"מ הנשיא (כתוארו אז) השופט זוסמן קובעו בב"ש 3/75 [1], כי... עצם ניצול השחרור בערובה למטרה פלילית נוספת מחייבת את מעצרו של העורר עד תום ההליכים". **קל וחומר** כאשר, כמו במקרה שלפנינו, ישנו קשר כלשהו בין העבירה הנוספת ובין

לא חסד"פ בינונית

91. בג"ץ 2684-12 י"ב בחשוון התנועה לחיזוק הסובלנות בחינוך הדתי נ' היועץ המשפטי לממשלה

על בסיס דברים אלו, שכתב הרב קמינצקי בשנת 1970 והובאו בספרו של הרב שכטר, קבע האחרון את הדברים הבאים שבוודאי רלבנטיים גם לימינו אנו (כזכור ספרו נכתב בשנת 1997):

"ויעפ"י הדברים האלה הי' נראה לומר... (ובאמת ק"ו **קל וחומר** – ס.ג.) [הוא] בזה"ז [בזמן הזה – ס.ג.], שמדינת ישראל עומדת היא במצב של מלחמה, וכל הפרעות והמהומות שבימינו דינם (עפ"י הלכה) כהמשך מהמלחמה הראשונה" (שם, בעמ' ר"ז).

לא עונשין חלשה

92. בש"פ 89-335 מדינת ישראל נ' אברהם בן אליהו לבן

ואם כה הפלגנו לכת לעניין חירות הביטוי, **קל וחומר** בן בנו של **קל וחומר** שכך עלינו לנהוג לעניין חירות האדם, שהיא יסוד היסודות ואבי כל החירויות למיניהן. ואם כך נוהגים אנו לעניין מחזה בעל אופי שלילי מובהק, משום שמבקשים אנו להתהדר ולהדר בזכות חירות הביטוי על-פי הלכות הדמוקרטיה שבמשטרנו, **קל וחומר** בן בנו של **קל וחומר** שכך עלינו לנהוג לעניין מי שרק חשוד או נאשם בביצוע עבירות ולכן הוא בחזקת חף מפשע, שלא לפגוע בחירותו ולשלול את חופשו, כפי שכך מצווים אנו מקדמת דנא בעקרונות שבמורשת ישראל (ראה ב"ש 15/86 הנ"ל, בעמ' 714-713) ובזמננו אנו, לפי הלכות הדמוקרטיה שבחברתנו.

לא כללי חלשה חירות האדם גדול מחירות הביטוי

93. ע"פ 7150-06 פלוני נ' מדינת ישראל

יתר על כן, על מנת שערכאת הערעור תתערב בממצאים שאותם קבעה הערכאה הדיונית, לא די להעלות "תמיהות" באשר לראיות השונות, אלא יש להראות עובדות לפיהן לא יכולה הייתה הערכאה הדיונית לקבוע את הממצאים שאותם קבעה [ראו למשל: ע"פ 3579/04 חנן אפגאן נ' מדינת ישראל פ"ד נט(4), 119, עמ' 123-124 (2004) והאסמכתאות המופיעות שם]. איני סבור כי נפלה טעות כלשהי בממצאים שקבע בית המשפט קמא ביחס לחוות הדעת הפתולוגיות ולהשפעתן על הוכחת אשמו של המערער, **קל וחומר** טעות של ממש, ולפיכך, איני מוצא לנכון להתערב בממצאים אלה.

לא ראיות חלשה

94. ע"פ 14-1965 פלוני נ' מדינת ישראל

תוך ניצול תמימותם וחולשתם (ראו: ע"פ 1263/15 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 8 (26.05.2016)). עוד נפסק כי שיקולי גמול והרתעה מחייבים החמרה בעונשם של עברייני מין, **קל וחומר** בעונשים של עברייני מין המבצעים עבירות בקטינים (ראו: ע"פ 3479/14 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 16 (23.07.2015)).

לא עונשין חלשה

95. ע"פ 19-5597 פלוני נ' מדינת ישראל

כמו כן, חומרתן של עבירות מין במשפחה כלפי קטינים מתעצמת נוכח הפגיעה הקשה שהן מסבות לקטינים. הן מותירות לא אחת את הקטין חסר אונים, פוגעות ביכולתו לתת אמון בזולת וכדברי בית המשפט בע"פ 4203/19 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 40 (29.7.2020), הן "צורבות בליבו חוויה טראומטית וקשה המותירה צלקת עמוקה אשר לעיתים לא תקרה לעולם". בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה שיש לראות בעבירות מין בכלל, ובעבירות מין בקטינים בפרט. נקבע כי על העונש המושת על מי שהורשע בביצוע עבירות מין בקטינים לבטא את הסלידה ממעשים אלו

(ע"פ 8671/17 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.4.2018)). הדברים נכונים על דרך **קל וחומר** במקרה שמדובר בעבירות מין בתוך המשפחה (ע"פ 6098/17 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.7.2018)). המגמה היא אפוא להחמיר בעונשם של עברייני מין, בין היתר כדי להרתיע עברייני מין פוטנציאליים נוספים מביצוע מעשיהם הנתעבים. וכפי שאמר בית משפט זה בע"פ 3196/16 טספאנס נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (21.12.2016):

לא עונשין בינונית

96. ע"פ 1929-06 פלוני נ' מדינת ישראל

אין בהצגתה של אפשרות תיאורטית כדי להפריך את התמונה העובדתית אותה הציג המערער, ובמקרה זה, היה על המשיבה להציע ראיות ממשיכות הסותרות את אלו של המערער, ואשר מתארות דפוס פעולה אלטרנטיבי. כי אם לא כך, עולה החשש כי במצב דברים זה, נדרש המערער, הלכה למעשה, להציג גרסה בלתי ניתנת לסתירה באשר למיקומו בכל רגע ורגע במהלך התקופה האמורה – אשר משתרעת על פני כשנתיים ימים. חוששני כי נטל זה הינו כבד מנשוא עבור נאשם, ואינו עולה בקנה אחד עם חזקת החפות – המטילה את חובת ההוכחה על המאשימה לצורך ביסוס הרשעה. זוהי אבן יסוד בשיטתנו המשפטית, **קל וחומר** משזכתה למעמד חוקתי לאחר חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992 (א' ברק "הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט בעקבות חוקי-היסוד והשלכותיה על המשפט הפלילי (המהותי והדיני)" מחקרי משפט יג, 455, 479 (1995); ע' ארבל, "המהפכה החוקתית במשפט הפלילי – האיזון שבין זכויות הנאשם לבין זכויות קרבתותיו" ספר שמגר – מאמרים חלק ב' 255, 259 (2003); ע"פ 7220/05 נימר נ' מדינת ישראל, בפסקה 26 לפסק-הדין (טרם פורסם, [פורסם בנבו], 31.5.07)). אין באמור כדי לקבוע כי בכל מקום בו נמנעה התביעה מלקעקע את גרסתו של נאשם במישרין, תעמוד לזה גרסתו איתנה. אכן, ישנם מקרים בהם בחינת מכלול הראיות תביא את בית-המשפט למסקנה כי אדם ביצע את שיוחס לו, על אף שגרסתו לא נשללה. ברם, מקום בו המעשים המיוחסים לנאשם מתפרשים על פני תקופה ארוכה ומדובר במעשים רבים אשר בוצעו במספר מוקדים, אין בכך שלא השכיל לפרט את מעשיו בכל רגע ורגע, כדי לקעקע את גרסתו זו.

לא ראיות בינונית

97. ע"פ 7747-08 פלוני נ' מדינת ישראל

ראשית, מצביעה הסנגוריה על כך שהמערער נעצר כשנה וחצי לאחר קרות האירוע, ועל כן לא מדובר בגרסה שהינה בבחינת אמירה ספונטאנית לאחר המעשה. כמו כן, טוענת הסנגוריה כי קשה להסכים עם קביעה כי מדובר בהתנהגות מניפולטיבית של המערער, שהרי הלה ניסה ועדיין מנסה בכל כוחותיו להוכיח כי אינו לוקה במחלת נפש, ועל כן אינו מבקש להחיל בעניינו את הגנת אי השפיות. **קל וחומר**, טוענת הסנגוריה, אין מדובר במקרה דגן בסיטואציה שבה משנה הנאשם את גרסתו לאחר שנועץ בסנגורו, שהרי המערער לא משתף כל פעולה עם סנגורו אלא נהפוך הוא, לטענתו הוא מנסה להציגו כלא שפוי, וזאת בניגוד מוחלט לרצונו.

לא ראיות חלשה

98. ע"פ 7141-07 מדינת ישראל נ' אחמד בן סאלם ג'רמי טראבין

ניתן לראות כי בית המשפט קמא אף החמיר אם אלעמור ביחס לעונשים שהוטלו במקרים אחרים של יבוא סם מסוכן, כך שאין לקבל את טענת המדינה לפיה עונשו של אלעמור הינו עונש חריג לקולא. מכל מקום, סבורני כי גם לחומרה עונש זה אינו חורג מרף הענישה בנסיבות דומות באופן שמצריך את התערבותו של בית משפט זה, **קל וחומר** נוכח מסוכנותו הרבה של הסם מסוג הרואין ונוכח הכמות הגדולה של הסם אותה ייבאו אלעמור וטראבין לישראל.

לא עונשין חלשה

99. ע"פ 5933-11 אדם איטל נ' מדינת ישראל

"הבטנו לעבר ה'ליביס', ולעבר עמוד החשמל שלי, שם טען אוסמה שעמדו הנאשם [המערער] וסרגו, הבטנו לעבר הפתח של הבונבון, לשם הגיע היורה...ומשם ירה במנוחים ובא',

והבטנו לעבר 'הגוריות' לשם נמלטו השניים לאחר הירי – ובהחלט ניתן לראות כל אחת ואחת מהפעולות שתאר אוסמה. המרחקים קצרים, התאורה טובה ואין כל קושי לזהות – לא את האנשים (קל וחומר אם הם מוכרים למתבונן), ולא את הפעולות שהם מבצעים" (עמוד 41 להכרעת הדין, ההדגשה אינה במקור – א.ש.).

לא ראיות חלשה

100. רע"פ 12-8860 מקסים קוטלאייר נ' מדינת ישראל

לסיכום נקודה זו, יפים דברי השופט י' דנציגר בבש"פ 7855/10 ברוך נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2.11.2010) (להלן: עניין ברוך), שם טענו העוררים כי יש להקיש מן הדין הפלילי לפסילה המינהלית:

"הפסילה המנהלית אינה בגדר עונש אלא בגדר אמצעי מניעתי. דיני העונשין ועקרונות היסוד שבבסיסם שונים מן המשפט המנהלי ועקרונות היסוד שבבסיסו, ואיני סבור כי יש ממש בטענת העוררים כי יש מקום ללמוד על פרשנות הסמכות המנהלית והביקורת השיפוטית המופעלת עליה מעקרונות המשפט הפלילי" (שם, פסקה 22).

לאור האמור לעיל, וחרף טענותיהם של המבקשים, המסקנה המתבקשת היא כי אין לגזור גזירה שווה מהדין הפלילי לעניין שלפנינו. אותם רציונאליים העומדים במרכז של זכות ההיוועצות במסגרת החקירה הפלילית (כפי שפורטו בפסיקתו של בית משפט זה בעניין יששכרוב, פסקה 20, וכן פסקאות 66-67 לפסק הדין של השופטת ביניש; בעניין אלזם, פסקה 8 לפסק דינה של השופטת א' חיות; ובעניין שי, פסקה 14 לפסק דינה של הנשיאה ביניש), אינם מתקיימים בהליך השימוע המינהלי, בו עסקינן. קל וחומר, כי המבקשים לא יוכלו להיבנות מחובת היידוע בנוגע לזכות ההיוועצות, הנתונה לעצור במסגרת חקירה פלילית (או על-פי פרשנות מרחיבה יותר, לנחקר בחשד לביצוע עבירה), ולהקיש ממנה לגבי נהג שהוזמן לשימוע, בהקשר לפסילה המינהלית.

כן עונשין גבוהה

101. רע"פ 13-7726 גמעה נסאסרה נ' מדינת ישראל

יתר טענות המבקש נוגעות לעניינו הפרטני ולקביעות עובדתיות של הערכאות קמא. ערכאת הערעור לא תתערב ללא סיבה כבדת משקל בממצאים העובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית. קל וחומר שעה שמדובר בגלגול שלישי. מעבר לכך, ככלל, טעות בישום הדין אינה מהווה עילה למתן רשות ערעור.

לא חסד"פ בינונית

102. בש"פ 09-8353 פליקס מגאלניק נ' מדינת ישראל

לטענת בא כוח העורר, בית המשפט היה נעדר סמכות לדחות את בקשת העורר להשבת התפוסים. עוד נטען כי המדינה הודתה כי אין די ראיות כנגד העורר לצורך הליך המעצר, וכי שגה בית המשפט המחוזי כשקבע כי עוצמת הראיות הנדרשת לשם מעצרו של העורר אינה זהה לזו הנדרשת לשם תפיסה למטרת חילוט, שהרי אם אין ראיות להוכחת האשמה קל וחומר שאין ראיות לכך שהכספים הם תוצר של העבירה. לטענתו אין העורר צריך להסביר מדוע יש לו כספים בבית אלא המדינה היא זו שצריכה להביא בפני בית המשפט ראיות לקשר של הכספים לעבירה, שכן נטל ההוכחה הוא עליה.

לא ראיות בינונית

103. ע"פ 10-295 פלוני נ' מדינת ישראל

נוכח האמור, במקרה דנן טענה המשיבה כי יש להרשיע את המערער בעבירה של גרימת חבלה חמורה לבן משפחה, עבירה של מחשבה פלילית, נוסף להרשעתו בעבירה של ניסיון לרצח. נטען כי כל היסודות של עבירה זו הוכחו על דרך קל וחומר בבית המשפט המחוזי, וממילא לא נפגעה יכולתו של המערער להתגונן. כן הוסיפה המשיבה כי ראוי לקבוע שמקום שאדם משלח באמצעות בנו הקטין חומר קטלני החבוי בסוכריות שלכאורה ראויות למאכל אדם, הוא לוקח בהכרח סיכון כי אדם אחר יבוא במגע עם הרעל וייפגע. בנסיבות אלה, ביקשה המשיבה מבית המשפט לעשות שימוש בסמכותו לפי סעיף 216 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי), לבטל את הרשעת המערער בעבירה לפי סעיף 316 לחוק העונשין, ולהרשיעו תחתיה בעבירה

לפי סעיף 335(א1) לחוק זה. נוכח חומרת המעשים ובהתחשב בעובדה שהמערער התכוון להמית שלושה קורבנות, גרסה המשיבה כי לשינוי בסעיף ההרשעה לא צריכה להיות השפעה לקולא על העונש שהושת על המערער.

לא ראיות חלשה

104. ע"פ 8507-18 פלוני נ' מדינת ישראל

ההכרעה בין חוות דעת מנוגדות אינה פשוטה, **קל וחומר** כאשר אין מדובר רק באבחנה פסיכיאטרית, אלא בכזו המשולבת באבחנה נוירולוגית, כפי שנטען על ידי המומחים מטעם המערער.

לא חסד"פ חלשה

105. ע"פ 5920-13 זוסף מרדכי אטלן נ' מדינת ישראל

סבורני, כי מעשיהם של המערערים מחייבים ענישה מחמירה, על מנת לשרת את עקרון הגמול שבענישה ולתרום להתרעת המערערים עצמם, כמו גם להתרעת עבריינים אחרים בכוח. לפיכך, והגם שהעונשים שהושתו על המערערים אינם קלים, הנני סבור, כאמור, כי אין מדובר בחריגה, **קל וחומר** שלא בחריגה מהותית, מרמת הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה, ולכן אינני רואה מקום להתערב בעונשיהם

לא עונשין בינונית

106. רע"פ 6529-20 גוד לאק רנט א- קאר נ' מדינת ישראל

כידוע, אין זו דרכה של ערכאת ערעור להתערב בממצאי עובדה ומהימנות, **קל וחומר** ערכאת הערעור ב"גלגול שלישי", ועל כן לא מצאתי כי יש בטענות המבקשת בעניין זה כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

לא חסד"פ בינונית גלגול שלישי

107. בג"ץ 3921-20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה [...]

התוצאה היא שהביקורת השיפוטית על החלטת הממשלה מכוח הסמכות להקים ועדת חקירה היא, בפועל, מצומצמת. היישום של הכללים הרגילים המסדירים את הביקורת השיפוטית, בדרך-כלל, על החלטה כזאת, אינו צפוי להוביל את בית-המשפט לפסילת ההחלטה, אלא במקרים חריגים ונדירים, שכמותם עוד לא באו, וספק אם יבואו, בפני בית-המשפט.

[...] **קל וחומר** לגבי החלטת הממשלה שלא להקים ועדת חקירה לעניין מסוים. [...] קשה מאוד להוכיח כי החלטת הממשלה שלא להקים ועדה כזאת בעניין מסוים לוקה בשיקולים זרים או בחוסר סבירות עד שיש לפסול אותה ולחייב את הממשלה להקים ועדה באותו עניין.

לא חסד"פ גבוהה

108. רע"פ 74-13 ניסים חלידו נ' מדינת ישראל

לעניין היסוד הנפשי הדרוש להרשעת המבקש באישום הראשון, נקבע כי הראיות הנסיבתיות, כגון התנהגותו של המבקש ומעשיו, אשר פורטו בהכרעת הדין, מלמדות על קיומה של כוונה מיוחדת להתחמק ממס, **קל וחומר**, לאור מעמדו של המבקש במס הכנסה והבנתו בתחום המיסים.

לא עונשין בינונית

109. ע"פ 7443-06 רועי ארקה נ' מדינת ישראל

לא אחת קורה כי הראיות הניצבות בפני בית המשפט אינן מתיישבות האחת עם רעותה. חוסר אפשרות לגבש תיזה עובדתית המתאימה באופן מושלם לפסיפס הראיות אינו מהווה מכשול בלתי עביר. בפסיקה נקבע, כי ניתן להגיע למסקנה מרשיעה גם כאשר נותרות תהיות שונות ללא מענה. זאת, כאשר הראיות המרשיעות הינן בעוצמה המספיקה כדי לבסס את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר, על אף אותן תהיות (ראו, דני"פ 4342/97 מדינת ישראל נ' אל עבד, פ"ד נא(1) 736, 859 (1998); ע"פ 6864/03 רוקנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 657, 667-668 (2004)). מובן, והדברים

בבחינת **קל וחומר**, כי ישנם גם מקרים בהם ניתן להגיע למסקנה מזכה אף אם לא ניתן הסבר מספק לכל האינדיקציות התומכות בהרשעה. כאשר מכיל התיק הן ראיות המושכות לכיוון הרשעה והן ראיות המושכות לכיוון זיכוי, ואלו אינן ניתנות ליישוב, יש להעמידן אלו מול אלו ולהעריך את משקלן. רק אם הראיות המרשיעות הינן בעוצמה המספיקה כדי לבטל כל ספק סביר באשמת הנאשם, על אף קיומן של ראיות המצביעות אחרת, ניתן להרשיע. בכל מקרה אחר, יש לזכות את הנאשם מחמת הספק. במקרה שבפנינו סבור אני, כאמור, כי על אף הראיות המסבכות את המערערים, אין הקשיים הראייתיים והתמיהות השונות מאפשרים את הרשעתם מעבר לכל ספק סביר. בעיקר אמורים הדברים לגבי שתי תמיהות: האחת, אי ההתאמה בין גירסת המתלוננת לגבי היתקלויותיה עם מבצעי האונס לבין הגירסה העולה מהודיות המערערים; השנייה, העובדה שהמערערים ציינו בהודיותיהם את ב' כאחד מהמשתתפים באונס, על אף שמחומר הראיות עולה שלא כך היה. לתמיהות אלו מצטברים קשיים נוספים, כגון הסתירה בנוגע למקום בו בוצע האונס ומחדלי החקירה. בכל אלה יחד יש כדי ליצור ספק סביר באשמת המערערים ככל שהדבר נוגע לעבירה המסוימת בה הואשמו.

כן ראיות גבוהה

110. בש"פ 11-1659 חיים שטנגר נ' מדינת ישראל

במאמר מוסגר אציין כי ביני לביני (לאחר שהוגש ערר זה) הגביל המחוקק הגשת ערר בזכות על החלטה של בית משפט מחוזי בערר על בית משפט שלום בנושא מעצרים (תיקון מס' 8 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996), בסעיף 53(א)(א1) (בנוסחו דהיום). על דרך ההיקש, ושמא על דרך של **קל וחומר**, יכול הטוען לטעון כי אם כך בנושא מעצרים, על אחת כמה וכמה בנושא פרסום או איסור פרסום. אותיר את השאלה בצריך עיון

כן חסד"פ גבוהה

111. ע"פ 10-846 סאלח בדוי נ' מדינת ישראל

בטרם אדרש לגופן של טענות המערער בשאלת קבילותן של הודאותיו במשטרה, אבקש להתייחס לטענה המקדמית שהעלה בא כוח המערער לעניין משמעות הקביעות בפסק הדין בעניינם של השותפים למקרה שלפנינו. על-פי הטענה, הפגמים שנפלו בהליך חקירת המערער, בגינם נקבע כי נדרשת תוספת ראייתית משמעותית בכדי להרשיע את השותפים על בסיס הודאותיו אלה, הם בבחינת **קל וחומר** לעניינו. יתר על כן, לשיטתו, בעניינו של המערער, אין להסתפק במתן משקל נמוך להודאות ובדרישה לתוספת ראייתית מסייעת, אלא יש לפסול כליל את הודאותיו במשטרה. זאת, משום שגביית ההודאות התאפשרה כתוצאה מפגיעה בזכויותיו שלו, להבדיל מפגיעה בזכויות השותפים.

42. אין בידי לקבל טענה זו. ככלל, אין נפקא מינה לזהות הנפגע הישיר מהפעלתו של אמצעי חקירה פסול לעניין שאלת תוקפה או משקלה של הראיה.

לא ראיות בינונית

112. ע"פ 20-4694 מלכה לייפר נ' היועץ המשפטי לממשלה

נטל ההוכחה: הנטל הוא על הנאשם לסתור את החזקה שהוא כשיר לעמוד לדין ולהראות כי איננו כשיר לעמוד לדין. זאת, בהיקש לחזקת אי השפיות הקבועה בסעיף 34 לחוק העונשין ואף מדרך של **קל וחומר**, בהינתן האופי הדיוני של הטענה. אזכיר שלכל אדם עומדת חזקת כשרות לביצוע פעולות משפטיות כאמור בסעיף 2 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: חוק הכשמי"א), ומי שמבקש לסתור חזקה זו עליו הראיה.

ב. מתוך היקש לרף ההוכחה של מאזן הסתברויות שבו על נאשם לעמוד לצורך ענישה מופחתת לפי סעיף 300א לחוק העונשין, ואף מדרך של **קל וחומר**, בהינתן האופי הדיוני של הטענה לחוסר כשירות

כן עונשין חלשה **קל וחומר** לא ברור

113. ע"פ 17-10033 בילאל שאכר נ' מדינת ישראל

השלב השלישי של המבחן התלת-שלבי, מחייב כאמור בחינת קיומה של גרסה חלופית שיש בה כדי לעורר ספק סביר אמיתי באשמתו של נאשם. בענייננו, המערער לא הצביע על כל גרסה כזו. כאמור,

רק בשלב הסיכומים בבית המשפט המחוזי בא-כוחו הציג בקצרה ובתמציתיות רבה קו הגנה חלופי על פיו קיימת "אפשרות" כי המערער היה מעורב בעבירות המין בלבד, כאשר יתכן כי אחרים היו אלה שהביאו למותה של המנוחה. ברם, לא מדובר ב"גרסה" של ממש, כי אם בתרחיש חלופי, כללי ומעורפל, שהוא בגדר אפשרות תאורטית, ללא תיאור מפורט של ההתרחשות הנטענת שאירעה. ככל שניתן לראות בכך "גרסה", הרי שמדובר בגרסה כבושה, אשר לא ניתן לה כל הסבר – **קל וחומר** לא הסבר סביר – לכבישתה, ועל כן המשקל שיש ליתן לה הוא נמוך מאוד, אם לא אפסי (ראו למשל: ע"פ 10477/09 מובארק נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 30 (10.4.2013)). זאת על אחת כמה וכמה במצב דברים זה, בו מועלית ה"גרסה" רק בשלב הסיכומים, בתום שלב ההוכחות, כאשר השהיית חשיפת הגרסה הכבושה מקימה את החשד כי כבישת הגרסה נועדה "להתאמתה" לראיות שהובאו מטעם התביעה

לא חסד"פ בינונית

114. ע"פ 9702-16 סאמי אבו אלולאיה נ' מדינת ישראל .

כאמור, גם אם ניתן היה להעמיד את מתחם העונש ההולם במקרה זה על 10 עד 30 חודשי מאסר בפועל, העונש שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי אינו חורג ממתחם זה. גם אם העונש שנגזר על המערער אינו ממוקם בסמוך ממש לקצה התחתון של מתחם זה, ומוכן אני להניח שהוא עונש לא קל בהתייחס לנסיבות העבירה, עדיין אין מקום לטעמי להתערב בעונש אשר הושת על המערער בבית המשפט המחוזי. הלכה נושנה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בעונש שגזרה הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם העונש שנגזר סוטה סטייה ניכרת מהענישה המקובלת במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כאשר בית המשפט התעלם באופן ניכר מהנסיבות האופפות את המקרה (ראו למשל: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (21.1.2009); 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (22.10.2013); ע"פ 2888/15 ח'דיירי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.12.2016)). בהתחשב במכלול נסיבות העניין, לא מדובר באותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות בעונש שנגזר על המערער. דברים אלו נכונים בדרך **קל וחומר** בשים לב לכך שאין זה תפקידה של ערכאת הערעור לפסוק על פי העונש שהייתה היא גוזרת לו ישבה בדין בערכאה המבררת.

לא עונשין חלשה

115. בש"פ Mr.Alexandru Mazar 2529-15 נ' היחידה לעזרה משפטית

לטעמי, בהיבט של יעילות דיונית רצוי שלא להכביד על המערכת המשפטית, וקשה להלום כי עשרות החלטות שניתנות בדרך שיגרה על ידי בית משפט השלום בבקשות של המשטרה למתן צווים שונים המופנים כנגד גורמים שונים (כגון: חברות טלפון סלולרי, בתי חולים, בנקים ומוסדות וגופים שונים), ייחשבו כפסק דין שהערעור עליו בזכות בפני מותב שלושה. על דרך של **קל וחומר** ניתן להפנות להוראת סעיף 38 לפסד"פ, הקובעת כי שוטר מוסמך, אדם שהחפץ נלקח ממנו או תובע זכות בחפץ, רשאים לערור בפני בית המשפט המחוזי אשר ידון בערר בדין יחיד, כאשר על החלטת בית המשפט המחוזי ניתן להגיש בקשת רשות לערור (הוראה זו אינה חלה ישירות על סעיף 43 לפסד"פ, באשר סעיף 38 חל על החלטות לפי הפרק הרביעי לפסד"פ שעניינו תפיסת חפצים, בעוד סעיף 43 לפסד"פ מצוי בפרק החמישי לפסד"פ). על דרך של **קל וחומר**, ניתן כמובן להפנות להוראות חוק המעצרים, לפיהן החלטות על מעצרים, לרבות מעצר עד תום ההליכים, נדונות בערר בפני דין יחיד.

לא חסד"פ בינונית

116. ע"פ 1707-08 אלי אריש נ' מדינת ישראל

"העבירות של סחר בנשק הן עבירות חמורות מאוד... כלי הנשק... לא נרכשו באופן חוקי וחזקה שהם לא נועדו לשמש מטרה חוקית. גם כשהם נמצאים בידי אדם שאינו עבריין טמונה בהם סכנת חיים. **קל וחומר** אם הם מתגלגלים ומגיעים לידי גורמים עוינים... שומה על בית-המשפט להתריע כנגד סכנה זאת ולפעול כנדרש

לא עונשין חלשה

117. ע"פ 8080-11 פלוני נ' מדינת ישראל

גורמים אלו ואחרים מונעים מנפגע העבירה להתלונן סמוך לביצוע המעשים, קשים ככל שיהיו... תופעת כבישתן של עדויות הינה חזון נפרץ כאשר מדובר בעבירות אלימות ומין במשפחה – **קל וחומר** עבירות שבוצעו כלפי קטינים, ואין בכבישה עצמה כדי לפגוע במהימנות עדותו של נפגע העבירה כאשר ישנו הסבר מניח את הדעת להשהיית התלונה ולגילוייה דווקא במועד הרלוונטי

לא עונשין חלשה

118. ע"פ 10-1229 טארק מג'דוב נ' מדינת ישראל

הכרעת דינו של ביהמ"ש המחוזי מושתתת, בעיקרה, על האמון הרב שנתן ביהמ"ש בעדותם של המתלונן ושל עד ראיה. עיקר טענותיו של המערער מופנות נגד קביעות אלה. כידוע, הלכה פסוקה היא שאין ביהמ"ש נוטה להתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים וקיצוניים, **קל וחומר** כאשר מדובר בממצאי מהימנות.

לא חסד"פ גבוהה

119. ע"פ 17-5518 פלוני נ' מדינת ישראל

אשר לטענת בא כוח המערער כי בימ"ש קמא מנע ממנו להמשיך את חקירת המתלוננת, ועקב כך לא עלה בידו למצות את חקירתה לגבי כל אירוע הרי שגם בהליך פלילי, אין זכות לחקירה נגדית בלתי מוגבלת בזמן. הדברים נכונים על דרך של **קל וחומר** במקרה דנן, כאשר על דוכן העדים מעידה נפגעת עבירת מין במשפחה, בת כ-13.5 בעת מתן עדותה, הנתונה לחקירה קשה ומביכה, תוך שהיא נדרשת לדוש בפרטי פרטים בדברים נעדרי חשיבות גדולה. בימ"ש קמא אף חזר והתרה בסניגור כי עליו לנצל את הזמן שעומד לרשותו ולכלכל בהתאם את צעדיו.

[במאמר מוסגר: טיעון זה של המערער מתכתב עם טיעונים נוספים שהעלה בפנינו, ולפיהם בית משפט קמא לא התייחס לכל הפרטים והטענות שנשמעו בפניו. ברם, הערכאה הדיונית אינה בבחינת קצרן שאמור להעלות על הכתב כל תג ותג בדברים שעלו במשפט או שהועלו על ידי מי מהצדדים, והיא אף אינה נדרשת להתייחס לכל טענה וטיעון שהעלו הצדדים. כך במשפט האזרחי וכך גם במשפט הפלילי, והדברים נכונים **מקל וחומר** לערכאת הערעור].

לא ראיות גבוהה

120. ע"פ 02-1526 פלוני נ' מדינת ישראל

אין מקום לקבל את טענת ב"כ המערער לעונש מופחת. מעבר לדרוש אוסיף, כי נטל השכנוע הרובץ על כתפי המערער לעניין עונש מופחת כבד מזה המוטל עליו בנוגע לסייג אי שפיות הדעת. לא די היה בהעלאת ספק סביר בנוגע להתקיימות התנאים לעונש מופחת, אלא נדרש היה לשכנע את בית המשפט – במאזן הסתברויות – כי תנאים אלו התקיימו (ראו, למשל, ע"פ 7926/00 דיפני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 817, בעמ' 824; דנ"פ 2475/05 דיפני נ' מדינת ישראל, ניתנה ביום 20.11.2005; ע"פ 6398/05 סמסון נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 10.10.2006, פסקה 8). ב"כ המערער לא הצליח לעורר ספק סביר בדבר התקיימותם של התנאים הבסיסיים המשותפים לענישה מופחתת ולסייג שפיות הדעת: שהיה חולה כבר בעת ביצוע המעשה, וכי קיים קשר סיבתי בין מחלתו לבין ביצוע המעשה. **קל וחומר** כי לא עמד בנטל השכנוע של מאזן הסתברויות בעניין זה.

לא עונשין חלשה

121. בש"פ 20-8459 מדינת ישראל נ' פלוני ו-17 אח'

אין להקל ראש בחומרת העבירות המיוחסות לכל אחד מהנאשמים 8, 10, 13, 14, 16 ו-19 – שלפי כתב האישום כל אחד מהם, כפי חלקו, לקח חלק פעיל בארגון פשיעה שהפעיל מנגנון אלים וכוחני לגביית ריבית נשך, תוך הטלת מורא על הסביבה, ובכלל זה חטיפה, סחיטה ואיומים של קורבנות רבים אף מעשי רצח וניסיונות רצח. המסוכנות הנשקפת מנאשמים אלה אינה מוטלת בספק; ואולם – "אין לקבל מצב בו אדם – גם אם הוא נאשם ברצח מזעזע 'בדם קר' – שוהה במעצר במשך תשעה חודשים ובמשפט שמתנהל נגדו לא נעשית כל התקדמות" (בש"פ 11785/05 מדינת ישראל נ' ברקאי [פורסם בבנו] (30.12.2005)). **מקל וחומר** שאין לקבל מצב בו שמיעת ההוכחות בהליך שבו הנאשם עצור עד תום ההליכים, מתחילה רק בחלוף עשרה חודשים ויותר מיום הגשת כתב האישום וזאת מטעמים הקשורים ליומנו של בית המשפט בלבד" (בש"פ 1130/16 מדינת ישראל נ' חסארמה,

[פורסם בנבו] פסקה 9 (25.2.2016)). ובענייננו – על אחת כמה וכמה. בחלוף למעלה משלוש שנים מעת מעצרים טרם החל משפטם של הנאשמים, ואף אין ודאות אימתי יחל, ומכל מקום אינו צפוי להסתיים אלא בעוד שנים. ביחס לנאשמים אלה קיים חשש ממשי כי לפחות חלקם "ירצו את עונשם" לפני שיוכרע דינם – ועם זאת לא ניתן להסכין. הגבול נחצה, ויש לחתור להעברת ששת הנאשמים הללו למעצר בפיקוח אלקטרוני; כל תוצאה אחרת משמעותה שנוסחת האיוון שביסוד סעיף 62 לחוק המעצרים תימצא כסיסמה ריקה מתוכן.

לא חסד"פ גבוהה

122. בש"פ 3221-12 פלוני נ' מדינת ישראל

הקו המנחה בהכרעה בשאלה האם ראיון עד יכנס בגדר חומר חקירה אם לאו, חוזר לעיקרון בדבר רלוונטיות המסמך לאישום ולהגנת הנאשם. כפי שעולה מההחלטות שניתנו עד כה בסוגיה, בחינת בקשה לעיין בתרשומת ראיון כחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי מכילה שני שלבים. בשלב הראשון, יש לבחון האם בראיון חשף העד פרטים חדשים מהותיים לכתב האישום (עניין בורוביץ, עמ' 846-847). בהקשר זה הדגישה באת כוח המדינה שמטבע הדברים בכל שיחה עם עד תוצג גרסה מעט שונה שלו, אך לא כל שינוי הופך את הרישום לחומר חקירה. אמנם כבר נקבע כי יש להבחין בין מצב בו ראיון העד מעלה רק שינויים זניחים ביחס לגרסתו במשטרה לעומת מצב בו ראיון העד מחדש פרטים מהותיים להגנה (עניין קצב, פסקה 16 להחלטה). בהתרחשות הראשונה – למשל עת עולים שינויים זניחים בגרסת העד במהלך ראיון לקראת העדוּת בבית משפט – אין חובה להעביר את הפרטים החדשים לעיון הסנגוריה. לעומת זאת, אין חולק כי בהתרחשות האחרונה יש להביא את הפרטים המהותיים לידיעת הנאשם. מכוח **קל וחומר** יש לכלול תרשומת של ראיון עד כחומר חקירה במקרה שהראיון עם הפרקליט מביא לשינוי מהותי בגרסת העד, לדוגמה באופן שמשנה את התמונה העובדתית או מציג אותה באור שונה. כמובן, בחיי המעשה קשה לשרטט היכן בדיוק יעבור קו הפרדה בין שני סוגי ההתרחשויות, ונדמה כי הספק צריך לפעול לטובת הנאשם גם בעניין זה.

לא חסד"פ בינונית גלגול שלישי

123. ע"פ 307-72 ציון עמיאל נ' מדינת ישראל

יתכן שנוכח "האיום" במינוי סניגור מטעם המדינה, היה מבטל רצונו ומזמין פרקליט לפי בחירתו לייצג אותו, ויתכן שהיה עומד בסירובו. אך העדר ההסבר, מה גם שקדמה לו שאלה שלא לענין הסעיף 13(א)(1), אם חפץ המערער בסניגור, יש בו משום פגם בסדרי הדין. בענין [CASSIDY V. STATE OF INDIANA ; 66 A.L.R. 622, 8] סירב השופט למנות סניגור לנאשם שגילה רצונו בכך בשלב כה מאוחר שלדעת השופט כבר "לא היתה תועלת בכך", וההרשעה בוטלה מחמת פגיעה בזכות ההגנה. **קל וחומר** נגדם ההליך בענין דנן, כאשר החוק מחייב הגנה על-ידי סניגור, בלא להתנות את הדבר ברצונו של הנאשם.

לא עונשין חלשה

124. בר"ש 4252-16 יהושע אלגלי נ' נציבות שירות המדינה

אשר לאישום השני, בית הדין למשמעת לא נתן אמון בגרסתו של המבקש, לעומת מתן אמון בעדותם של מנכ"ל העיריה ושל חשבת העיריה, ובית המשפט קמא לא מצא טעות בהרשעת המבקש באישום זה, משנקבע ראייתית כי הוראת תשלום הכוננות ניתנה על-ידי המערער. כידוע, "כלל הוא שאין בית משפט זה, כערכאת ערעור, מתערב בממצאים עובדתיים, לא כל שכן ממצאים המבוססים על מהימנות עדים" (עש"ם 2868/04 שמיאן נ' נציבות שירות המדינה, [פורסם בנבו] פסקה 6 (4.7.04)); **קל וחומר** בבקשת רשות ערעור. לאחר העיון סבורני כי המבקש לא הניח טעם להתערבות בממצאיו העובדתיים של בית הדין למשמעת, לא כל שכן בגלגול שלישי.

לא חסד"פ גבוהה

125. ע"פ 4749-17 בן גניש נ' מדינת ישראל

בכל הקשור לנתונים שיש ללמוד מעובדות כתב האישום, אני סבורה שדין הטענות של שני הצדדים להידחות. כפי שצוין לא אחת בפסיקה, אין לבית המשפט אלא את העובדות המתוארות בכתב האישום, **קל וחומר** כאשר מדובר בכתב אישום שתוקן במסגרתו של הסדר טיעון, ומשקף את

ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים ואשר תוחמות את מסגרת הדיון. בהתאם לכך, אל לו לבית המשפט להביא במסגרת השיקולים לגזירת דינו של הנאשם עובדות או נסיבות שלא נמנות על אלו שבהן הודה הנאשם (ראו: ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 22 (14.10.2014); ע"פ 5841/14 מדינת ישראל נ' ארקאן, [פורסם בנבו] פסקה 21 (8.7.2015); ע"פ 7349/14 מדינת ישראל נ' פלונית, [פורסם בנבו] פסקה 15 (14.5.2015).

לא ראיות גבוהה

126. בג"ץ 8066-18 אייל משיח נ' פרקליטות מדינה

עוד נטען, ככל שניתן להבין, כי אין לפרקליט סמכות ליתן למשטרה הנחיות בדבר השלמת חקירה בשלב שבו מתנהלת חקירה סמויה, ויש לקרוא את סעיף 61 לחוק ככזה המתיר מתן הנחיות רק משלב סיום החקירה. גם טענה זו דינה להידחות. פעולות של השלמת חקירה יכולות להיעשות לאחר הגשת כתב אישום "בנסיבות ובדרך המפורטת בהנחייה מס' 6.11 של פרקליט המדינה, **קל וחומר** לפני הגשת כתב אישום" (בש"פ 1270/14 ששון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.3.2014) (ההדגשה הוספה – י"ע)).

לא חסד"פ גבוהה

127. רע"פ 501-16 רינה ראובן פישמן נ' מדינת ישראל

((. הבקשה שלפניי, עוסקת, כל כולה, בעניינה האישי של המבקשת, הא ותו לא. אינני סבור כי עולה, במקרה דנן, חשש לאי צדק או לעיוות דין אשר נגרם למבקשת. עונש המאסר לריצוי בפועל, אשר הושת על המבקשת, אינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת, **קל וחומר** שאינו חורג חריגה מהותית

לא עונשין חלשה

128. רע"פ 2891-16 מוחמד זידאן נ' מדינת ישראל

אתיחס בקצרה לטענותיו של המבקש, וזאת, בבחינת למעלה מן הצורך. עיינתי בפסק דינו של בית משפט השלום, בגלגול הראשון והשני; וכן בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, בשני הגלגולים. לאחר זאת, הגעתי למסקנה, כי ענייניו של המבקש נבחן בקפידה, תוך שמיעת כלל העדים מחדש, ובחינת העדויות עד דק. טענותיו של המבקש, בבקשה לרשות ערעור, מופנות כלפי קביעות עובדתיות שנעשו על ידי הערכאה הדיונית, ואין זה מקומה של ערכאת הערעור, **קל וחומר** של ערכאת ערעור "בגלגול שלישי", להתערב בממצאים שכאלה. יתר על כן, אף אני סבור, כי גם לפי גרסתו של המבקש התקיימו, במקרה דנן, יסודותיהן של העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ואין מקום להרחיב עוד בעניין זה.

לא חסד"פ חלשה

129. בש"פ 1101-21 המלאן אלעמרני נ' מדינת ישראל

אני מתקשה אפוא, אף בשלב זה של ההליך, לקבל גרסה זו כגרסה שיכולה להטות את הכף לעבר שחרורו של העורר ממעצר. דברים אלו היו נכונים גם לו היה מדובר באדם שאין לו כל קרבה לקרבן הרצח. **קל וחומר**, בן בנו של **קל וחומר** שעה שמדובר בביתו של העורר.

לא חסד"פ חלשה

130. ע"פ 2068-16 פלוני נ' מדינת ישראל

כך גם בענייננו. כפי שהערכאה הדיונית אינה חייבת להיגרר אחר כל טענה המועלית בפניה, **קל וחומר** כי כערכאת ערעור איננו צריכים להיגרר למשעולים הצדדיים שהמערער ביקש להסיט אליהם את הדיון. אורכו של כתב הערעור אינו מחייב את ערכאת הערעור לכתוב פסק דין ארוך אשר "מתמודד" עם כל טענה, אמירה, סתירה שולית או מדומה, והערה כזו או אחרת לגבי אופיו והתנהגותו של מי מהעדים.

לא חסד"פ בינונית

131. רע"פ 5387-16 אחמד עבד אלראזק נ' מדינת ישראל - יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים

בהקשר זה נפסק, לא אחת, כי בית משפט של ערעור איננו נוהג להתערב בממצאי עובדה שנקבעו בידי הערכאה המבררת. הדבר אמור על דרך **קל וחומר** כאשר מדובר ב"גלגול שלישי" (עיינו: רע"פ 2531/16 מטר נ' יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה, [פורסם בנבו] פסקה 10 (02.05.2016)).

לא חסד"פ חלשה

132. רע"פ 8496-12 רפי חלפון נ' מדינת ישראל

מעבר לנדרש צוין כי העניין נדון בפני שתי ערכאות שקבעו כי הוכח, מעבר לספק סביר, כי המבקש עשה שימוש חורג בנכס שבבעלותו ללא שעמד לרשותו היתר בנייה כדין, לאחר שבחנו את כלל הראיות בתיק. מדובר בקביעה עובדתית אשר התערבות בה תעשה אך במקרים חריגים ומצומצמים, שאינם קיימים במקרה דנן, **קל וחומר** כאשר מדובר בבקשה לדיון ב"גלגול שלישי". בנסיבות אלו אין להיעתר לבקשת המבקש. בימ"ש הוסיף והדגיש את הצורך להיאבק בעבירות של בנייה בלתי חוקית, לנוכח הפגיעה החמורה שהן מסבות לשלטון החוק ולסדר הציבורי.

לא חסד"פ חלשה

133. ע"פ 8680-11 פלוני נ' מדינת ישראל

ואולם, כפי שצינתי בע"פ 5360/12 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 15 (28.3.2013): "אין צריך לומר, כי העובדה שמדובר בקטין אינה מעניקה לו חסינות מפני ענישה ראויה, ובכלל זה מאסר מאחורי סורג ובריה, וככל שמדובר בביצוע עבירה שנסיבותיה ותוצאותיה חמורות יותר, כן ייטו בתי המשפט להעדיף את המסלול הענישתי, ובכלל זה הטלת עונשי מאסר לריצוי בפועל, על-פני המסלול השיקומי" (ראו גם, ע"פ 6207/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.1.2013); ע"פ 5563/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (27.6.2011); ע"פ 8277/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.2.2011)).

הדברים נכונים, **מקל וחומר**, שעה שלפנינו קטין "בוגר", אשר ביצע את העבירות בהיותו קרוב לגיל 18, וכוונתי למערער 1, שהיה כבן 17 ושמונה חודשים במועד ביצוע המעשים. בנסיבות אלו, יש ליתן משקל פחות לגילו הצעיר על העברייני, במסגרת קביעת העונש הראוי לו (ע"פ 1776/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (5.5.2010); ע"פ 7113/08 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.12.2008)).

לא עונשין גבוהה

134. בש"פ 5335-16 מדינת ישראל נ' פרדי מלק

יתרה מזו, ככלל קביעות מהימנות שנקבעו בהליך אחר בעניינו של עד תספקנה תועלת זניחה בלבד, אם בכלל, להגנת נאשם, היות שכל שופט או מותב מחויב להכריע לגבי מהימנות עדים המעידים לפניו על פי התרשמותו שלו (בש"פ 4508/15 סבג נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (9.7.2015), להלן: ענין סבג). לענין זה, יש לזכור כי בית משפט אינו נוהג לתת "תעודת מהימנות" כללית לעד המעיד בפניו. קביעות המהימנות של בית המשפט מוגבלות מטבען לדברים עליהם מעיד העד לפניו, ולעתים בית המשפט אף נוקט בדרך של "פלגין דיבורא", היינו קובע קביעות מהימנות לגבי חלקים ספציפיים בלבד מעדותו של עד.

והדברים **קל וחומר** בעניינו, כאשר מחד גיסא קבע בית המשפט בהכרעת הדין בעניינו של המשיב כי הוא מוצא את גרסתו של אדרי מהימנה, כי גרסת אדרי נתמכה ואושרה על ידי עדים נוספים וכי ההגנה לא הצליחה למצוא דופי באדרי (בפסקה 19); ומאידך גיסא, חומר החקירה המבוקש על ידי המשיב מתייחס לחקירה בתיק אחר, העוסק באירועים שאינם קשורים לעניינו של המשיב, וזאת במטרה לנסות ולדלות מהחומר שבתיק האחר הערכות מהימנות של החוקרים, שבדרך כלל לא קיימות כלל בשלב זה של החקירה, וגם לו נמצאו, לא ברור כיצד הן תגברנה על קביעות מהימנות מובהקות וקונקרטיות של בית המשפט בהכרעת הדין.

לא ראיות גבוהה

135. ע"פ 5949-13 נאיף שרחה נ' מדינת ישראל

33. כידוע, ראיות על מצב נפשי קשה של קורבן עבירת מין בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, **קל וחומר** מייד לאחר שהתרחשו האירועים, יכולות לשמש סיוע לגרסתו (ראו למשל: ע"פ 5676/10

שונים נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 41 (23.8.2012); ע"פ 5149/12 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 82 (13.1.2014)). אם כן, ניתן למצוא סיוע נוסף לגרסתה של המתלוננת בעדותה של א', שתארה את מצבה הנפשי הקשה של אחותה בעת שזו חשפה בפניה את מעשיו של המערער, מיד לאחר שהמערער הוריד אותן מרכבו בביתה של א'.

לא ראיות גבוהה

136. בש"פ 1372-96 ח"כ הרב אריה דרעי נ' מדינת ישראל

"את הדיון בעתירה לגילוי ראייה קיימנו לפני הרכב של שלושה. בסעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש] הנ"ל מדובר אמנם על דיון... המתקיים לפני שופט של בית המשפט העליון, אך הדעת נותנת, שאם דיון זה יכול שיתקיים לפני שופט אחד של בית-משפט זה, **קל וחומר** שיכול שיתקיים לפני שלושה משופטיו, היושבים במושב תלת כאחד. ואכן, בעלי הדין ביקשו, שנשב בהרכב של שלושה... וגם לולא בקשתם נוהגים היינו כך..." (ההדגשות שלי - י"ק).

כן ראיות גבוהה

137. רע"פ 2533-21 נתיבים אספקת דלקים ושמונים בע"מ נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

הבקשה שלפניי אינה נופלת בגדרם של מקרים חריגים אלו. טענות המבקש, אשר ממוקדות בענייני הפרטני, נדונו ונדחו על ידי שתי הערכאות הקודמות ומופנות בעיקרן כלפי קביעות שבעובדה שאין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בהן – **קל וחומר** בגלגול שלישי".

לא חסדי"פ חלשה

138. רע"פ 8445-14 שלמה הרי עזרן נ' מדינת ישראל

אשר לסוגיית עונש המאסר חלף הקנס, יש לזכור כי עסקינן בעבירות מס בהיקף נרחב ביותר על פני תקופה ממושכת. אכן, לעתים יש מקום לתת משקל נכבד למצבו הכלכלי הקשה של המבקש, אך אין זה שיקול יחיד המונע הטלת קנסות, **קל וחומר** כאשר המבקש טרם הוכרז כפושט רגל. דומני כי קנס בסך של 1,000,000 ש"ח הוא די מתון בהתחשב בכמות העבירות וגובה הסכומים הנובע מהן. חברי השופט רובינשטיין היטב לבאר סוגיה דומה במקרה אחר (רע"פ 1296/11) [פורסם בנבו]:

לא עונשין חלשה

139. ע"פ 4443-10 שבתאי קחקוזאשווילי נ' מדינת ישראל

בהנחה המקלה עם המערער, לפיה התרשם בתחילת המפגש ביניהם כי המתלוננת הייתה מעוניינת לקיים עמו יחסים, הרי שנוכח מצבה לאחר מכן, ההנחה המקלה ביותר עם המערער היא, שעצם את עיניו מלראות את מצבה או שחשד בקיום הנסיבות ונמנע מלבררם. סעיף 20(ג) (1) לחוק קובע כי "רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם". ניתן לומר בנקל כי למערער היה לכל הפחות חשד בדבר היעדר ההסכמה של המתלוננת, בשים לב לנסיבות כפי שפורטו לעיל. המערער ראה כי המתלוננת הקיאה בסמוך לפאב ואף הציע למתלוננת מספר פעמים להזמין עבודה אמבולנס. מכאן, שעוד בתחילת הדרך הוא היה ער למצבה של המתלוננת, **קל וחומר** כאשר שכבה ללא תזוזה על המדרכה ולאחר מכן בחניון. קיומו של חשד מטיל על האדם חובה לברר ולבדוק את הנסיבות, ומשנמנע מלבררם ייחשב כמי שהייתה לו מודעות לרכיבי העבירה ולהתקיימותן של הנסיבות (יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין 357 (2010). משבחר המערער להתעלם מהחשד ונמנע מלברר את מצבה של המתלוננת ולבחון אם ניתנת הסכמתה החופשית, יש לראותו כמי שהיה מודע לקיום הנסיבות (ראו: עניין תורן, בפסקה 20; ע"פ 10898/08 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 16 [פורסם בנבו], 15.4.2010)). יפים לעניין זה דבריו של השופט גיבראן בע"פ 7257/08 לעיל:

לא ראיות בינונית

140. ע"פ 9090-07 יוסי חזן נ' מדינת ישראל

לאחר בחינת שיקולי הענישה השונים, ובכללם הבעת החרטה של המערער בפני בית המשפט קמא, סבורה אני כי העונש שקבע בית המשפט קמא ראוי הוא ומשרת את התכלית הרתעתית, כמו גם

משקף את יחסה של החברה למעשי הריגה, **קל וחומר** אכזריים ואלימים כמקרה שבפנינו. וכך נפסק ב-ע"פ 8314/03 בן עווד נ' מדינת ישראל, עמ' 3016 (לא פורסם, 2005):

לא עונשין חלשה

141. ע"פ 5209-17 סופיאן אבו נסרה נ' מדינת ישראל

חומרתה של עבירת השוד ברורה מאליה, **קל וחומר** כאשר קורבנות העבירה הם אזרחים מבוגרים, שלעיתים הם 'טרף קל' לביצוע עבירות שוד; אזרחים אלו זכאים לתחושת ביטחון ולידיעה כי מי שיתקוף אותם לא יחמוק מן העונש הראוי לו

לא עונשין חלשה

142. רע"פ 849-07 זוהר בן-אשר נ' מדינת ישראל

וברוח דבריו של הנשיא א' ברק, בהמשך הדברים שצוטטו לעיל:

"המבחן הוא בסופו של דבר מבחן של שכל ישר. העבירה רבת-הפריטים תחול בכל אותם מצבים שבהם הסתכלות על האירוע העברייני מובילה את המסתכל לכלל מסקנה כי תהא זו גישה מלאכותית, להשקיף על האירוע כעל מספר עבירות כמספר הפריטים, וכי ההסתכלות הנכונה, המשקפת באופן אמיתי את התופעה העבריינית, היא זו הרואה באירוע מכלול אחד המבוסס על פריטים מספר"

מסקנה זו מתבקשת, ובמידת **קל וחומר**, גם אם היינו אומרים ליישם לעניננו את דוקטרינת "עבירת השרשרת" – דוקטרינה שנדחתה בעיקרה כבלתי תואמת את עקרונות דיני העונשין שבשיטתנו המשפטית (ר' בפירוט דנ"פ 4603/97 הנ"ל).

לא עונשין גבוהה

143. בש"פ 1270-14 זוהר ששון נ' מדינת ישראל

עם זאת, אין משמעות הדבר כי קיימת חומה בלתי עבירה וקו גבול מוחלט בין סעיף 13 לחוק לבין סעיף 17(ד) לחוק. הצהרת תובע משמעה כי נאספו הראיות שעל בסיסן ניתן להגיש כתב אישום, אך ייתכנו מקרים בהם לאחר העברת חומר החקירה נמצא כי ראוי לבצע פעולות חקירה נוספות, ובמקרה כאמור ניתן לבצע השלמות חקירה גם במסגרת ימי המעצר מכוח סעיף 17(ד). אזכיר כי פעולות החקירה של המשטרה נעשות במסגרת הסמכות הקבועה בסעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, וסעיף 61 לאותו חוק מורה כי משהועבר חומר החקירה "רשאי היועץ המשפטי לממשלה או תובע להורות למשטרה להוסיף לחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט". לא למותר לציין כי פעולות השלמת חקירה יכול וייעשו אף לאחר הגשת כתב אישום, בנסיבות ובדרך המפורטת בהנחייה מס' 6.11 של

לא חסד"פ גבוהה

144. בש"פ 3617-14 פלוני נ' מדינת ישראל

אשר לאפשרות להסתפק בחלופת מעצר, המקרה הנוכחי אינו מאפשר זאת. שירות המבחן התרשם כי המפקחים שהוצעו אינם מתאימים. בנוסף, לא ניתנה המלצה לשחרור לקהילה טיפולית סגורה בשל מסוכנות העורר. ביהמ"ש קובע כי הסיכון ששלל אפשרות זו מתקיים בהכרח, אף **מקל וחומר**, כשמדובר בשחרור לבית קרובי משפחה. בנסיבות אלה, אין להתערב במסקנתו של שירות המבחן אשר לא המליץ לשחרר את העורר ממעצר. אף אם ניתן למצוא מקרים בהם הורה בימ"ש זה על שחרור לחלופת מעצר בנסיבות המזכירות את ענייננו, המדובר בחריגים ולא בכלל. הלכה היא כי לא בנקל יסטה ביהמ"ש מהמלצה שלילית של שירות המבחן, **קל וחומר** כאשר תסקיר המעצר קובע כי נשקפת מסוכנות גבוהה מהנאשם כבענייננו.

145. בש"פ 2847-19 לורי שם טוב נ' מדינת ישראל

בקליפת אגוז יצוין כי לעוררת מונו מספר סנגורים על ידי הסנגוריה הציבורית, אך אף אחד מן המיניוים לא עלה יפה. בין היתר משום טענת העוררת כי סנגוריה אינם מייצגים אותה נאמנה, וטענות באי כוחה כי היא מקשה על עבודת הייצוג. בהתאם לקשיים אלו הגישו הן העוררת והן הסנגוריה הציבורית מספר בקשות לשחרור מייצוג. פסק הדין האחרון של בית משפט זה לעניין הייצוג ניתן בדיון שנערך לפני מותב תלתא ביום 11.3.2019 (בש"פ 868/19). [פורסם בנבו] השופטים עוזי פוגלמן, עופר גרוסקופף ואלכס שטיין, בו הורנו על ניסיון נוסף לאפשר את ייצוג העוררת על ידי הסנגוריה הציבורית, בהינתן חשיבות הייצוג המשפטי בהליך הפלילי, **קל וחומר** כשעסקין בהליך מורכב כגון זה בו נתונה העוררת. לאור החלטתנו זו מינה הסנגור המחוזי ביום 20.3.2019 את עו"ד גיל פרידמן לשמש כסנגורה של העוררת (להלן: "הסנגור הממונה"). ואולם גם מינוי זה אינו מקובל על העוררת

לא חסד"פ חלשה

146. רע"פ 21-8647 דניאל אזרד נ' מדינת ישראל

המבקש מנסה לעצב את תחומי עילת הזכאות השנייה באופן המקנה לעניינו היבט משפטי עקרוני. אולם, עסקין באופן יישומה על עניינו הפרטי, ומשכך אין עילה להתערב בהכרעות הערכאות הקודמות, **קל וחומר** "בגלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

147. ע"פ 17-1647 פלוני נ' מדינת ישראל

"אשר לטענות המערער בסוגיית עדותו הכבושה של המתלונן או קיומו של 'זכרון מודחק', הרי שיש לקבל את מסקנת בית משפט קמא, לפיה גרסתו של המתלונן אודות מעשי המערער אינה בגדר 'זכרון מודחק', שהמתלונן לא זכר לאורך השנים. המדובר בזכרון קשה וכואב, שהציף אותו לפרקים, כאשר המתלונן לא הבין את משמעות הדברים, עד שבגר. המתלונן העיד כי זכר את המעשים, אך ניסה שלא להכיר בעובדת התרחשותם, משום שהתקשה להתמודד עימם; משום שהתבייש מהסובבים אותו; ומשום שחש הכרת תודה למערער ולילדיו. [...] המתלונן כבש את עדותו אודות המעשים, אך לא שכח את דבר קיומם. תופעה זו של כבישת עדות על ידי מי שנפל קורבן לעבירות מין, הינה תופעה מוכרת וידועה, ואין בה, כשלעצמה, כדי לפגום, בהכרח, במהימנות גרסתו של הקורבן. **קל וחומר**, כאשר הקורבן הינו קטין והעברין הינו בן משפחה או אדם קרוב, שהמתלונן שם בו את מבטחו".

לא חסד"פ חלשה

148. ע"פ 08-2235 פלוני נ' מדינת ישראל

לבסוף, מקובלת עליי טענת המשיבה לפיה יש ליתן משקל לחומרה לעובדה כי ס.ר. ביצע את מסכת האלימות המחרידה כנגד המתלוננים מבלי להכירם כלל, בגין חוב שחב לא.א.. נראה כי לא לחינם זנח ס.ר. במסגרת הערעור את הטענה שהעלה בבית המשפט קמא לפיה היעדר ההיכרות בינו לבין המתלוננים מהווה שיקול לקולא דווקא, טענה מופרכת ומקוממת על פניה. אין להתיר מצב בו אדם עושה דין לעצמו ונוקט באלימות כנגד אחרים על מנת לגמול להם על מעשיהם כלפיו, **קל וחומר** אין לאפשר מצב בו אדם נוקט באלימות קשה ביותר כנגד אנשים אותם הוא כלל לא מכיר ואשר לא עשו לו כל רע. מכאן, שמידרג הענישה אשר נקבע על ידי בית המשפט קמא ביחס לשני המערערים הינו הולם בנסיבות העניין, בהן, כאמור, ס.ר. לקח חלק פעיל בביצוע המעשים נשוא הערעור, **קל וחומר** בתקיפת המתלונן, הגם שכלל לא הכיר את המתלוננים, ואיני מוצא מקום להתערב בו.

לא עונשין גבוהה

149. ע"פ 15-7874 פלוני נ' מדינת ישראל

המשיבה סומכת ידיה על הכרעת הדין וגזר הדין, מטעמיהם. לטענתה, הרשעת המערער מבוססת היטב בראיות שהובאו לפני בית המשפט המחוזי, ומשכך דין הערעור על כל חלקיו – להידחות. המשיבה מדגישה כי הכרעת הדין מבוססת באופן מובהק על ממצאי עובדה ומהימנות אשר ככלל אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בהם. זאת, **קל וחומר** עת עסקין בעדויות של נפגעי עבירות מין, שלגביהן אופי העבירה מחזק את חשיבותה של ההתרשמות הישירה מהעדים. לגופם של דברים,

טוענת המשיבה, בין היתר, כי גרסת המתלוננת מעוגנת בתיאורים מפורטים אשר למגע הפיזי שחשה במהלך האירוע; כי זו העידה על מצב הכרתי שאינו תואם מצב של חלימה; וכי בתיאוריה של המתלוננת את האירוע שזורה התייחסותה לתחושותיה הפיזיות והתלבטויותיה במהלכו.

לא ראיות חלשה

150. בש"פ 3645-13 מועין נעימה נ' מדינת ישראל

אין להלום בקשה לעיון חוזר מקץ ימים ספורים, מקום שאין מתקיימים תנאי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), שכן לא נתגלו עובדות חדשות, לא השתנו הנסיבות ולא עבר זמן ניכר. **קל וחומר**, כאשר מדובר בהקלת תנאי מעצר בית ולא בשחרור ממעצר בכלא; במקרה דנן לא התקיימו תנאי סעיף 52 לחוק ולפיכך הותר בימ"ש את תנאי מעצר הבית בו מצוי המבקש על כנם.

לא חסד"פ גבוהה

151. בש"פ 1648-11 יגאל אביטן נ' מדינת ישראל

בית המשפט העליון (השופט י" עמית) דחה את הערר ופסק כי:

יש בחומר הראיות די והותר כדי לעמוד ברף של ראיות לכאורה כנדרש בסעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) התשנ"ו-1996. אין בעובדה שהסם לא נתפס כדי לגרוע מעוצמת הראיות. תפיסת הסם המסוכן מושא העבירה אינה תנאי להרשעה וניתן להוכיח עסקה בסם גם בראיות אחרות. שיחה בין שניים בנוגע לעסקת סמים יכולה להוות ראיה לגבי העסקה, **קל וחומר** כאשר המשטרה מיירטת את משלוח הסם ובודקת אותו עובר למסירתו, כבענייננו.

לא חסד"פ גבוהה

152. ע"פ 8754-13 חיים סעדה נ' מדינת ישראל

שנית, בית המשפט התייחס לטענת האלבי של המערער, לפיה בערב האירוע הוא שהה בביתו שבנתניה יחד עם אמו וחברתו, לאחר שחזר בשעה 20:30 מבית חוסן. אמו ואחיו העידו שראו אותו בבית בזמן האירוע. לטענת האם, היא צפתה בטלוויזיה בזמן ששמרה על נכדה בן השלוש וגם פיקחה על המערער שלא יצא מהבית. בית המשפט קבע כי ייתכן שהמערער חמק מהשגחתה, **קל וחומר** משעשה כן במסגרת האישום הראשון. האח טען כי כאשר הוא חזר הביתה, הוא השאיר את הרכב בחניה כשהוא מונע במשך 10 דקות, משום שתכנן להיכנס לזמן קצר וללכת.

לא ראיות חלשה

153. רע"פ 2406-16 אייל יונגר נ' מדינת ישראל

אף לגופו של עניין – טענותיו של המבקש עוסקות בעניינו הפרטני, ועיקרן בתקיפת ממצאים עובדיים שנקבעו על ידי הערכאות דלמטה וכידוע לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאים כגון דא. **קל וחומר**, כאשר מדובר ב"גלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

154. ע"פ 3140-10 פלוני נ' מדינת ישראל

ושוב על אותם פרטים, הוא גם התייחס לפרטים הקטנים שבהם, כמו למשל שעות וימים בהם עבד בפעולות החפירה או למשל התייחסות לפעילים נוספים. יושם דגש, כי בית המשפט המחוזי התרשם כי תוכן אמרתיו של המערער במסגרת ההודאות שמסר מלמד על אמיתותן "שכן יש קושי רב להמציא פרטים כה רבים, **קל וחומר**, לחזור על הדברים ברמת דיוק גבוהה, אם שקר הם.

לא ראיות חלשה

155. רע"פ 3830-15 אליהו בוזגלו נ' מדינת ישראל

לבסוף, אשר לטענת המבקש כי לא ניתן משקל מספק להמלצת שירות המבחן בעניינו, ראשית יצוין כי הוא בעצמו טוען לקיומן של סתירות ושגיאות בקביעותיו, ועל כן לא ברור כיצד הוא מבקש

להסתמך עליו. מעבר לכך, הרי שידועה ההלכה כי תסקיר שירות המבחן, על אף הערכת מקצועיותו הרבה, מהווה המלצה בלבד ובית המשפט רשאי להפעיל את שיקול דעתו בהתחשב בכלל האינטרסים העומדים לפניו (בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.6.2005)). מסקנתו של בית המשפט המחוזי שלא לאמץ את המלצת שירות המבחן מקובלת עליו. זהו הדין בעניין בחירתו שלא לאמץ את חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות, **קל וחומר** משהובהר למבקש כי הפנייתו לקבלת חוות הדעת אינה בגדר הבטחה.

לא ראיות חלשה

156. ע"פ 6952-10 עליג'ן בשימוב נ' מדינת ישראל

חובת בית המשפט לוודא, "כי ההודיה היא הודיית אמת, וכי הנאשם הבין את משמעות הודייתו ואת התוצאות הצפויות בעקבותיה":

"צדק בית המשפט קמא כשקבע בהחלטתו כי בנסיבות בהן מתוקן כתב אישום במסגרת הסדר טיעון, הרי זה מחובתו של בית המשפט לוודא כי הנאשם מודע למיוחס לו בכתב האישום המתוקן ואינו מקבל על עצמו את ההסדר מתוך ציפייה בלתי מבוססת בנוגע לעונש שיוטל עליו" (ע"פ 5102/10 מדינת ישראל נ' פלוני [פורסם בנבו] - הנשיאה ביניים).

כדי לסבר את האוזן נזכיר, כי בבואו לאשר הסכם ממון בין בני זוג על בית המשפט לוודא "שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חפשית ובהבין את משמעותו ואת תוצאותיו" (לשון סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג - 1973); **קל וחומר** שעליו לוודא זאת שעה שמדובר בהסכמת נאשם להודות בכתב אישום, אשר משמעותו עלולה להיות מאסר מאחורי סורג ובריח. זכויותיו הדיוניות של הנאשם בכף המאזניים, והן טענות שמירה, ואף אם את הדגל הדיוני, כשהנאשם מיוצג, צריך סנגורו להרים – על בית המשפט "ליטול פיקוד" מאחריותו לעשיית המשפט.

כן ראיות גבוהה

157. ע"פ 3214-13 דימטרי קלשניקוב נ' מדינת ישראל

אכן, התרשמנו מכברת הדרך שעשה המערער עד כה וממאמצי השיקום שלו, שעד כה עולים יפה, ואנו אף מאחלים לו שיצליח להוסיף וללכת בדרך זו. התרשמנו גם מחרטתו ונטילת האחריות על ידו. אולם, אין בעובדה זו כדי למחוק לחלוטין את חומרת מעשיו. נהיגה בשכרות היא התנהגות שלא ניתן להפריז בחומרתה, **קל וחומר** כאשר היא מובילה לתוצאה קטלנית (ראו למשל: ע"פ 5002/94 בן איסק נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(4) 151, 165 (1995); ע"פ 2163/07 סעת נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (17.10.2007); עניין ימיני, פסקה 77; עניין קלדרון, פסקה 31; רע"פ 861/13 פנאדקה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (6.2.2013)). נהג שיכור כמוהו כ"פצצה מתקתקת", ובמקרה שלפנינו – לאסון הכול – הפוטנציאל ההרסני הטמון במצב דברים זה אף התממש. חברו של המערער נהרג כאמור בתאונה, והמערער אף מכיר בגודלו של האסון שגרם.

לא עונשין חלשה

158. ע"פ 2456-06 זכר בוכמן נ' מדינת ישראל

המשיבה חולקת על המערער, הטוען כי נסיון בלתי צליח לפי סעיף 26 לחוק העונשין אינו יכול להוות עבירה של שלילת כושר התנגדות. לדבריה, סעיף 26 האמור, כמו החלק המקדמי כולו של חוק העונשין, חל אף על עבירות שאינן מנויות בחוק העונשין, **קל וחומר** כי הוא חל על כלל העבירות שבחוק עצמו. המשיבה מוסיפה, כי העובדה שהמחוקק קבע עבירת נסיון מיוחד מצביעה על החומרה היתירה שהמחוקק ייחס למעשי נסיון בתחום זה, ולכן גם מדיניות משפטית רצויה מובילה למסקנה זו.

לא עונשין גבוהה

159. רע"פ 5757-18 אשרף מריסאת נ' מדינת ישראל

אציין עוד, כי בעובדה שהמבקש החל לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות אין כדי להקים לו טענת "הגנה מן הצדק", אף אם הדבר נגרם בשל פגם בהתנהלותה של המשיבה, אשר הגישה את הבקשה באיחור לבית המשפט המחוזי. בית משפט זה קבע לא אחת כי ערכאת הערעור אינה מנועה מלהתערב בעונש אשר נגזר על נאשם, אף אם החל לרצות את עונשו במסגרת עבודות

שירות, או אף אם סיים לרצותו. **קל וחומר** במקרים שבהם ניתן עיכוב ביצוע לעבודות אלו (רע"פ 10945/02 חוג'ה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (21.1.2003); רע"פ 4944/05 קונסטנטיין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.7.2005)). משכך, לא מצאתי כל ממש בטענת ה"הסתמכות" של המבקש, שעה שידע כי קיימת אפשרות שעונשו יוחמר במסגרת פסק הדין של בית המשפט המחוזי בערעור שהוגש, כזכור, בשל קולת העונש.

לא עונשין גבוהה

160. בש"פ 8082-12 אוסקר אברהם נ' מדינת ישראל

בהמשך, טענה המשיבה, כי מלבד המסוכנות, אשר נשקפת מן המעשים המיוחסים לעורר, קיים גם חשש ממשי מפני שיבוש הליכי משפט, העלמת רכוש, השפעה על עדים ופגיעה בראיות, כקבוע בסעיף 21(א)(1) לחוק המעצרים. חשש זה נלמד מפעולות המרמה והכזב המיוחסות לעורר ולנאשם 1, אשר באמצעותן הם ניסו להוציא, בכל האמצעים אשר עמדו לרשותם, את תוכניתם העבריינית מהכוח אל הפועל. ועוד נטען, בבחינת **קל וחומר** "שאם פעלו כמפורט בכתב האישום בשביל בצע כסף, לא יהססו לפעול לשיבוש ההליכים נגדם כאשר חרב האישום הפלילי על צווארם". בהקשר זה, הוסיפה המשיבה וטענה, כי החשש מפני עונש מאסר ממושך הצפוי לעורר ולנאשם 1, במידה שהם יורשעו בדין, מקים יסוד סביר לחשש מפני הימלטותם מן הדין, אם לא יעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם.

לא עונשין חלשה

161. רע"פ 2361-20 משה בן אדרת נ' מדינת ישראל

בית משפט זה שב והדגיש כי על מדיניות הענישה בגין סחר והפצה של סמים מסוכנים, ובכללן סמים הנחשבים ל"סמים קלים", להיות מרתיעה ומשמעותית, וכי יש לראות בחומרה ניסיונות לעשיית רווח כספי באמצעות סחר בסמים אלה (רע"פ 8695/19 פסו נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (5.1.2020)). **קל וחומר** כי כאשר עסקינן בסמים סינתטיים שפגיעתם חמורה יותר, על הענישה להיות מרתיעה ומשמעותית.

לא עונשין בינונית

162. בש"פ 4586-06 ניסים חלדו נ' מדינת ישראל

המשיבה מצידה טוענת כי יש לדחות את הערר והיא מציינת כי בית משפט השלום עשה שימוש בסמכות עזר המוקנית לו מכוח סעיף 3 לחוק סדר הפלילי וסעיף 17 לחוק הפרשנות, ועל כן החלטתו ניתנה בסמכות. לטענת המשיבה יש להקיש לעניין זה מן הסמכות המוקנית לבית המשפט להורות על "מעצר ביניים", עת שהוא נדרש לבקשה למעצר עד תום ההליכים, לגביה נפסק כי היא מתחייבת ישירות מקיומה של הסמכות העיקרית, וכי אם זהו הדין לגבי מעצר **קל וחומר** שיש להחיל דין דומה לעניין ערובות ותנאי שחרור שפגיעתם בזכויות חשודים מצומצמת יותר. המשיבה מוסיפה וטוענת כי לפי ההלכה הנוהגת "המועד הקובע" לעניין הארכת תוקפן של ערובות הוא מועד הגשת הבקשה, ולא מועד הדיון. לחלופין טוענת המשיבה, כי אף אם נפל פגם בהחלטת בית משפט השלום, הרי שלבסוף קיים בית המשפט דיון לגופו של עניין ופירט את נימוקיו לקבלת הבקשה, ובכך נרפא הפגם. עוד טוענת המשיבה כי הלכה היא שפגם בסמכות הנופל בהחלטה בדבר מעצרו של אדם מהווה רק שיקול אחד מתוך מגוון השיקולים אותם שוקל בית המשפט שלערעור הנדרש לעניין, וכי דברים אלו יפים במשנה תוקף כאשר עסקינן בפגיעה מצומצמת יותר בחירות, כבמקרה דנן.

לא חסד"פ גבוהה

163. בג"ץ 1782-19 סאמי עלי חסן עלי כוסבה נ' היועץ המשפטי לממשלה

זאת ועוד, כאמור בחוות דעתו של חברי, הרי שבית משפט זה אינו מחליף את שיקול דעתם של גורמי התביעה בשיקול דעתו שלו, וגדר ההתערבות השיפוטית בכגון דא תחום למקרים חריגים בהם ההחלטה הנדונה לוקה בחוסר סבירות קיצונית, או כאשר נפל פגם ניכר בהליך קבלתה (ראו: בג"ץ 1299/05 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו] פסקה 13 (23.1.2007); בג"ץ 4658/19 חסן נ' פרקליט המדינה, [פורסם בנבו] פסקה 7 (4.2.2020)).

הלכה מושרשת זו יפה אף בכל הנוגע להחלטות התביעה הצבאית (ראו: עניין אישה, בעמודים 872-870; בג"ץ 8722/05 קיקיס נ' הרמטכ"ל, [פורסם בנבו] פסקה 16 (23.2.2006); בג"ץ 88/10 שוורץ נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו] פסקאות 10-11 (12.7.2010)), ולדידי, הדברים הם בבחינת **קל וחומר**, כאשר עסקינן בהחלטה מעין זו שבענייננו – אשר התקבלה על-ידי גורמי המקצוע הבכירים ביותר (הפרקליט הצבאי הראשי, שהחלטתו אושרה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, בהתאם להמלצת פרקליט המדינה, ועל רקע החלטת הרמטכ"ל בדבר עיכוב קידומו של אל"ם שומר), ואשר נוגעת לשיקול דעת מקצועי-צבאי מובהק שהפעיל אל"ם שומר בתנאי לוחמה ומתוך סיכון ממשי.

לא חסד"פ חלשה

164. רע"פ 12-5906 אברהם עזרא נ' מדינת ישראל

אף בטענתו החלופית של המבקש אין כדי לשנות ממסקנותי, בדבר דחיית בקשת רשות הערעור. די אם אציין, כי בא כוח המבקש לא הביא אסמכתאות ראויות לטענתו בעניין זה, ואיני סבור כי "מדיניות שיפוטית ראויה, נכונה וצודקת" מורה להטיל על המאשימה את החובה לידע את הנאשם אודות כל העבירות שביצע, טרם הגשת כתב האישום בגין חלק מהמעשים. **קל וחומר**, כאשר בנסיבות דן, לא הסתיים ביצוען של מרבית העבירות, במועד הגשת כתב האישום במסגרת ההליך האחר.

לא חסד"פ חלשה

165. ע"פ 87-385 עבדול תלאוי נ' מדינת ישראל

משהגיע השופט המחוזי למסקנה, כי עדותו של המתלונן הייתה מהימנה עליו, רשאי היה להרשיע את המערער בעבירות של תיווך בשוחד ושל ניסיון לתיווך בשוחד, אף ללא עדות מסייעת וחרף מתן מעמד של עד מדינה למתלונן. אולם במקביל רשאי היה השופט למצוא את המערער אשם גם בעבירה של קבלת דבר במירמה על-פי סעיף 415 לחוק. ואם אכן לא הייתה עדותו של עד המדינה טעונה "סיוע" כדי לבסס אישום של תיווך בשוחד (כפי שהראינו לעיל), ברור הוא, שגם לא היה צורך ב"סיוע" לאותה עדות כדי להרשיע את המערער בעבירת המירמה. כאמור, הא בהא תליא. פורמאלית אין קורבן העבירה של מירמה משום שותף לעבירתו של מבצע המירמה, אלא שסברנו, שאם עדותו של עד המדינה טעונה סיוע ביחס לעבירות על-פי פרק עבירות השוחד, אזי חייבת דרישה זו גם לחול על אותו מעשה, "שמלבישים" אותו צורה של קבלת דבר במירמה. אולם אם אין צורך ב"סיוע" לעדות עד המדינה אף לגבי עבירות השוחד, **קל וחומר** שאין דרישה זו קיימת לגבי עבירת המירמה, אשר העד פורמאלית אינו "שותף" לה כלל.

המסקנה מן האמור היא, שניתן היה להרשיע את המערער גם בעבירות של תיווך בשוחד וגם בעבירת המירמה. על-כן, משהחליט בית המשפט קמא למצוא את המערער אשם בעבירה של קבלת דבר במירמה, ומשנמנעה פרקליטות המדינה מלערער על פסק הדין, אינני רואה סיבה לשנות עתה את סעיף ההרשעה, ומה גם שעבירת המירמה מבטאת למעשה גם היא את ההיבט הדומיננטי במעשיו של המערער.

לא ראיות גבוהה

166. ע"פ 10-6908 רן דוד נ' מדינת ישראל

מן הרגע שהיורה נעמד למול המתלונן ועד לירי עצמו חלף זמן קצר מאוד, שאינו מאפשר זיהוי של פנים, **קל וחומר** כאשר הפנים מוסתרות באופן חלקי.

לא ראיות חלשה

167. ע"פ 06-7052 אבישי יגאלי נ' מדינת ישראל

במקרה שלפנינו, הקביעות העובדתיות כמו גם קביעות המהימנות של בית משפט המחוזי הושתתו על שמיעת עדים. בית משפט המחוזי פרט את נימוקיו תוך ניתוח הראיות שהונחו לפניו ואיני סבור כי נפלה בפסק דינו טעות, **קל וחומר** טעות אשל ממש, המצדיקה התערבות בממצאיו. איני סבור כי במקרה דנן התקיים אחד מן החריגים הנ"ל ועל כן אין בידי בית משפט זה להתערב בממצאיו של בית המשפט המחוזי.

לא ראיות חלשה

168. רע"פ 6306-17 מוחמד חטיב נ' מדינת ישראל

שנית, נחה דעתי כי בית המשפט המחוזי שקל בפסק דינו את מכלול השיקולים הנדרשים לעניין ואיזן ביניהם כראוי. העונש שהושת על המבקש על ידי בית המשפט המחוזי אינו חורג ממדיניות הענישה הראויה במקרים כגון דא, ומשכך לא מצאתי טעם מספיק להתערב בו, **קל וחומר** שלא במסגרת "גלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

169. רע"פ 1123-18 אשרף דבארי נ' מדינת ישראל

למעלה מן הצורך, אציין כי לאחר שבחנתי את טענותיו של המבקש, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות גם לגופו של עניין. אפתח בטענות המבקש לעניין חומרת עונשו. בית משפט זה פסק, לא אחת, כי בקשות מעין אלה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא אם מדובר במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה בנסיבות דומות (רע"פ 9909/17 דרויש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (01.01.2018); רע"פ 501/16 ראובן פישמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.1.2016)) סבורני, כי אין מדובר במקרה דנן בסטייה ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, **קל וחומר** שאין עסקינן בסטייה קיצונית.

לא עונשין חלשה

170. רע"פ 5478-19 נטע לוין נ' מדינת ישראל

עוד נקבע כי לא הוכחה במקרה זה פגיעה עתידית כלשהי בשיקומה של המבקשת, ובוודאי לא פגיעה ממשית וקונקרטית. עדות מפקדה הישיר של המבקשת, בדבר חשש המתעורר לטעמו מכך, שהרשעה עלולה להביא לפגיעה עתידית בקידומה, אינה מהווה "מידע מבוסס מטעמו של גורם צבאי מוסמך, המופקד על ההחלטות בנוגע לקידומה המקצועי... יתרה מכך, אפילו היה מקום להניח כי הרשעתה... בדין צפויה להביא לסיכול חלק מאפשרויות הקידום הצבאיות, לא היה בכך כדי לשנות מהמסקנה המתחייבת בדבר הרשעתה בדין, הן משום שהשפעת ההרשעה נתונה בסופו של יום לשיקול דעתם המקצועי של הגורמים המוסמכים בצבא, הן משום שאין מדובר בפגיעה בעלת עוצמה בעתידה ובשיקומה... מסקנות אלה מתחייבות בבחינת **קל וחומר** לנוכח פסיקת בית המשפט העליון בנוגע להשפעת סוגיית ההרשעה על עצם הגיוס לצה"ל, כאשר בעניין זה נקבע לא פעם כי האפשרות כי נאשם צעיר לא יגויס בשל הרשעתו אינה מצדיקה הימנעות מהרשעה."

לא עונשין חלשה

171. בש"פ 8702-15 מדינת ישראל נ' אמחמד אבו קטיש

העוררת מפנה הן ל"מילות קוד" (בהתאם ל"פיצוח" שהציג נאדר) ולשמות מפורשים של כלי נשק שצינו המשיב ונאדר, הן לבירורים ולתיאומים בין השניים לגבי טיב הסחורות, מחירן, קונים פוטנציאלים ומועדים שבהם יועברו כלי הנשק. המשיב, מן העבר השני, טוען שאין בשיחות כדי ללמוד על החזקה בנשק מצדו, **קל וחומר** סחר בנשק או ניסיון לכך. זאת, שכן יסודות העבירות דנן מחייבים שהנשק נושא האישום יהיה מצוי בחזקתו של הנאשם. המשיב נבנה מכך שבחלק מן השיחות מתייחסים הוא ונאדר לאחרים שבחזקתם מצויים כלי נשק או שהם אלה המתעניינים ברכישה. לצורך הידרשות לטענות אלו נביא להלן קטעים מתקצירי השיחות כפי שתומללו על ידי חוקרי המשטרה, תחילה בנוגע לעסקאות הנוגעות לאקדחים ולאחר מכן בעסקאות הנוגעות לרימונים.

לא ראיות חלשה

172. בש"פ 1363-93 י. צ. (קטין) נ' מדינת ישראל

לפני שבית המשפט מרשיע קטין בביצוע עבירה פלילית, ולא כל שכן בטרם מטיל הוא עליו מאסר (ראה סעיף 38 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 ואכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן), תשכ"ד-1964), חייב בית המשפט לעיין בתסקיר קצין מבחן. והדברים אפוא **קל וחומר**: אם בית המשפט חייב לעיין בתסקיר מבחן לאחר שקבע כי הנאשם ביצע את העבירה ולפני שהוא מרשיע את הנאשם או מטיל עליו מאסר, על אחת כמה וכמה שבטרם הרשעה - כשהקטין עדיין בחזקת חף מפשע - מן

הראוי שבית המשפט יעיין בתסקיר או בדו"ח מטעם שירות המבחן, לפני שיורה על מעצרו עד תום ההליכים. על דרך זו אמרנו, מעניין לעניין באותו עניין, לעניין מעצרו עד תום ההליכים של קטין החשוד בעבירת רצח:

נראה לי, כי ניתן להסיק בדרך ההיקש, שכשם שלעניין העונש על עבירת רצח שנעברה על-ידי קטין אין מאסר עולם חובה אלא רשות, כך גם לעניין מעצר של

נאשם ברצח אין הוא חובה, משמדובר בנאשם שהוא קטין, אלא רשות בלבד. והדברים **קל וחומר**. אם לאחר ההרשעה קבע המחוקק, שעונש מאסר עולם על עבירת רצח, משמדובר בעבריין קטין, אינו חובה אלא רשות, **קל וחומר** שלעניין מעצר שלפני ההרשעה, שהנאשם עדיין בחזקת כשרות וחף מפשע, דין הוא שמשמדובר בקטין אין המעצר חובה אלא רשות" (בש"פ 23/89, 32בן שמעון ואח' נ' מדינת ישראל [9], בעמ' 773).

כן עונשין גבוהה

173. ע"פ 54-11 מאור אפנג'ר נ' מדינת ישראל

התמונות אכן מדברות בעד עצמן, אך גם באוירה המתירנית עד-מאוד השוררת באותם מועדונים, יש לזכור כי קו הגבול הוא אי-ההסכמה. גם אם סבר המערער נוכח ניסיונו כי הכל צפוי, הרי שהרשות לא נתונה ברגע שהמתלוננת הבהירה כי היא אומרת לא. הלכה פסוקה עמנו כי אפילו אם ראובן ולאח החלו לקיים ביניהם יחסי אישות בהסכמה, אך תוך כדי קיום היחסים חזרה בה לאה מהסכמתה מכל סיבה שהיא ויידעה את ראובן בכך, הרי שראובן יורשע באינוס אם לא שעה לדרישתה והמשיך בשלו (ע"פ 7951/05 מדינת ישראל נגד פלוני (פורסם בנבו, 7.2.2007)). **קל וחומר** במקרה דנן, שהמתלוננת לא הסכימה לקיים יחסי מין עם המערער, והבהירה לו את הדבר במפורש עוד בתחילת הערב ("...אני מבהירה לו שלא יקרה לו כלום ממני הלילה גם עם מזמזמים, שום דבר חוץ מנשיקות...") ובהמשך הערב תוך מאבק עמו בתא השירותים באופן שלא משתמע לשני פנים. צורת החשיבה של המערער, כפי שעולה מהודעותיו במשטרה, כי מי שהלכה עמו כברת דרך "ויתרה" על זכותה לסרב להמשיך להלך עמו באותה דרך - אבד עליה הכלח זה מכבר. בע"פ 5612/92 מדינת ישראל נגד בארי, פ"ד מח(1) 302 (1993) הידוע במקומותינו כפרשת האונס בשמרת, אמר השופט חשין:

לא ראיות בינונית

174. ע"פ 4512-09 ד"ר סבטלנה רוסו-לופו נ' מדינת ישראל

כפי שצוין לעיל, בית המשפט המחוזי קבע כממצא עובדתי - אשר בשלב זה אין חולק עליו - שהמערערת הכינה עצמה לשינה והלכה לישון במכוון. כמרדימה מנוסה, היא ודאי הייתה מודעת לכך שאם מרדים הולך לישון בעת ניתוח - **קל וחומר** ניתוח המבוצע בילדה, דבר שלפי הראיות שהוצגו בפני בית המשפט המחוזי מגדיל את הסיכונים - הדבר עלול להוביל למות המנותח.

לא ראיות חלשה

175. ע"פ 7247-13 פלוני נ' מדינת ישראל

כבר נפסק לא פעם כי אין בכבישת עדות מצד נפגעי תקיפה מינית כשלעצמה, **קל וחומר** כאשר תקיפה זו בוצעה בהיותם קטינים, כדי לפגוע במהימנותה של העדות, ובלבד שהוצג הסבר סביר ומתקבל על הדעת לכבישת העדות

לא ראיות חלשה

176. ע"פ 6853-17 פלוני נ' מדינת ישראל

על חומרתן של עבירות המין אין צורך להכביר במילים. כפי שנפסק, חומרתן נובעת מהפגיעה הקשה באוטונומיה ובזכותה של נפגעת העבירה להגן על גופה ולהבטיח את צנעתה. ברי, כי גורם מרכזי בגזירת הדין בעבירות מין הוא האינטרס הציבורי שבהרתעת עברייני מין פוטנציאליים ממימוש מזימותיהם. דברים אלו נכונים ביתר שאת כשהעבירות מבוצעות בקטינים, **קל וחומר** כאשר הן מבוצעות בידי בן משפחה, תוך ניצול לרעה של האמון השורר במסגרת התא המשפחתי.

לא חסד"פ חלשה

177. ע"פ 9422-11 איתמר דהן נ' מדינת ישראל

חילופי דברים בין המנוח לחבריו של המערער, על עניין של מה בכך, הובילו את המערער, שכלל לא היה מעורב בחילופי הדברים, לרדוף אחר המנוח, לשלוח סכין ולדקור אותו בחזהו. כל זאת, מבלי שהיה מדובר בסכסוך קודם, בהתגרות ממשית או באיום מצד המנוח, וכשהמערער מגלה "נחישות" לפגוע במנוח. למערער הייתה הזדמנות להרהר במשמעות שיכולה להיות למעשיו ולעצור בו. על בתי המשפט להעביר מסר ברור – נשיאת נשק ונקיטה באלימות תיענה בענישה חמורה, שתהלוך את חומרת המעשה ותרתיע מפני הישנות עבירות דומות, **קל וחומר** כאשר מדובר בתוצאה קטלנית.

לא עונשין חלשה

178. ע"פ 8868-11 אלכסיי בגימוב נ' מדינת ישראל

לפיכך, סבורני כי חקירתם של עדים, **קל וחומר** כאשר מדובר בעדים מרכזיים כמו בענייננו, חייבת להיות מלווה בתרגום מקצועי, איכותי ואובייקטיבי, ולא ניתן להסתפק בתרגום לא מקצועי שנערך אד-הוק

לא ראיות חלשה

179. ע"פ 9385-10 חסיין אבו צעלוק נ' מדינת ישראל

במקרה דנן, אמרתו של המתלונן במשטרה, אשר התקבלה בענייננו בצדק באמצעות סעיף 10א לפקודת הראיות, במצטבר לעדויות הסוהרים מבססת תשתית ראייתית להרשעה, כפי שסבר ביהמ"ש קמא. לאלה מצטרפת גירסת המערער, או ליתר דיוק העדרה. המערער שמר על זכות השתיקה בעת חקירתו, ולראשונה פצה פיו ומסר גירסה בביהמ"ש. גירסת המערער עמוסת סתירות, והיא השתנתה בביהמ"ש ועוצבה, בהתאם למידע שנחשף בפניו בהליך המשפטי, ומשלא הביא כל ראיה לגירסתו, אין בטענותיו כדי לסתור את הראיות העומדות נגדו; **קל וחומר** מקום שמדובר בגירסה כבושה, שבבסיסה עומד החשש כי הותאמה לראיות התביעה.

לא ראיות חלשה

180. ע"פ 821-16 פלוני נ' מדינת ישראל

אכן, "קטינות אינה חסינות", ו"שיקולי שיקום אינם חזות הכל". ברם, כאשר מדובר בקטינים, ובמיוחד במקרה של עבירה ראשונה ויחידה, וכאשר ניכר בעליל כי הקטין עלה על מסלול השיקום ומתמיד בו, ורב הסיכוי כי הוא למד את לקחו וחזר למוטב, נכון וראוי יהיה לשקול הימנעות מהרשעה כדי לסייע לקטין לחזור לחיים נורמטיביים.

"ראויים הם המבקשים, וראויה היא החברה שבקרבה הם חיים, כי תינתן להם הזדמנות זו הניתנת להם, שלא להטביע בהם תו של עבריינים" (רע"פ 658/01 אביחי כהן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.10.2001)).

דברים אלה נאמרו על ידי השופט מ' חשין לגבי בגירים שאך חצו את סף הבגירות, והדברים **קל וחומר** לגבי קטינים של ממש.

לא עונשין בינונית

181. ע"פ 502-10 מחמוד מחאמיד נ' מדינת ישראל

גם במדינה דמוקרטית רב תרבותית, הרוחשת כבוד למנהגי תרבויות ועמים אחרים, אין לראות ברצונה של אשה להנשא לאחר, בניגוד לעמדת בני משפחתה, משום פגיעה "בכבודם", המצדיקה מעשה אלימות כלשהו, **קל וחומר** רציחתה בדם קר.

לא עונשין חלשה

182. רע"פ 6951-20 סלאימה חמיני נ' מדינת ישראל

אף שהבקשה עוטה אצטלה עקרונית, הרי שבמהותה היא ממוקדת בעניינו הפרטי של המבקש. למעשה, המבקש משיג על הקביעה העובדתית ביחס לתוכנית הרלוונטית שחלה על המקום

ולמשמעותה. שאלה זו עמדה בפני בית משפט השלום, שהכריע בה על סמך עיון בתוכניות ובתקנוניהן וקבע כממצא עובדתי כי לא חלה תוכנית מפורטת במקום, שכן המגרש עליו מצויים המקרקעין במקום הוחרג מן התוכנית הקודמת ונקבע לגביו במפורש, בתוכנית השינויים, כי יתוכנן בעתיד (ראו פסקה 3 תחת הכותרת "התכנון החל במקום", בבצה"מ 59098-11-19 מיום 18.12.2019). בית המשפט המחוזי לא מצא להתערב בקביעה זו. כידוע, בית משפט יתערב בממצאי עובדה ומהימנות של הערכאה הדיונית רק במקרים חריגים ביותר, **קל וחומר** בבקשה ב"גלגול שלישי" (ראו, למשל: עניין נאשף, פסקה 4) ועניינו של המבקש אינו מצדיק התערבות שכזו.

לא חסד"פ חלשה

183. רע"פ 1223-14 דוד גוהרי נ' מדינת ישראל

לא למותר הוא לחזור ולהדגיש, כי, ככלל, ערכאת הערעור לא תתערב בממצאי מהימנות ובקביעות שבעובדה אשר נעשו על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים ונדירים, **קל וחומר** כאשר מדובר בערכאה הנדרשת לעניין "בגלגול שלישי"

לא חסד"פ חלשה

184. בש"פ 8576-07 רמזי בן אחמד סלאמה נ' מדינת ישראל

גם במקרה זה לא חטא השירות לתפקידו. התחשבות בנתונים האובייקטיביים, עומס העבודה שהוגבר עקב העיצומים שהסתיימו לאחרונה, כמו גם פגרת חג הסוכות, הביאו אותנו – מלכתחילה – לבקש מבית המשפט כי תסקיר המעצר יוגש כשבועיים לאחר תום חופשת הסוכות. גם משלא נענתה הבקשה, נשלח קצין מבחן תורן לבית המעצר, על אף שמטעמים שלא הובהרו עד תומם, לא היה בידו לפגוש בעורר. לא היה בנסיבות אלה מקום, להטיל דופי בשירות הממלא את תפקידו בשוויוניות ובמסירות. **קל וחומר** שלא היה יסוד לחיובו בהוצאות וצדק בית המשפט המחוזי בהכרעותיו בנושא זה.

לא עונשין בינונית

185. רע"פ 1619-16 עבד אל עזיז אבו עראר נ' מדינת ישראל - מע"מ ומס הכנסה

כאשר הבקשה מוגשת לעניין חומרת העונש שהוטל על המבקש, תינתן רשות ערעור רק מקום בו מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים (**רע"פ 1306/16** הרוש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 17.2.2016); **רע"פ 1120/16** אלגרבל נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 10.2.2016); **רע"פ 894/16** פרץ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 10.2.2016)). העונש אשר הושת על המבקש איננו סוטה ממדיניות הענישה הנוהגת, **קל וחומר**, שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, וגם מסיבה זו דין הבקשה להידחות.

לא עונשין חלשה

186. בש"פ 2350-21 עבד כמאלה נ' מדינת ישראל

"אדם המקבל על עצמו לערוב לשחרורו של נאשם לחלופת מעצר צריך לצפות, אפוא, כי אם נאשם המצוי תחת פיקוחו יפר את תנאי השחרור ימצא הוא, הערב, נפגע בכיסו בגובה סכום הערבות שעליה התחייב" (**בש"פ 8768/07** אלוג' נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 6 (20.5.2008)).

דברים אלו נכונים בעניינו על דרך **קל וחומר** כאשר מדובר בהימלטות נאשם מישראל.

לא עונשין חלשה

187. ע"פ 7296-07 איתן תורן נ' מדינת ישראל

כאמור, נוסח הסיפא של **סעיף 345(א)(4)** טרם תיקון 61, היה "מצב אחר המונע ממנה התנגדות". בעבר נפסק, לא אחת, מפי בית משפט זה כי פרשנות המילים – "מצב אחר המונע התנגדות", איננו מצריך מניעה מוחלטת של היכולת לגבש התנגדות, אלא די בהחלשה מהותית של יכולת זו, אם כי אין די בהחלשה כלשהי (**ע"פ 5622/01 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נו(5) 481, 489 (2002)**; **ע"פ 10830/02 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נח(3) 823, 847 (2004)**). פרשנות זו יפה לטעמי ועל דרך של **קל**

והומר אף לנוסח החדש של [סעיף 345\(א\)\(4\)](#), לאחר תיקון 61, הדורש כאמור כי האישה תהיה ב"מצב אחר המונע ממנה לתת הסכמה חופשית". לשיטתי, די בכך שנשללה מן הקורבן, היכולת האפקטיבית לתת הסכמה מודעת ואין צורך להוכיח – לשם קיום החלופה האמורה – כי יכולת זו נשללה בצורה מוחלטת. יתר על כן, אם האישה בשל מצבה הגיעה לכדי אובדן כושר ליתן הסכמה חופשית (ואפילו הדבר נבע מנטילת סמים מרצון), כי אז הבוהל אותה, תוך ניצולה מצבה זה – מבצע אונס. גישה עקרונית דומה הובעה בבירטניה – עיינו: AP Sinnesser, GR Sullivan Criminal Law Theory and Doctrine, 432 (2007)

לא עונשין בינונית

188. רע"פ 3723-20 פלוני נ' מדינת ישראל

טענות המבקש נגד הכרעת הדין מופנות בעיקרן כלפי ממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו בעניינו, והלכה היא כי ערכאת הערעור, **קל והומר** ב"גלגול שלישי", לא תיטה להתערב בממצאים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית לאחר שזו התרשמה באופן בלתי

לא חסד"פ חלשה

189. רע"פ 4218-15 מכלוף אמסלם נ' מדינת ישראל

שוכנעתי, כי אין בפנינו, במקרה דנן, סטייה כלשהי ממדיניות הענישה המקובלת והראויה בעבירות דומות, **קל והומר** שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות ענישה זו. הערכאות הקודמות בחנו את כלל הנסיבות המאפיינות את המעשים, ואיזונו כהלכה בין כלל השיקולים העומדים על הפרק. ואזכיר, כי העונש אשר הושת על המבקש מצוי בסמוך לרף התחתון של מתחם הענישה שנקבע.

לא עונשין חלשה

190. בש"פ 433-89 דוב בומשטיין נ' מדינת ישראל

הכלל הוא, ששחרורו בערובה של אחד השותפים לעבירה מצדיק – בהעדר טעמים המצדיקים הבחנה בינו לבין האחרים – לשחרר גם את שותפיו. יישומו של הכלל הזה עומד לעתים – וכזה הוא המקרה הנדון – בניגוד לאינטרס הציבורי, שחייב לכאורה את החזקת כל המעורבים במעצר; ואף-על-פי-כן, יש להקפיד על יישומו של הכלל הזה, שאף הוא בעל משקל נכבד בשל עצמו. עמד על כך השופט בך, ב-ב"ש 1361/83, בעמ' 385 ב:

"כשמסקיף אני על שני האינטרסים הציבוריים, המנוגדים לכאורה, בסיטואציה האמורה, סבורני, כי העניין שיש לציבור במתן החלטות צודקות בעליל על-ידי המערכת המשפטית, אשר חשש האפליה והשרירותיות אינו דבק בהן, אינו נופל בערכו מהאינטרס בהחזקת כל עבריו, הראוי לכך, במעצר עד סיום הליכי המשפט"

אין זה למותר להדגיש, שיישומו של כלל זה, שכוחו עמו גם במקרים בהם נובע שחרורו של אחד העבריינים המשותפים מהחלטת בית המשפט, שהמאשימה הסכימה לה או השלימה עם קיומה, מתחייב בחינת **קל והומר** במקרה כגון זה שלפניי, בו נובע שחרור העבריון מבקשה מפורשת מצד המדינה.

לא עונשין גבוהה

191. רע"פ 5305-20 אליהו נחום נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל אביב יפו

יתירה מכך, בית המשפט לעניינים מקומיים קבע כי רכישת הדירה על ידי המבקש נעשתה בודעו כי אין לה היתר בניה, וכי לא ניתן להשתמש בה למטרת מגורים כלל. המבקש לא הניח כל בסיס להתערבות בקביעה עובדתית זו; ואף לא הצביע על תשתית ראשונית שיש בה כדי לתמוך בהנחה, כי ניתן יהיה להכשיר את בנייתה בעתיד הקרוב.

בנסיבות אלה, ומשהמשיך המבקש להשתמש בדירה ולהשכירה לאחרים למטרת מגורים, בדיון הוצא צו הריסה לחלקה הבלתי חוקי של הדירה אף שבנייתה לא נעשתה על ידו ([רע"פ 3217/13](#) סמאר נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 7 (20.5.2013); והשוו [רע"פ 3072/11](#) קרבסי נ' מדינת

ישראל, [פורסם בנבו] פסקה ז' (27.4.2011), שם דובר על צו הריסה ללא הרשעה מכוח [סעיף 212](#) לחוק, בבחינת **קל וחומר** לעניינו.

לא עונשין חלשה

192. בש"פ 1636-13 ארטיט קאניאוונג נ' מדינת ישראל

ביום 3.3.13 הוגשה הודעת הערר, ונימוקי הערר הוגשו ביום 10.3.13. הסניגור נסמך על החלטתה של חברתי השופטת ע' ארבל [בבש"פ 9220/12](#) פרץ נ' מדינת ישראל (2012) [פורסם בנבו] וטען, כי שגה בית המשפט המחוזי בקביעתו, שאין מקומן של טענות באשר לקבילות הראיות הקיימות להידון במסגרת הליכי המעצר. אמנם, לטענת העורר, ככל שיש לשוטר "יסוד להניח", שבבית מתבצע פשע – כפי שהיה בידי השוטרים בעקבות המידע המודיעיני מפי המעסיק – מתיר לו הדיון, בהתאם [לסעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי \(מעצר וחיפוש\)](#) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן הפקודה), להיכנס ולחפש בבית בלא צורך בקיומו של צו. ואולם, נטען, אין בכך כדי לפטור את המשטרה מן הצורך לקבל הסכמה מן האדם הגר בבית לכניסה זו, לפי [סעיף 45](#) לפקודה. הואיל והמעסיק אינו מתגורר בדירה ואינו מחזיק בה, נטען, אין הוא מוסמך להתיר לשוטרים לחפש בה, **קל וחומר** לפרוץ אליה, ומשעשו כן "נפסלו הראיות החפציות שנתפסו" בה. עוד צוין, כי חיפוש, אף שלא בצו, טעון – לפי [סעיף 26](#) לפקודה – הימצאותם של שני עדים שאינם שוטרים, ככל שנוסבות העניין מאפשרות זאת, ולא כך נעשה בעניינו.

לא חסד"פ חלשה

193. רע"פ 1528-16 רחמים פלח נ' מדינת ישראל

נדחתה בקשת רשות ערעור שעניינה בקשת המבקש לחזור מהודייתו בעבירות הזיוף והמרמה בהן הורשע. נפסק כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה למתן רשות ערעור, כי טענות המבקש נוגעות לקביעות עובדתיות שקבע בימ"ש השלום ובכלל זה ביחס לדחיית בקשתו לחזור בו מהודאתו, ושבהן, ככלל, ערכאת הערעור לא תיטה להתערב, **קל וחומר** שלא ב"גלגול שלישי", ולגופו של עניין, אין זה מקרה חריג בו תתיר ערכאת הערעור לנאשם לחזור בו מהודייתו

לא חסד"פ חלשה

194. ע"פ 388-08 איזבלה בלפר נ' מדינת ישראל

לבסוף, איני מוצא מקום להתערב גם בממצאי המהימנות שאותם קבע בית המשפט קמא ביחס למערערת, לאור הסתירות העולות מעדותה ומהודעותיה במשטרה. כידוע, הדברים האמורים באשר לאי התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי עובדה נכונים **קל וחומר** שעה שעסקין בממצאי מהימנות. הכלל הוא כי בחינת המהימנות היא מלאכתה של הערכאה הדיונית אשר רואה, שומעת ומתרשמת באופן בלתי אמצעי מן העדים המעידים בפניה, כאשר אין ערכאת הערעור מתערבת בממצאי מהימנות שנקבעו על יסוד התרשמותה של הערכאה הדיונית ממהימנותם של עדים אלו, אלא במקרים בהם ממצאי המהימנות שאימצה הערכאה הדיונית אינם מתקבלים על הדעת [ראו למשל: [ע"פ 2485/00 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד נה\(2\)](#), 918 (2001) (פורסם בנבו); [ע"פ 2439/93 זריאן נ' מדינת ישראל, פ"ד מח\(5\)](#), 265 (1994) (פורסם בנבו)].

לא חסד"פ חלשה

195. רע"פ 3191-18 שלמה זלמן ויספיש נ' מדינת ישראל

לטענת המשיבה, אין בנסיבות שפורטו על ידי המבקשים טעם מבורר בכדי לקבל את בקשת רשות הערעור, באשר לא הוכח כי העונשים שהשית בית המשפט המחוזי חורגים באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, **קל וחומר**, לאחר שהתברר כי לבית משפט השלום נמסר מידע שגוי בדבר משך תקופות המעצר בהן שהו המבקשים בפועל, שיקול עליו נשען בית המשפט בעת גזירת דינם.

לא חסד"פ בינונית

196. ע"פ 7919-10 עזאלדין עבאס נ' מדינת ישראל

סוג נוסף של מקרים בו הסכמת הצדדים אינה מאפשרת להסתפק בטיעונים כתובים הוא כאשר מתברר לבית המשפט, לאחר שעיין במסמכים שהוגשו לו, כי אין די בכתוב ויש צורך בהשלמת טיעוני הצדדים בעל-פה (פרשת וילנר, עמ' 452). על בית המשפט להפעיל אפוא בכל מקרה ומקרה את שיקול דעתו, ולבחון האם בנסיבות העניין יש לזמן את הצדדים כך שיוכלו להשלים טיעוניהם בעל-פה. **קל וחומר** שזהו המצב כאשר הגשת סיכומים בכתב עלולה להסב נזק או עיוות דין לנאשם (פרשת פלוני, בפסקה ח'; פרשת זכריא, דברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 432). יש להניח כי מקרים אלו חריגים ונדירים הם, וממילא לא עלה בידי הסנגור להצביע על נזק כלשהו שנגרם למערער במקרה דנן כתוצאה מהגשת הסיכומים בכתב.

לא חסד"פ גבוהה

197. רע"פ 12-151 יצחק פסטרנק נ' מדינת ישראל

לעניין טענותיו של המבקש לאי היתכנות המדידה לאור חוות דעת המומחה שהוגשה בבקשה, נהיגה באותה מהירות, ומיומנות השוטר בהפעלת המכשיר, סוגיות אלו נוגעות לעניינו הפרטני בלבד, ואינן מעוררות כל סוגיה כללית. כמו כן, ערכאת הערעור לא תתערב ללא סיבה כבדת משקל בממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, **קל וחומר** שעה שמדובר בבקשה לערעור שני (ראו: [ע"פ 2932/00](#) אלמקייס נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (21.2.2001)).

לא חסד"פ בינונית

198. רע"פ 19-7517 אלכס זברק נ' הועדה מקומית לתכנון ובניה ישובי הברון

הבקשה אינה עומדת באמות המידה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי"; ועוד, העונש שהוטל על המבקש הולם את חומרת מעשיו, **קל וחומר** שאינו מצדיק מתן רשות הערעור. אין להמעיט מחומרת מעשיו של המבקש, בעל מקצוע בענף הבניה, אשר חרף קיומו של צו מנהלי שהורה על הפסקת עבודות הבניה – המשיך בשגרה של ביצוע העבודות. התנהלות זו מבטאת זלזול ברשויות האכיפה ובשלטון החוק בישראל, ומצדיקה ענישה חמורה ומשמעותית מצד בתי המשפט.

לא חסד"פ חלשה

199. ע"פ 15-5585 פלוני נ' מדינת ישראל

אף התנהגותה של האם לאחר הגשת התלונה, מחזקת את המסקנה לפיה לא ידעה עליה ואף לא על עבירות המין שביצע המערער בבנותיו. **קל וחומר** שלא בדתה את העבירות מליבה, תוך ששכנעה את המתלוננות לשקר כי הן התרחשו. כך, מתארת האם את האופן שבו התמוטטה כאשר שמעה כי המערער ביצע עבירות מין במתלוננות (ראו, למשל: עמ' 427-428, 435 ו-437 לפרוטוקול).

לא עונשין חלשה

200. ע"פ 08-7097 פלוני נ' מדינת ישראל

הסבר הסנגור באשר למועד המאוחר להגשת התלונה ניצב בפני משוכה גבוהה בדמות עדותה של חברתה של המתלוננת. מהראיות עולה כי המתלוננת סיפרה לחברתה על האירוע כשנה לאחר התרחשותו הנתענת. לא ייתכן שהמתלוננת בדתה מלבה סיפור באותו שלב – 1993 – כדי להכין תשתית לויכוח כספי בין המשפחות, שהתגלע רק כעשור לאחר מכן. תיאור התקיפה המינית במועד כה סמוך לאירוע – אינו מתיישב עם הסבר המערער. נגד טענה זו, מדגיש הסנגור כי המתלוננת לא תיארה לחברתה מעשה אונס. נכון הדבר, אך כאמור היא תיארה תקיפה מינית מבלי לפרט את אופייה. מצב דברים זה פועל נגד המערער, המכחיש מצדו קיומו של כל מגע מיני בינו לבין המתלוננת, **קל וחומר** מגע מיני בכוח.

לא ראיות חלשה

201. בש"פ 07-9703 מדינת ישראל נ' פלוני

העולה מהמקובץ, כי לא ניתן להמר על גורלה ובטחונה של המתלוננת ולכן חלופת מעצר לא תהיה לטעמי יעילה. בנסיבות אלה, על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו לבחון חלופת מעצר אפשרית, גם מקום שבו קיימת המלצה חיובית לכך מאת שירות המבחן (והשוו: [בש"פ 06/4721](#)).

מדינת ישראל נ' פלוני (טרם פורסם, 11.6.2006). **קל וחומר**, כאשר המלצת שירות המבחן רחוקה כאמור מלהיות כזו.

לא עונשין חלשה

202. בש"פ 21-2364 עמירם בן אוליאל נ' מדינת ישראל

לגופן של הבקשות, סבורה המשיבה כי יש לדחותן. הדוחות והמסמכים שנמסרו לבית המשפט במסגרת הבקשה להארכת מניעת המפגש הינם עיבוד וניתוח של חומר הראיות יחד עם חומר מודיעיני שמוטל עליו חסיון, ואינם בגדר חומר חקירה; הפגישה במשרדי השב"כ היתה פגישת התייעצות ואינה מהווה פעולת חקירה שיש חובה לתעד **וסעיף 74 לחסד"פ** אינו חל עליה; הבקשה לקבלת תיעוד השימוש באמצעים המיוחדים בחקירות המבקש מקומה במסגרת בקשה להסרת חסיון, ולא במסגרת בקשה לעיון בחומר חקירה, ומכל מקום הועברה למבקש פרפראזה בעניינה (ת/1). עוד לשיטת המשיבה, אף לו היו הבקשות נדונות במועדן בעת ניהול משפטו של המבקש בבית המשפט קמא – הן היו נדחות, **קל וחומר** דינן להידחות כעת משהוגשו לראשונה בשלב הערעור.

לא חסד"פ בינוניות

203. ע"פ 15-485 מיכל אלוני נ' מדינת ישראל

ביום 29.12.2014, ניתן גזר דינו של בית משפט קמא בעניינה של המערערת. תחילה, קבע בית משפט קמא, כי לאור "הקשר ההדוק בין העבירות אשר נעשו כחלק ממסכת עבריינית אחת", יש לראות בעבירות שביצעה המערערת כאירוע אחד. בהמשך, נתן בית משפט קמא את דעתו לטענת ההגנה, לפיה מדובר בשני מעשי רצח אשר בוצעו כחלק מ"אותו מעשה". בית המשפט המחוזי ציין, בהקשר זה, כי על פי המדיניות הנוהגת בפסיקה, מקובל כי בעבירות המתה זכויותיו של הפרט לחיים ולשלמות הגוף גוברות על כל אינטרס אחר, והן מחייבות התייחסות "לכל המתה כאל מעשה עוולה נפרד, איום ונורא כשלעצמו" (פס' 15 לגזר הדין). בית משפט קמא הזכיר בנוסף, כי בשחזור השני שערכה המערערת, היא תיארה כיצד לאחר שרצחה את רוני, יצאה המערערת מהחדר וחיפשה את דני, ורק לאחר מכן, שבה לחדר ורצחה את נטלי. נוכח תיאור עובדתי זה, נקבע כי מדובר ב"שני מעשים אכזריים, שנעשו תוך הפעלת כוח בשני מועדים סמוכים אך נפרדים". בהמשך, נדרש בית משפט קמא לשאלה האם על המערערת לרצות את מאסרי העולם באופן חופף או מצטבר. בית משפט קמא הטעים, כי כאשר מדובר במעשי רצח של מספר קורבנות, נוהגים בתי המשפט, ככלל, להטיל עונשי מאסר עולם מצטברים כמספר הקורבנות, **קל וחומר** כאשר עסקין "באמא אשר קיפדה במו ידיה את חייהן של בנותיה". לפיכך, השית בית משפט קמא על המערערת שני עונשי מאסר עולם מצטברים. בנוסף, לאחר שבית משפט קמא עמד על האמור בתסקיר נפגעי העבירה, אשר הוגש לעיונו, ממנו עלה כי מצבם הנפשי של עמוס ושל ילדיו מנישואיו הקודמים קשה, וכי הם סובלים מתופעות פוסט טראומטיות, חייב בית משפט קמא את המערערת בתשלום פיצויים לנפגעי העבירה, כמפורט בפסקה 2 לעיל.

לא עונשין גבוהה

204. בג"ץ 12-5199 שמעון חיים נ' פרקליטות המדינה - מחלקת עררים

כך או כך, לגישתנו, במקרה דנן אין כל חריגה ממתחם שיקול הדעת המסור לתביעה, **קל וחומר** לא כזה המצדיק את התערבותנו. בהינתן הספק הראייתי, ובנסיבות של ההליך, המצביעות על סכסוך הדדי בין שני הצדדים, נדמה שאין פסול בפניה לבחינה משמעתית של התנהלות המשיב, והימנעות מהעמדתו לדין.

לא חסד"פ חלשה

205. בג"ץ 20-8008 עטאף עאהד סובחי בכר נ' הפרקליט הצבאי הראשי

כלל נקוט עמנו כי לרשויות התביעה מסור שיקול דעת רחב בכל הקשור לפתיחה בחקירה פלילית והעמדה לדין, וכי בית משפט זה אינו ממיר את שיקול דעתן של רשויות התביעה בשיקול דעתו שלו (ראו מני רבים: **בג"ץ 6745/19** לובטון נ' הפרקליט הצבאי הראשי, פסקה 30 [פורסם בנבו] (14.3.2022) (להלן: עניין לובטון); **בג"ץ 4550/94** אישה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מט(5) 859, 870-871 (1995) (להלן: עניין אישה); **בג"ץ 88/10** שוורץ נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 11-

10 [פורסם בנבו] (12.7.2010)). דברים אלו יפים ביחס להחלטות הפצ"ר העומד בראש מערכת התביעה הצבאית ([בג"ץ 1971/15](#) אלמסרי נ' הפרקליט הצבאי הראשי, פסקה 18 [פורסם בנבו] (18.7.2017) (להלן: עניין אלמסרי); [בג"ץ 1782/19](#) כוסבה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 27-26 [פורסם בנבו] (3.9.2020)), והם בבחינת **קל וחומר** מקום שבו החלטת הפצ"ר בעניין העמדתו או אי-העמדתו לדין של אדם נבחנה ואושרה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה ([בג"ץ 3917/20](#) אלוביץ' נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 10-12 [פורסם בנבו] (5.11.2020); [בג"ץ 10782/05](#) בן יוסף נ' השופט דוד מינץ, שופט חוקר בבית משפט השלום בירושלים, פסקה 25 [פורסם בנבו] (23.8.2007); [בג"ץ 3921/20](#) התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 70-71 [פורסם בנבו] (22.7.2021)).

לא חסד"פ גבוהה

206. ע"פ 17-7701 אוקסנה סנדלר נ' מדינת ישראל

מיליון ₪ כלל רווחי בתי הבושת המיוחסים לה בכתב האישום. אף זאת בטרם נלקחו בחשבון רווחיה שלה מעיסוקה בזנות בבתי הבושת. היות שהעיסוק בזנות כשלעצמו אינו עבירה פלילית, הרי שלא ניתן לומר כי מקור הכספים השייכים לה מתוקף עבודה זו אינו חוקי. נטען כי בית המשפט לא נתן דעתו למסמכים שהוגשו באשר לדירות שמכרה המערערת בחו"ל, **קל וחומר** כאשר המשיבה בחרה שלא לנסות לבדוק נכונותם בחקירה. הכסף ממכירת דירות אלו מסביר את הזרמת ההפקדות לחשבונותיה של המערערת.

לא עונשין חלשה

207. רע"פ 20-3875 פלוני נ' מדינת ישראל

למעלה מהצורך, טענות המבקש באשר להכרעת הדין, הועלו בעיקרן בפני בית המשפט המחוזי, ונדחו. טענות אלו מופנות במישרין כלפי ממצאי מהימנות שנקבעו בבית משפט השלום, והלכה היא כי ערכאת הערעור תמעט להתערב בממצאים אלו, **קל וחומר** כאשר עסקין בבקשת רשות לערער. זאת, בפרט כאשר עסקין בעבירות מין, שבהן, לעתים קרובות, רק העברין וקורבן העבירה היו עדים לאירוע ([רע"פ 3723/20](#) פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 10 (22.6.2020)).

לא חסד"פ גבוהה

208. בש"פ 15-5234 חן יצחקיאן נ' מדינת ישראל

לאחר עיון בבקשה ובתגובה לה, מצאתי כי דין הבקשה להידחות. כידוע, רשות לערור לפי [סעיף 53\(א1\)](#) ([לחוק סדר הדין הפלילי \(סמכויות אכיפה – מעצרים\)](#)), התשנ"ו-1996, תינתן אך במקרים שבהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית, החורגת מעניינם של הצדדים להליך, או בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת ([בש"פ 2190/15](#) פתוח נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 6 (27.3.2015); [בש"פ 3289/15](#) עזאלדין נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 11 (7.6.2015)). אינני סבורה כי הבקשה דגן מקימה עילה לדיון ב"גלגול שלישי"; ודי בכך כדי לדחותה. יתרה מכך, עררו של המבקש על החלטת בית משפט השלום בחדרה מיום 23.7.2015, נסב על החלטה שהיא בגדר "החלטת ביניים". אמנם בפסיקתו של בית משפט זה לא נשללה כליל אפשרותו של נאשם להגיש ערר על "החלטת ביניים", שניתנה במסגרת בירור שאלת מעצרו עד תום ההליכים. עם זאת העמדה הברורה העולה מהפסיקה היא כי "המצב הראוי והרצוי הוא שהדיון בערר על כלל הקביעות הנוגעות למעצר עד תום ההליכים, יידחה עד אשר יסתיים הדיון במכלול [ההדגשה במקור-א.ח.], כולו, ובתוך כך, באפשרות שחרור הנאשם לחלופת מעצר" והדברים הם בבחינת **קל וחומר** ככל שמדובר בבקשת רשות לערור ב"בשלב הביניים" ([בש"פ 371/15](#) בלעום נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקאות 6 ו-7 והאסמכתאות שם (19.1.2015)).

לא חסד"פ חלשה

209. בש"פ 93-597 מדינת ישראל נ' צ'רלי אבוטבול, מז(1) 340

הטענה, שסעיף זה חל רק על מידע חיצוני חדש, מחוץ לעבירות הכלולות בכתב האישום, אינה מקובלת עלי. כפי שהסברתי בהחלטתי ב-[ב"ש 471/88](#) ייני נ' מדינת ישראל [5], בעמ' 356, הרי סעיף זה הוא בר הפעלה גם כאשר החומר "שהוגש" לבית המשפט הוא חומר הראיות המבסס אישום

בדבר הדחת עד לשנות את עדותו. כמובן, אינה מספיקה לשם כך עצם הגשת כתב האישום, אשר היא כשלעצמה אין לה כל משמעות ראייתית. אך כאשר מונח לפני בית המשפט חומר ראיות לכאורה לביסוס אותו אישום של הדחה בחקירה, הרי אז יש לדבר זה משקל רב יותר מאשר מידע חיצוני נוסף, אשר טרם נבדק כדבעי על-ידי המשטרה והפרקליטות. הדברים הם בבחינת **קל וחומר**, והמקרה שנדון בב"ש 471/88 [5], שבו רוב האישומים שהוגשו נגד הנאשם ושהוגשו לשופט ראיות לכאורה לביסוסם התייחסו לעבירות של שיבוש הליכי משפט וניסיון להשפיע על עדים, יוכיח.

לא חסד"פ בינונית

210. בש"פ 4251-09 אביאל אוהיון נ' מדינת ישראל

אשר לעילת מעצר, בית המשפט המחוזי ציין כי עבירות הסמים המיוחסות לעורר מקימות עילת מעצר מכוח **סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)**, התשנ"ו – 1996 וכי אין מקום לשחררו לחלופת מעצר, שכן הכלל ביחס לעבירות סמים שלא לצריכה עצמית הוא כי אין להורות על חלופת מעצר אלא במקרים חריגים, **קל וחומר** כאשר מדובר בסם מסוכן מסוג קוקאין. נקבע, כי העורר אינו אדם נורמטיבי וכי לעורר, למרות גילו הצעיר, עבר פלילי עשיר הכולל הרשעות קודמות לפי **פקודת הסמים המסוכנים** והוא אף הספיק לרצות שני מאסרים בפועל לתקופות ממושכות, כאשר תלוי ועומד כנגדו מאסר על תנאי בן 12 חודשים בגין עבירות סמים אלה. לבסוף, קבע בית המשפט המחוזי כי לא שוכנע כי מתקיימות במקרה שלפניו נסיבות מיוחדות המצדיקות את שחרור העורר לחלופת מעצר וכי חלופת המעצר שהוצעה אינה הולמת בנסיבות העניין. לפיכך, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

לא חסד"פ גבוהה

211. ע"פ 188-77 משה ורטהיים נ' מדינת ישראל

מתעוררות בעיות מיוחדות מבחינת הדין והעובדות, למשפט הדורש בירור מקיף של העובדות וירידה לעומק הדין, וכן יש שופט אשר הכרעתו קולעת ומהירה ויש אשר מטבעו מהפך וחוזר ומהפך לצד זכות ולצד חובה. והרי אין להעלות על הדעת שמהירות הבירור וההכרעה תבוא על חשבון מיצוי האמת והצדק (וראה גם **ע"א 189/66**, עזיז ששון נ' קדמה בע"מ, [5], שבו מדובר לענין משפט אזרחי, והדברים יפים, מכוח **קל וחומר**, למשפט פלילי). אך גם אם אין זה סביר ונכון שמלאך הדין יעמוד על גבו של השופט ויאץ בו: פסוק, הרי לא יתכן שהכרעת-הדין וגזירתו תהא בבחינת דברים שאין להם שיעור; "יכול שאורך זה יהיה לפעמים כמה חדשים" (**ע"פ 125/74**, [8], הנ"ל, ע' 62-63; 68) אף תו - לא.

לא חסד"פ חלשה

212. בש"פ 1252-14 מדינת ישראל נ' פלוני

מנגד, **סעיף 5א לחוק הנוער קובע** כלהלן: שפיטת בגיר בעבירה שביצע בהיותו קטין

5א. (א) הדיון בבית משפט שלום ובבית משפט מחוזי, לרבות הדיון בערעור, בעניינו של נאשם שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו 18 שנים וטרם מלאו לו 19 שנים וביום ביצוע העבירה היה קטין, יהיה בפני בית משפט לנוער, ואולם פסקאות (1), (4) ו-(5) שבסעיף 26 לא יחולו.

(ב) הדיון בעניינו של נאשם שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו 19 שנים וביום ביצוע העבירה היה קטין, יהיה בפני בית משפט שאינו לנוער, ואולם הוראות סעיפים 9, 21, 22, 24, 26 למעט פסקאות (1), (4) ו-(5) שבו, ו-27, יחולו, בשינויים המחויבים.

יכול הטוען לטעון על דרך של **קל וחומר** - נאשם שביצע עבירה תוך כדי היותו קטין אך הפך לבגיר בעת הגשת כתב האישום, נשפט בבית משפט לנוער. **קל וחומר** לגבי חשוד שכזה שביצע עבירה תוך כדי היותו קטין, שיחולו עליו הוראות חוק הנוער לגבי מעצר של קטינים.

איני סבור כך. **חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות**, התשכ"ב-1962 (להלן: חוק הכשרות המשפטית) קובע כי עד גיל 18 ייחשב אדם כקטין, ומגיל 18 ויום ייחשב כבגיר. בהתאם לכך מוגדר "קטין" **בסעיף 1 לחוק הנוער** (חישוב הגיל נעשה על פי הלוח הגרגוריאני – ראו החלטת השופט דנציגר **בבש"פ 4418/09** פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.5.2009)). **סעיף 10 לחוק הנוער** -

המצוי בפרק ג' לחוק שכותרתו "חקירת חשודים, מעצר, שחרור והליכים שלפני המשפט" - קובע כי "הוראות חוק המעצרים יחולו, לעניין קטין, בשינויים המפורטים בפרק זה".

ודוק: מי שאינו קטין לא יחולו עליו הוראות חוק הנוער.

כן חסד"פ גבוהה

213. ע"פ 15-2476 רשות השידור (בפירוק) נ' מדינת ישראל

בדומה למדינה, גם משיבה 3 טוענת כי העובדה שניתן פסק דין חלוט בעניינה ובעניין משיב 2 אין בה כדי לשנות מההחלטה הקודמת בערעור. ההחלטה זו (ואחרות שאסרו את הפרסום) נדחו בעיקר בגלל הזכות לפרטיות של המשיבים. עוד הודגש החשש לפגיעה בקטינות הכרוך בפרסום, לרבות במישור של דיני האימוץ. נטען כי "אפילו יש סיכוי, ולו קל שבקלים ועקיף, כי פרסום הסדרה קל וחומר (הקלטות) יחשוף את זהותם של הקטינים אפילו בקרב מסי' אנשים מצומצם – יש בכך כדי להוות טעם כבד משקל כנגד הפרסום". כך גם בהיבט הכללי והעקרוני של טובת הילד.

לא ראיות חלשה

214. ע"פ 13-3283 פלוני נ' מדינת ישראל

אשר לעדויות המתלוננות, קבע בית המשפט כי אלה היו בעיקרן סדורות, קוהרנטיות, מהימנות ומלאות תיאורים מילוליים ומוחשיים של המעשים. בית המשפט הוסיף כי אמנם ארך זמן עד שחשפו המתלוננות את המעשים בהדרגה חרף הזדמנויות רבות שניתנו להן, אך שתיקתן אינה מפתיעה לנוכח עברן האישי וחששן מפני שבר נוסף שיפקוד אותן. כמו כן, נקבע כי "הגרעין הקשה" של עדויות המתלוננות נותר על כנו, לא קועקע גם בחקירה הנגדית וניתן לבסס עליו ממצאים. קל וחומר, כשהעדויות נתמכות בראיות חיצוניות ובהן גרסת המערער

לא ראיות חלשה

215. בג"ץ 19-5676 וורקה טקה נ' המחלקה לחקירות שוטרים בפרקליטות המדינה

לאור כל זאת, נראה כי עניינם של העותרים אינו נופל בגדר המקרים החריגים בהם יש לאפשר עיון בחומר בשלב מקדמי זה של ההליך (השוו על דרך של קל וחומר לבג"ץ 4993/12 נתיב נ' פרקליט המדינה [פורסם בנבו] (12.7.2012) (להלן: עניין נתיב), שם נדחתה בקשה לעיון בחומרי החקירה לאחר הגשת כתב האישום).

לא חסד"פ חלשה

216. ע"פ 14-1050 פלוני נ' מדינת ישראל

גם את טענתו של המערער כי כתב האישום אינו מגלה עילה אין בידי לקבל. כתב האישום בעניין זה ברור. הנדבך העיקרי בו הוא מעשה מגונה שלא בהסכמה. אך אף אם נצא מהנחה כי המערער לא היה זה שהעביר את השיעור העיוני למתלוננת, הרי שאין בכך כדי לנתק את יחסי השירות. המתלוננת נרשמה לשירותיו של בית העסק של המערער. היא אף שילמה לו עבור שירותים אלה. העבירות בוצעו במסגרת שנועדה כביכול לשרת את לימודי השיט של המתלוננת. בין המערער לבין המתלוננת היו יחסי שירות. וודאי שאין בחלוף שבועיים כדי לנתקם. קל וחומר, כאשר יחסי השירות עצמם הם ששימשו האצטלה שבאמצעותה שכנע המערער את המתלוננת להתלוות אליו לנסיעות לכנרת.

לא ראיות חלשה

217. ע"פ 12-3012 פלוני נ' מדינת ישראל

"אחד המאפיינים המיוחדים של עבירות המין במשפחה היא חשיפה ודיווח מאוחרים של ביצוע העבירות, לעיתים שנים רבות לאחר שנפגע העבירה היה לבוגר. הדיווח המאוחר נובע מהדינאמיקה המיוחדת של עבירות המין במשפחה, שבהן, פעמים רבות, נפגע העבירה נתון במשך שנים רבות לשליטתו ולמרותו של הפוגע, ממנגנוני ההדחקה האופייניים לעבירות אלה ומחששו של נפגע העבירה שחשיפת העבירה עלולה להביא ל'פירוק' של התא המשפחתי. גורמים אלו ואחרים מונעים

מנפגע העבירה להתלונן סמוך לביצוע המעשים, קשים ככל שיהיו... תופעת כבישתן של עדויות הינה חזון נפרץ כאשר מדובר בעבירות אלימות ומין במשפחה – **קל וחומר** עבירות שבוצעו כלפי קטינים, ואין בכבישה עצמה כדי לפגוע במהימנות עדותו של נפגע העבירה כאשר ישנו הסבר מניח את הדעת להשהיית התלונה ולגילוייה דווקא במועד הרלוונטי" (שם, בפיסקה 73, וראו גם, **ע"פ 6352/10 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (15.10.2012); **ע"פ 6410/10 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (18.11.2011); **ע"פ 11100/08 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (14.9.2011)).

לא חסד"פ חלשה

218. **ע"פ 6847-07 פלוני נ' מדינת ישראל**

אשר לטענת המערער לפיה "אין זה הגיוני" שביצע את העבירות בנוכחות חונכת פר"ח או במקום עבודתו, טוענת המשיבה כי המעשים שבביצועם הורשע המערער נמשכו שניות אחדות, וניתן היה לבצעם בעת שאחרים אינם רואים, ואין זה המקרה הראשון שנאשם נוטל סיכון כאשר יצרו גובר עליו. לטענתה, משהודה המערער במשטרה בכך שנגע בבטנה של המתלוננת מתחת לחולצתה במקום עבודתו (אך הכחיש שעשה זאת מתוך כוונה מינית), הרי שלא נגרם למערער עיוות דין בכך שלא נחקרו העובדים במקום, **קל וחומר** כאשר מי שנכח במקום העבודה באותו יום (מר חרזי) העיד מטעם המערער בבית המשפט קמא. מוסיפה המשיבה וטוענת כי גם טענתו של המערער לפיה יומניה של המתלוננת לא נכתבו בזמן אמת ולכן אינם אותנטיים נדחתה בבית המשפט קמא, כמו גם טענתו לפיה מדובר היה בעלילת שווא שרקמה נגדו המתלוננת, כנקמה על כך שהתגרש מאמה תשע שנים קודם לכן. לטענת המשיבה, הרשעתו של המערער מבוססת על האמון שנתן בית המשפט קמא בעדותה של המתלוננת, לה היו חיזוקים לרוב, ועל היעדר האמון בגרסתו של המערער. בנסיבות אלה, טוענת המשיבה כי המערער אינו מצביע על עילה שתצדיק את התערבותו של בית משפט זה בהכרעת הדין.

לא ראיות חלשה

219. **ע"פ 7269-08 פלוני נ' מדינת ישראל**

ואכן, בית המשפט סיכם את דבריו לעניין האישום השני בקביעה, ש"אף אם הייתה המתלוננת עדות יחידה, ניתן היה להסתפק בעדות זו כדי לבסס הרשעה על פיה". כידוע, בעבר נדרשה תוספת ראיתית מסוג סיוע לשם הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע בעבירת מין, אולם בשנת 1982 תוקן החוק ודרישת הסיוע בוטלה; **בסעיף 54א(ב) לפקודת הראיות** (נוסח חדש), תשל"א-1971 נקבע, כי בית המשפט רשאי לבסס הרשעה על עדות יחידה של נפגע עבירת מין, ובלבד ש"יפרט בהכרעת הדין מה הניע אותו להסתפק בעדות זו" (ראו י' **קדמי על הראיות חלק** ראשון (2203) 184-192 (להלן קדמי); **ע"פ 465/06 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו], פסקה 34). בהיעדר הצורך בסיוע יכולה הכרעת הדין להיות מושתתת על ממצאי מהימנות שקבע בית המשפט ועליהם בלבד, ומתן אמון מלא ומפורש בגירסת אחד הצדדים יש בו כדי לספק את דרישת "מתן הטעם" (**ע"פ 288/88 גנדור נ' מדינת ישראל**, פ"ד מב(4) 45, 50). **קל וחומר** שכן הדבר כאשר התרשמותו של בית המשפט ממהימנות המתלוננת נתמכת בראיות חיצוניות (קדמי, 189). אשר להיקפה הראוי של ההנמקה הנדרשת, ייבחן כל מקרה לפי נסיבותיו ובהתאם לעוצמת העדות העיקרית (ראו **ע"פ 1543/06 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו], פסקה 23). כך, כמובן, מורה גם צו השכל הישר.

לא ראיות גבוהה

220. **רע"פ 16-16 סברי אבו אלקיעאן נ' מדינת ישראל - ועדה מחוזית לתכנון ובניה דרום**

אוסף עוד, כי מקובלת עליי עמדתה של המשיבה, לפיה היתר בנייה לגבי בתי המגורים של המבקשים אינו בהישג יד, **קל וחומר** שאין מדובר בהיתר אשר הינו בהישג יד מידי, וגם מסיבה זו אין כל מקום להאריך את המועד לביצוע צווי ההריסה. נראה, כי לאחר התדיינויות אין ספור, על המבקשים לקבל את הכרעות הערכאות השונות, עם כל הקושי שבדבר, ולהימנע מהגשת הליכים נוספים, במטרה לסכל את הוצאת צווי ההריסה אל הפועל.

לא ראיות חלשה

221. **בש"פ 7898-13 מדינת ישראל נ' עדאל אבו קח**

למשיבים מיוחסת קשירת קשר לייבוא סמים מסוכנים בכמות מסחרית של לא פחות מ-138 ק"ג אל תוך תחומי מדינת ישראל. כפי שציין בית המשפט קמא מדובר לכאורה במעשה אשר תוכנן מראש ובקפידה, תואם עם אחרים בצד המצרי של גדר הגבול ובוצע בתחכום ובלא מורא מפני אימת הדין. למשיבים אין אמנם עבר פלילי בתחום הסמים, אך כפי שצוין בהיותה של עבירת יבוא סמים מן העבירות "המסוכנות ביותר לכלל החברה הישראלית" בדרך כלל אין ליתן אמון באלה הנאשמים בביצועה, אף אם עברם נקי (ראו [בש"פ 8211/04](#) אברהמי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 3 (19.9.2004)). זאת ועוד - בית המשפט קמא סבר כי יש להסתייע בשירות המבחן על מנת לבחון חלופות מעצר בעניינם של המשיבים, אך למרות ששירות המבחן העריך ושב והעריך כי מן המשיבים נשקפת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות עבריינית וכי החלופות שהציעו אין בהן כדי להתגבר על מסוכנות זו, הורה בית המשפט על שחרורם לחלופות המעצר שהציעו. כידוע, הימנעותו של שירות המבחן מלהמליץ על שחרורם של המשיבים, נושאת משקל משמעותי ודרושים טעמים של ממש על מנת לסטות מהמלצה שלילית כזו (ראו: [בש"פ 3161/10](#) מדינת ישראל נ' מהרבנד, [פורסם בנבו] פסקה 22 (2.5.2010); [בש"פ 7141/11](#) פלוגי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 6 (30.10.2011)), **קל וחומר** במקרה דנן – בו הוגשו על ידי שירות המבחן ובהוראת בית המשפט ללא פחות מחמישה תסקירים בעניינם של המשיבים ובכולם הייתה ההמלצה שלילית. נתון זה, מצטרף למסוכנות המובנית הנשקפת מן המשיבים עליה עמדתי לעיל, הנגזרת מסוג העבירות המיוחסות להם. כל אלה מובילים אל המסקנה כי אין ליתן אמון במשיבים וכי לא היה מקום להורות על שחרורם לחלופת מעצר.

לא ראיות חלשה

222. רע"פ 5916-18 חאלד אבו חיאה נ' יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים

טענות המבקשים מבוססות בעיקר על ממצאי עובדה ומהימנות, אשר אין דרכה של ערכאת הערעור (**וקל וחומר** ערכאת הערעור ב"גלגול שלישי") להתערב בהם.

לא ראיות חלשה

223. רע"פ 1905-15 שוקי משעול נ' מדינת ישראל

ראשית, גרסתו של המבקש, לפיה אפללו שימש כמודיע עבורו, הופרכה בראיות שהוצגו בפני בית משפט השלום. שנית, וחשוב מכך, יש בהתקשרותו של המבקש עם אפללו כשלעצמה, כדי להפר את חובות האמון היסודיות והבסיסיות של כל עובד ציבור באשר הוא, **קל וחומר** כאשר עסקין בעובד ציבור בכיר. קשריו של המבקש עם אפללו כללו חשיפת פרטיהם האישיים והעסקיים של עוסקים רבים,

לא ראיות חלשה

224. בש"פ 5474-14 מדינת ישראל נ' מאיר אוחנה

יישום האמור על ענייננו מצביע על הקושי הטמון לכאורה בתנאי שקבע בית המשפט המחוזי בעניין הגבלת יציאתם של הערבים. כאמור, במקרה שבו יימלט המשיב מאימת הדין, נראה לכאורה כי לא ניתן יהיה להשאיר את המשיבים כ"בני ערובה" לתקופה בלתי קצובה עד שישוב. כשם שנדרש למעט ככל האפשר בפגיעה בזכות החוקתית של נאשם לצאת את הארץ, הרי שמ**קל וחומר**, יש להקפיד אף על השמירה על זכות החוקתית של מי שלא הואשם בפלילים ורק מסר את ערבותו בהליך. אם כן, מעבר לעצם הפגיעה בזכויות הערבים, קיים ספק האם קביעה מראש לפיה ערב לא יוכל לצאת מן הארץ עד לשובו של הנאשם היא אפקטיבית – בשים לב לכך שלאורך זמן לא ניתן יהיה למנוע מהערבים לצאת את הארץ גם אם המשיב יימלט, תוך הנחה שעיקובם לא ימלא אחר התכלית המקורית שלשמה הוא נועד, היינו הבטחת התייצבותו של המשיב למשפט.

לא עונשין גבוהה

225. סרגיי שיצינין נ' מדינת ישראל

דין טענתם השנייה של באי כוח המערער – לפיה לא היה מקום להשית עליו את העונש המירבי עליו סוכם בהסדר הטיעון – להידחות. כידוע, ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדינית רק כאשר ניכרת סטייה של ממש ממדיניות הענישה הראויה (ראו למשל: [ע"פ](#)

407/12 ניסימוב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.1.2013); ע"ם 9097/05 מדינת ישראל נ' ורשילובסקי [פורסם בנבו] (3.7.2006); ע"פ 3091/09 טרייגר נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 11 (29.1.2009). קל וחומר מקום בו הסכימו הצדדים על טווח ענישה במסגרת הסדר טיעון, והעונש שנגזר מצוי בתוך הטווח המוסכם (ע"פ 9426/12 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (16.7.2013)).

לא עונשין גבוהה

226. מ"ח 8115-07 פלוני נ' מדינת ישראל

טענתו הראשונה של המבקש במסגרת בקשתו זו למשפט חוזר היא כי עדותה של המתלוננת במשפט הבגירים היא בבחינת ראיה שיש בה כדי לשנות את תוצאות משפטו שלו ומשכך, הרי שמתקיימת העילה לקיומו של משפט חוזר, הקבועה בסעיף 31(א)(2) לחוק בתי המשפט. לטענת המבקש, עדותה של המתלוננת לפיה כל יחסי המין שקיימה עמו אשר תוארו באישום הראשון, קוימו בהסכמתה משמיטה את הבסיס העובדתי להרשעתו באישום הראשון. לדבריו, לצורך גיבוש עבירת האינוס לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, אין די בקיום יחסי מין כשלעצמם, אלא יש צורך בהוכחת היעדר הסכמתה של האישה. אם קיימת הסכמה מצידה של האישה, כך נטען, הודאתו של חשוד או נאשם בביצוע אונוס, איננה הופכת את יחסי המין לאנוס. ההודאה אינה חזות הכל. נטען כי אדם עשוי להודות במעשה שכלל לא ביצע, קל וחומר במקרה מעין זה בו אין כל מחלוקת לגבי המעשה הפיסי - אקט הבעילה. לדבריו, קטינים נמנים על "קבוצת הסיכון" הנוטות למסור הודאות שווא.

לא ראיות חלשה

227. ע"פ 474-75 יעקב סאלס נ' מדינת ישראל

בקבלת עדותו כעדות אמת. בע' 79, שם, אומר השופט LAWTON L.J.:

"When smalls went into the witness' box both before the Magistrates and at thin trial, there was no real likelihood of his Being prosecuted if he refused to give evidence. The only risk he ran Was that the police might have withdrawn the protection which he had And have refused to conduct him in secrecy to where he wanted to go."

("כאשר סמולס עלה על דוכן העדים גם בפני שופטי השלום וגם במשפט זה, לא היתה הסתברות ממשית שהוא יועמד לדין, אם יסרב להעיד. הסיכון היחיד שהיה צפוי לו היה שמא תסיר ממנו המשטרה את החסות שממנה נהנה ותסרב להוביל אותו בסתר למקום שאליו רצה ללכת").

והרי הדברים הם קל-וחומר, כי כאן לא היתה עוד כל אפשרות שאסור יועמד שנית לדין, אחרי שדינו כבר נגזר באותה פרשה.

לא ראיות חלשה

228. רע"פ 15-4173 אחמד אבו הלאל נ' מדינת ישראל

עם זאת, בית המשפט המחוזי קבע כי לא ניתן להתעלם מהאינטרס הציבורי שנפגע, קל וחומר משמדובר בעבירות כלכליות, וכן מכך שהמבקשים טרם הסירו את כלל המחדלים, על אף הדחיות הרבות שהם קיבלו לשם כך. כן קבע בית המשפט, כי הוא אינו מקבל את הטענה שהעבירות בוצעו על רקע העובדה שלא שולמו להם הכספים המגיעים להם בגין העבודות שהחברה ביצעה, דבר שהביא לקריסתם

לא עונשין חלשה

229. בג"ץ 20-2410 תנו לחיות לחיות נ' נציב שירות המדינה

הלכה מושרשת היא כי שיקול הדעת הנתון לרשויות התביעה, האכיפה והחקירה בכל הנוגע לחקירה פלילית ולהעמדה לדין הוא רחב, וכך אף לגבי שיקול הדעת בהעמדה לדין משמעותי. משכך, היקף התערבותו של בית משפט זה בהחלטותיהן של הרשויות המוסמכות בעניין כגון דא מצומצם ומוגבל למצבים בהם ההחלטה לוקה באי-חוקיות או בחוסר סבירות קיצוני או מובילה לעיוות דין מהותי (ראו, מבין רבים, [בג"ץ 1299/05](#) פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו] בפסקה 13 (23.1.2007); [בג"ץ 4230/05](#) כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו] בפסקה 49 (11.6.2009); [בג"ץ 8079/18](#) ארליך נ' מפכ"ל המשטרה, [פורסם בנבו] בפסקה 11 (3.5.2020)). המשיב 1 פירט בתגובתו את הטעמים בגינם החליט שלא לפתוח בחקירה משמעותית כנגד המשיב 2, ואיני מוצא כי החלטתו עונה לאחד המצבים לעיל המאפשרים התערבותו של בית משפט זה. לא עלה בידי העותרת להראות כי נפל פגם כלשהו, **קל וחומר** פגם חמור, בהחלטתו של המשיב 1 שלא לפתוח בחקירה ושלא לנקוט בהליך משמעותי כנגד המשיב 2, והחשד הלכאורי שהעלתה העותרת אינו מקים עילה לפתיחה בחקירה פלילית או משמעותית (וראו [בג"ץ 166/20](#) חברוני נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (17.8.2020)). אזכיר שוב, כי המשיב 2 מסר את המידע שהתבקש במסגרת העתירה המינהלית; כי המידע נמסר בפורמט PDF פתוח המאפשר העתקה ומיפוי של נתונים; וכי תלונתה של העותרת מתמצה בכך שלטענתה, שאותה ביססה על מידע שעלה ממאפייני הקבצים, המשיב 2 לא מסר לפרקליטת המחוז את הסיבה האמיתית בגינה לא העביר את הנתונים בפורמט אקסל מלכתחילה.

לא חסד"פ חלשה

230. ע"פ 11-5451 סלמאן אלענאמי נ' מדינת ישראל

טענת בא כוח המערער כי ביקש להרגיע את אשתו שהיתה שרויה בפחד, שכן מעולם לא הסתבכה עם החוק והעברית אינה שגורה בפה, אינה יכולה להסביר את הדברים שנאמרו לה. **קל וחומר**, כאשר הנאשמת 5 אכן נהגה לפי המלצת בעלה, וכאשר הוצגה לנאשמת 5 תמונתה של המתלוננת, היא השיבה כי אינה מכירה אותה (ת

לא ראיות חלשה

231. ע"פ 14-4593 פלוני נ' מדינת ישראל

הדברים הם בבחינת **קל וחומר** כאשר בוחנים את נסיבות חייהן של המתלוננות, שגדלו במשפחה מרובת קשיים ובתנאים של הזנחה רגשית, ואף היו צעירות מאוד בעת שבוצעו בהן העבירות. עובדת היותן של המתלוננות מטופלות על-ידי גורמי רווחה אינה בהכרח הקשר המזמין שיתוף בקשיים שפקדו אותן, אלא אך ביטוי למציאות חייהן הכאוטית. לא למותר לחזור ולהזכיר גם את החוויה המוקדמת של א' ג' בהקשר להגשת התלונה הראשונה בשנת 2000. באותה עת, גם כאשר היא אזרה עוז להגיש תלונה – זו נסגרה בסופו של דבר, כשברקע הדברים נמצאת העובדה שאיש מבני המשפחה לא האמין לה. בכך יש כדי ללמד על הקושי שהיה טבוע בהגשת התלונות. יש להוסיף, כי במציאות חייהן של המתלוננות דווקא התמשכותה של הפגיעה בהן לאורך שנים העצימה את הקושי להגיש תלונה, שהרי מבחינתן היה זה "עולם כמנהגו נוהג".

לא ראיות חלשה

232. רע"פ 15-2426 אלדד אלפסי נ' מדינת ישראל

המבקש לא הצביע על עילה המצדיקה דיון ב"גלגול שלישי" בהתאם להלכת חניון חיפה; ועוד, מרבית טענות המבקש הן כלפי ממצאי עובדה ומהימנות של בימ"ש לתעבורה. כידוע, בעניינים אלה תיטה ערכאת הערעור שלא להתערב, **קל וחומר** שלא ב"גלגול שלישי".

לא ראיות חלשה

233. ע"פ 14-5808 פלוני נ' מדינת ישראל

עוד קבע בית המשפט כי העובדה שמ' לא חשפה את המעשים שביצע בה אביה בזמן אמת אלא בשלב מאוחר יותר ולאחר שבגרה, מתיישבת אף היא עם דפוסים מקובלים של התנהגות נפגעי עבירות מין במשפחה והוסיף ודחה טענות שונות שהעלה המערער בניסיון לערער את מהימנותה בקובעו כי לכל היותר נפלו בעדותה השמטות או אי דיוקים שאינם נושאים משקל של ממש שאותם ניתן

למצוא כמעט בכל עדות, **קל וחומר** בעדות הנמסרת לאחר שחלף פרק זמן כה משמעותי מאז התרחשות האירועים.

לא ראיות חלשה

234. ע"פ 84-88 מדינת ישראל נ' יעקב בן שלום אברג'יל

אשר לטענות המשפטיות של ד"ר שכטר בענין עבירות הנסיון והסמכות המקומית של בית המשפט הישראלי אני מצטרף לדברי חברי הנכבד, השופט כהן. אוסיף מצדי שאפילו היו המעשים שנעשו על-ידי המערערים בארץ רק מעשי הכנה, די גם בכך כדי להקנות את הסמכות לבית-המשפט הישראלי, לפי סעיף 7 של פקודת החוק הפלילי, כי הרי בהגשת המסמכים המזויפים לשלטונות הגרמניים בודאי היה משום נסיון פלילי. הנירות הוגשו בפועל על-ידי עורך-הדין הגרמני, אבל הוא פעל כסוכן תמים מטעם המערערים, והכנת המסמכים המזויפים בארץ הוותה חלק ממעשה הנסיון כולו, במובן הסעיף 7."

מכאן טענתה של גבי בן-אור, שאם - אליבא דשופט לנדוי - מעשה הכנה גרידא, אשר ככלל איננו בר-עונשין, מהווה משום "תחילת עבירה" לצורך יישום **סעיף 3** לחוק העונשין דעכשיו, הרי צריך לחול אותו דין, בבחינת **קל וחומר**, על קשירת הקשר לעבור את העבירה המושלמת, אשר היא עצמה כבר מהווה עבירה פלילית.

טיעון זה אין בו כדי לשכנע. אילו היה המדובר בע"פ 50/65, [4]121 הנ"ל במעשי הכנה בלבד שבוצעו בתחום המדינה, ושביתור כאלה לא היוו עדיין ניסיון לבצע את העבירה, אזי מסופקני אם ניתן היה להחיל על המקרה את **סעיף 7** לפקודת החוק הפלילי ולשפוט את הנאשמים בישראל על העבירה של ניסיון לקבלת דבר במרמה שבוצעה בגרמניה.

לא עונשין גבוהה

235. בש"פ 15-2191 מדינת ישראל נ' חסאן שראפי

העוררת טוענת כי נוכח היותו של המשיב תושב רצועת עזה, כאשר לישראל מטבע הדברים אין הסדרי הסגרה עמה, ובהתחשב בכך שהמשיב עומד בפני סיכון למאסר ממושך (באם יורשע בעבירות המיוחדות לו) – קיים חשש ששחרורו של המשיב, בשלב זה של ההליכים, יאפשר לו לנסות ולהימלט מן הדין. העוררת סבורה איפוא כי בהתחשב בנסיבות – אין בחלופת מעצר כלשהי, **קל וחומר** בחלופת המעצר שנקבעה על ידי בית המשפט קמא, כדי לאיין את החשש להימלטות של המשיב מן הדין.

לא חסד"פ חלשה

236. ב"ש 81-421 מדינת ישראל נ' זיגמונד רפפורט

גישה זו היא, בכל הכבוד, מוטעית מיסודה. האמון, שהציבור רוחש לבנקים, הוא, כידוע, בלתי מוגבל, מצב, שהוא הכרח המציאות מבחינת כלכלתה של המדינה. מותר לאזרח להאמין בפקיד בנק, **קל וחומר** במנהלו, בעיניים עצומות ולהיות שלו ובטוח, שלא יאונה לכספו כל רע. מכאן החשיבות העליונה, שלא תהיה מעילה באמון זה. ערה אני לכך, שלשיטתו של המערער הייתה הפגיעה אך ורק בבנק ולא בלקוחות עצמם, אך עצם העובדה של מעילה באמון בכהונה כזאת היא כזנינים בעיני כל אדם, שטובת הציבור ניצבת לנגד עיניו. לדעתי, די בחומרת המעשים הללו, **קל וחומר** כאשר אלה התמשכו על-פני תקופה ארוכה כל כך, כדי לחייב מעצר עד תום ההליכים, בכפוף, כמובן, לקיומו

לא חסד"פ חלשה

237. בש"פ 08-6471 מדינת ישראל נ' אסי אבוטבול

כידוע, סיומם של הליכים פליליים בתוך תשעה חודשים הוא הכלל (**סעיף 61 לחוק המעצרים**) ואילו החרג למצב דברים זה הוא הארכת מעצרו של נאשמים מעבר לתשעה חודשים (**סעיף 62 לחוק המעצרים**). בבחינת בקשה להארכת המעצר מעבר לתשעה חודשים יש לתת להימשכות ההליכים ולחלוף הזמן משקל הולך וגדל, ככל שהנאשם נתון במעצר זמן רב יותר והמשפט צפוי להימשך עוד

תקופה ממושכת. **קל וחומר**, שלשיקולים אלו ניתן מקום רב יותר כאשר מדובר בבקשה שלישית להארכת המעצר (וכשעל הפרק צפויה גם בקשה רביעית). אכן, כפי שטענו המשיבים, נקודת האיזון משתנה עם חלוף הזמן וככל שסיומו של המשפט רחוק יותר [השוו: [בש"פ 3054/08](#) מדינת ישראל נ' בן ציון סריאנו (לא פורסם, 30.6.08) (להלן – עניין סריאנו)]; [בש"פ 5194/08](#) מדינת ישראל נ' ולמר (פורסם בנבו, 29.6.2008); [בש"פ 8022/05](#) מדינת ישראל נ' פלד (פורסם בנבו, 6.9.05); [בש"פ 10298/05](#) מדינת ישראל נ' בויארסקי (פורסם בנבו, 9.11.05).

לא חסד"פ חלשה

238. ע"פ 17-3541 פלוני נ' מדינת ישראל

בית המשפט קמא קבע כי הערך המוגן בענייננו הוא ההגנה על שלמות גופם ונפשם של קטינים; וכי בשל העובדה שמדובר בפגיעה בקטין בתוך המשפחה, נוספת לכך גם הפגיעה בתחושת הביטחון שביתו ומשפחתו של אדם – **קל וחומר** אדם קטין – אמורים לספק לו.

לא חסד"פ חלשה

239. ע"פ 10-7993 פלוני נ' מדינת ישראל

השופט א' רובינשטיין בנוגע לעבירה זו כדלקמן:

"הרי משליך האבן אינו יודע מה תהא תוצאת מעשהו, האם תפגע האבן בפח הרכב ותטיל אימה בלא נזק פיסי לאדם, למצער, או האם תיפול על הכביש ולא תגרום נזק, או שמא תחדור בעד השמשה ותקפח חיים או תפגע קשות. לכן אין מנוס לשוב ולהטעים, כי הכלל הוא הרשעה והחריגים יהיו מעטים ונדירים" (ראו: [ע"פ 4080/06](#) פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.01.2007) (להלן: פרשת פלוני [7])).

דברים נכוחים אלה יפים גם לענייננו, ואף על דרך של **קל וחומר**: המערערים כאן יידו אבנים לעבר אוטובוס, מבלי שהיה ידוע להם האם האוטובוס הכיל נוסעים באותה העת. אשר על כן, האינטרס הציבורי שבהרשעה במקרה זה – נכבד במיוחד (ראו גם: פרשת פלוני [5]; פרשת פלוני [3]).

לא עונשין בינונית

240. רע"פ 17-6798 פלוני נ' מדינת ישראל

בהמשך, קבע בית משפט השלום, כי בנסיבות העניין מתחם העונש ההולם ינוע "בין חודשיים מאסר שיכול וירוצה בעבודות שירות, ועד ריצוי מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים", ועונשים נלווים של מאסר מותנה; קנס כספי; פיצוי כספי בסכום של עד 10,000 ₪; וחתימה על התחייבות כספית. לצורך קביעת עונשו של המבקש בגדרי המתחם, נתן בית משפט השלום את דעתו לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות. בית משפט השלום ראה כשיקולים לקולה את העובדה כי המבקש נעדר כל עבר פלילי; כי המבקש שהה מספר חודשים במעצר מאחורי סורג וברית, ובתנאים הקשים מתנאי מאסר; וכי המבקש מביע רצון לשקם את חייו ולמצוא תעסוקה לפרנסתו. כשיקול לחובת המבקש, ראה בית משפט השלום את העובדה כי המבקש לא נטל אחריות על מעשיו. בית משפט השלום עמד על הכלל לפיו "יש להעניש בחומרה הורה אשר נוקט באלימות כלפי ילדיו, **קל וחומר** כאשר מדובר בקטין הזקוק לאהבה ולהגנה מוגברת מהורה בוגר". בהמשך, התעכב בית משפט השלום על הצורך ב"הרתעת היחיד", נוכח כך שהמבקש אינו מביע חרטה אמיתית, אלא תולה את מירב האשמה במצבו בהתנהגותה של המתלוננת

לא חסד"פ חלשה

241. רע"פ 15-3714 מר נ' מדינת ישראל

ביום 29.5.2015, הגישה המבקשת את הבקשה המונחת לפניי, במסגרתה היא טוענת, כי נסיבותיה החריגות ובכללן היותה מצוייה ב"הריון בסיכון", מצדיקות המרת מאסרה לעבודות שירות, או לחילופין קיצור תקופת המאסר. נטען, בהקשר לכך, כי "אין המדובר בבקשה שגרתית, אלא בבקשה חריגה אשר חוצה את השיקולים הסטנדרטיים לעניין שיקול הדעת של בית המשפט". המבקשת נסמכת בגדרי טענתה זו, על ההלכה שנקבעה ב**רע"פ 4732/02** סורפין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.11.2002) (להלן: עניין סורפין), והיא מוסיפה וטוענת, כי ההיקש בין עניינה לעניין סורפין, הוא

בבחינת **קל וחומר**. לשיטתה של המבקשת, "מדובר במצב בעייתי מאוד של אישה כבת 36 אשר במשך מספר שנים קשות וארוכות עברה טיפולי הפריה חוץ-גופית [...] ובטיפול האחרון, למרבה האושר, נקלטו העוברים והיא נושאת ברחמה תאומים" (ההדגשות במקור – א.ש.), ולכן הריונה צפוי להיות "רב סיכונים". שהייתה בבית הסוהר, כך לטענתה של המבקשת, יוצר, מטבע הדברים, "סיכון של ממש לעוברים".

לא עונשין חלשה

242. ע"פ 9469-12 מוחמד מחאג'נה נ' מדינת ישראל

"אומנם עבירות מין מסבות נזק, פיזי ונפשי, לכלל הנפגעים והנפגעות, אך אין ספק שפגיעה מינית בגיל צעיר יש בה כדי להשפיע בצורה קשה ומקיפה יותר על אישיותו של הנפגע ועל עולמה הפנימי של הנפגעת. אל לנו לשכוח כי בשלב זה בחייו של הפרט יש למרבית החוויות שהוא נחשף להן פוטנציאל לגבש ולעצב עוד נדבך ועוד פן באישיותו המתפתחת, והדברים הם בבחינת **קל וחומר** כאשר החשיפה היא לחוויות טראומטיות ואלימות, כדוגמת תקיפה מינית"

לא עונשין חלשה

243. בש"פ 89-23 יוסי בן שמעון נ' מדינת ישראל

נראה לי, כי ניתן להסיק בדרך ההיקש, שכשם שלעניין העונש על עבירת רצח שנעברה על-ידי קטין אין מאסר עולם חובה אלא רשות, כך גם לעניין מעצר של נאשם ברצח אין הוא חובה, משמדובר בנאשם שהוא קטין, אלא רשות בלבד. והדברים **קל וחומר**. אם לאחר ההרשעה קבע המחוקק, שעונש מאסר עולם על עבירת רצח, משמדובר בעבריין קטין, אינו חובה אלא רשות, **קל וחומר** שלעניין מעצר שלפני ההרשעה, שהנאשם עדיין בחזקת כשרות וחף מפשע, דין הא משמדובר בקטין אין המעצר חובה אלא רשות. אמנם כן, הבחנה זו לא נאמרה במפורש בסעיף 34 ובסעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] הקובעים מעצר חובה "בשל עבירה שדינה... מאסר עולם חובה" (ההדגשה שלי - מ' א'). אך היקש זה ו**קל וחומר** זה אין לו פירכא ומחויב ההיגיון, לאור האמור בסעיף 25 הנ"ל לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) ובהוראות שונות נוספות בו, כמפורט לעיל.

כן חסד"פ גבוהה

244. ע"פ 08-4659 מהדי ג' בארין נ' מדינת ישראל

לפיכך, קבע בית המשפט המחוזי כי במקרה זה נסוגות נסיבותיו האישיות של המערער מפני האינטרס הציבורי. עוד הוסיף בית המשפט המחוזי כי נסיבותיו האישיות של המערער לא נבחנו על ידי שירות המבחן ולא הוכחו. יחד עם זאת, קבע בית המשפט המחוזי כי מצבו הכלכלי של המערער יובא בחשבון בעת פסיקת הפיצוי למתלונן והקנס. לבסוף, ציין בית המשפט המחוזי כי על העונש שיושט על המערער לשקף גם את הרשעתו בעבירת השהייה הבלתי חוקית הנוספת אותה ביקש המערער לצרף לתיק דנן (ת.פ. 4080/05 [פורסם בנבו] בבית משפט השלום בירושלים). בית המשפט המחוזי הטעים כי בנוגע לכתב האישום דנן, המערער ביצע עבירת שהייה בלתי חוקית זו הפעם השלישית, עבירה חמורה כשלעצמה, **קל וחומר** כאשר עסקין בביצוע חוזר של העבירה. בשל כל אלו הושתו על המערער העונשים שלעיל.

לא עונשין חלשה

245. בש"פ 13-8197 טל אמסלם נ' מדינת ישראל

זוהי ההלכה בכל הנוגע להארכת מועד בחיקוק המחייב טעם מיוחד. לעניין הארכות מועד בהליכים פליליים, כתבתי לאחרונה כי:

"הארכת מועד בהליך פלילי, בשונה מהליך אזרחי, אינה מצריכה 'טעם מיוחד'... **קל וחומר** כאשר הבקשה הוגשה על ידי המבקש – הנאשם, ולא על ידי המדינה – המאשימה. עם זאת, אין משמעות הדבר כי מועדים בהליך פלילי יוארכו מכל תירוץ וסיבה, ונקבע כי נדרש 'טעם ממשי המניח את הדעת'... קרי – הכלל, בדומה להליך אזרחי, הוא כי נוכח עקרון סופיות הדיון והסתמכות הצדדים, אין להאריך מועדים אף בהליך פלילי. אולם, הנטל המוכח על המבקש להצדיק חריגה מן הכלל קל יותר" (בש"פ 7434/13 פיטוסי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2013)).

לא חסד"פ בינונית

246. בש"פ 15-8658 פלוני נ' מדינת ישראל

בא כוחו של העורר גורס כי משנמלך העורר בדעתו ואין הוא מבקש עוד להוציא לפועל את מחשבותיו – זו הטענה – אין עוד מסוכנות הנשקפת ממנו. איני רואה לקבל טענה זו. כאמור לעיל, מצאתי כי ישנה תשתית ראייתית לכאורית להרשעת העורר בעבירה של ניסיון לרצח. המסוכנות הנשקפת ממנו, הנלמדת מן המעשים המיוחסים לו, היא ברורה – **קל וחומר** על רקע גל הטרור והמצב הביטחוני הנוכחי, ומשמדובר לכאורה בניסיון לבצע עבירה על רקע אידיאולוגי

לא חסד"פ חלשה

247. ע"פ 14-7555 פלוני נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי עמד על חומרת העבירה בה הורשע המערער, וכן על פוטנציאל הפגיעה והסיכון שבה. צוין כי השלכת בקבוק תבערה מסווגת כעבירת נשק המחייבת ענישה מחמירה, **קל וחומר** כאשר היא בוצעה על רקע לאומני אידיאולוגי. בית המשפט היה ער לכך שמדובר בקטין,

לא עונשין חלשה

248. רע"פ 15-8491 משה אחרק נ' מדינת ישראל

אשר לטענותיו של המבקש בנוגע לחומרת העונש אשר הושת עליו, אציין כי לא מצאתי להתערב בקביעותיהן של הערכאות הקודמות, אשר סברו, ובצדק, כי מתחם הענישה שנקבע בעניינו של המבקש, כמו גם העונש אשר הושת עליו, בתוך המתחם, היו ראויים. משכך, לטעמי, לא מתקיימות, במקרה דנא, אמות המידה המחמירות להתערבות בחומרת העונש, **קל וחומר** כאשר מדובר בסוגייה אשר נדונה ב"גלגול שלישי"

לא ראיות חלשה

249. ע"פ 15-3916 יפרם אלישקוב נ' מדינת ישראל

וכבר אמרו חכמים (מפי ר' עקיבא, משנה אבות ג', י"ד) "חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר, בצלם אלהים עשה את-האדם". אמרו חכמי המשפט העברי, "תלה ארץ על-בלימה" (איוב כ"ו), אמר רבי אילעא, אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם עצמו בשעת מריבה"; הדברים מכוונים שם לריסון בדיבור-פה (רש"י – "סוגר את פיו"), **קל וחומר** כשבאלימות עסקין. צר על שהמערער לא בלם עצמו והגיע עד הלום, וצר עוד יותר כמובן על המנוח. אצטרף, כאמור, לחברי

לא עונשין חלשה

250. בש"פ 19-7503 מלכה לייפר נ' היועץ המשפטי לממשלה

ובשולי הדברים, העוררת טענה כי אין מקום להמשיך ולברר את מצבה הנפשי, נוכח העובדה שמדובר בבקשה לחידוש הליכי הסגרה לאחר שכבר הופסקו ההליכים משנמצא כי היא אינה כשירה לעמוד בהם. אין גם לקבל טענה זו. הפסקת הליכים אינה בלתי הפיכה. עם שיפור במצבו של המועמד להסגרה עניינו נבחן מחדש על כל הכרוך בכך (**סעיפים 21 ו-28** לחוק; עניין בולטיאנסקי, פסקה 14 לפסק דינו של השופט ס' גובראן). **קל וחומר** במקרה זה שבו עומדת על הפרק שאלת ההתחזות.

לא ראיות גבוהה

251. ע"פ 16-6812 פלוני נ' מדינת ישראל

הפסיקה הכירה בעבירת הריגה במקרה של דקירה אחת, ואף יותר, מקום בו הדקירה הקטלנית נעשתה במהלך תגרה, קטטה, מאבק או אירוע לא מתוכנן שנתפתח במהירות (להריגה בדקירה אחת ראו, לדוגמה, **ע"פ 3251/05** 3506/05 מלול נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.1.2007); **ע"פ 9369/07** מיקל נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (16.2.2009); **ע"פ 511/91** **אשקר נ' מדינת ישראל**, פ"ד מו(2) 45

(1992), להריגה בשתי דקירות ראו ע"פ 5446/99 אלימלך נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 49 (2002). לא כך כאשר מדובר בדקירה מתוכננת, והדברים הבאים יפים לעניינו על דרך של **קל וחומר** :

"לא כל שימוש בסכין במהלך קטטה מצביע, מניה וביה, על כוונת קטילה. לעניין זה יכול, למשל, להיות לפעמים מקום להבחנה בין שליפת סכין תוך כדי קטטה דו-צדדית, בה יש הידרדרות לאלימות כוללת ובה אוחד כל אחד בכל הבא ליד כמיטב יכולתו, לבין מקרה בו מתחיל העימות בשליפה יזומה של סכין תוך נכונות להשתמש בה מעיקרה" (הדגשה הוספה – י"ע) ע"פ 624/89 יחזקאל נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(3) 715, 705 (1991).

במקרה שלפנינו, מדובר באירוע מתוכנן, תוך הצטיידות בסכין עם להב ארוך במיוחד והמתנה ממושכת עד להופעתו של הקרבן והימצאותו לבדו. וכפי שציין בית משפט קמא בפסק הדין "נסיבות הדקירה עצמה – גודל הסכין, אופן הדקירה כמתואר לעיל, מיקום הדקירה ועוצמתה, כעולה מחוות דעת המומחה, מצביעים על כוונת קטילה".

לא ראיות בינוניות

252. ע"פ 8748-08 ירון ברכה נ' מדינת ישראל

לא אחת נפסק, כי מי שנוהג ברכב כשהוא שיכור מחמת השפעת אלכוהול או מחמת השפעתם של סמים מסוכנים – **קל וחומר** מחמת השפעת אלכוהול וסמים גם יחד – וגורם אגב נהיגתו למותו של אדם, מוחזק כמי שהתקיים בו יסוד נפשי מסוג פזיזות. חזקה עובדתית זו ניתנת אמנם לסתירה ובהקשר זה די לו למערער כי יעורר ספק סביר על מנת לשלול את תחולתה של החזקה. בנסיבות המקרה דנן לא עלה בידי המערער להקים ספק שמא לא השפיעה שכרותו על אופן נהיגתו ובצדק נקבע כי בנסיבות שתוארו החזקה בדבר קיומו של יסוד נפשי מסוג פזיזות לא נסתרה.

לא ראיות חלשה

253. רע"פ 1355-12 דוד אהרון שטיינברגר נ' מדינת ישראל

לפיכך נקבע, כי משנהג המבקש במהירות שאינה מתאימה לתנאי הדרך – הרי שהתרשל באופן שלא מנע את התאונה, **קל וחומר** אם נהג מעל המהירות המותרת (מעל 90 קמ"ש). בית המשפט המחוזי החזיר את הדיון לבית משפט השלום לתעבורה למתן גזר דין.

לא ראיות חלשה

254. בש"פ 345-89 אהרון מסיקה נ' מדינת ישראל

ואשר המשפט של כל מדינה דמוקרטית שואף, מטעמים של צדק והגינות, להמחישו, משמעותו, כי יש להתייחס, לצורך המטרה הנדונה, יחס שווה אל בני אדם, אשר לא קיימים ביניהם הבדלים של ממש שהם רלוונטיים לאותה מטרה. אם אין מתייחסים אליהם יחס שווה, כי אז לפנינו הפליה. לעומת זאת, אם ההבדל או ההבדלים בין אנשים שונים הינם רלוונטיים למטרה הנדונה, אז תהיה זו הבחנה מותרת, אם מתייחסים אליהם, לצורך אותה מטרה, יחס שונה, ובלבד שההבדלים ההם מצדיקים זאת (ההדגשות שלי מ' א').

עקרון השוויון בפני החוק הוא גם ביסוד עקרון אחידות הענישה, המקובל בפסיקתו של בית-משפט זה...

ואם כך הוא לעניין ענישה לאחר שהנאשם הורשע ונמצא אשם, **קל וחומר** שעיקרון זה יעמוד לנגד עינינו במקרה של מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע, שיש לנהוג בשלילת חירותו וזירות מירבית; ואם כך הוא לענין מידת מידת העונש, אם קל הוא ואם חמור הוא - באופן משמעותי - מהעונש שהושת על נאשם אחר בנסיבות דומות, **קל וחומר** שיש ליוזר מאפליה פסולה, כאשר מדובר לא בקולה או בחומרה אלא בשלילת חירות הנאשם לעומת זכותו היסודית להתהלך חופשי כאחד האדם.

ואכן, העיקרון שלא להפלות בין נאשם לנאשם באשר למעצר בטרם משפט יושם בפסיקתו של בית-משפט זה מימים ימימה (ראה ב"ש 16/58) ולאחרונה נדונה סוגיה זו במפורט על-ידי חברי הנכבד, השופט בך בב"ש 361/83.

ואם כך נהגנו לפי עקרון השוויון בסוגיית המעצר עד תום ההליכים בטרם הותקן [חוק סדר הדין הפלילי](#) (תיקון מס' 9), תשמ"ח-1988, בוודאי ובוודאי כך מצוים אנו לנהוג לאחר שהותקן חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 9). כל עיקרו של תיקון זה לא בא אלא להעמידנו על כך שנאשם, בטרם נתברר דינו, הוא בחזקת זכאי וחף מפשע, ואין לעוצרו בטרם משפט אלא אם "לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחרותו של הנאשם חמורה פחות" (סעיף 21א(ב)(1) [לחוק סדר הדין הפלילי](#) [נוסח משולב], תשמ"ב-1982). ומשעוסקים אנו בעקרון חירות

לא חסד"פ גבוהה

255. רע"פ 9273-12 מלי לגו נ' מדינת ישראל

למעשה בערעור נוסף על הכרעתו של בית המשפט לתעבורה, ובטענות המופנות, רובן ככולן, כלפי קביעות עובדתיות וממצאי מהימנות, אשר, כידוע, התערבות בהן תעשה אך במקרים חריגים ומצומצמים. [קל וחומר](#) שעה שממצאים אלו נבחנו על-ידי שתי ערכאות

לא ראיות חלשה

256. בש"פ 490-17 דוד בלחסן נ' מדינת ישראל

יפים לענייננו, על דרך של [קל וחומר](#), דברים שנאמרו ב**בש"פ 1636/13** ארטיט קאניאוונג נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.3.2013), שם היה מדובר במעבדה לייצור סם שבה נתפסו אלפי טבליות:

"עסקינן במעין 'בית חרושת' לייצור ושיווק סם, שיועד לפי כתב האישום להימכר לקהילת העובדים הזרים, על ידי בני קהילתם עצמם. מדובר בכמות 'סיטונאית' של סם מסוג מתאמפטאמין בכמות חריגה בהיקפה של אלפי טבליות. נאשמים שיש נגדם ראיות לכאורה להוכחת עבירה מעין זו מושמים על פי הכלל במעצר עד תום ההליכים נגדם (בש"פ 2489/94 בן מוחא נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (1994)). לא ראיתי איפוא מקום להתערב בהחלטת בית המשפט קמא שאין בנסיבות אפשרות לחלופה".

8. נוכח כל האמור לעיל, איני סבור כי חלופת מעצר תסכון בעניינו של העורר. אשר על כן, הערר נדחה.

לא חסד"פ חלשה

257. רע"פ 7810-20 שלום אלדרוב נ' מדינת ישראל

גם העדר קביעה מפורשת של מתחם העונש בפסק דינו של ביהמ"ש המחוזי אינה עילה למתן רשות ערעור. העונש שהטיל ביהמ"ש המחוזי מצוי במתחמי הענישה הנפרדים שקבע בימ"ש השלום (טרם מצא לאחדם למתחם עונש אחד), מה גם שבימ"ש קמא פרס את שיקוליו לקביעת העונש. זאת ועוד, לא אחת נפסק שערכאת הערעור בוחנת, בראש ובראשונה, את התוצאה העונשית הסופית, וגם אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת שעוגן בהוראות תיקון 113, אין בכך כדי להצדיק קבלת ערעור כאשר התוצאה העונשית אינה מצדיקה התערבות. [מקל וחומר](#), הדבר נכון במסגרת בר"ע.

לא חסד"פ גבוהה

258. רע"פ 9987-16 ליטל אקדסמן נ' מדינת ישראל

– טענות אלו ממוקדות בעיקרן בהשגה על ממצאי עובדה. ביהמ"ש לתעבורה קבע כי תקינות מכשיר הינשוף במועד ביצוע העבירה הוכחה. כבר נפסק כי ערכאת הערעור לא תתערב בנקל בממצאי עובדה. דברים אלו יפים [מקל וחומר](#), כאשר מדובר בהשגות על קביעות עובדתיות המועלות ב"גלגול שליש".

לא ראיות חלשה

259. ע"פ 248-18 אהרון גבאי נ' מדינת ישראל

263. ע"פ 5127-02 מדינת ישראל נ' עפיף דניאל

אולם לא זה המצב בענייננו. כאן אין מדובר בחזקת חפות שנשללה אלא בשלילת האשמה ובחפות שהוכחה. כוחם של שיקולים, כמו מסוכנות או חשש להימלטות מן הדין, תש מול חפותו של מי שזוכה בדין ומול זכותו להלך חופשי (השוו פרשת קוזלי הנ"ל [16], בעמ' 561). עם זאת יש להבטיח כי המשיבים יתייצבו למשפטם – ואם יבוטל זיכום, אף לריצוי עונשם – ולא יימלטו מן הדין. על בית-המשפט להבטיח, ככל יכולתו, גם במקרה של נאשם שזוכה, כי הנאשם "ישתף פעולה" עם ההליך הפלילי עד תומו, לפיכך על-מנת להבטיח את התייצבותם של המשיבים ולהקטין את החשש מפני הימלטותם מן הדין סבורני כי ניתן להסתפק בחלופה למעצר ובערובות שקבעתי בהחלטתי מיום 25.6.2002.

סיכום

במקום אחר אמרתי כי "השיקולים שהצדיקו את מעצרו של הנאשם מלכתחילה לא תמיד כוחם יפה להצדיק את מעצרו אחרי שחלפו תשעה חודשים" (בש"פ 1150/01 מדינת ישראל נ' נמרודי [17], בעמ' 236), קל וחומר כאשר מדובר במי שבית-משפט זיכה אותו מאשמתו. בחינת סיכויי הערעור ויתר השיקולים הצריכים לעניין, לרבות העובדה כי המשיבים היו עצורים במשך כשנתיים ימים, מביאה למסקנה שאין להאריך את המעצר. ההחלטה אינה פשוטה ואינה קלה, ו"קשה מאד למצוא את הדרך הנכונה ללכת בה בין שני הקטבים המושכים כל אחד לעברו" (דבריי בבש"פ 7914/99 מדינת ישראל נ' פלוני [18]), אך היא בלתי נמנעת.

לא חסד"פ גבוהה

264. בש"פ 17-1194 מדינת ישראל נ' אורן מלאכי

צא ולמד, כי לאחר הגשת כתב אישום, מוטלת חובה על התביעה לאפשר עיון בחומרי החקירה. ודוק, מוטלת חובה כזו רק לאחר כתב אישום. קודם לכן, רשאית התביעה – אך לא חייבת – למסור חומר. ברם, כעניין שבנוהג, התביעה אינה פועלת כך כדי לשמור על טוהר החקירה. נגזרת נוספת מההחלטה בעניין ציינסקי היא כי החלטת התביעה למסור את החומר, על-פי אמת המידה שנקבעה, תהא נתונה לביקורת שיפוטית. הנני סבור כי מדיניות לפיה יתנהלו הליכים בשאלה האם התביעה ערכה בדיקה נכונה בהחלטתה שלא למסור חומר במקרה קונקרטי, או שלא למסור חומר באופן חלקי – איננה מדיניות רצויה. והעיקר, אף אין הוראה בדין לפיה על בית המשפט לבחון שיקול כזה.

הטעם השני, וכאמור הטעמים קשורים, הוא כי אף בהחלטה להורות על מעצרו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום – לא נהוג למסור חומר, ואף אין חובה לתביעה לערוך בדיקה כפי שהוצע בעניין ציינסקי. הדברים הינם בגדר קל וחומר. ברי כי הפגיעה בחירותו של חשוד באמצעות מעצרו עוצמתית יותר מהפגיעה בשלילת רישיונו. ובכל זאת, כאמור, התביעה אינה חייבת למסור את החומר בהליך המעצר טרם הגשת כתב אישום.

כן חסד"פ בינונית

265. ע"פ 87-64 דניאל גרסטל נ' מדינת ישראל

בפסק הדין המנחה בסוגיה הנדונה, ע"פ 307/72 [4], הובהר, כי אפילו הבעת רצונו של הנאשם שיעדיף להגן על עצמו אינה מצדיקה היענות לבקשה זו. קבע מ"מ הנשיא זוסמן (כתוארו אז), בעמ' 629:

"אמרתי כי הבעת רצונו של הנאשם להגן על עצמו לבדו אינה פוטרת את השופט ממצוות הסעיף 13(א)(1) לחוק (היום סעיף 15(א)(1) - ג' ב'); ככל שעומות כזה בין הנאשם הבוחר להתגונן לבד לבין השופט החייב לכפות עליו סניגור אינו רצוי הוא, נוכח הוראות סעיף 13(א)(1) אין מנוס מזה."

קל וחומר, כאשר אין הנאשם מביע רצון כזה. את הסייג לחובתו המוחלטת של השופט לכפות סניגור על הנאשם ניסח השופט זוסמן כך, בעמ' 629-630:

...סבור אי, שאם... יתחוויר לשופט ללא ספק, מתשובת הנאשם, שהלה לא ישתף פעולה עם סניגורו, רשאי השופט להימנע מלמנותו. מה בצע לחייב שופט לעשות פעולת סרק ומה טעם במינוי סניגור, אם נוכח סירובו של הנאשם, ישוחרר הסניגור מיד מתפקידו ואחר לא ימונה במקומו? בית-המשפט חייב למלא חובה שהמחוקק הטיל, אך אין הוא צריך לפעול כאוטומט שמהו פעל, מבצע תנועות גם ללא תועלת."

לא חסד"פ בינונית

266. בש"פ 04-3484 מרדכי חזן נ' מדינת ישראל

הגשת בקשה לעיין בחומר חקירה במהלך שמיעת הראיות ([קל וחומר](#) לקראת סיומן) משבשת סדרי משפט תקינים. לא השתכנעתי כי במקרה שלפנינו הייתה הצדקה לסטות מהכלל הרגיל, ובכך די כדי לדחות את הבקשה. אציין כי בהליך נאשמים נוספים, ואין הם צריכים להמתין להכרעת הדין בשל כך שהעורר שבפני הגיש את הבקשה בשלב בו הוגשה.

לא ראיות חלשה

267. בש"פ 13-2066 אברהם ישראל נ' מדינת ישראל

עוד על דרך ההיקש, ושמה על דרך של [קל וחומר](#), אפנה ל**בש"פ 998/05** פפיסמנדוב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.3.2005), שם חזר השופט רובינשטיין על ההלכה לגבי פרשנות [סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי \(מעצר וחיפוש\)](#) (נוסח חדש), תשכ"ט-1969, הקובעת כי רשאי בית משפט השלום להאריך את התקופה של ששה חודשים מיום תפיסת חפץ על ידי המשטרה, גם שלא בתוך התקופה של ששה חודשים. על אחת כמה וכמה בענייננו, שההארכה הראשונה של 90 יום, נעשתה בתוך התקופה הסטטוטורית של 180 יום.

כן חסד"פ גבוהה

268. בג"ץ 78-172 משה בקר נ' השופט חיים אילת

מוסיף ואמר בא-כוח העותר שיש לבסס את פירושו של [סעיף 154](#) לחוק, בנוסף להשוואתו למצב המשפטי שקדם לו, בראש ובראשונה על-פי לשונו של הסעיף. ובכך בוודעי שהצדק עמו. ואל נכון מצביע בא-כוח העותר, מתוך בדיקת הנוסח [סעיף 154](#) בהשוואה ל**סעיף 134(1)**, [שסעיף 154](#) מרחיב את האפשרויות לתת עדות בהצהרה של הן צדק בלבד. **בסעיף 134(1)** נאמר שצריך שיתברר לבית-המשפט שקבלת השבועה מתנגדת לאמונתו הדתית של העד או שאין לו לעד כל אמונה דתית, משמע שצריך שיתקיים בירור כלשהו, ואילו לפי [סעיף 154](#) די בכך שהעד מודיע שמטעמי דת או מצפון מבקש הוא להצהיר בהן צדק. וכן הנימוקים [שבסעיף 134\(1\)](#) המה שהשבועה מנוגדת לאמונתו הדתית או שאין לו כל אמונה דתית, ולעומת זאת הנימוקים [שסעיף 154](#) המה הרבה יותר מגוונים: מטעמים של דת או של מצפון, מתוך כך מסיק בא-כוח העותר בצדק [שסעיף 154](#) בא להגדיל את האפשרויות של מתן עדות על-פי הצהרה בהן צדק בלבד לעומת המצב המשפטי שקיים היה לפני כן על-פי [סעיף 134\(1\)](#), ואשר על-כן עלינו להסיק, שאם לפי [סעיף 134\(1\)](#), זכאי היה, כאמור, אגנוסטיקן שלא להישבע, [קל וחומר](#) שכן הוא לפי [סעיף 154](#).

10. אך אלה אינם ההבדלים היחידים בין שני הסעיפים וקיימים עוד שני הבדלים יותר מהותיים, מבחינת הבנת תכנו, מגמתו ומקורו של [סעיף 154](#).

כן חסד"פ גבוהה

269. ע"פ 77-583 מדינת ישראל נ' אמנון אבני

טענה אחרת בפי הסניגור המלומד היא, כי בסוף הכרעת-הדין, בדונו "באישומים שבוטלו", אמר השופט כי בית-המשפט אינו קשור בווייתור המדינה על פרט האישום הרביעי, ובהפנתו אל [סעיף 166 לחוק סדר הדין הפלילי](#) אמר שהדברים הם בבחינת [קל וחומר](#), שאם רשאי השופט, לפי [סעיף 166](#), להרשיע על-פי עובדות שלא נטענו כלל, בוודאי יוכל לנצל אותן עובדות כדי ללמוד מהן על כוונתו של הנאשם ודרכי פעולתו לגבי עבירה אחרת.

דברים אלה אינם מבוססים כל צרכם. חזרת הקטיגוריה מאישום, עם התוצאה הקבועה [בסעיף 84](#) לחוק הנ"ל, נתונה לשליטתו הבלעדית של הקטיגור ואינה כפופה לפיקוח בית-המשפט. טול ענין שבו חזר בו הקטיגור, אחר באת ראיות, מן האישום היחיד שבכתב-האישום, לפי [סעיף 83](#) לחוק הנ"ל. בית-המשפט חייב, עקב כך, לזכות, כאמור [בסעיף 84](#), ואף בעבירה אחרת אינו רשאי להרשיע מכוח סמכותו על-פי [סעיף 166](#) הנ"ל. אשר-על-כן [הקל וחומר](#) עליו דיבר השופט, לאו [קל וחומר](#) הוא. קבילות הראיה נובעת מהלכת, [3] MAKIN, שגם נקלטה בארץ, כמו שנתבאר לעיל.

לא חסד"פ גבוהה

270. ע"פ 6841-01 יוסף ביטון נ' מדינת ישראל

אשר לפרשת אזואלוס [1]: לדעת הרוב באותה פרשה (ארבעה לרוב שלושה למיעוט) נגלה לעיני בית-המשפט מקרה יחיד ומיוחד, ועל-כן פסק הרוב כפי שפסק. עניינו-שלנו שונה מפרשת אזואלוס [1]. אשר לבחינה העובדתית-הצורנית, שלא כבפרשת אזואלוס [1] שני הניסיונות לרצח – בנסיבות עניינו וכפי שקבע בית-המשפט המחוזי – היו מובדלים ומופרדים זה מזה, וגם אין דמיון בין טענת הקנטור שעלתה בפרשת אזואלוס [1] לבין חמת-הזעם שהמערער נתקף בה בעניינו. והרי מלכתחילה בא המערער אל בית אמה של המתלוננת חמוש בסכין. אם אדם – כמערער – בא חמוש בסכין, חזקה עליו שביקש לעשות שימוש בסכין, כפי שאכן עשה. המערער לא פעל מפאת קנטור רגעי, ואף נסע מרחק לא קטן עד שבא לבית אמה של המתלוננת וסכין שלופה בידו. יתר-על-כן, לא הרי מי שנפסק בעניינו כי עשה מעשה לאחר שקנטור – כפי שנפסק לגבי אזואלוס [1] – כהרי מי שנפסק בעניינו כי עשה בכוונת-מכוון לקטול את חייו זולתו. אם אין די בכל אלה, נזכור את האיומים הרבים שהמערער איים על המתלוננת – קודם ניסיון הרצח – ואת צווי ההגנה שהוצאו נגדו ואשר המערער הפרם. אם כך באשר למבחן הצורני-העובדתי, קל-וחומר כך באשר למבחן המהותי-המוסרי.

לא עונשין חלשה

271. רע"פ 4514-18 שמעון אהרוניאן נ' פרקליטות המדינה

בעת קביעת עונשו של המבקש ברף התחתון של המתחם (על אף קביעת בית המשפט השלום לפיה "מיקום זה שמור למתחרטים ולמודים הודאת אמת מלאה"), שקל בית המשפט לקולא, במלוא משקלם, את הפגיעה הקשה במבקש עצמו ובמשפחתו כתוצאה מהמעשים ומההליך המשפטי; את אורח חייו הנורמטיבי והיצרני; את העובדה שהמבקש נעדר עבר פלילי קודם, לרבות תיקים פתוחים; את לקיחת האחריות למעשים, ולו באופן מסויג, ולאחר ניהולו של משפט הוכחות; ואת חלוף הזמן מאז חשיפת העבירה בשנת 2012, [קל וחומר](#) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירות בשנת 2006, וכאשר המבקש לא היה מעורב בפלילים שוב בתקופה ארוכה זו.

לא עונשין חלשה

272. ע"פ 279-72 הוועדה המקומית לבניה ולתכנון עיר של חיפה נ' יואל וינר, ו-2 אח'

מובן כי התוצאה המעשית ממצב זה עלולה להיות קשה מאד כלפי האדם שנגדו ניתן צו שיפוטי להפסקת עבודה לפי [סעיף 219](#), ברי שניתנה לו האפשרות להתגונן מפניו.

אבל גם האפשרות האחרת. שלא יוצא צו כזה אלא לאחר דיון במעמד שני הצדדים, העלול להתמשך מי יודע כמה זמן. עשוי לפגוע קשות בשמירה על החוק והסדר בעניין כה חיוני לציבור. בולט הדבר לעין כי המחוקק בראותו את שני צדי המטבע, החליט כי בכל מקרה שבו אין רשויות המדינה מעורבות בדבר, יש להבטיח קודם כל את האינטרס הציבורי ולמנוע באופן מיידי וללא סיבוכים כל הפרת חוק או חריגה ממנו, וכל סטיה מתנאי היתר בניה. דבר זה לא ניתן להשיגו במהירות וביעילות הדרושה, אלא אם הדיון יהיה במקרה הצורך במעמד המבקש בלבד. המחוקק אף לא הסתפק במה שקבע בעניין זה בחוק עצמו, אלא שגם הסמיק את שר המשפטים להתקין תקנות סדרי דין ובין השאר גם הוראות דבר מתן צווים על-פי המבקש בלבד. והרי הדברים הם [קל וחומר](#); אם הותר לשר המשפטים לקבוע סדר דין על-פי צד אחד בלבד, הכנסת עצמה ודאי שלא תירתע מכך.

לא חסד"פ בינונית

273. ע"פ 3354-07 פואד עראר נ' מדינת ישראל

לשון החוק, ובעקבותיה ההלכה משכבר הימים, ברורות: דרישת הסיוע הסטטוטורית מוגבלת לאותם אישומים בהם היה עד המדינה בגדר שותף, אף אם מעיד הוא על חלקים אחרים של מעשה העבירה שבהם אין מייחסים לו שותפות (ע"פ 348/88 אבו אסעד נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(3) 89 והאסמכתאות דשם; ע"פ 4368/92 מדינת ישראל נ' חמאד [פורסם בנבו]). כדי שיידרש סיוע יש איפוא צורך בשלושה רכיבים גם יחד: עבירה, שותפות וטובת הנאה. משמתקיימת עבירה והעד מעיד לגביה אך לא היה שותף בה, אף אם מקבל הוא טובת הנאה נדרשת תוספת ראייתית מסוג של חיזוק ולא מסוג של סיוע. ביחס לאותם אישומים להם לא היה באסל שותף היה מקום לדרגת תוספת חלשה יותר, קרי, "לבחינה זהירה" של דבריו (כלשון השופט, כתארו אז, שמגר בע"פ 44/81 מויאל נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 505, 523). אין להקל ראש בדרישת הזהירות. דרישה זו קיימת תמיד במשפט פלילי, אך היא מקבלת משנה תוקף – במקרים של עד המעיד בתמורה לטובת הנאה (ע"פ 795/85 עמר נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(4) 294). חובת הזהירות מתיישמת בכל מקרה לפי נסיבותיו. הדעת נותנת, כי בחקקו את סעיף 54(א) לפקודת הראיות בתש"מ"ב ראה המחוקק לנגד עיניו את הסיטואציה ה"שכיחה", של שותף המעיד כנגד שותפיו תמורת טובת הנאה והופך לעד מדינה; יצוין, כי נושא עד המדינה לא נכלל בהצעת החוק (הצעות חוק תש"מ, 37), והוסף בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט, בחינת קל וחומר משותף "רגיל" (ראו דברי ח"כ ש' אלוני בשם הוועדה בהבאת התיקון לקריאה שנייה ושלישית, דברי הכנסת מיום ז' באב תשמ"ד (27.7.82), עמ' 3428). ואולם, מקרה כמו דנא בו "נפתח שולחן" מלא מזון אל זן עבירות ואישומים, מן הסתם לא נצפה, ומכאן הצורך הפרשני. ביחס למערערים שלפנינו נדרשת זהירות גם בגלל הזמן שחלף (המדובר באירועים שהתרחשו בשנת 2001 שהודעות באסל עליהם ניתנה בשנת 2005), והעובדה - עליה אין חולק - שהמערערים היו "בני בית" אצל נאשמים אחרים (מערער 1 אף היה נתון שם במעצר בית), וממילא "זמינים יותר", להלכה אם גם לא למעשה, להאשמות שווא. דבר זה, בצירוף העובדות שבאסל לא נכח אישית באירועים נשוא הערעורים, שרוב פרטי האירועים היו ידועים ומפורסמים בכפר, שבאסל יזם "תרגילי חקירה" כדי להשיג הודאות, ושלפחות בפרשת הירי בעיסאוי "רעננו" החוקרים את זכרוננו - מחייבת זהירות יתרה".

לא ראיות חלשה

274. רע"פ 3808-16 צקר בונה הצפון בע"מ נ' מדינת ישראל

לא מצאתי טעם טוב להתערב בקביעות עובדתיות אלו, כמו גם ביחס לקביעות, מושא הרשעתו של מוראד הנ"ל – המבוססות כולן על הראיות השונות שהובאו בעניינם של המבקשים. בהקשר לכך כבר נפסק כי ככלל לא תתערב ערכאת הערעור בממצאים, אשר נקבעו על-ידי הערכאה הדיונית, וזאת בשל העדיפות המוקנית לערכאה המבררת. דברים אלו נכונים מקל וחומר כאשר עסקינן בבקשה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (ראו: רע"פ 2136/14 מוסא נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] (24.03.2014); רע"פ 8276/14 עזיזה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.02.2016); רע"פ 8003/15 מלכה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 12 (17.08.2016)).

לא ראיות חלשה

275. בש"פ 4806-18 מדינת ישראל נ' רות דוד

אך מעבר לכך, יש גם רגליים מוצקות לטענת באי-כוח המשיבים לפיה המשיבה מסרה את עדותה על פי המתווה אשר נקבע בהחלטה מיום 21.5.2018. העלאת השגות המערערת לאחר גמר שמיעת עדות המשיבה חרגה מכללי ההגיונות הדיונית המצופים מהמערערת. על הצדדים לדיון כלשהו בבית המשפט להתנהל בהגיונות, ודאי בהליך פלילי. יסוד זה הוא יסוד משיטת משפטנו (ראו למשל: ע"פ 4988/08 פרחי נ' מדינת ישראל, פ"ד סה(1) 626 (2011); ראו גם: דן ביין "לשאלת תחולת עקרון תום הלב" בדיון הפלילי פלילים ד, 101 (תשס"ד)). ודוק, החובות המוטלות על התביעה הכללית בהקשר זה הן חובות מוגברות, הן לנוכח יחסי הכוחות הבלתי שוויוניים בין הנאשם לבין התביעה (ראו: בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר-שבע, [פורסם בנבו] פסקה 24 (8.10.2006)) והן לנוכח החובות הכלליות המוטלות עליה כרשות מנהלית (ראו למשל: בג"ץ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר אגף המכס והמע"מ, פ"ד נב(1) 289 (1998)), בפרט בתחום המשפט הפלילי (ראו: בג"ץ 218/85 ארביב נ' פרקליטות מחוז תל-אביב, פ"ד מ(2) 393 (1986)). על כן אפוא, אף אם הסתייגה המערערת מהחלטת בית המשפט מיום 21.5.2018, היה עליה להעלות את הסתייגויותיה עובר לתחילת עדותה של המשיבה כבר ביום 22.5.2018 ולכל הפחות למנוע את תחילת שמיעת העדות. הדברים נכונים על דרך קל וחומר בקשר לחקירה הנגדית של המשיבה אשר התנהלה שבועיים לאחר מתן ההחלטה, כאשר באותו מועד ידעה גם ידעה באת-כוח המערערת

שברצונה להשיג על החלטת בית המשפט אך בחרה להעלות את השגתה רק בתום העדות. לטעמי, משעה שבחרה המערערת לסכור פיה ולהמתין עד לאחר תום עדותה של המשיבה ונוצר מצג לפיו היא מסכימה לתנאים שנקבעו בהחלטת בית המשפט, קמה לה מניעות או מעין השתק המונעים ממנה מלטעון עוד נגד החלטת בית המשפט המחוזי. זאת, אף אם הבקשה הייתה מוגשת במועד הקבוע להגשת הערעור (לדיון בהשתק בהליך הפלילי, ראו: [ע"פ 1292/06](#) תורק נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.7.2009)).

לא חסד"פ גבוהה

276. ב"ש 82-1044 מדינת ישראל נ' אריה בן שלמה מולכו

דברים אלה יפים כפל כפליים, כאשר המדובר בפקיד בנק, הממלא תפקיד אחראי של מנהל מחלקה, והנהנה מאמונם של הלקוחות, השמים בו מבטחם ומפקידים בידיו אישית את חסכוניהם. כאשר פקיד כזה מועל באמון הבנק והלקוחות, וזאת לא באופן חד-פעמי אלא תוך תקופה ארוכה ובתחכום רב, וכאשר המדובר בגניבות ומעילות בסכומי עתק כמפורט לעיל - אזי נכנס המקרה למסגרת המקרים "המפליגים בחומרתם", במידה המצדיקה ומחייבת מעצרו של הנאשם עד תום משפטו.

אעיר עוד בהקשר זה, שאם [בב"ש 421/81](#) [6], בו דובר בפגיעה בכספי הבנק בלבד, הגיע בית-משפט זה למסקנה, כי האינטרס הציבורי מחייב את מעצרו של הנאשם עד גמר ההליכים, [קל וחומר](#) במקרה שלנו, בו מואשם המשיב בין השאר גם בכך שגנב במישרין את כספי הלקוחות שהופקדו בידיו. נראה לי, שאם ישנה משמעות לשיקול הציבורי, עליו עמדת לעיל, הרי חייב הוא לחול במקרה כגון זה שלפנינו, אין אדם חייב להיות דווקא במעמדו של אשר ידלין או להיות מואשם בגניבת עשרות מיליוני דולרים כמו בן-ציון, כדי להיכלל בקטיגוריה זו של המקרים המפליגים בחומרתם. די אם נחשוב על יתר פקידי אותו הבנק ופקידי הבנקים האחרים, אשר עוקבים אחרי גורלו של המשיב, ועל מאות ואלפי לקוחות הבנקים, אשר הוטרו ונבהלו ביותר בשמעם על גילוי עבירותיו של המשיב, כדי שנוכל להבין את האינטרס הציבורי, שיש בכך שהמואשם בעבירות כאלה "לא יטייל בשוק בעוד בית הדין מעיין בדינו".

לא חסד"פ גבוהה

277. בש"פ 16-3087 משה בן משה נ' מדינת ישראל

החלטה על מעצרו של אדם עד תום ההליכים אינה החלטה קלה, קל-וחומר כאשר אותו אדם מצוי במצב רפואי מורכב

לא חסד"פ חלשה

278. בש"פ 11-5491 בן חיים רוזי נ' מדינת ישראל

אין חולק כי חילופי דברים פנימיים בין גורמי אכיפת החוק נכנסים בגדר הסייג לעקרון הגילוי הרחב הנוהג על פי [סעיף 74 לחסד"פ](#) (ראו, לדוגמה, [בש"פ 2467/10](#) מירון רכטמן נ' הרשות להגבלים עסקיים [פורסם בנבו], 15.4.2010). הדברים יפים מדרך של [קל וחומר](#) להליכי הסגרה, בשל שתי סיבות. ראשית, מאחר שבהליכי הסגרה מעורבים שיקולים מתחום יחסי החוץ. שנית, ההתכתבות בין רשויות אכיפת החוק בישראל למדינה הזרה נסבים על הליכי ההסגרה, להבדיל מחומר הראיות הנסב על העבירה מושא בקשת ההסגרה ("ראיות שהיו מספיקות כדי להעמידו לדין על עבירה כזאת בישראל" כאמור [בסעיף 9 לחוק ההסגרה](#)).

לא חסד"פ גבוהה

279. רע"פ 12-9272 צחי טננצפן נ' מדינת ישראל

ושעה שטענותיו של המבקש מופנות כלפי קביעות עובדתיות וממצאי מהימנות, אשר, כידוע, התערבות בהן תעשה במקרים חריגים ומצומצמים בלבד, [קל וחומר](#) כאשר עסקינן ב"גלגול שלישי" (ראו, לעניין זה, [ע"פ 2439/10](#) פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו], 6.6.2012; [רע"פ 9273/12](#) לגו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו], 26.12.2012).

לא ראיות חלשה

280. רע"פ 17-4985 פלוני נ' מדינת ישראל

1. אחת נפסק כי ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בממצאי עובדה שנקבעו בידי הערכאה המבררת. הדבר אמור על דרך **קל וחומר** כאשר מדובר ב"גלגול שלישי" (רע"פ 5387/16 אלאזק נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (19.9.2016)). לא מצאתי טעם מספיק לסטות מכלל זה במקרה דנן.

לא ראיות חלשה

281. בג"ץ 99-2682 דוד אפל נ' פרקליטת המדינה

בעניינינו, נסגרו כאמור 11 תיקים מ"חוסר אשמה", ואילו שלושה אחרים, נושא העתירה המתוקנת, נסגרו מ"חוסר עניין לציבור". החלטה זו, כהחלטות אחרות של פרקליטת המדינה וכהחלטות היועץ המשפטי לממשלה, אינה חסינה מפני ביקורת שיפוטית, כשהעילה המרכזית לביקורת כזו היא חוסר סבירות קיצונית. אלא שהחלטה בדבר סגירת תיק חקירה ואי-העמדתו לדין של מי שנגדו נערכה חקירה מצויה בגרעין הקשה של סמכות הפרקליטות והיועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין, והפסיקה הכירה בקיומו של מיתחם סבירות רחב בהחלטות המתקבלות בדבר העמדה לדין או הימנעות מהעמדה לדין ובדבר דיות הראיות לצורך העמדה לדין. התערבות בית-משפט זה בהחלטות הניתנות במסגרת סמכות זו היא מצומצמת וקטנה בהיקפה (בג"ץ 2534/97 ח"כ יהב נ' פרקליטת המדינה [3], בעמ' 24-25, 27-32). **קל וחומר** שכך הוא כאשר מדובר לא בעצם ההחלטה על העמדה לדין או על סגירת תיק, אלא בעילה שבשלה ייסגר התיק. בית-משפט זה אמר דברו בסוגיה שלפנינו וקבע כי הוא "...אינו אמור להתערב בשיקול-דעת זה [לעניין העילה בעטייה נסגר תיק – ט' ש' כ'] אלא אם ההחלטה הינה בלתי סבירה באופן קיצוני או באופן מהותי" (בג"ץ 4539/92 הנ"ל [1], בעמ' 56). בעניינינו סבורה אני כי החלטת פרקליטת המדינה עומדת במבחן הסבירות ואינה לוקה בליקויים המצדיקים התערבותנו. במה דברים אמורים?

לא ראיות גבוהה

282. בש"פ 19-938 מדינת ישראל נ' אברהם רוחן

על רקע כל האמור לעיל, הרי שגם בשלב זה, לאחר שנשמעו עדויות עדי המדינה ולאחר שרוחן עצמו נחקר, לא ניתן לומר כי חל כרסום ראייתי, **קל וחומר** לא מהפך דרמטי בתמונה הראייתית לגבי ההתנקשות ביהודה הלוי מושא אישום מס' 4. למרות זאת, עודנו באים לבחון את הבקשה להארכת מעצרו של רוחן, אשים נגד עיניי את טיעונו לגבי מידת מעורבותו בפרשת ההתנקשות ביהודה הלוי.

לא ראיות חלשה

283. רע"פ 19-8388 עומר שלאעטה נ' מדינת ישראל

אין להמעיט מחומרת המעשים שביצע המבקש. המבקש הכה את המתלונן נמרצות, הכה אותו במכות אגרוף בראשו ובעט בו כדי למנוע ממנו להתרומם מהרצפה – וכל זאת בשל מחלוקת בעניין פעוט שהתגלעה בין השניים. הוא ביצע מעשים אלו לאחר שנהג ברכב בעודו פסול מלקבל או מלהחזיק רישיון, וכשעונש מאסר תלוי ועומד כנגדו בגין ביצוע עבירות תעבורה בעבר. משכך, ומשבימ"ש השלום התחשב בגזירת עונשו של המבקש בנסיבותיו האישיות והשית עליו עונש מקל מאוד, לא נמצא כי נגרם לו אי צדק כלשהו, **קל וחומר** שהעונש שהוטל עליו אינו מצדיק היעדרות לבקשתו.

לא עונשין בינונית

284. בש"פ 19-8093 מדינת ישראל נ' אברהם רוחן

אישום זה הוא החמור ביותר מבין אלו המיוחסים לרוחן. באותו עניין, קבע השופט יצחק עמית בהחלטתו מיום 16.4.2019 כי "לא ניתן לומר כי חל כרסום ראייתי, **קל וחומר** לא מהפך דרמטי בתמונה הראייתית לגבי ההתנקשות [בניסיון השני] מושא אישום מס' 4" (בש"פ 938/19, [פורסם בנבו] פסקה 17). אשר על כן, דחה את הערר.

לא ראיות חלשה

285. בש"פ 12-263 מיכאל פרוכורנקוב נ' מדינת ישראל

אקדים ואומר, כי לטעמי, די בעבירה של הובלת מטען החבלה והסלקתו, כדי להצדיק מעצרו של העורר עד לתום ההליכים. **קל וחומר**, כאשר מחומר הראיות עולה כי העורר ידע במי המטען נועד לפגוע, וכי התממשה הסכנה הכרוכה במטען ונפצעו שלושה אנשים, אחד מהם באופן אנוש (השוו, על דרך של **קל וחומר**, החלטתו של כב' השופט הנדל ב**בש"פ 10062/09** בשרן נ' מדינת ישראל (פורסם

לא חסד"פ גבוהה

286. רע"פ 17-4139 אליאס נסייר נ' מדינת ישראל

יתר טענותיו של המבקש נסובות, בעיקרן, על ממצאי עובדה וקביעות מהימנות שנעשו על ידי הערכאות הקודמות, שעה שידוע כי, ככלל, ערכאת הערעור לא תתערב בקביעות מעין אלו, **קל וחומר** כאשר מדובר בערכאת ערעור, ב"גלגול שלישי" (רע"פ 4072/17 חלפון נ' עיריית תל אביב [פורסם בנבו] 13.6.2017); רע"פ 9632/16 מקוריה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 15.12.2016); רע"פ 1374/13 פלונית נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 26.2.2013)).

לא ראיות חלשה

287. בש"פ 96-2512 מדינת ישראל נ' חליל בן מוסא נסאסרה

הפסיקה מבהירה היטב כי בעבירות חמורות על פקודת הסמים המסוכנים

[נוסח חדש], כלומר הברחת סמים, סחר בסמים או החזקת סמים בכמויות גדולות, בית משפט מסרב בדרך כלל להסתפק בחלופת מעצר. בעבירות כאלה רואה בית המשפט, בדרך כלל, סכנה מוחשית לשלום הציבור המצדיקה מעצר עד תום ההליכים. ראו, לדוגמה, **בש"פ 3899/95** מדינת ישראל נ' ג'מאל ואח' [1].

כך בדרך כלל וכך גם, בחינת **קל וחומר**, במקרה זה. המשיבים מואשמים, בין השאר, בהברחת סם מסוכן מסוג הרואין לישראל. כמות הסם שנתפסה אצל אבו דולא היא עצומה: כשני קילוגרמים. באחת, העבירות המיוחסות למשיבים הן חמורות. האם, אף-על-פי-כן, יש דבר בנסיבות האישיות של המשיבים המצדיק שחרור מן המעצר, בניגוד למדיניות המקובלת? המשיב 1 הנינו, כפי שנמסר, בעל הרשעות קודמות ובהן שלושה מקרים של סחר בסמים מסוכנים, והוא אף ריצה עונש מאסר בפועל. ודאי שבנסיבות אלה אין הצדקה לשחרורו מן המעצר. למשיב 2 אין הרשעות קודמות. יש בכך שיקול לטובתו; עם זאת, בהיותו נאשם בעבירות חמורות כל כך, אין די בכך כדי להצדיק שחרור מן המעצר. ראו, לדוגמה, **בש"פ 2797/94** [2].

המסקנה היא כי נסיבות המקרה אינן מצדיקות שחרור המשיבים מן המעצר.

לא חסד"פ בינונית

288. ע"פ 18-1408 מדינת ישראל נ' אברהם (ויקטור) בן דרור

בית משפט זה קבע בעבר כי נדרשים טעמים מיוחדים כדי לקבל בקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר שהגיש אדם שהורשע בדינו, לאחר שהחל בריצוי עונשו (ראו למשל: **ע"פ 2247/10** ימיני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 26.4.2010); **ע"פ 10821/08** אבו קרינאת נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 1.1.2009)). לדידי, כאשר בקשה דומה מוגשת על ידי רשויות התביעה, **קל וחומר** כי יידרשו טעמים מיוחדים כדי לקבלה.

דעתי היא כי הוצאת אדם מבית האסורים לאחר שהחל כבר בריצוי עונשו, שלא בהסכמתו, כדי לעכב את ביצוע העונש עד למתן ההכרעה בערעור על קולת העונש, תיעשה רק במקרים חריגים ביותר, בשל הפגיעה החמורה בו, באופן שאינו מידתי.

לא עונשין גבוהה

289. ע"פ 08-3712 אליעזר שוובר נ' מדינת ישראל

מושכלות ראשונים הם כי בהחלתו של הסדר טיעון מפעיל בית המשפט מבחן איזון בן ההקלה שמעניק ההסדר לנאשם לבין התועלת שבהסדר לאינטרס הציבורי. בית המשפט, ובכלל זה בית משפט שלערעור, אינו קשור בהסדר הטיעון או בעמדת התביעה לענין העונש. יחד עם זאת ניתן משקל רב להסדר שהושג בין הצדדים. נדרש טעם מיוחד לסטייה מהסדר שנתקבל, והוא כאשר מבחן האיזון לא יושם כראוי במסגרת ההסדר. בית המשפט יטה בדרך כלל לגזור את העונש בתחומי הסדר הטיעון, מקום שהסדר זה עונה למבחן האיזון המקובל. ואם כך הוא לגבי ערכאה דיונית, **קל וחומר** כך הוא לגבי ערכאת ערעור, אשר בכל מקרה, וגם בלא הסדר טיעון, מגביל את התערבותו בענישה שנקבעה בידי הערכאה הדיונית למצבים חריגים של סטייה ממדיניות ענישה ראויה. קיומו של הסדר טיעון הוא שיקול מרכזי בשיקוליו של בית משפט הגוזר עונש ולא בנקל יסטה ממנו (**ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פד"י נז(1) 577, 608**). על אחת כמה וכמה, כאשר מתבקשת סטייה מעונש שנגזר בתחומי הסדר טיעון, שיש בו איזון ראוי בין שיקולי הענישה השונים.

לא עונשין גבוהה

290. רע"פ 15-4184 מירות מח'ול בקלה נ' מדינת ישראל

לסיום, לא מצאתי סטייה כלשהי, ודאי שלא קיצונית, בעונש שנגזר על המבקשת, ועל כן איני רואה מקום להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי. **קל וחומר**, משהעונש שהוטל עליה אף לאחר ההחמרה, מצוי בטווח אשר הוסכם במסגרת הסדר הטיעון. מעבר לצורך יצוין, כי איני מקבל את טענת המבקשת שיש לבטל את פסק דינו של בית המשפט המחוזי משהוא לא קבע מחתם ענישה חדש. כל שנקבע בבית המשפט המחוזי הוא שמתחם העונש יכול היה להיות חמור יותר, אך בנסיבות המקרה, בהן נקבע טווח ענישה מוסכם, די בכך שהעונש יוטל ברף הגבוה של המתחם, ואין צורך בקביעת מתחם ענישה חדש.

לא עונשין גבוהה

291. ע"פ 16-2544 דניאל וולפרט נ' מדינת ישראל

תחילה אדגיש, כי העובדה שבקשה זו נדונה כאשר המבקש אסיר, אינה צריכה להשקפתי להיזקף לחובתו. לטעמי, לא היה נימוק של ממש שהצדיק דחיית בקשת המבקש לעיכוב ביצוע עונשו, ולו לצורך התארגנות או הגשת בקשה לערכאת הערעור. בענין זה אין לי אלא להפנות לדבריו של השופט א' שהם **בע"פ 5939/12 פשקוב נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (5.9.2012):

"הנני רואה להוסיף כי דעתי אינה נוחה מכך שנדחתה בקשתו של העורר לעיכוב ביצוע עונשו, למצער לצורך התארגנות לקראת תחילת ריצוי מאסרו ... סבורני, כי בהעדר טעמים מיוחדים אין לדחות על הסף בקשה לעיכוב מסוים של ריצוי עונש המאסר, שעשה שהנאשם היה משוחרר ממעצר טעם הינתן גזר דינו".

קל וחומר שדברים אלה יפים כלפי נאשם שהמאשימה כלל לא ביקשה את מעצרו או קביעת תנאי שחרור, כשמדובר באדם כבן 60 שנה שעברו נקי, ושהעבירות שבגינן הוא נדון בוצעו לפני יותר מחמש שנים. נמצא, כי לצורך הבקשה דן איני זוקף לחובת המבקש את העובדה שכבר החל בריצוי מאסרו.

לא חסד"פ בינונית

292. בש"פ 21-313 אלעד כהן נ' מדינת ישראל

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, ומבלי שנעלם מעיניי פרק הזמן שבו נתון העורר במעצר, לא ראיתי להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי שהורה על מעצרו של העורר מאחורי סורג וברית. עבירות מהסוג המיוחס לעורר מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי **סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק המעצרים**. כפי שנפסק לא אחת, רק בנסיבות חריגות יורה בית המשפט על שחרורו לחלופת מעצר של נאשם שקמה בעניינו חזקת המסוכנות הסטטוטורית כבעניינו (ראו: **בש"פ 6957/19 מדינת ישראל נ' ספדי**, [פורסם בנבו] פסקה 10 (29.10.2019); **בש"פ 9567/09 קוואסמה נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] פסקה 5 (13.12.2009)). הדברים יפים על דרך של **קל וחומר** כאשר מדובר במטען חבלה מהסוג בו עסקין (ראו והשוו: **בש"פ 5732/16 מדינת ישראל נ' ווטורי**, [פורסם בנבו] פסקה 20 (17.8.2016); **בש"פ 7286/13 וקנין נ' מדינת ישראל**,

לא חסד"פ חלשה

293. רע"פ 17-1995 יונס עבד אל לטיף נאדר נ' מדינת ישראל- הועדה לתכנון ובניה עירון

עוד אוסיף, כי טענתו של המבקש בעניין האופק התכנוני הקיים ביחס לחלקו של הנכס אשר סומן להריסה במסגרת ההיתר, נסובה, הלכה ולמעשה, על קביעתו העובדתית של בית המשפט המחוזי. כידוע, התערבות ערכאת ערעור בממצאים מעין אלו תיעשה במקרים חריגים ומצומצמים בלבד, **קל וחומר** כאשר עסקינן ברשות ערעור ב"גלגול שלישי"

לא ראיות חלשה

294. רע"פ 16-8133 בילאל זיאן נ' מדינת ישראל

לא מצאתי טעם טוב להתערב בקביעות עובדה ומהימנות אלו, בהן ככלל, ערכאת הערעור איננה נוטה להתערב, **קל וחומר** ב"גלגול שלישי" (רע"פ 5595/07 אביחי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.11.2007) רע"פ 7029/15 צאנורי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.11.2015)).

לא ראיות חלשה

295. רע"פ 11-8305 רפאל אבו נ' מדינת ישראל

, בגדרי ערעור בגלגול שלישי. בסופו של יום מבוססת ההרשעה על ממצאי עובדה ומהימנות מובהקים שקבעה הערכאה הדיונית. באלה "אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב, **קל וחומר** ליתן רשות ערעור בגלגול שלישי" (רע"פ 4005/11 חסרוב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] - השופט גיוראן; רע"פ 3334/11 וייס נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו]). אמנם המבקש מטעים כי אינו עותר לפתוח את התיק בשלישית; אך בבקשו כי בית משפט זה יכריע בניגוד לבתי המשפט הקודמים בעקבות הסתירות המסוימות בין העדויות – זו בדיוק המשימה המתבקשת.

לא ראיות חלשה

296. בש"פ 89-299 אברהם משי-זהב נ' מדינת ישראל

מהי מטרת המעצר במקרהו של העורר דנן? בירור ממצא של שאלה זו על-ידי השופט בדונו במעצרו של נאשם הוא אחד העקרונות המרכזיים שנקבעו ב**חוק סדר הדין הפלילי** (תיקון מס' 9), אך לצורך הערר שלפניי איני רואה מקום לדון בפרטי עניין זה, כפי שהוא מוסדר בחוקי סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 9) האמור; עוד תגיע השעה לכך. עתה די שנעיין באמור **בסעיף 21א(ב)(1)**, שלפיו גם כאשר קיימת עילת מעצר, היינו עילה המאפשרת לבית המשפט לעצור נאשם בטרם יוכרע דינו, לא יצווה בית המשפט על מעצר הנאשם, אלא אם בדק ומצא כי" לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם חמורה פחות". ואם חובת בדיקה זו קיימת כאשר מצויה עילת מעצר ברורה, **קל וחומר** שקיימת היא במקרה כגון זה שלפנינו "שהן ולא ורפיא בידיה" ("כן ולא, ורופף הדבר בידו"), שמדובר במצב שאינו ברור וחד.

לא חסד"פ גבוהה

297. ע"פ 10-1434 פלוני נ' מדינת ישראל

בקשת הסנגור להגשת ראיות נוספות נדחתה על ידנו משום שלא ראינו לקבלן בשלב הערעור כאשר אפשר היה לזמן את העדים למסור גרסתם בפני הערכאה הדיונית, שאז היתה ניתנת לבעלי הדין האפשרות לחקורם בחקירה נגדית. בהתחשב בכך שבשלב הערעור לא ניתן לחקור את העדים חברי-שותפיו של המערער, אין אפשרות של ממש שהגשת הראיות תביא לשינוי התוצאה אליה הגיע הערכאה הדיונית. כידוע, ככל שהבקשה להבאת ראיות נוספות מתאחרת בהתייחס לשלב שאליו הגיע ההליך השיפוטי, כך תהא נדירה וחריגה יותר היוזקות בית המשפט להפעלת סמכות זו. **קל וחומר** שכך הוא בשלב שלאחר מתן הכרעת דין ובשלב הערעור והדבר יעשה רק מקום שקיים חשש לעוות דין והעניין נדרש לעשיית צדק (ראו ע"פ 5874/00 לזרובסקי נ' מדינת ישראל פ"ד נה(4) 251 (2001); ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל לה(3) 505, 515-516 (1981)). גם אם ייתכן שהראיות

שהגשתן מתבקשת עתה עשויות היו להיות רלוונטיות לדיון, אין הצדקה להבאתן בשלב זה. אי הבאתן של הראיות הנוספות אינו פוגע להערכתנו באורח מהותי ביכולת המערער להתגונן כראוי, משברנו כי בהגשתן בהעדר חקירה נגדית אין כדי להשפיע על תוצאות המשפט.

לא ראיות גבוהה

298. בש"פ 4064-20 מדינת ישראל נ' פחרי חשאש

יישום אמות מידה אלו על המקרה שלפניי מוביל למסקנה כי יש לקבל את הבקשה ולהורות על הארכת מעצרו של המשיבים. בענייננו, המסוכנות הנשקפת מהמשיבים נובעת משני שיקולים מרכזיים: האחד, חומרת העבירות המיוחסות למשיבים – גרם חבלה בכוונה מחמירה ושימוש בנשק חם על מנת לפגוע – מקימה חזקת מסוכנות סטטוטורית בהתאם [לסעיף 21\(ג\)\(4\) לחוק המעצרים](#); והשני, נסיבות ביצוע העבירות, שכן מדובר בנקיטת אלימות חמורה בגין סכסוך על זוטי דברים. אכן, המשיבים נעדרים עבר פלילי, והתסקירים בעניינם אינם כוללים קביעה מפורשת לעניין מידת מסוכנותם. ואולם, יש להתחשב בכך שהסכסוך בין המשיבים למתלונן טרם הסתיים, ושקצב התקדמות ההליכים בתיק העיקרי אינו חריג, בהתחשב בתקופת החירום הנוכחית ובמועדי ההוכחות שנקבעו. על כן, באיזון בין מכלול השיקולים הרלוונטיים, סבורני שבשלב הנוכחי טרם הוסטה נקודת האיזון לעבר העברת המשיבים למעצר בפיקוח אלקטרוני, **קל וחומר** לשחרורם לחלופת מעצר.

לא חסד"פ בינונית

299. בש"פ 6190-10 פלוני נ' מדינת ישראל

"על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו לבחון חלופת מעצר של אלימות במשפחה. אמת מידה זו תקפה גם כאשר שירות המבחן נוטה לשחרר לחלופת מעצר, אך **קל וחומר** במקרים בהם המלצת שירות המבחן הינה להשאיר את הנאשם במעצר, שמא יממש את מסוכנותו".

מאידך גיסא נדרש הסניגור [לבש"פ 7317/06](#) מדינת ישראל נ' פלוני [פורסם בנבו] השופטת ברלינר), שם נאמר:

"החוק מורה אותנו במפורש כי מקום שחלופת מעצר יכולה להשיג את המטרה שלשמה נועד המעצר יש להסתפק בה שהרי פגיעתה בחירותו של הנאשם פחותה (וראה לענין זה [בש"פ 3441/98](#) מדינת ישראל נ' לוי [פורסם בנבו]). אין עילה מסויימת או עבירה מסויימת שבהתקיימן, פטור בית המשפט להציג לעצמו את השאלה האם ניתן להסתפק בחלופת מעצר".

לא חסד"פ גבוהה

300. רע"פ 1756-13 דן תורגמן נ' מדינת ישראל

קיים ספק רב האם בנסיבות העניין יש מקום לאפשר למבקש להציג בפני בית משפט זה ראיות חדשות, אשר לא הוצגו הן בפני הערכאה המבררת והן בפני ערכאת הערעור. כידוע, כדי שיתאפשר לבעל דין להציג ראיות חדשות בשלב הערעור, הפרמטרים המכריעים הם: יכולתו להציג את הראיות כבר בפני הערכאה המבררת, והסיכוי לשינוי התוצאה המשפטית במידה ותתקבלנה הראיות החדשות (ראו: [רע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא\(5\) 289, 296 \(1997\)](#); כן עיינו: [רע"פ 4738/06](#) הוכמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.09.2006)). בענייננו, ונוכח התנהלות ההליך בפני בית משפט השלום הנכבד, דומה כי היה באפשרותו של המבקש להשיג את מכתב פקיד השומה עוד במהלך הדיון בפני הערכאה המבררת. זאת ועוד – אחרת: בענייננו אין מחלוקת באשר לאחריות הפלילית של המבקש בכל העבירות שבהן הואשם, וכי אין בראיה החדשה, בדמות מכתב פקיד השומה, פוטנציאל מזכה כלשהו לגבי עצם ההרשעה. כפי שהוסבר בס"ק (א) לעיל, אף אינני סבור שיש בכוחה של הראיה החדשה כדי להביא להפחתה בעונשו של המבקש (השוו: [רע"פ 5621/11](#) אלקובי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (05.02.2012)). לפיכך, הנני סבור כי המבקש איננו עומד בדרישות המקובלות ביחס להצגת ראיות חדשות בשלב הערעור, והדברים הם בבחינת **קל וחומר** כאשר הגשתן מתבקשת בשלב בקשת רשות הערעור (ראו: [רע"פ 6270/12](#) הופטמן נ' עיריית תל אביב-יפו [פורסם בנבו] (06.09.2012); [רע"פ 3535/06](#) אטראד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.04.2006); [רע"פ 5128/05](#) נבון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.07.2005)).

לא ראיות גבוהה

301. רע"פ 2782-18 סראדיח איאד נ' קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון

בנוסף, עיקר טענותיו של המבקש משיגות על קביעותיה של ערכאת הערעור, לפיהן המשיבים לא גילו חוסר תום לב בהתנהלותם. המדובר בקביעות עובדתיות, אשר אינן מהוות, על דרך הכלל, עילה להתערבות ערכאת הערעור בפסק דינו של בית משפט קמא, והדברים נכונים, מקל וחומר, עת עסקינן ברשות ערעור "בגלגול שלישי" (רע"פ 9522/17 ד"ר ציון צבר נ' עיריית חולון [פורסם בנבו] (21.1.2018); רע"פ 372/17 חירי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (18.1.2017); רע"פ 117/16

לא חסד"פ חלשה

302. בש"פ 466-18 תומס יוסף גרוס נ' היועץ המשפטי לממשלה

כמו כן, במסגרת הדיון בבית המשפט ביקש בא-כוח העורר להורות למשיב להציג לפניו חומר חקירה הכולל את צו בית המשפט אשר אישר את העברת המידע הסודי הרפואי של העורר לידי רשויות התביעה בארצות הברית, את תגובת המדינה לבקשת ארצות הברית למסור לידיה את המידע הרפואי וכן ראיות לעניין גלישת העורר באינטרנט ביום הרצח. בא-כוח המשיב התנגד לבקשה האמורה וטען כי אין המדובר בחומר חקירה, קל וחומר כאשר מדובר בתיק פלילי אמריקאי ולא ישראלי. מה גם, שהחומר המבוקש לא הועבר למשיב במסגרת בקשת ההסגרה. בית המשפט אימץ את טענת המשיב וקבע כי המדינה מבקשת ההסגרה אינה מחויבת לצרף לבקשתה את מלוא חומר הראיות המצוי ברשותה ודי אם תצרף את החומר הרלוונטי ביותר שיש בו כדי לשקף נאמנה את תמונת התשתית הראייתית העומדת לחובתו של מבוקש ההסגרה

לא ראיות גבוהה

303. ע"פ 3468-12 ויסאם שורפי נ' מדינת ישראל

המשיבה מתנגדת לבקשה. נטען, כי בבקשה לא פורטו נסיבות שתצדקנה סטייה מהעיקרון שלפיו אין בהגשת ערעור כדי לעכב את ביצוע העונש, קל וחומר כשמדובר בקנס, שאם יבוטל בערעור, כולו או חלקו, ניתן יהיה להשיב את מה ששולם. עוד ציינה המשיבה, כי המבקשים הגישו בקשתם לעיכוב ביצוע לאחר שהמועד לתשלום הקנסות חלף (הבקשה הוגשה ביום 11.6.2012), ודי בכך כדי להביא לדחיית הבקשה, כאשר הם עשו דין לעצמם ונמנעו מלשלם את הקנסות במועד, אף כי לא הוחלט על דחיית ביצוע העונש.

לא עונשין בינונית

304. ע"פ 4818-16 פלוני נ' מדינת ישראל

כידוע הוא, כי לשם הרשעתו של אדם בפלילים על סמך עדותו של קטין בפני חוקר ילדים, נדרשת תוספת ראייתית בדמות סיוע לאותה עדות. בענייננו, מצא בית משפט קמא, כי לעדותו של המתלונן בפני חוקר הילדים קיים סיוע במספר ראיות, וקל וחומר כאשר מדובר בהצטברותן של ראיות אלו. בראש ובראשונה, מנה בית משפט קמא את הודאתו של המערער בביצוע העבירות, המהווה סיוע כבד משקל וממשי לעדות המתלונן. בנוסף, הזכיר בית משפט קמא את מצבו הנפשי של המתלונן בעת חשיפת האירוע. לבסוף, ראה בית משפט קמא את התנהגותו של המערער, עת הסתגר בשירותים כאשר המתלונן ובני משפחתו הגיעו לבקר בביתו, משום "התנהגות מפלילה שלאחר מעשה", אשר יש בה ביטוי חיצוני לתחושת אשמה.

לא ראיות גבוהה

305. ב"ש 15-86 מדינת ישראל נ' אבי צור

ועוד יסוד גדול הוא בתורת ישראל: "לא תעשו עוול במשפט, לא תשא פני דל, ולא תהדר פני גדול, בצדק תשפוט עמיתך" (ויקרא, יט, טו [ב]). וכשם שעיקרון גדול זה שבמשפט העברי שימש סימוכין בפסיקתו של בית-משפט זה שלא להדר פני גדול ולהקל עמו בשחרור ממאסר לאחר שהורשע בדינו (המ' 118/79 [12], בעמ' 48), כך צריך הוא לשמש סימוכין לכך, שלא לעשות עוול במשפטו של "גדול", ולהחמיר עמו, לעומת "הדל", לעניין מעצרו בטרם משפט. וכך נתפרש פסוק זה, וכך נפסק,

בדבריו של הנשר הגדול, רבנו משה בן מימון (סנהדרין, כא, א [ג]): נ"מ מצות עשה לשפוט השופט בצדק, שנאמר: ב בצדק תשפוט עמיתך. אי זהו צדק המשפט? זו השוית שני בעלי דינין בכל דבר" ודברים אלה, שנאמרו לעניין סדרי דין ואופן ניהול המשפט, **קל וחומר** שיפיים הם לעניין כה מהותי כשלילת חירותו של אדם בטרם משפט.

ולא זו אלא אף זו. מצבו של עצור, בטרם משפט, קשה הוא, מכמה בחינות, ממצבו של אסיר לאחר שהורשע, כגון לעניין זכויות לחופשה ולביקורים, שמהן נהנה האסיר ושאיין לעציר (סעיפים 46-47) **לפקודת בתי הסוהר** [נוסח חדש], תשל"ב-1971). וכן נפגעת זכותו הבסיסית של הנאשם להכין הגנתו כדבעי לצורך משפטו (וכבר עמדנו על כך במפורט בב"ש 1110/83 [2] הנ"ל, בעמ' 15). ומשום מה ייגרעו זכויותיו של החשוד והנאשם מאלה של מי שכבר הורשע ויצא חייב בדינו? 11. ומהו הדין בסוגייתנו, כפי שנוהג הוא בשיטות המשפט שבארצות הברית, באנגליה וכיוצא בהן? עיקרון הוא במדינות אלה, כי לכל אדם זכות לשחרור בערובה, פרט לעבירות שעונשן מוות, והשיקולים, המצדיקים מעצר הנאשם, הם כאשר מובאות ראיות, כי קיים חשש, שהנאשם ישפיע על העדים, יאיים עליהם, יימלט ממידת הדין או ישבש את הליכי המשפט; וחומרת העבירה ונסיבותיה יכול שישמשו כשיקול עזר בהחלטה, אם קיים חשש של שיבוש הליכי המשפט. ועיקרון נוסף בחוקתה של ארצות הברית, כי אין לדרוש ערבות גבוהה ומוגזמת - Required- excessive bail shall not be - שהרי דרישה מוגזמת כזו תבטל, בליט ברירה, את זכות הנאשם, שהוא דל אמצעים, להיות משוחרר בערובה (ראה במפורט ש' גז ו-ע' **אזר, "מעצר עד תום ההליכים"** בשל חומרת העבירה - ענישה ללא משפט" הפרקליט לו (תשמ"ה-מ"ו) 398, 405 ואילך).

לא עונשין חלשה

306. בש"פ 15-7457 מדינת ישראל נ' פלוני

העוררת סבורה, כי לא היה מקום למסור, מלכתחילה, את המרשם הפלילי בעניינו של האב ואת רשימת התיקים הסגורים, לרבות תמציתם, ואין מקום להוסיף פגיעה באב מעבר לכך, ולהעביר את התיקים הסגורים, במלואם. העברת תיקים אלו תגרום, לטענת העוררת, לפגיעה ממשית בפרטיותו של עד תביעה, שעדותו איננה בגדר עדות מרכזית בתיק, כמו גם בפרטיותם של אנשים נוספים, חלקם קטינים, שאין להם כל קשר לכתב האישום בעניינו של המשיב. העוררת העלתה את החשש, כי הרחבת המושג "חומר חקירה", כפי שנעשה במקרה דנן, עלולה למנוע מאנשים להגיש תלונות במשטרה ולהעיד בבתי משפט, עקב האפשרות לפגיעה קשה וחמורה בפרטיותם. לטענת העוררת, אין בהשחרת שמות המעורבים בתיקים אלה (למעט שמו של האב) כדי למנוע את הפגיעה בפרטיותם, כיוון שניתן יהיה לזהותם על סמך קשרי המשפחה שלהם. בהתייחס לחוות הדעת שניתנה על ידי הגב' נחום, ציינה העוררת, כי "עם כל הכבוד לעדה- העוררת מעולם לא נתקלה בבקשה של חוקרת ילדים כלשהי לקבל לידיה תיקים ותלונות הקשורים לקרובי משפחתו של הילד הנחקר לצורך הערכת מהימנותו של הילד. **קל וחומר** שכך, כאשר מדובר בתיקים הסגורים של אב חורג, שעד לאחרונה כלל לא גידל את המתלוננת, וכאשר המדובר בתלונות מסוג אחר".

לא ראיות גבוהה

307. בש"פ 15-2849 שריף-ח'אלד בן מורסל אבו סאלח נ' מדינת ישראל

בדיון שנערך בפניי הבהירו באי כוח העותרים 1-5 כי הם אינם יכולים לנהל את הגנתם כראוי ללא הענות לעתירתם להסרת החיסיון. **קל וחומר**, כאשר הם, כולם או חלקם, מבקשים לנהל משפט זוטא באשר לאופן בו נגבתה הודאתם. לעניין זה, טען בא כוח העותר 4, כי יש למסור לידי הקלטות שבוצעו במהלך החקירות למרשו, כדי להבין כיצד פעלו מדובבים, ככל שנעשה שימוש בפעולת חקירה זו. בא כוח העותרים 1-3 והעותר 5 ביקש מבית המשפט לבחון האם יש בחומר החסוי מידע העשוי לסייע להגנה. בא כוח העותר 6 חזר על עיקרי עתירתו, והבהיר כי לא טיפלו כראוי בתלונות מרשו אודות האלימות, שלטענתו, ננקטה נגדו

לא חסד"פ חלשה

308. דנ"פ 01-9384 מוחמד אל נסאסרה נ' לשכת עורכי הדין של מדינת ישראל - הועד המרכזי

שנית, הסדר התיישנות ההרשעה נועד להיטיב עם מי שעברו הפלילי התיישן ואין מטרתו לכפות את תוצאות התיישנות ההרשעה על מי שאינו מעוניין בהן. בהתחשב בטיבו ובתכליתו של ההסדר האמור, ראוי להתיר לרשות להתחשב בהרשעה שהתיישנה מקום שהמורשע בחר במודע לשחרר עצמו מתוצאות התיישנות הרשעתו.

שלישית, הן בנוגע להתיישנות והן בנוגע למחיקה נקבעה הוראת חוק משותפת לפיה בעל סמכות על פי דין הפועל בסמכותו לא יביא בחשבון מידע "שאינו זכאי לקבלו לפי חוק זה" ([סעיף 21 לחוק](#)). אם בנוגע למחיקת הרשעה שתוצאותיה רחבות היקף ראה המחוקק הצדקה לקבוע חריג המתיר לרשות להתחשב בהרשעה כאמור כאשר המורשע מסר מידע עליה "ביודעין", הרי שמקל וחומר ראוי להתיר זאת בנוגע להרשעה שהתיישנה שתוצאותיה מוגבלות מלכתחילה (ראו: דברי השופט אלון בפרשת מחפוד, בעמ' 765).

לא ראיות גבוהה

309. ע"פ 8263-18 עלי אבו חסן נ' מדינת ישראל

והדברים יפים לענייננו על דרך של קל וחומר, שבמקרה דנן, ניסה המערער לרצוח ולפגוע ברבים, על ידי מטען מלא מסמרים טבולים ברעל עכברים. פוטנציאל ההרס והמוות שהמערער עלול היה לזרוע בקרב הציבור, זמן קצר לאחר שירד מהאוטובוס, מחייב להשית עליו עונש מאסר כבד המבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים.

לא עונשין חלשה

310. רע"פ 7699-14 גאנס אבו אל היג'א נ' מדינת ישראל

למעלה מן הדרוש, יובהר, כי לא מצאתי כל פגם בהחלטת בית משפט קמא, אשר הינה החלטה מפורטת, מנומקת ומבוססת כדבעי. בית משפט קמא, כמו מותבים אחרים שנדרשו לעניינם של המבקשים, הדגיש את חומרת העבירות שבביצוען נחשדים המבקשים, וכן את היקף ועוצמת הראיות לכאורה העומדות לחובתם. בנוסף, נתן בית משפט קמא את דעתו לאיזון הראוי בין זכות המבקשים לקניין לבין האינטרס הציבורי המורה על המשך החזקת התפוסים, וההמחאות בכללם, בידי המשיבה, וזאת לשם אפשרות חילוט שווים בעתיד ([רע"פ 1588/13](#) סובחי נ' מדינת ישראל-עיריית ירושלים [פורסם בנבו] 11.3.2013); [רע"פ 6990/10](#) דדון חזי וציון 1992 בע"מ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 24.11.2010)). לפיכך, ההחלטה להאריך את משך החזקת כל התפוסים ב-45 ימים נוספים, אינה מצדיקה את התערבותו של בית משפט זה. קל וחומר, כאשר בית משפט קמא הדגיש כי בתום התקופה הנוספת, ואם לא יוגש כתב האישום, יוחזרו התפוסים לרשות המבקשים.

לא ראיות חלשה

311. בג"ץ 8555-12 אורית שער נ' משטרת ישראל-תביעות מחוז מרכז (שלוחת ראשון לציון)

אין בידינו לקבל גם את עמדת העותרת, שממנה עולה שעל אף שלא חל שינוי בחומר הראיות מהמועד בו הוגש כתב האישום נגד המשיבה 3 ועד שהתגבש עימה הסדר הטיעון – היא מואשמת עתה, בעבירה ברמת חומרה מופחתת. השיקולים שעמדו בבסיס החלטותיהן של רשויות התביעה במקרה שלפנינו הם שיקולים מקצועיים ענייניים ורלבנטיים, הקשורים קשר הדוק בהערכת חומר הראיות ובסיכויי ההרשעה – ומשכך הם מצויים בלב שיקול דעתן של רשויות התביעה. הלכה ידועה היא, כי בחינת הראיות לצורך הערכת סיכויי של ההליך הפלילי, היא מלאכה מורכבת ולפיכך רשויות התביעה רשאיות במקרים מסוימים, כפי שאכן אירע כאן, להעריך ולשקול מחדש את חומר הראיות שעומד בפניהן ולהגיע למסקנה שונה מזו שהושגה בראשיתו של ההליך הפלילי (עיינו: עניין כהן בפיסקה 12). כוחו של האמור יפה, בדרך של קל וחומר, גם לגבי ההחלטה שלא להגיש כתב אישום כלל (ובענייננו נגד המשיבים 4-8). וזאת מאחר, ששיקול הדעת של רשויות התביעה והאכיפה, בשלב זה, נוגע לשאלה המקדמית, האם יש בקשיים הראייתיים בתיק מסוים, בכדי להשפיע על הסיכויים הלכאוריים להרשעה. בשיקול זה, ככלל – בית משפט זה איננו נוטה להתערב (שם).

לא ראיות גבוהה

312. בש"פ 5540-13 עודה חדר נ' מדינת ישראל

צא ולמד כי החלטת בית משפט שלום למעצר עד תום ההליכים מצריכה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (בעקבות תיקון תשע"א של [סעיף 53\(א\)](#) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996) (להלן: [חוק המעצרים](#)). לדידי, כך צריך להיות על דרך של [קל וחומר](#) לגבי החלטה לעיכוב ביצוע פסק דין של בית משפט שלום. במצב הדברים זהים, מוגש ערעור על פסק הדין לבית המשפט המחוזי, במסגרת הערעור מוגשת בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית משפט השלום, וכך נוצר מצב בו בית המשפט העליון הוא ערכאת הערעור הראשונה שדנה בהחלטת בית המשפט המחוזי. כך הגענו עד הלום, כאשר שלוש פעמים הגיע העורר לבית משפט זה בערר בזכות הנסב על תנאי ההחלטה לעיכוב ביצוע. בנוסף או למיצער, ובדומה [לסעיף 53\(א\)\(1\) לחוק המעצרים](#), אציע ליתן אפשרות לבית המשפט שלא לקיים דיון בנוכחות הצדדים בבקשות כגון דא.

לא חסד"פ גבוהה

313. בש"פ 8932-12 שמלה (שלום שמש) תיירי נ' היועץ המשפטי לממשלה

לגישת בא כוח העורר, שגה בית משפט קמא עת הורה על מעצרו עד לתום הליך ההסגרה. נטען כי לא הורם הנטל הראייתי הנדרש לפי [סעיף 9\(א\) לחוק ההסגרה](#), המצריך ראיות מספיקות להעמדה לדין בישראל. הודגש כי בקשת ההסגרה כמו גם בקשת המעצר מתבססות על ראיות נסיבתיות בלבד, אשר לפי גישת העורר – יכולות לגלות תרחישים עובדתיים שאינם פליליים. בבוחנו את חומר הראיות בתיק, מסיק בא כוח העורר כי אין הן עומדות ברף הנדרש למעצר בהליך ההסגרה – [קל וחומר](#) להרשעה בהליך עיקרי. הוסף כי לעורר משפחה וחיים חדשים בישראל, וכי יש מקום לשחררו לחלופת מעצר, שכן אין לו אינטרס ממשי להימלטות מישראל.

לא עונשין חלשה

314. דנ"פ 6876-14 פלוני נ' מדינת ישראל

בין כך ובין כך, אין עניינו כלל בהלכה, אלא לכל היותר בקביעה על סמך ראיות מומחים שהובאו. העדפתו של בית המשפט, בנסיבות המקרה הנוכחי, את חוות דעתם של המומחים המצדדים בתיאורית הזיכרון המודחק, אינה עניין שבהלכה, וקל וחומר שאינה הלכה קשה. לעניין זה יפים דבריו של המשנה לנשיאה א' ריבלין, אשר נאמרו במסגרת החלטה שנתן, שבה דחה את הבקשה לדיון נוסף בפסק הדין בעניין פלוני ב':

"לבסוף, מתייחסות טענותיו של העותר לחדשנות שיש בפסק הדין. אולם אפילו היה פסק הדין שבעניינו הראשון לעסוק בנושא הזיכרונות המודחקים – אין בכך די. פסק הדין אינו קובע הלכה חדשה וקשה לעניין זה, או כזו הסותרת את עקרונות היסוד של החברה. הקביעה כי המתלוננת בעניינו הדחיקה את התקיפה לחלוטין, עד שנזכרה בה לאחר שנים, התבססה על עדויות מומחים ועל חומר מקצועי רב. בכל מקרה בו אפשרות זו תעלה בעתיד יידרש בית המשפט לבחון אם היא מתקבלת על הדעת באותו עניין, ויהא עליו לבחון גם את התוספות הראייתיות הנדרשות באותו מקרה לצורך הרשעה. על כן, עצם העובדה שבית המשפט בחר להעדיף תזה רפואית או פסיכולוגית מסוימת על פני אחרות, גם אם בעניין שטרם נדון בעבר – אינה מקימה עילה לדיון נוסף" [\(דנ"פ 8993/11 פלוני נ' מדינת ישראל, \[פורסם בנבו\] פסקה 5 \(1.4.2012\) \(ההדגשות הוספו – מ"נ\)\)](#).

לא ראיות חלשה

315. ע"פ 917-81 שמעון כהן נ' מדינת ישראל

3טוען סניגורו של המערער, עורך הדין מר תוסיה-כהן, כי נגרם לשולחו עיוות-דין בכך שבית המשפט החליט תחילה על איחוד הדיון באישום שלו עם זה של זאנה, ולאחר מכן ניתן צו על הפרדתו; גירסת מר תוסיה-כהן היא, כי הליך פלילי, שהוחלט פעם לאחדו עם תיק של נאשם אחר, אין להפרידו מבין השניים שוב עד תום הדיון בהליך המאוחד. ואם כך בדרך כלל, [קל וחומר](#) במקרה הספציפי הנוכחי, שבו נמצא, כי בבוא בית המשפט להכריע תחילה דינו של זאנה, הוא ביסס את ההרשעה על האמון שרחש לעדותו של משה קדושים, ומשהביע אותו הרכב דעתו ועמדתו, כי מאמין הוא לקדושים ולא לזאנה, בהכרח רואה עצמו ההרכב קשור באותה קביעה בשאלת האמון - כך שלמערער לא היה סיכוי לשכנע אותו הרכב, שאין להאמין לקדושים.

לטענה זו תשובות מספר: מבחינת העיקרון אין כל מניעה, כי יצווה בית המשפט בכל שלב משלבי הדיון על איחוד הדיון בכתבי-אישום נפרדים, התלויים ועומדים באותו בית-משפט, והתנאי היחיד לכך הוא, כי מותר לצרף לכתחילה בהתאם להוראות סעיפים 76 או 77 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, ושהצירוף לא יגרום לעיוות-דין (סעיף 80 לאותו חוק). נגד הצירוף עצמו אין הסניגור המלומד משיג ומקובל עליו, כי הוא היה

לא חסדי"פ חלשה

316. בש"פ 3940-11 מדינת ישראל נ' יקיר בוקובה

במקרה שלפנינו נראה כי מסוכנותו של המשיב נובעת בעיקר מהחשש שמא ישוב ויפגע במתלוננת. אשר על כן, כל חלופת מעצר צריכה, בראש ובראשונה, ליתן מענה לחשש זה – תוך הבטחת שלומה ובטחונה של המתלוננת, ולעיתים הדבר איננו אפשרי (ראו: בש"פ 10247/05 גוכשטנד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 6.11.2005), ואולם ראו שם בסייפא להחלטה; בש"פ 8853/08 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 18.11.2008). נראה כי בית המשפט הנכבד קמא היה מודע היטב לצורך הנ"ל והתחשב בו, תוך שהוא מוצא איזון מידתי בינו לבין השיקול הקבוע בסעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים (עיינו: בש"פ 2798/08 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו), 27.3.2008; 634/10 אפללו נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 7.2.2010). השוו על דרך של קל וחומר: בש"פ 90/99 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו), 10.1.1999; בש"פ 7317/06 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו), 11.9.2006; בש"פ 10892/08 סהלו נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 30.12.2008).

לא ראיות חלשה

317. עש"מ 7-78 דוד פוירברגר נ' נציבות שירות המדינה

"שירות המדינה מאגד בתוכו ציבור עובדים רחב ומגוון, ותיפעולו כיאות, וכמצופה ממנו, מחייב עבודת צוות, על-פי נורמות של התנהגות המושתתות על כבוד הדדי ונימוס אלמנטרי בזיקה שבין העובד לחבריו בעבודה, קל וחומר כלפי הממונים עליו."

לא עונשין חלשה

318. ע"פ 3662-11 מוחמד חאמד נ' מדינת ישראל

הטעם השני לדחיית הבקשה הוא כי על פניו סבורני כי סיכויי הערעור אינם גבוהים. מבלי לקבוע מסמרות בעניין לא נראה כי נפלה טעות בהכרעת הדין בעניין היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, קל וחומר טעות אשר ביכולתה להוביל לזיכויו של המבקש מעבירה זו. לעניין זה יש לציין כי בניגוד לטענת בא כוח המבקש בית המשפט המחוזי לא קבע כי חלופת הכוונה בה הואשם המבקש אינה דורשת כוונה מיוחדת, וזאת אף לא בצורה משתמעת או עקיפה. כל שקבע השופט מ' הכהן לעניין זה הוא כי:

לא חסדי"פ חלשה

319. בש"פ 6747-13 אור דורני נ' מדינת ישראל

לעמדת המשיבה, בהגשת תיק המב"ד והעיון בו על ידי בית המשפט אין כל פגם, שכן הלכה היא כי קיימים מקרים – כגון המקרה דנן – בהם הגשת תיקי מב"ד לא רק שאינה אסורה אלא הכרחית. בענייננו, מדובר בתיק שעוסק באירוע ההפרה עליו מתבססת בקשת המשיבה לחילוט הערבויות, ומכאן שהוא מהותי להכרעה. כן נטען כי גם אם נפל פגם בכך שתיק המב"ד הוצג לעיני בית המשפט, מבלי לקבל טענה זו גופה, אין משמעות הדבר שנפגעה זכותו של המבקש להליך הוגן. ראשית, מענה לטענות המבקש בעניין זה מצוי בסעיף 56 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות). שנית, בענייננו אין תחולה לסעיף 53(ב) לחוק המעצרים, שכן לא מדובר בחומר חקירה חדש. משכך, ומכוח קל וחומר, אין כל מניעה שבית המשפט שדן בערר יעיין בחומר חקירה שהיה קיים עוד בשלב הדיון בערכאה דלמטה. לגופו של עניין, טוענת המשיבה כי המבקש הפר בבטות את האמון העומד בבסיס מוסד השחרור בערובה, בפרט נוכח העובדה כי ההפרה התרחשה על רקע ביצוע עבירות נוספות. כך או כך, נטען כי אין הצדקה למתן רשות לערור.

לא ראיות גבוהה

320. רע"פ 1544-16 חוסיין זבידאת נ' מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור שעניינה החמרת עונשי המבקשים בגין הרשעתם בעבירה של תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות אינה עומדת בתנאים למתן רשות ערעור והעונשים אינם סוטים ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות, **קל וחומר** סטייה קיצונית. בנוסף, מעשי המבקשים בעלי חומרה יתרה והעונשים מידתיים וראויים ומאזנים כהלכה בין כלל השיקולים, ובהחמרת העונש אין כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

לא עונשין חלשה

321. רע"פ 2394-15 ניסים כהן נ' מדינת ישראל

זאת ועוד. ראיות התביעה וההגנה נבחנו כבר ע"י שתי הערכאות קמא, ושתייהן סברו כי הוכח מעבר לספק סביר כי התאונה היא שהובילה למות המנוח. מדובר בקביעה המבוססת על העדפת חוות דעת של מומחה אחד על פני זו של רעהו, וכן על התרשמות ישירה מעדותה של אותה מומחית שהעידה. בקביעות כגון דא – ערכאת הערעור איננה נוטה להתערב, **קל וחומר** במסגרת דיון בגלגול שלישי

לא ראיות חלשה

322. בש"פ 10378-08 מרדכי עלוש נ' מדינת ישראל

ואני סבור כי הוא איזן כראוי בין שני השיקולים הנ"ל בהחליטו להורות על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. יתרה מזאת, מששחרר העורר למעצר בית בתנאים מגבילים על ידי בית משפט השלום בעכו והפר תנאים אלה תוך שחזר וביצע לכאורה עבירות שאת ביצוען נועדה חלופת המעצר למנוע, אין לתת בו אמון כי לא יפר שוב את תנאיה של חלופת המעצר גם בתיק דנן, **קל וחומר** כאשר כבר הורשע בבית משפט השלום בעכו בעבירות בהן הוא מואשם גם בתיק זה.

לא עונשין חלשה

323. ב"ש 213-84 משה גלעד נ' מדינת ישראל

וכעת צא וראה: אם כן לגבי נאשם בלקיחת שוחד של 280,000 שקל, ששימש כיושב-ראש אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב, **קל וחומר** לגבי סגן מנהל מלוות המדינה בבנק ישראל, אשר הסכומים שהשיג במירמה, בזיוף ובהפרת אונים מגיעים, בערך באותה תקופה, כדי 60 מיליון שקל. ואכן רבות נאמר כבר, כי אין כל סיבה "מדוע במקרה מתאים, חומרת העבירה לא תשמש כנימוק יחיד למעצר עד גמר ההליכים, אם כי יש להדגיש שנימוק זה כנימוק יחיד מצדיק מעצר עד גמר ההליכים רק במקרים מיוחדים" (ב"ש 2133/74 הנ"ל, בעמ' 755). ובדומה לכך דברי השופט שמגר (כתוארו אז) בב"ש 204/77 [7] והנשיא זוסמן בב"ש 290/76 [8] וכן בב"ש 1044/82 [3] הנ"ל וב"ש 1421/81 הנ"ל, בעמ' 165, שם אמרה השופטת בן-פורת (כתוארה אז) ביחס לפקיד בנק, שגנב סכום של 285,000 שקל: נ

לא חסד"פ חלשה

324. בש"פ 5605-21 אחמד שתיווי נ' משטרת ישראל

משהכירה הפסיקה בסמכות בית המשפט לעיין בחומר במעמד צד אחד לאחר הגשת כתב אישום ובמסגרת הליכי מעצר שעלולים להיות ממושכים, **קל וחומר** לגבי הליכי חיפוש ותפיסה לפני הגשת כתב אישום. הליכים אלה ניתן לראות כחלק מהליכי החקירה, וכידוע:

"קו פרשת המים לעניין גילוי ראיות בהליך הפלילי הוא הגשת כתב אישום. החל מרגע זה, הנאשם זכאי להיחשף לחומר החקירה וההליך המשפטי העיקרי מתנהל "בקלפים פתוחים" מצד התביעה. עד הגשת כתב האישום, הרשות החוקרת איננה חייבת לחשוף את החומרים והראיות שהולכים ומצטברים. הטעמים לכך ברורים: יעילות מערכתית וחשש מפני שיבוש החקירה (החלטתי בבש"פ 296/18 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 10 (15.3.2018)).

לא חסד"פ גבוהה

325. ע"פ 40-15 מדינת ישראל נ' פלוני

הליך יזום שכזה, כך טוענת המערערת, הינו הליך טראומטי, פיזית ונפשית, גם לאישה בוגרת. **קל וחומר** "לילדה רכה בשנים" שנכנסה להריון מאביה ונאלצה לנצור בתוכה את "הסוד הנורא". לפיכך, מבקשת המערערת להחמיר בעונשו של המשיב החמרה ניכרת.

לא עונשין חלשה

326. בג"ץ 2147-06 החברה להגנת הטבע (מלכ"ר) נ' היועץ המשפטי לממשלה

לאחר בחינת טענות הצדדים החלטנו לדחות טענה זו של העותרת. לשיטת העותרת החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה שלא לנקוט בהליכי אכיפה אינה סבירה. אין לקבל טענה זו. אמנם, אין החלטותיו של היועץ המשפטי לממשלה חסינות מפני ביקורת שיפוטית והחלטה הלוקה בחוסר סבירות קיצוני אפשר שתביא להתערבותו של בית משפט זה (ראו: **בג"ץ 2534/97 יחב נ' פרקליטת המדינה, פ"ד נא(3) 1, 24, 27 (1997) (להלן: עניין יחב)**; **בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, [פורסם בנבו], 26.2.08) פסקות 37-38, 47 ו-51 לפסק דינו של השופט א' א' לוי וכן פסקות 2 ו-11 לפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש (להלן: עניין פלונית)). אולם ליועץ המשפטי לממשלה ניתן שיקול דעת רחב בכל הנוגע להפעלת מערכת התביעה ולא בנקל יתערב בית המשפט בהחלטותיו. לשון אחרת: ההתערבות בשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בנקיטת הליכים פליליים תהא מצומצמת ביותר, **קל וחומר** במקרה שבו נדרש לעניין בעצמו מספר פעמים. אכן, "בית-משפט זה אינו מעמיד עצמו במקום גורמי התביעה ואין הוא שוקל מה היה מחליט אילו הוא היה בעל הסמכות, משל היה 'יועץ משפטי-על'" (עניין יחב, עמ' 32). בענייננו, לא נתקיימו נסיבות המצדיקות התערבות בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה שלא לנקוט בהליכים פליליים באופן פרסונאלי כנגד גורמים מסוימים מבין המשיבים או כנגד משפחות הגרעין.**

לא חסד"פ בינונית

327. בש"פ 7937-09 ואלריק מיישיב נ' מדינת ישראל

לעומת זאת, המשיבה טענה כי ההלכה מורה שמי שמעורב בעבירות סמים בכלל ומי שמייבא סמים מסוכנים בפרט דינו מעצר עד תום ההליכים. **קל וחומר** שכך הדבר כאשר מדובר במי שלחובתו עבר פלילי מכביד, במי שריצה מאסרים בפועל ומאסר על תנאי תלוי ועומד כנגדו.

לא חסד"פ חלשה

328. ע"פ 506-82 שלמה גלזן נ' מדינת ישראל

4אולם טענה נוספת בפי הסניגור והיא, שההחלטה לגופה בלתי סבירה היא. הנה כי כן העיד קצין הביטחון של כלבו "שלום" עצמו, שאין כל אפשרות להוציא מהחנות חפצים - **קל וחומר** חבילות גדולות - דרך השער המיוחד לעובדים, מבלי שיעברו בדיקה, וממילא מבלי שיתגלו.

לא ראיות חלשה

329. רע"פ 8276-14 חיים עזיזה נ' מדינת ישראל

המבקש מעלה טענות הנוגעות לקביעות עובדתיות ביחס לרקע ולנסיבות שהובילו להודאתו בעבירות שיוחסו לו. המדובר בטענות המופנות כלפי ממצאי עובדה ומהימנות. לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאים כגון דא. **קל וחומר**, כאשר מדובר בהשגות על קביעות עובדתיות ב"גלגול שלישי".

לא ראיות חלשה

330. רע"פ 5775-15 יעקב ויצמן נ' מדינת ישראל

לצורך קביעת עונשו של המבקש בתוך המתחם, התחשב בית המשפט באמור בתסקיר שירות המבחן; בנסיבותיו הרפואיות של המבקש; בהיותו אדם שניהל אורח חיים נורמטיבי; ובעובדה כי

התאונה השפיעה עד מאוד על חייו ושברה את רוחו. לבסוף, קבע בית משפט השלום, כי אין לתת לנסיבותיו האישיות של המבקש משקל המצדיק סטייה לקולה מן המתחם, כיוון שאין המדובר בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, **קל וחומר** אל מול גודל הטרגדיה לה גרם המבקש והשלכותיה ארוכות הטווח על

לא עונשין חלשה

331. רע"פ 14-2263 דוד אבגי נ' מדינת ישראל

הבקשה אינה חורגת מגבולות עניינו הפרטני של המבקש. לא נגרם למבקש כל עיוות דין ואף לא מתקיימים שיקולי צדק המצדיקים מתן רשות ערעור בגלגול שלישי. למעשה מכוונות טענות המבקש להשגה על הממצאים העובדתיים שנקבעו ע"י בימ"ש השלום. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי מהימנות ועובדה שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית, והדבר יעשה במקרים חריגים בלבד, **קל וחומר** כאשר מדובר בגלגול שלישי

לא חסד"פ חלשה

332. ע"פ 12-1864 פלוני נ' מדינת ישראל

אכן, כבר במקורות מהסוג הראשון גלומה חומרה לא מבוטלת. מכתב האישום מצטייר מעשיו של המערער אותם נקט בקור רוח ובאופן מתוכנן, תוך שהיו לו הזדמנויות רבות לשוב על עקבותיו ולחדול ממעשיו – הזדמנויות אותן לא השכיל לנצל. הנאשם הרחיק מהזירה את אחי המתלוננת בדרכי פיתוי וחלקות מספר פעמים, ונשא את המתלוננת בידיו ברחבי המתנ"ס כאובייקט וככלי שנועד לסיפוק צרכיו בלבד. די בעובדות אלו ובגילה הצעיר ביותר של המתלוננת כדי להעלות את מעשיו של המערער אל מעל לרף המקל בפסיקה כפי שזה נסקר בגזר הדין גופו (ראו פסקאות 15 – 22). יחד עם זאת, מעוררת ההגנה את הספק, ספק מגדרו לא יצאנו, כי לתוספת החומרה אשר הביאה את עונשו של המערער לרף העליון הנהוג בעבירות אלו יש לזקוף גם את חשיפתם של השופטים למקור מהסוג האחר – לסרטון חקירתה של המתלוננת. טענתה העיקרית של הסנגוריה היא כי בגזר הדין ניתן משקל לראיה שלא היה צריך להעניק לה כל משקל. סרטון חקירתה של המתלוננת הועבר לבית המשפט קמא במסגרת תיק המוצגים שהוגש לבית המשפט וכחלק מההכנות לניהול ההוכחות בתיק. כחודש לפני שמיעת ההוכחות הודיעו הצדדים על הסדר הטיעון במסגרתו הודה המערער בכתב אישום מתוקן. על רקע זה, לא היה על בית המשפט להתייחס ולעשות שימוש בהוכחות אשר הגשתן התייתרה, **קל וחומר** כאשר להגנה לא ניתנה ההזדמנות להתמודד עם ראיה זו במסגרת שלב ההוכחות.

לא ראיות חלשה

333. בג"ץ 22-1322 דיאנה כהן נ' מר שמואל מלמד

כאמור, בפסיקת הערכאות הדיוניות נקבע כי החובה לאפשר עיון בחומר שבידי הקובל היא חובה מוגברת, מאחר שהנאשם נמצא בעמדה נחותה לעומת נאשם שכנגדו הוגש כתב אישום. קשה להלום כי מעמדו של נאשם בקובלנה פלילית יהיה נחות אפילו מזה של נתבע בתובענה אזרחית. לכן, מדרך של **קל וחומר** מהוראות הגילוי והעיון על פי תקנות סדר הדין האזרחי, אני סבור כי יש לחייב את הקובל לפחות באותן החובות החלות על המאשימה במשפט פלילי ויש להכיר בזכותו של הנאשם לעיין במסמכיו של הקובל (להרחבה בנושא תחולת **סעיף 74 לחסד"פ** בהליכי קובלנה פלילית ראו יצחק **עמית חסיונות ואינטרסים מוגנים** הליכי גילוי ועיון במשפט האזרחי והפלילי 206-208 (2021) (להלן: עמית)).

15. משהגענו למסקנה כי **סעיף 74 לחסד"פ** חל בהליכי קובלנה פלילית, אנו מגיעים לסוגיה השנייה, הקשורה בטבורה לסעד שנתבקש בעתירה.

לא חסד"פ גבוהה

334. דנ"פ 02-4971 זגורי משה נ' מדינת ישראל

הצורך בבחינה עניינית-קונקרטית, להבדיל ממבחן טכני-פורמלי, נכון הוא לגבי עבירת הקשר, והוא נכון, בבחינת **קל וחומר**, גם ביחס לנאשמים בעבירות אחרות, שביצוען אינו מחייב שיתוף בין עבריינים. השאלה היא, האם ההכרעות השונות סותרות זו את זו, ואבחנה אפשרית השוללת סתירה שכזו היא, שהרשעתו של האחד נסמכת על תשתית ראייתית עצמאית, בעוד זיכוי של השני נובע מחוסר ראיות מספיקות (דברי השופט אי' מצא [בע"פ 4086/91 מימון נ' מדינת ישראל, פ"ד מו\(2\)](#) 868).

לא ראיות חלשה

335. בש"פ 8793-04 מדינת ישראל נ' יעקב קקון

בענייננו, אכן משפטם של המשיבים מתמשך זמן רב, החל מינואר 2003. זהו משך זמן ארוך ויוצא דופן לניהול משפט פלילי בעוד הנאשמים במעצר, **קל וחומר**, נוכח היות המשפט אך בתחילת פרשת הראיות, ולאור משך הזמן הצפוי בעתיד עד להשלמתו, בשים לב למספרם הרב של עדי התביעה שעדותם תידרש.

לא חסד"פ חלשה

336. בש"פ 268-20 ראידה מוסא נ' מדינת ישראל

קשים ורעים חייה של העוררת, ומפאת צנעת הפרט לא נפרט את תולדותיה כפי שנסקרו בתסקיר. מכל מקום, מהאמור בתסקיר עולה כי החשש להימלטותה של העוררת לשטחים הוא קלוש ביותר, מה עוד ששני ילדיה הקטינים נמצאים כאן ומטופלים על ידי בן זוגה שהוא אביהם של הקטינים. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, מאז שנת 2011 בן הזוג לא הסתבך בפלילים וכיום הוא אבא מיטיב, וכלשעצמי התקשיתי לקבל את ההערכה לפיה שחרורה של העוררת יפר את האיזון אליו התרגל במהלך החודשים האחרונים. לדידי, עדיף לקטינים להיות גם במחיצת אמם, מאשר לבקרה פעם כחודש כשהיא מאחורי סורג וברית, וכך סבורים גם גורמי הרווחה שמטפלים בקטינים. עניינם של הקטינים מטה את הכף לחלופה של מעצר באיזוק אלקטרוני והשיקול של טובת הילדים אינו שיקול זר להליכי המעצר (ראו, על דרך של **קל וחומר בש"פ 8185/09** מדינת ישראל נ' פלונית, [פורסם בנבו] בפסקה 41 (21.10.2009), שם יוחסה לעוררת עבירה של התעללות באחד מילדיה).

לא עונשין חלשה

337. בג"ץ 8507-96 תיאודור אורין, עו"ד נ' מדינת ישראל

גם מי שאינו מקרב עצמו למנעמי-שלטון ולשררה, אסור לו שיכנה את דגל ישראל בכינוי שכינה אותו הרב מילר; לא בכינוי זה ולא בכינוי דומה לו. **קל וחומר** הרב מילר שמשרת ציבור הוא, בהיכל העירייה משכנו, ויושב הוא על כס ממלא-מקום ראש-עיריית ירושלים! וכי שכח הרב מילר שררה שבידו מניין באה לו?

לא ראיות חלשה

338. ב"ש 358-85 מדינת ישראל נ' מוחמד בן חסן זעורה

החלטות כאמור ניתנו בעבר גם ביחס לעבירות של הפצה והחזקה של כמויות סם מסוג חשיש; **קל וחומר** שיש לפעול על-פי הנחיה זו, כאשר המדובר בסם מסוג הירואין, הנמנה עם סוגי הסם הקטלניים ביותר.

לא עונשין חלשה

339. רע"פ 5333-11 פלוני נ' מדינת ישראל

ערעורו של המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה. בית המשפט המחוזי דחה בפירוט את טענת המבקש, לפיה בית משפט השלום לא היה רשאי להורות כי הסיכומים יוגשו בכתב; טענה זו הועלתה אף שבא כוח המבקש בבית משפט השלום הסכים להגשת הסיכומים בכתב. בית המשפט ביסס את קביעתו, בין היתר, על **סעיף 169 לחוק סדר הדין הפלילי** (נוסח משולב), תשמ"ב - 1982 הקובע, כי הצדדים "רשאים" להשמיע את סיכומיהם טרם הכרעת הדין; מכאן, כך נאמר, אם רשאים הצדדים

לא להשמיע את סיכומיהם כלל, **קל וחומר** כי רשאים הם לבחור שלא להשמיע את הסיכומים בעל פה, אלא להגישם בכתב באישור בית המשפט. כן נקבע לעניין זה, כי אף אילו היה ממש בטענה זו של המבקש, לא הצביע על עיוות דין שנגרם לו בשל פגם זה, וגם מסיבה זו אין להיעתר לטענה. אשר לטענת המבקש לפיה לא הונחה תשתית עובדתית לסכום שנזכר בכתב האישום נקבע, כי שיעור הסכום המדויק אינו חלק מיסודות העבירה, וכי הוכח בנסיבות כדבעי קיומו של הפרש ניכר בין ההכנסות המדווחות לבין הסכומים שהופקדו בחשבון הבנק, וכי הראיות הנסיבתיות אותן ציין בית משפט השלום בהכרעת הדין מספיקות כדי לבסס את הרשעתו.

כן חסד"פ גבוהה

340. בש"פ 10776-08 שי בן חמו נ' מדינת ישראל

אינני סבור כי די במקרה זה בחלופת מעצר בכדי לאיין את מסוכנותו של העורר, **קל וחומר** כאשר לחובתו של העורר עומד עבר פלילי לא מבוטל הכולל עבירות רכוש, עבירות סמים ועבירות אלימות, אשר יש בו להעיד כי העורר עלול לחזור ולסכן את בטחונו של הציבור באם לא יוחזק במעצר. באשר למצבו הבריאותי של העורר, הרי שהעורר לא הציג לפני כל ראיה לכך ששירות בתי הסהר אינו ערוך להעניק לו את הטיפול לו הוא זקוק. ומכל מקום, אם יתברר בעתיד כי זהו המצב, יוכל העורר לפנות לערכאות בהליך מתאים על מנת שיוענק לו הטיפול הרפואי לו הוא זקוק.

לא עונשין חלשה

341. דנ"פ 8050-15 יצחק קרן נ' מדינת ישראל

עיון בפסק הדין מושהא הבקשה לדיון נוסף מלמד כי בית המשפט לא ערך כלל דיון בסוגיית פרשנות רף הפיצוי המקסימאלי במקרה של ריבוי נפגעי עבירה, וגם לא נימק את עמדתו בסוגיית חלוקת הפיצוי בנסיבות המקרה דנן. סוגיה זו אף לא התעוררה בבית המשפט המחוזי. למעשה – היא מתעוררת לראשונה רק עתה, בשלב הבקשה לדיון נוסף. לפיכך, ברי כי בית המשפט לא ביקש להכריע בשאלה העקרונית שעניינה אופן חלוקת הפיצוי המקסימלי לפי **סעיף 77(א) לחוק העונשין** במצב של ריבוי נפגעים, ו**קל וחומר** שלא ביקש לקבוע הלכה חדשה בעניין זה (וראו גם את דברי השופט א' רובינשטיין בפסק דינו בעניין טווק, סעיף י' לפסק דינו). הנה כי כן, לא נקבעה בפסק הדין הלכה גלויה ומפורשת בעניין גובה הפיצוי המרבי למספר נפגעי עבירה. על כן, גם בקשתה של הנפגעת לקיום דיון נוסף נדחת. עם זאת, לאחר שיינתן פסק הדין בדיון הנוסף בעניין טווק, ובהתאם למה שייקבע בו, תוכל הנפגעת לבחון האם יש בכוחו להשפיע גם על עניינה, ובעניין זה איני קובעת דבר.

לא עונשין חלשה

342. בש"פ 5730-12 בפיקדו אייטגב נ' מדינת ישראל

בית משפט קמא נתן דעתו לנסיבות העבירה, ולעובדה כי העורר אינו מקבל אחריות על מעשיו, והחליט לדחות את המלצת שירות המבחן, לשחררו לחלופת מעצר. בית משפט קמא ציין בהחלטתו כי הכלל בעבירות נשק הוא, כי יש לעצור את הנאשם עד לתום ההליכים, והחריג הוא שחרורו לחלופת מעצר. בית המשפט סבר כי עניינו של העורר אינו נכנס לגדר החריג, והוסיף כי המלצת שירות המבחן סותרת את עמדתו, לפיה קיימת סכנה להישנות עבירות דומות. בנסיבות אלה, מצא בית משפט קמא כי אין בחלופה המוצעת כדי לאיין את המסוכנות הגלומה בעורר, והדברים הם בבחינת **קל וחומר** נוכח הרגלי השתייה שלו.

לא עונשין חלשה

343. ע"פ 9991-03 ששון בראשי נ' מדינת ישראל

גם בפרשה שלפנינו כך. כאמור לעיל, סבר בית-המשפט המחוזי שאין ראיות המצדיקות את מעצרו של העורר עד תום ההליכים, אולם הוא הביע דעתו – על דרך של הטלת ספק – אם "אין לשלול, בנסיבות העניין, אפשרות להימלטות מן הדין". חשש להימלטות מן הדין לא די בו כדי להגביל אדם בתנועותיו בתוך המדינה ("מעצר בית"); **קל וחומר** שאין ראוי לעשות כן כאשר החשש אינו מבוסס כנראה די הצורך. לפיכך תנאי שחרור זה שהוטל על העורר אינו יכול לעמוד.

לא ראיות חלשה

344. רע"פ 7214-13 שרה הרשנסון נ' מדינת ישראל

המקרה הנדון אינו בא בקהל המקרים בהם תינתן רשות לערעור שני; לעניין הכרעת הדין – ערכאת הערעור לא תתערב ללא סיבה כבדת משקל בממצאים העובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית. **קל וחומר** שעה שמדובר בגלגול שלישי של ההליך; לעניין העונש – טענות באשר לחומרת העונש אינן מקימות עילה למתן רשות ערעור לפני בימ"ש זה, אלא בנסיבות של סטייה ניכרת ממדיניות הענישה.

לא ראיות חלשה

345. בג"ץ 14-98 נחום מנבר נ' מדינת ישראל

כלומר, נאשם אשר ביום 1.1.1998 מלאו תשעה חודשים למעצרו, לא ישוחרר מן המעצר, אלא יישאר במעצר, מכוח החוק המתקן, חודש נוסף, עד יום 1.2.1998. אמור

מעתה: אם נאשם הנתון במעצר למעלה מתשעה חודשים ביום 1.1.1998 לא ישוחרר, **קל וחומר** נאשם הנתון במעצר פחות מתשעה חודשים, כמו העותר.

המסקנה היא, כי החוק המתקן לא התכוון, לא לפי תכליתו ולא לפי לשונו, להקנות לעותר זכות להשתחרר מן המעצר ביום 1.1.1998.

לא חסד"פ בינונית

346. בש"פ 648-20 מדינת ישראל נ' תום בן דוד

בטרם סיום אציין כי ניתן להבין את החשש שאותו הציגה המדינה, בעיקר מפני שיבוש ההליכים כתוצאה ממתכונת מעצר שאינה מאחורי סורג ובריח. אף לטעמי מדובר במקרה גבולי, ואם הייתה הערכאה הדיונית מחליטה להורות על מעצר עד תום ההליכים, לא הייתי רואה להתערב בהחלטה. אולם משבית המשפט היה ער לנדבכי הסיכון הנשקפים מהמשיב ולמכלול ההיבטים ששקילתם נדרשה, בחן בעצמו את המפקחים והתרשם מהתשתית הרחבה שלפניו כי מעצר בפיקוח אלקטרוני יאפשר לתת מענה לסיכונים אלה, לא ראיתי להתערב בהחלטה זו. אעיר עם זאת, בבחינת "תמרור אזהרה", כי על המשיב לשמור בהקפדה יתרה על תנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני, **קל וחומר** שעה שעסקין במקרה גבולי.

לא עונשין חלשה

347. בש"פ 6316-09 רוני מימו נ' מדינת ישראל

בנסיבות העניין שבפנינו אני סבורה כי לעת הזו מכריע את הכף השיקול הראשון. לעורר מיוחסות עבירות כלכליות רחבות היקף (למעלה ממאה מליון ש"ח) אותן ביצע לכאורה באופן שיטתי. אמנם "חלקו הנתען בפרשה קטן במעט לעומת ה[נאשמים] האחרים" (החלטת השופט מלצר בבש"פ 2296/09 [פורסם בנבו], מיום 31.3.2009), אך אין מדובר בשותף זוטר אלא במי שעל-פי הנתען נטל חלק מרכזי בביצוע המעשים. בנסיבות אלה צדק בית משפט קמא בסוברו כי הסכומים שעל העורר להפקיד צריכים לעמוד ביחס ישר לחומרת העבירות והיקפן על-פי חלקו בהן ואינני סבורה כי הסכומים ותנאי הערובה שנקבעו במקרה דנן – **קל וחומר** הסכומים מופחתיים – חורגים ממתווה זה.

לא עונשין חלשה

348. בש"פ 8431-13 יונס אבו סרחאן נ' מדינת ישראל

עוד נטען כי לא ניתן משקל לעובדה שהמרחק בין חלופת המעצר המוצעת (היישוב תל-שבע) לבין מקום ביצוע העבירה לכאורה (היישוב חלחול) הינו כ-150 ק"מ. נטען כי בית המשפט לא העניק משקל כלשהו לעובדה שאין לעורר עבר פלילי, כמו גם לעובדה שחלפו 5.5 חודשים ממועד ביצוע העבירה לכאורה ועד למעצרו של העורר, ובתקופה זו לא נעשה מצד העורר שום ניסיון לברוח או לשבש הליכי משפט או להטריד עד כלשהו. נטען כי בכך יש כדי להעיד שניתן לתת אמון בעורר

ולשחררו לחלופת המעצר המוצעת. בנוסף נטען כי בית המשפט לא נתן דעתו להשפעת מעצרו של העורר עליו ועל משפחתו, כפי שהיא עולה מתסקיר שירות המבחן אשר ציין כי המעצר טלטל את העורר וגרם לו לדיכאון ולתסכול ניכר, וכי החוויה המטלטלת של מעצרו הראשון של העורר די בה כשלעצמה כדי לאיין את מסוכנותו, **קל וחומר** כשמדובר ב"מעצר בית" ביישוב מרוחק בפקוח של ארבעה מפקחים ראויים.

לא חסד"פ חלשה

349. בש"פ 10689-08 יוסף קנפו נ' מדינת ישראל

העוררים מצדם טענו כי חלופות המעצר אשר הוצעו על ידי שירות המבחן ואשר התקבלו על דעתו של בית משפט השלום מספיקות בכדי לאיין את מסוכנותם. בית המשפט המחוזי (כבוד סגן הנשיא השופט א' טל) ציין בהחלטתו כי בית משפט השלום נתן דעתו לכל הנתונים הרלבנטיים שעולים מתוך תיאור התנהגותם של העוררים והסיק כי הוכחה לגבי כל אחד מהם עילת מסוכנות אשר גם אם מקורה בעבירות רכוש, מצדיקה את מעצרו, **קל וחומר** כאשר לעוררים עבר פלילי של עבירות מסוג זה בגין אף ריצו בעבר עונשי מאסר בפועל.

לא עונשין חלשה

350. ע"פ 24-73 אליהו מייזל נ' מדינת ישראל

(1) למרבה הפלא מבקש מר רום לבסס את טענתו הראשונה על [סעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי](#), תשכ"ה-1965, הקובע לאמור: נ:

"סיימו בעלי-הדין הבאת ראיותיהם, רשאי בית-המשפט. אם ראה צורך בכך, להורות על הזמנת עד - ואפילו כבר נשמעה עדותו בבית-המשפט - ועל הבאת ראיות אחרות. אם לבקשת בעלי-דין ואם מיזמת בית-המשפט,"

והרי הדברים הם **קל וחומר**: ב אם בית-המשפט מוסמך מיזמתו הוא להורות על החזרת עד שכבר העיד אל דוכן העדים, לאחר שבעלי-הדין גמרו להביא את ראיותיהם, על אחת כמה וכמה שהוא מוסמך לעשות כן לגבי עד תביעה כאשר התביעה עודה ממשיכה בהבאת ראיותיה, וממילא אף לא הוחל בהבאת ראיות ההגנה. לא-כל-שכן במקרה שלפנינו, שבו מדובר בהתרת הבאתה של עדות נוספת תוך המהלך הרגיל של שמיעת העדויות במשפט על-מנת להתגבר על התנגדות ההגנה לקבלת ראיה פלונית. על כך אמר השופט המלומד, ואני מסכים עמו: ו:

"פרשת ראיות התובע עדיין לא נסתיימה ושורת הצדק מסכימה שארשה לו להמשיך בהבאת ראיות ככל שהוא מוצא לנכון בענין הקבילות, ובכלל זה גם העדה נוספת של עדים שכבר העידו..... "

סמכות זו של בית-המשפט לפי [סעיף 150](#) להתיר לבעל-דין הזמנת עדים שכבר העידו. ואף להחזיר או לקרוא עדים מיזמתו, אינה מוגבלת בשום תנאים והכל תלוי בשיקול-דעתו של בית-המשפט; בלשון הסעיף. פשוט, "אם (בית-המשפט) ראה צורך בכך".

כן ראיות גבוהה

351. בש"פ 8402-07 ראובן בהלקר נ' מדינת ישראל

על החלטה זו הוגש ערר לבית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט א' יעקב). הערר התקבל בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.9.07. בית המשפט סבר, כי מסוכנותו של העורר גבוהה, וכי נוכח האמור בתסקיר שירות המבחן, לא ניתן לשחררו לחלופת מעצר פתוחה. **קל וחומר**, לכוז שנמצאה בלתי מהימנה על ידי שירות המבחן. בסיכום הדברים, הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

לא עונשין חלשה

352. בש"פ 7717-10 חיים חבר נ' מדינת ישראל

1. סמכותו של בית המשפט לעצור אדם כזה עד להכרעה בערעורו מקורה [בסעיף 22\(ב\) לחוק המעצרים](#), הקובע כדלקמן:

"הוגשה הודעת ערעור על פסק דין על ידי תובע, רשאי בית המשפט שלערעור לצוות על מעצרו של הנאשם בהתאם להוראות סעיף 21."

פרשנות הסעיף האמור, כמתיר גם את מעצרו של נאשם שהוטל עליו עונש מאסר, אך שסיים את מאסרו על אתר, נוכח ניכוי ימי מעצרו (נאשם כזה יכולה גם: אסיר), נלמדת מלשון הסעיף עצמו, כמו גם בהיקש, או מדרך של **קל וחומר** – מהוראות סעיפים **22(א)** ו-**63 לחוק המעצרים**, שהקשרם יובהר להלן:

(א) **סעיף 22(א) לחוק המעצרים** מאפשר לבית המשפט להורות על מעצרו של נאשם שהורשע, לאחר שהיה במעצר עד תום ההליכים, ולא הוטל עליו עונש של מאסר בפועל – וזאת למשך 72 שעות לצורך הגשת ערעור על קולת העונש.

(ב) **סעיף 63 לחוק המעצרים** מקנה לבית המשפט את הסמכות להורות על מעצרו של נאשם שזוכה בדין, למשך 72 שעות, לצורך הגשת ערעור על הכרעת הדין.

בשני המקרים הנ"ל, וכן בסיטואציות נוספות, כמו זו שלפנינו, משהוגשה הודעת הערעור, מקנה **סעיף 22(ב) לחוק המעצרים** לבית המשפט סמכות להורות על מעצרו של הנאשם עד לתום הליכי הערעור, על פי אמות המידה **שבסעיף 21 לחוק המעצרים**. בבית משפט זה נקבע כבר בעבר כי סמכות זו – להורות על מעצר לצורך הגשת ערעור ולאחר מכן לצורך הדיון בערעור עצמו – חלה הן על נאשמים שנשפטו וכבר סיימו לרצות את עונשם, הן על נאשמים שכלל לא הושג עליהם עונש מאסר בערכאה הדיונית (ראו: **בש"פ 3408/00** רובבשי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 16.5.2000) (להלן: עניין רובבשי); **בש"פ 5024/07** מדינת ישראל נ' דיאב (פורסם בנבו), 10.6.2007) (להלן: עניין דיאב); **בש"פ 1111/10** בטאטה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 23.2.2010) (להלן: עניין בטאטה)). יצוין, כי אף העורר עצמו איננו חולק על קיומה העקרוני של סמכותו הפורמלית של בית המשפט להורות על מעצרו, כי אם על דרך השימוש בסמכות זו במקרה דנן.

כן חסד"פ גבוהה

353. רע"פ 13-4598 אליהו אמזלג נ' מדינת ישראל - הוועדה המקומית לתכנון ובנייה שמעונים

שנית, אף טענת המבקשים להגנה מן הצדק אינה מצדיקה מתן רשות ערעור, שכן קביעת הערכאות שלמטה כי לא עומדת למבקשים הגנה זו אינה אלא יישום של ההלכות שקבע בית משפט זה בעניין תחולתה והשלבים לבחינתה של דוקטרינת ההגנה מן הצדק והשלבים לבחינתה על העובדות הפרטניות של המקרה (ראו: **ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט (6)** 776 (2005); **ע"פ 2910/94 יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ (2)** 221 (1996)). ידוע כי בית המשפט שלערעור אינו נוהג להתערב בקביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית, **קל וחומר** מקום שמדובר בבקשת רשות ערעור (ראו, למשל: עניין גוטליב). בענייננו, בחנו הערכאות הקודמות את טענת המבקשים וקבעו כי המבקשים לא הוכיחו את טענתם בדבר התנהלותה הרשלנית והפסולה של הרשות ובדבר חריגת המינהל מסמכות, וכי ממילא לא עומדת להם הגנה מן הצדק נוכח העובדה שהחליטו לעשות דין לעצמם במקום לפעול בדרכים המקובלות לתקיפת פעולות המינהל. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערב בקביעותיו של בית המשפט המחוזי.

לא חסד"פ חלשה

354. בג"ץ 14-1844 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה

אין דרכו של בית משפט זה להתערב בשיקול דעתן של רשויות התביעה, גם כאשר הדבר מתבקש על-ידי צדדים ישירים להליך, כגון נפגעי עבירה העותרים נגד הסדר טיעון (בג"ץ 5961/07 פלונית נ' פרקליט המדינה, פ"ד סב (3) 206 (2007) (להלן: עניין פלונית); כך גם לגבי עתירות המוגשות על-ידי מתלוננים ונחקרים הקובלים על עילות סגירה של תיקי חקירה (בג"ץ 5627/13 שדה נ' פרקליטות המדינה [פורסם בנבו] 5.2.2014); בג"ץ 9056/09 פלוני נ' מחלקת תביעות משטרת ישראל - שלוחת רמלה [פורסם בנבו] 7.3.2010)). יפים הדברים הללו מכוח **קל וחומר** לגבי העותרת, באשר איננה צד להליכים הפליליים הנדונים.

לא חסד"פ חלשה

355. ע"פ 94-5341 עמנואל בר ציון נ' מדינת ישראל

הסניגור המלומד טוען, כי אין כל הצדקה לשנות, בשלב של הערעור, את סעיף ההרשעה לסעיף 349 האמור. לדעתו, בסעיף 349 המדובר הוא במעשה המבוצע "בפי אדם", כפי שאכן נאמר בנוסח הסעיף, ולא במעשה "בגופו של אדם". הסעיף מתייחס למשל לגילוי אבר מינו של אדם בפני אדם צעיר, או לאוננות בפני צעיר כזה. הסעיף שחל אז על מעשים מגונים בגופם של אחרים היה סעיף 348, על כל חלקיו, אשר דן בתקיפות מיניות, דבר אשר כאמור לא הוכח באשר למערער. הסעיף 349, לעומת זאת, דן במעשים מגונים המבוצעים ללא קשר פיזי עם המתלונן, לעיניו של הלה בלבד.

העולה מטיעון זה, כי מטרת הסעיף הייתה לאסור בעיקר על מה שקרוי באנגלית Indecent exposure כוח המדינה המלומד טוען, לעומת זאת, כי מן הדין לתת לסעיף 349, כפי שהיה בתוקף בעת האירועים נושא כתב האישום, פרשנות נרחבת. לדעתו, אין זה מתקבל על הדעת שמעשה מגונה הנעשה בפני קטין שטרם מלאו לו שש-עשרה שנים, היינו לעיניו, יהווה עבירה, ואילו מעשה מגונה שנעשה בגופו של קטין כזה לא יהיה בר-עונשין. המסקנה מתבקשת, לדבריו, בבחינת **קל וחומר**.

הסניגור משיב על כך, כי אין בנימוק זה של התביעה כדי להצדיק מתן פירוש מלאכותי ומאולץ לסעיף עונשין. אם החוק אינו משביע רצון, או אם מסתבר כי יש בו לאקונה, כי אז יש אפשרות לתקן את החוק, כפי שאכן נעשה, אך הרשעת אדם תוך עיוות הכתב בסעיפי החוק אינה לגיטימית.

5. אכן, מסמכותנו להחליף את הרשעת הנאשם בעבירה לפי סעיף שונה מזה שנכלל בכתב האישום. סעיף 216 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב 1982 (להלן

-חוק סדר הדין), קובע לאמור:

"בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו, אף אם היא שונה מזו שהורשע בה בערכאה הקודמת, ואף אם אותן עובדות לא נטענו בערכאה הקודמת, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן..."

אולם הגעתי למסקנה כי בנסיבות המקרה אין הצדקה שנעשה שימוש בסמכות זו. אסביר להלן עמדתי זו.

לא חסד"פ גבוהה

356. ע"פ 2960-07 שאדי בנא נ' **מדינת ישראל**

השאלה שעמדה בפני בית המשפט המחוזי היתה, האם עונש המאסר על תנאי שהוטל על המערער כאמור לעיל הינו בר-הפעלה. בית המשפט הנכבד קמא ענה על השאלה בחיוב. לגישתו, בית משפט השלום היה רשאי לתקן את גזר הדין, שכן דובר בהשמטה מקרית. בנוסף, לא היה צורך בקיום דיון לצורך התיקון, **קל וחומר** דיון במעמד שני הצדדים. יתרה מכך, אפילו נפל פגם בהחלטת בית משפט השלום מיום 13.10.03, הדרך היתה פתוחה בפני הנאשם לערער על גזר הדין, ומשלא עשה כן במשך 3 שנים, אין מקום להעלות את הטענה כעת. בנוסף, אפילו נפל פגם והטענה נשמעה, עדיין אין הדבר גורר את בטלות ההחלטה, ויש מקום להשאירה בתוקפה על פי תורת הבטלות היחסית.

לא חסד"פ בינונית

357. רע"פ 2381-15 בעז ניצן נ' **ד"ר אילנה דיין אורבך**

. בית המשפט קבע כי בהיבט המעשי, לא הוכח כי המבקש פעל ממקום של טעמים פוליטיים פרטניים נגד המשיבות, וכי התנהלותו היא לא כה נפסדת עד שהיא מצדיקה את ביטול ההליך בעטייה של רדיפה פוליטית. אולם, מאחר שהיועץ המשפטי סבר שדי באקט הענישתי של תשלום הוצאות לטובת אוצר המדינה על מנת למצות את הדין עם המשיבות, וכן סבר כי האינטרס הציבורי אינו מצדיק ניהול הליך פלילי שיהיה בו כדי להטביע קלון, קבע בית משפט השלום כי שיקולי הגמול וההרתעה מוצו במלואם. בית המשפט ציין כי לעמדתו יש לפרש את מוסד הקובלנה בצמצום, **קל וחומר** בעניינים הנושאים אופי ציבורי ואינם טומנים פגיעה ישירה בפרט. על כל האמור, מחק בית משפט השלום את כתב הקובלנה מכוח דוקטרינת ההגנה מן הצדק.

358. ב"ש 84-1062 אלכסנדר קוסטין נ' מדינת ישראל

באי-כוח העורר מעלים גם את טענת ההפליה. מסתבר, כי הלקוח הנ"ל, שותפו לעבירה הנטענת על-ידי התביעה, הועמד אמנם לדין והורשע על-פי הודאתו, אך לאחר מתן הכרעת הדין שוחרר נאשם זה בערובה, בהסכמת התביעה הכללית, עד למועד שנקבע לשמיעת הטיעון בעניין גזר הדין. טענת הסניגורים היא, כי אם כך הוחלט, בהסכמת הפרקליטות, לגבי העבריין העיקרי בפרשה זו, **קל וחומר** שמן הדין לשחרר בערובה את העורר, שלכל היותר מילא בעניין זה תפקיד משני.

לא חסד"פ חלשה

359. בש"פ 23-4672 מדינת ישראל נ' מיכאל טוביה גנור

לגופה של סוגיה, נטען כי אין מדובר בהסדר שלילי וכי תיקון מס' 75 לחוק, שבמסגרתו נוסף **סעיף 46(א1) לפקודת הראיות** [נוסח חדש], התשל"א-1971, נועד לצמצם את הפגיעה בחשיפת מערך המודיעין, ואם במקרה של ראיה חסויה המחוקק התיר לשמוע את העותר במעמד צד אחד, **קל וחומר** כאשר מדובר בראיה שאינה חסויה שדרושה להגנת הנאשם.

. המחוקק התיר להגנה להפתיע את התביעה ו"לשמור את הקלפים צמוד לחזה" כך שההגנה אינה חייבת לחשוף קו ההגנה עד לאחר שמיעת ראיות התביעה. עוד לפני כעשרים שנה הבעתי דעתי כי מצב זה אינו רצוי (יצחק עמית "על הצורך בשינוי בהליך הפלילי" הסניגור 83 (2/2004)), ולא אחזור על הדברים. הגישה שהציגו המשיבים היא גורפת, וממנה עולה כי נאשם רשאי, כדבר שבשגרה, לטעון במעמד צד אחד בבקשה לפי **סעיף 74** לחוק.

תיקון 75 לחוק נועד בעיקרו לעגן את ההגבלה על זכות העיון בחומר המודיעיני ואגב זאת התווסף **סעיף 46(א1) לפקודה**. לכן, וכך גורסת גם המדינה, איני סבור כי ניתן להסיק מתיקון זה הסדר שלילי לגבי ההסדרים הדיוניים **בסעיף 74** לחוק, אך בוודאי שאין להסיק מכך היפוכו של דבר, או **"קל וחומר"** כטענת המשיבים. אני נכון אפוא לקבל את ההנחה כי הפסיקה נותרה על כנה גם לאחר תיקון מס' 75, כך שגם כיום יש אפשרות לקיים דיון במעמד ההגנה בלבד. ברם, אחזור ואדגיש כי המדובר בהליך חריג ויש להראות כי קיימת "הצדקה ממשית" לנקוט דרך זו (**בש"פ 4764/06 מדינת ישראל נ' אופנר**, פסקה 2 [פורסם בנבו] (15.6.2006)). לא כל אימת שנאשם מבקש להחסות את קו הגנתו מפני התביעה, בית המשפט ייעתר לבקשה לקיים הדיון במעמד צד אחד, שאם לא כן, הפכת את החריג לכלל. יש אפוא צורך ב"דבר מה נוסף" על מנת שבית המשפט ישתכנע כי אי חשיפת קו ההגנה היא חיונית להגנתו של הנאשם, וכפי שהבעתי דעתי בעבר "חשיפה אפשרית של קו ההגנה, היא אפוא 'מחיר' מסוים שעל נאשם לקבל על עצמו, מול הסיכוי לאתר חומר שיש בו כדי להועיל להגנה" (עניין פישר, פסקה 35). ככלל, ראוי כי בית המשפט ינמק את הסיבה לכך שנעתר לבקשה לקיים דיון במעמד ההגנה בלבד. עם זאת, לעיתים יש קושי לנמק את ההחלטה כל עוד ההגנה לא נשמעה, ולעיתים, ההנמקה כשלעצמה, גם אם ניתנת לאחר שמיעת ההגנה, עלולה לחשוף את שביקשה ההגנה להחסות בשלב זה.

לא ראיות גבוהה

360. ע"פ 15-6281 עבד אלרחמאן קשוע נ' מדינת ישראל

המדינה מתנגדת לעיכוב הביצוע. לטענתה, בחינה של פסיקת בית המשפט העליון מצביעה על כך שהענישה המקובלת בגין עבירות נשק, ולו קלות יותר מאלו שביצע המערער, היא מאסר בפועל, **קל וחומר** כשמדובר באירוע בו בוצע ירי

לא עונשין חלשה

361. בש"פ 11-3562 איאד יתים נ' מדינת ישראל

לטענת העורר, עד המדינה לא מסר באף אחת מהודעותיו כי הוא ראה אותו מוציא דבר מה מאיזור החלצים, **קל וחומר** נשק, ומוסר אותו לנאשם 1

לא ראיות חלשה

362. בג"ץ 12-2221 עפרה כהן נ' פלונית

בנסיבות המפורטות לעיל ראיתי לנכון להותיר את עיכוב הביצוע על כנו. ראשית, ביטול עיכוב הביצוע פירושו יצירת מצב בלתי הפיך ושליטת זכות העותרים, הלכה למעשה, שעניינם יתברר על ידי בית משפט זה. מנגד, אף כי ניתן להניח שחלוף הזמן עלול להקשות על בדיקת הגופה (אם יוחלט על כך), לא הוברר באיזו מידה, כשהבקשה הוגשה ממילא כעשרה ימים לאחר הקבורה, יש משמעות של ממש לעיכוב נוסף של מספר ימים. שנית, אין להתעלם מכך שתחילה הסכימה המבקשת לקבורת המנוח. שלישית, לכאורה, ומבלי לקבוע מסמרות, נראה כי יש ממש בעמדת המשטרה ובמסקנת בית משפט השלום לפיהן ספק אם יש יסוד של ממש לפתיחה בחקירת סיבות מוות, **קל וחומר** לפתיחת הקבר ולנתיחת הגופה. לעניין זה נודע משקל מיוחד לעמדת המשטרה

לא ראיות בינונית

363. ע"א 80-156 עומר מחמוד עאצי נ' האפוטרופוס לנכסי נפקדים

זאת ועוד, כדי לקבל הארכת מועד לתקוף רישום שבוצע בהסדר, בדרך כלל תנאי-בל-יעבור הוא, שיפורטו בבקשה העובדות, אשר אם תוכחנה יהא בהן כדי לבסס עילה לתיקון הרישום הקיים, שהרי דרוש לכך טעם מיוחד במובן תקנה 488 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג-1963, ראה המ' 264/59 [3], בעמ' 1315 ב-ד. בעניינינו טען, כזכור, המערער, שהוא הוא הבעלים מכוח התיישנות. לעומת זאת מופיעה עתה גירסה אחרת, והיא, שמדובר בשלושה אחים שקיבלו את המקרקעין בדרך של ירושה, כך שהאפוטרופוס ניצב למעשה בנעליו של אחד מהם בלבד, הוא הנפקד. גם סתירות אלה אומרות על פניהן "דרשני", ובוודאי שלא היוו בסיס, שהצדיק הארכת המועד כמבוקש. המקרקעין נרשמו בשמותם על שם המשיב, ואין לנו יסוד להניח, **קל וחומר** לראות כנתון עובדתי, הרישום היה (כנטען) בשם ועל חלקו של הנפקד בלבד.

לא חסד"פ חלשה

364. בש"פ 12-2889 מדינת ישראל נ' פלוני

זאת ועוד, בשלב זה לא קבועים עוד מועדי הוכחות (הדיון הקרוב קבוע ליום 2.5.2012 ל"תזכורת"), על אף שהדיון האחרון במהלכו נשמעו עדים התקיים ביום 20.3.2012. נראה, כי אי קביעת מועדים נוספים לשמיעת העדים קשורה למגעים שלכאורה ניהלו הצדדים. בעניין זה התרשמתי, כי כלל לא ברור האם מגעים אלה יביאו להסכמות, ולא ברור מדוע ראה בית המשפט לנכון שלא לשריין מועדים נוספים לשמיעת ראיות, בהתחשב בעובדת מעצרו של המשיבים ובהתחשב בהיקף התיק. ככלל, העובדה שבעלי הדין מנהלים משא ומתן, אינה מצדיקה ביטול מועדי הוכחות או אי קביעתם, **קל וחומר** שמדובר בתיק בו חלק מהנאשמים עצורים עד לתום ההליכים, ושלפי רשימת עדי התביעה (והסנגורים טענו כי בדעתם להעיד עדי הגנה רבים) יש אפשרות ששמיעתו תחייב קביעת מועדי הוכחות רבים.

לא חסד"פ חלשה

365. רע"פ 15-6 גולן ברזובסקי נ' מדינת ישראל

למעלה מן הנדרש אציין כי אף בבחינת גופם של דברים, אינני רואה להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד. טענתו של המבקש ביחס למצבו התודעתי נוגעת לממצא עובדתי, אשר נקבע על ידי הערכאה הדיונית לאחר שהתרשמה באופן ישיר מהמבקש במהלך עדותו וקבעה כי גרסתו איננה מהימנה. כידוע, ערכאת ערעור איננה נוטה להתערב בממצאים שכאלה, למעט במקרים חריגים (ראו, למשל: ע"פ 5529/12 אוהב ציון נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 34 לפסק דינה של השופטת א' חיות (9.11.2014)), **קל וחומר** כאשר מדובר בערעור שני (ראו: רע"פ 9480/12 אברמוביץ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 8.1.2013); רע"פ 9273/12 לגו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.12.2012)). לא עלה בידי המבקש להראות כי מדובר באחד מהחריגים המצדיקים את התערבותו באשר למצבו התודעתי במועד האירוע, ולכן מקובלת עלי קביעתו של בית משפט השלום

בעניין זה, שאף אושרה במסגרת פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, לפיה המבקש היה מודע כי המתלונן הינו מעקל הוצאה לפועל.

לא חסד"פ חלשה

366. רע"פ 16-2770 רסלאן מוחלס נ' מדינת ישראל

עיקר טענות המבקש מתמקד בתקיפת ממצאים עובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית. כידוע, לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בכגון דא, שכן הערכאה הדיונית היא שמתרשמת באופן ישיר ובלתי אמצעי מהעדים שהופיעו לפניו, וביכולתה לתור נאמנה אחר אותות האמת. דברים אלו יפים **מקל וחומר** כשמדובר בהשגות על קביעות עובדתיות שהמבקש חפץ להעמידן לביקורת ב"גלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

367. בש"פ 18-520 פלוני נ' מדינת ישראל

בקליפת האגוז, טענת בא-כוח העורר היא, כי לא היה ואין כיום בסיס או עילה לעצור את העורר, שכן בבסיס ההחלטה שניתנה בבית משפט זה ביום 7.8.2017 עמדה הפרה אשר יוחסה לו בכך שהגיע למקום עבודתה של המתלוננת, אלא שהתברר למפרע כי אליבא דכולי עלמא לא היה העורר שותף לאותה הפרה. אם כך, כל ההחלטות הבנויות כבניין קלפים על יסוד אותה החלטה שיצאה מבית משפט זה, מתמוטטות כאחת. לכן אין לזקוף לחובתו של העורר את חוסר שיתוף הפעולה שלו ואת קשיי שילובו בפנימייה, מכיוון שלא היה מקום לשליחתו לפנימייה מלכתחילה. דברים אלו נכונים שבעתיים כאשר הלכה למעשה הצו שניתן לגבי השמתו בפנימייה פג ביום 3.12.2017. כמו כן, לא נשקפת מהעורר כל מסוכנות והפרת תנאי השחרור שנקבעו על ידי המשטרה עם תחילת מעצרו כאשר נתפס בגלירייה, הייתה רק הפרה "טכנית". בנוסף, גם לגבי בגירים יש לשקול בזהירות רבה את מעצרו המלא לאחר שהיו משוחררים מכבלי מעצרם, **קל וחומר** במקרה זה בו מדובר בנער כבן 15.5 שנים בלבד.

לא חסד"פ חלשה

368. בש"פ 15-5761 בלאל טחאן נ' מדינת ישראל

במענה לטענות העוררים, סבורה המשיבה כי אין מקום להורות על שחרורם לחלופת מעצר. המשיבה טענה, באמצעות בא-כוחה עו"ד יורם הירשברג, כי מן העוררים נשקפת מסוכנות גבוהה, ועל רקע זה נקבעה חלופת המעצר בעניינם כבלתי ראויה. עו"ד הירשברג הצביע על החלטתי **בבש"פ 5112/12** טחאן נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (3.8.2015), שם דנתי בעררו של מחמוד, על החלטתו של בית משפט קמא להאריך את מעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. עו"ד הירשברג טען, בהקשר לכך, כי עניינם של העוררים הוא בבחינת **קל וחומר** בהשוואה להחלטתי בענייניו של מחמוד. ביתר שאת אמורים הדברים, כך נטען, בנוגע לעורר 1, באשר מיוחסת לו גם עבירת שוחד, ונטען לגביו כי היה "איש הכספים", וכי "כל התכנית העבריינית עברה דרכו". בהתייחס לחלופת הזמן עד לתחילת הדיונים בבית משפט קמא, סבור עו"ד הירשברג כי יש לזקוף את העיכוב שנגרם לחובתם של העוררים, על רקע התמהמהותם בהסדרת ייצוגם

לא עונשין חלשה

369. בש"פ 13-8010 מדינת ישראל נ' יעקב (ג'קי) שבירו (מור)

לאור האמור, טוענים המשיבים כי מאחר שהתיק הוא כלכלי בעיקרו, מעצר עד תום ההליכים בגין עבירות רכוש אינו מאזן כראוי בין אינטרס ההגנה על הציבור לחירותו של הנאשם, **קל וחומר** כשמדובר בהארכת מעצר מעל תשעה חודשים. בא כוח המשיבים מציין כי בשלב המעצר עד תום ההליכים היה בפני בית המשפט כתב האישום המקורי, שהתמונה העולה ממנו שונה מזו העולה מכתב האישום המתוקן.

לא חסד"פ בינונית

370. ע"פ 21-2459 פורום נאמני ארץ ישראל בליכוד נ' מדינת ישראל

אף טענת המבקשים לפיה ראוי היה לקיים דיון בנוכחות הצדדים, אין בה ממש. אמנם, הדרך הרגילה והמקובלת לשמיעת הליך פלילי הינה בקיום דיון פרונטאלי באולם המשפטים, בנוכחות נציג התביעה, הנאשם וסגורו. אך זה מכבר מקובל שבבקשות ביניים שונות מסתפק ביהמ"ש בנימוקי כתב הבקשה ובטעמי התגובה. ובכגון דא – להוציא מקרים בהם מתעוררת אי-בהירות ביחס למחלוקת פרקליטים, המצריכה בירור נוסף, או מקרים בהם מוצגת דרישה מפורשת לקיום דיון בנוכחות הצדדים – אין ביהמ"ש חייב להורות על קיום דיון כזה. הודגש גם כי הכלל בדבר נוכחות הנאשם אינו מוחלט. בתנאים מסוימים הנאשם רשאי לוותר על נוכחותו במשפט. במקרים אחרים, האינטרס הציבורי בקיום המשפט גובר על זכות הנאשם להיות נוכח במשפט, וזאת כשהנאשם מונע בהתנהגותו קיום תקין של ההליך.

קל וחומר כי במקרים בהם מי שאינו צד להליך הפלילי מגיש ערעור סרק על החלטה דיונית שאינו מצריך בירור נוסף, שקיום הדיון בו עלול לפגוע בצדדים להליך העיקרי – ובפרט הנאשמים, שכלל אינם חפצים בקיום הדיון בערעור – האינטרס שבקיום הדיון בנוכחות הצדדים נסוג מפני האינטרס הציבורי שלא לקיימו. במקרה דנן, המבקשים הגישו לביהמ"ש המחוזי ולבימ"ש זה בקשות חוזרות ונשנות שעיקרן בבקשה לשידור הדיונים מאולם ביהמ"ש – אשר נדחו פעם אחר פעם. בנסיבות אלו, ומשהתנהלות המבקשים גובלת בשימוש לרעה בהליכי משפט באופן העלול לפגוע בצדדים להליך העיקרי, האינטרס שבקיום הדיון בערעור בנוכחות הצדדים נסוג מפני האינטרס הציבורי שביעילות הדיון.

לא חסד"פ בינונית

371. בש"פ 1488-06 פלוני נ' מדינת ישראל

באשר לבית משפט השלום לנוער, כשלעצמי סבורני כי היתה לו בעיקרון הסמכות לפעול כפי שפעל. בית המשפט אכן אינו חותמת גומי של צד מן הצדדים, ולעולם שיקול הדעת שלו הוא. אם חש השופט כי אין בידו לאשר, מתוך אחריותו לבטחון הציבור, את שחרור העצור שלפניו, רשאי הוא שלא לעשות כן. לנגד עיניו צריך להיות [סעיף 21 לחוק המעצרים](#), וסעיף זה מסמך את בית המשפט לצוות על מעצר עד תום ההליכים, בין השאר אם סבור הוא "על סמך חומר שהוגש לו" (ס"ק (א)(1)) כי "קיים יסוד סביר לחשש שהנאשם יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור..." וכשהמדובר בשימוש בנשק קר או חם, קיימת גם חזקת מסוכנות סטטוטורית ([ס' 21\(א\)\(1\)\(ג\)\(4\)](#)). "על סמך חומר שהוגש לו" נאמר, לא על סמך בקשת התביעה שאין בלתה. כמובן, טבע הדברים, ניסיון החיים והשכל הישר אומרים, כי ככלל התביעה, בהגישה את החומר, היא שתטען במקרים הראויים לכך למעצר, ובהגינותה תצביע גם על מקרים שבהם תיתכן חלופה. ואולם, כך או אחרת, אם סבור בית המשפט שחרף עמדתה, נוכח החומר שלפניו, אין בידו לשחרר לחלופה ללא שקיבל תמונה ראויה משירות המבחן בדמות תסקיר לפי [סעיף 21 לחוק המעצרים](#), רשאי הוא לעכב את השחרור לשם כך. הדעת נותנת, כי מקרים אלה יהיו נדירים, במשורה שבמשורה, שהרי ככלל ההנחה היא שהתביעה הכללית אמונה על צרכי האכיפה ובידה לבקש להחמיר. כשהמדובר בקטינים **מקל וחומר** שיש לתת מקום לתסקיר, ובמקרים אלה ראוי שהתסקיר יתבקש למינימום הזמן האפשרי (אין בידי לומר שבמקרה זה ניתן זמן רב מדי). ואכן, [חוק המעצרים](#) – על פי העמדה המקובלת – הוא בן עידנו של [חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#) (ראו חיה זנדברג, "רוחו של חוק המעצרים" בתוך ספרה [פירוש לחוק המעצרים](#) (תשס"א) 16-17). ואולם אם מצפנו של השופט בשבתו לדין לא הניחו לשקול לשחרר בטרם תסקיר, מתוך שחשש כי המסוכנות והחלופה לא נבדקו עד תום – זכאי הוא להחליט נגד שחרור, ובלבד שיעשה כן במידתיות ראויה למעשה, לעושה ולפרק הזמן. בהקשר זה יש דמיון מסוים להסדרי טיעון, שבית המשפט רשאי לדעת לראות תמונה כוללת בטרם יכריע בהם (ראו [רע"פ 1945/05](#) קונסטנט קוטוב נ' מדינת ישראל (טרם פורסם)).

לא חסד"פ חלשה

372. בש"פ 4289-12 עלאא סועאד נ' מדינת ישראל

בית המשפט עמד על כך שבעניינו של העורר מתקיימת עילת מעצר סטטוטורית לפי [סעיף 21\(א\)\(1\)\(ג\)\(3\) לחוק סדר הדין הפלילי \(סמכויות אכיפה - מעצרים\)](#), התשנ"ו-1996 (להלן: [חוק המעצרים](#)) וכי בעבירות סמים שאינם לצריכה עצמית אין בתי המשפט משחררים נאשמים לחלופת מעצר אלא במקרים חריגים בלבד, **קל וחומר** כאשר מדובר בסם מסוכן כמו הרואין.

לא חסד"פ חלשה

373. רע"פ 2258-13 אליהו מאירוב נ' מדינת ישראל

בית משפט השלום ציין בגזר דינו, כי לחובת המבקש 13 הרשעות קודמות בעבירות רכוש, אלימות וסמים, וכי המאסר המשמעותי האחרון, למשך 4 שנים, הושת עליו בשנת 1991, בגין ביצוע עבירות סמים, לרבות סחר בסמים. עוד הדגיש בית משפט קמא, כי העבירות, מושא בקשה זו, בוצעו כחודשיים לאחר שנדחה ערעורו של המבקש על גזר דין, אשר הושת עליו בתיק פלילי אחר, במסגרתו הורשע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, סיוע בהתפרצות לדירה וסיוע לגניבה, עבירות אשר בוצעו בשנת 2008. בית משפט השלום עמד אף על חומרתן של העבירות דנן, אשר בוצעו בצוותא "תוך מה שנחזה כתכנון מוקדם ביוזמה שבעלי הבית שוהים בחו"ל ואת מיקום הכספת". עוד נקבע, כי מצוקה כלכלית אינה מצדיקה את ביצוען של העבירות, **קל וחומר** כאשר המבקש והנאשם הנוסף ביצעו בעבר עבירות דומות, ואף ריצו עונש מאסר בגין.

לא עונשין חלשה

374. רע"פ 2167-15 שלמה מזרחי נ' מדינת ישראל

אשר לטענות המבקש בדבר נסיבותיו האישיות יוצאות הדופן, לרבות התסקיר החיובי שנערך בעניינו, הרי שאלו קיבלו את מקומם עוד בהסדר הטיעון בין הצדדים, וכן בענישה המקלה שהוטלה עליו. לא מצאתי כי נפל פגם בקביעות הערכאות הקודמות אשר סברו כי אין מדובר במקרה חריג המצדיק אי הרשעה בהתאם להלכת כתב. **קל וחומר** כאשר על פי התסקיר ידוע, כי המבקש רואה במעשיו כ"זיוף בירוקרטי בלבד", ואינו מפנים לעומק את חומרת מעשיו.

לא עונשין חלשה

375. בש"פ 4550-22 איליה קיסליצין נ' מדינת ישראל

עסקינן באישום חמור אשר מייחס לעורר רצח באדישות. כאשר אישום כדוגמת זה מאומת בראיות לכאורה, תחול על המקרה חזקת המסוכנות הקבועה **בסעיף 22(ב) לחוק המעצרים**, כשהוא נקרא יחד עם **סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק**. במצב דברים זה, כפי שצוין לא אחת, העברת העצור מן הכלא למעצר באיזוק אלקטרוני שמחוץ לכותלי הכלא, **קל וחומר**, שחרורו לחלופת מעצר בדמות מעצר-בית או לחלופה אחרת, מתאפשרים רק במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים, ואינם מתאפשרים בהיעדרו של תסקיר מעצר חיובי (ראו: **בש"פ 248/20 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (2.2.2020) (להלן: **בש"פ 248/20**)). העורר תקף את האמור בתסקיר המעצר שהוגש בעניינו ואת שורתו התחתונה – אשר מדגישה את הסיכון לציבור שנשקף ממנו ואינה ממליצה על שחרורו מבית המעצר – אולם, כפי שהוספתי והסברתי **בבש"פ 1232/20 פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (3.3.2020):

לא עונשין חלשה

376. רע"פ 2750-22 אורי אלי ליולקו נ' מדינת ישראל

על רקע זה, נהיר אפוא כי העונש שהושת על המבקש אינו מחמיר עמו, וודאי שאין בו משום סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת אשר יש בה כדי להצדיק התערבות ערכאת הערעור, **קל וחומר** במסגרת "בגלגול שלישי" (**רע"פ 1899/22 אלקרעאן נ' מדינת ישראל**, פסקה 8 [פורסם בנבו] (28.3.2022); **רע"פ 2720/22 פלונית נ' מדינת ישראל**, פסקה 7 [פורסם בנבו] (3.5.2022)).

לא חסד"פ חלשה

377. ע"פ 8510-22 איאד דיאב נ' מדינת ישראל

טענת המערער כי יש לזכותו בגין מחדלי חקירה נדונו ונדחו ע"י הערכאות קמא, תוך התייחסות מפורטת לתשתית העובדתית שהוכחה. בתוך כך נקבע כי הסם נמצא ברכב בו המבקש השתמש ותחת שליטתו. בהתאם קמה חזקה שבדין כי המבקש החזיק בסם. גרסת המבקש בעניין זה נמצאה בלתי מהימנה, וכבר נקבע כי מתן הסבר לא אמין להחזקה עלול לחזק את משקל הראיות היוצרות את החזקה שבעובדה. משאלו הם פני הדברים, אין כל עילה להתערבות ערכאת הערעור, **קל וחומר** בגלגול שלישי.

לא חסד"פ חלשה

378. בש"פ 7133-14 מוחמד מרעי נ' מדינת ישראל

בא כוח המשיבה, עו"ד כהן, הסביר כי החלטת בית משפט קמא אינה מבוססת אך על הקשיים שהתעוררו בהקשר לחלופת המעצר, אלא גם על החשש שלא יהיה בחלופה לאיין את מסוכנות העורר הנלמדת גם מהתנהגותו בעת ניסיון השוטרים לעצרו. עו"ד כהן טען, כי פסיקתו של בית משפט זה עקבית בכל הנוגע למעצרים עד תום ההליכים של נאשמים בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, **קל וחומר** כאשר בבסיסן עומד מניע אידיאולוגי. עו"ד בויראט טען מנגד, כי במקרים דומים הפסיקה העניקה משקל לשאלה אם "נרגעו הרוחות" באזור הפרות הסדר, ואכן באזור בו מדובר, למעט אירוע אחד, האירועים האלימים לא חזרו על עצמם.

לא חסד"פ חלשה

379. רע"פ 1402-21 חברת קו צינורות אילת אשקלון בע"מ נ' מדינת ישראל - הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

במהלך ביצוע עבודות ע"י חברה קבלנית, בנמל הנפט באילת שהוזמנו ע"י חברת קצא"א, נפגעו למעלה מ-2600 אלמוגים, וכן כמות רבה יותר של בעלי חיים נוספים. הן בימ"ש השלום והן ביהמ"ש המחוזי עמדו במפורש על כך שהמבקשים היו מודעים לצורך בקבלת היתר מהמשיבה לביצוע העבודות, לא פעלו להוצאתו, וכי אחריותם לביצוע העבירה היא אחריות ישירה, כמבצעים בצוותא, לאור השתייכותם למעגל הפנימי של ביצוע העבירה ושליטתם על מהלך ביצועה. לא נמצא להתערב בקביעות אלו. **קל וחומר** בגלגול שלישי.

לא חסד"פ חלשה

380. רע"פ 4214-22 עדן יצחק נ' מדינת ישראל

אף איני מוצא לקבל את טענות המבקש בדבר "אי צדק מהותי" כלשונו שנגרם לו, בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן של עבירות הסמים ועל הצורך להתמודד עמן באמצעות ענישה יעילה ומרתיעה (**רע"פ 4030/22** יפח נ' מדינת ישראל, פסקה 10 [פורסם בנבו] (19.6.2022)). זאת ועוד, פקודת הסמים מורה כי סם הקנבוס הוא סם מסוכן, ולא ניתן להתייחס לסם הקנבוס אחרת, **קל וחומר** שלא באופן מקל (**רע"פ 8759/21** קסלר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 [פורסם בנבו] (23.12.2021); **ע"פ 6299/20** חן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.2.2021)).

לא חסד"פ חלשה

381. רע"פ 964-13 משה משי אורי נ' מדינת ישראל

בבקשת רשות ערעור שהגיש המבקש, הוא מיקד את השגותיו בטענה כי האמירה "אני מאוד מצטער" המופיעה בדו"ח התעבורה, אינה מהווה הודאה באשמה. לטענתו, מדובר בשאלה בעלת חשיבות כללית, הנוגעת בלב ליבו של המשפט הפלילי. לגרסתו של המבקש, התבססות על אמירה שאינה בגדר הודאה באשמה, מהווה עיוות צדק חמור. לטענתו של המבקש, בלתי אפשרי להודות "הודיה חופשית ומרצון", כאשר "המודה", כלל אינו מודע לכך כי אמירתו מהווה הודיה. לגישתו של המבקש, על התביעה היה מוטל הנטל להוכיח על מה הוא הביע את צערו, שכן אין העניין ברור מן הכתוב, **קל וחומר**, שעה שהוא עצמו חזר והצהיר, כי כוונתו היתה שהוא מצטער על עצם קבלת הדו"ח, ולא על ביצוע עבירה שלא ביצע. לפיכך, עותר המבקש לקבל את בקשתו ולדון בה כאילו ניתנה רשות ערעור.

לא ראיות חלשה

382. בש"פ 279-89 דני כהן נ' מדינת ישראל

ואם החלטנו לאחרונה במספר תיקים, כי אין לשחרר בערובה צעירים, המואשמים בבידוי אבנים על רכב הנע בכבישים ושקיימת ראיה לכאורה 5129371 לביצוע עבירה זו מצדם (ראה, לדוגמה, החלטתי **בש"פ 254/88** [2] והחלטת השופט מלץ **בש"פ 549/88** [3]), הרי חלים הדברים, בבחינת **קל וחומר**, כאשר המדובר בהשלכת בקבוקי תבערה לעבר המשתמשים בכביש

לא עונשין חלשה

383. בש"פ 11-3532 מדינת ישראל נ' פלוני

המעשים והעבירות המיוחסים לכל אחד מהמשיבים חמורים ביותר, ומסכת האישום חמורה בפני עצמה, **קל וחומר** נוכח הצטברותם של האישומים יחד. חומרת המעשים יש בה כדי להעיד על המסוכנות הנשקפת מהמשיבים. נראה כי המעשים אותם ביצעו לכאורה המשיבים מעידים על תעוזה, תחכום וזלזול בוטה בשלטון החוק, תוך פגיעה באזרחים חפים מפשע. באשר למשיב 1, הרי שממועד הגשת כתב האישום נשוא הבקשה הוגשו נגדו שלושה כתבי אישום נוספים, אשר מחזקים את המסקנה אודות המסוכנות הנשקפת ממנו.

לא עונשין חלשה

384. ע"פ 02-4855 מדינת ישראל נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ

ויובהר: אין מדובר בעניין של דקות ניסוחית. כמוסבר, הפניקס לא נזכרת כלל בבקשת הארכה האמורה. היא לא צוינה כבעל דין בבקשת הארכה האמורה. עמדתה ביחס לבקשת הארכה לא הובאה באותה בקשה. היא לא נתבקשה על ידי בית המשפט להגיב לה. חסרים אלה יורדים לשורשו של הליך הארכה. הם שוללים כל אפשרות סבירה לייחס לבית המשפט כוונה להאריך, במסגרת בקשה זו, את המועד להגשת ערעור נגד הפניקס. אכן, הארכת המועד להגשת ערעור נגד נאשם, הנעשית אגב בקשת ארכה של נאשם אחר, בלא שמיעת עמדתו של הנאשם הנוגע בדבר ובלא צירופו להליך הארכה, מנוגדת למושכלות יסוד בניהולו של הליך, **קל וחומר** הליך פלילי. יש בה כדי לפגוע בציפיותיו ובזכויותיו של הנאשם, בלא הליך נאות. בשל כך, איני מקבל טיעון זה של המדינה.

לא חסד"פ גבוהה

385. ע"פ 12-5874 ישראל טלקר (יוספטל) נ' מדינת ישראל

שנית, נראה כי העונש שנגזר בגין עבירת הסחיטה באיומים, גם אם העבירה נעשתה אך ורק לשם "המשך הקשר החברתי" בין המערער למתלונן, בנסיבות דנן, מצוי במתחם הענישה הראוי. כך לדוגמא, בע"פ 6752/09 בן חיון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.6.2010), דחה בית משפט זה ערעור של נאשם שהורשע בביצוע עבירת סחיטה באיומים לשם סחיטה עסקית, בגינה נגזר עליו עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. בת"פ 2797/05 (שלום כפ"ס) מדינת ישראל נ' בני [פורסם בנבו] (11.6.2008), הוטל בגין עבירת סחיטה באיומים על נאשם בנסיבות דומות למקרה שלפנינו (סחיטה באיומים ממניעים עסקיים נוכח מערכת יחסים תלוית בין הנאשם למתלונן) עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. שני העונשים לעיל ניתנו בגין סחיטה על רקע או ממניע עסקי, מכאן כי **קל וחומר** בסחיטה בנסיבות חמורות יותר כמו במקרה דנן, ניתן ללמוד כי העונש שנגזר על המערער מצוי במתחם הענישה הסביר.

לא עונשין חלשה

386. בש"פ 10-2904 הלל אליאס צ'רני נ' מדינת ישראל

בסעיף 6 להחלטתו, בהתייחס לצ'רני, ובסעיף 12 להחלטתו בהתייחס לקלנר, עמד בית המשפט המחוזי על רשימת פעולות החקירה הנדרשות בעניינו של כל אחד מהם, פירט את הטעמים שבגינם קיים חשש לשיבוש, תוך הצבעה על מראי מקום מדויקים בחומר הסודי, ועל יסוד כל אלה הגיע למסקנה כי שחרורם של העוררים לחלופת מעצר עלולה לשבש את פעולות החקירה, תוך התייחסות פרטנית לפעולות שעלולות להיות משובשות. בחנתי כל פרט שאליו הפנה בית המשפט המחוזי, וקיבלתי הסברים על צעדי החקירה שננקטו מאז מתן ההחלטה ועל צעדים נוספים שעתידיים להינקט. באי כוח העוררים סבורים כי מדובר בפעולות חקירה מוגבלות, ולכן ניתן היה לסיימן עד כה. בא כוחו המלומד של צ'רני אף סבר כי הדברים נכונים על דרך של **קל וחומר**, מקום שבו מדובר בארבע פעולות שנמנו בחומר החסוי. דא עקא, וכפי שהובהר לבאי כוח העוררים בדיון הגלוי, התייחסות למספרי סעיפים שמאחוריהם עומדות פעולות חקירה, אין משמעה בהכרח כי מדובר בפעולות חקירה אחת לכל סעיף, ויכול שבסעיף אחד ייכלל עניינם של מספר חשודים ומספר פעולות חקירה. את פעולת המשטרה ואת צעדי החקירה שיינקטו יש לראות על רקע היקפה הרחב של החקירה, שמשתרעת על רשויות שלטון, מוסדות תכנון, תאגידים מעורבים שונים ורואי חשבון, והחומר שנאסף במסגרתה הוא עצום ורב ("מאתיים קרגלים" בשלב זה, בלשונה של באת כוח המדינה). בהינתן נתוניהם הפרטניים של העוררים, והפירוט בסעיפי הדו"חות שאליו הפנה בית

המשפט המחוזי על רקע התמונה הכוללת, שוכנעתי כי קביעתו בדבר קיומו של חשש סביר לשיבוש הליכי חקירה, מעוגנת היטב בתשתית הראייתית שעליה הצביע, ובדין יסודה, וכי פרק הזמן שנקצב למעצרים של העוררים, אינו חורג מן הנדרש בנסיבות העניין.

לא חסד"פ חלשה

387. ע"פ 559-85 מוזס קיסלר נ' מדינת ישראל

בית המשפט פירט בשלב זה את הנימוקים שהניעוהו בשעתו לדחות את הטענה, שאין להשיב על האשמה, ניתח את הראיות שבאו לפניו והגיע למסקנה, כי לא נתקיימו התנאים לזיכוי של המערער, שכן אין יסוד לקבוע - כדרישת [סעיף 170\(ב\)](#) לחוק סה"ד - ש"מצא בית המשפט בתום בירור האשמה, כי לא הוכח שהנאשם ביצע את העבירה, או מצא שהנאשם אינו אשם...".

על חיוב המערער להשיב על האשמה, **קל וחומר** ללא הנמקה, ועל ההחלטה שלא נתקיימו התנאים לזיכוי, סב הערעור המונח לפנינו

לא ראיות חלשה

388. בש"פ 89-341 מדינת ישראל נ' מיכאל כליפא בן חיים ממון

ואם כך הוא לעניין ענישה לאחר שהנאשם הורשע ונמצא אשם, **קל וחומר** שעיקרון זה יעמוד לנגד עינינו במקרה של מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע, שיש לנהוג בשלילת חירותו זהירות מירבית; ואם כך הוא לענין מידת מידת העונש, אם קל הוא ואם חמור הוא - באופן משמעותי - מהעונש שהושת על נאשם אחר בנסיבות דומות, **קל וחומר** שיש לזהר מאפליה פסולה, כאשר מדובר לא בקולה או בחומרה אלא בשלילת חירות הנאשם לעומת זכותו היסודית להתהלך חופשי כאחד האדם".

לא עונשין חלשה

389. רע"פ 18-1612 ראמי מוחמד אברהם נ' מדינת ישראל

רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במשורה והיא שמורה למקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגות מעניינם הפרטי של הצדדים; או במקרים בהם מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק למבקש; ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בקביעות עובדתיות של הערכאה הדיונית, **קל וחומר** עת עסקינן ברשות ערעור בגלגול שלישי

לא חסד"פ חלשה

390. מ"ח 11-8371 דניאל שורצווסר נ' מדינת ישראל

תקופה ממושכת זו היה בה כדי לספק למבקש זמן רב להרהר ולהבין את מצבו, להתיעץ עם עורכי דינו ולנתח באופן רציונאלי את החומר שהונח בפני בית המשפט. על כן, וכפי שנקבע בפסיקה לא אחת, אין מקום לאפשר למבקש לחזור בו מהודאה שנתן בפני בית המשפט במסגרת בקשה למשפט חוזר, **קל וחומר** כאשר המבקש נמנע מהגשת בקשה לפסילת הודאתו בפני הערכאה הדיונית ואף לא בפני ערכאת הערעור. יפים לכך דברי השופט א' לוי ב"מ"ח [10468/06](#) קבוע נ' מדינת ישראל, פסקה 4 להחלטה ([פורסם בנבו], 25.03.07):

לא חסד"פ בינונית

391. בג"ץ 81-541 סידני בן יהודה בוז'ו נ' שופט בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, מר ח' דבורין

הטענה השנייה תומכת יתדותיה, כאמור, [בסעיף 17\(ב\)](#) לחוק האמור, אשר זו לשונו:

"אושפז נאשם בבית חולים, לאחר שבית המשפט מצא כי אין הוא מסוגל לעמוד בדין מחמת היותו חולה, והנאשם שוחרר מבית החולים לפי סעיף קטן(א), רשאי היועץ המשפטי לממשלה להורות כי יועמד לדין על העבירה בה הואשם לראשונה."

נמצאנו למדים, כך טוענת הגב' בן ארי, שכל עוד לא שוחרר הנאשם מבית החולים, אין להעמידו לדין על העבירות המיוחסות לו, ולא זו בלבד, אלא אף לאחר שחרורו לא יועמד לדין אלא על-פי הוראה מפורשת של היועץ המשפטי לממשלה. ומכאן אנו למדים במידת הגזרה השווה - ואולי אף משום **קל וחומר** יש כאן - שעל עבירות, שביצע בעת היותו מאושפז, ודאי שלא יעמוד לדין בטרם שוחרר מאישפוזו, וממילא אין מקום ואין טעם להורות על בדיקתו, אם מסוגל הוא לעמוד לדין אם אחראי היה למעשיו.

לא חסד"פ גבוהה

392. ע"פ 3265-22 פלוני נ' מדינת ישראל

שנית, אינני סבור כי בנסיבות העניין שעל הפרק, יש בחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה ועד הגשת כתב האישום – כ-5 שנים – כדי להצדיק הקלה בעונשו של המערער. לא פעם ולא פעמיים, עמד בית משפט זה על הקושי הכרוך בהגשת תלונות על עבירות מין; **קל וחומר**, כאשר מדובר בקטינה; בן בנו של **קל וחומר**, כאשר בין המתלוננת הקטינה לבין הנאשם מתקיימים יחסי קרבה

לא עונשין חלשה

393. ע"פ 4506-15 צבי בר נ' מדינת ישראל

שיקול נוסף שראיתי ליתן לו משקל רב בענייננו הוא גילם המתקדם של המבקשים. שני המבקשים הם בני כשמונים שנה, וברור כי לנתון זה יש חשיבות ניכרת בהליך בו אנו מצויים, היינו – בשאלה האם לעכב את ביצוע עונשי המאסר. אמנם, לאכיפה מידית של גזרי-דין נודעת חשיבות ציבורית ברורה: הציבור מצפה כי מי שהואשם, הורשע, ונשלח לרצות את עונשו בבית הסוהר, אכן ייכלא באופן מיידי, ולא יימצא מסתובב חופשי ברחובה של עיר (ראו: ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל בפסקה 8 (15.9.2014) [פורסם בנבו] (להלן: עניין קלנר)). עם זאת, וכפי שאף נקבע בהלכת שוורץ, אל מול האינטרס הציבורי באכיפה מידית של גזרי-דין עומדות זכויותיו של המורשע בפלילים, לרבות הזכות למצות כראוי את זכות הערעור, והשאיפה למנוע מאסרי שווא וערעורים שיתבררו כתיאורטיים בלבד. מובן לכל בר-דעת ששיקולים אלה מקבלים משנה תוקף כשעסקינן במערערים שגילם מתקדם כגילם של המבקשים: שהרי לא דומה יום במאסר של בן שלושים ליום במאסר של בן שמונים, **קל וחומר** כאשר מדובר בשנת מאסר. ימים במאסר אינם הדירים, ויש להביא בחשבון את האפשרות שמא יסתבר בדיעבד כי מי מהמבקשים ריצה מאסר לשווא (עניין קלנר, פסקה 12). בענייננו של המבקש 2 הדברים אף מקבלים משנה תוקף נוכח מצבו הרפואי החמור.

לא עונשין בינונית

394. ע"פ 7464-21 משה רוגוזניצקי נ' מדינת ישראל

אשר להעדר מעורבותן של החברות בפעילות העבריינית מושא כתב האישום, כמו גם העדר טענה כי הכספים שנתפסו התקבלו כתוצאה מאותה פעילות, בעניין זה נקבע כי אין מקום שצד שלישי שרכוש בבעלותו המצוי "בשליטתו" של הנדון נתפס באופן זמני יעלה טענותיו במסגרת סעיף 21(ג) לחוק איסור הלבנת הון ואף לא במסגרת סעיף 36(ג) לפקודת הסמים המסוכנים וכי הכלי המתאים בידי טוען לזכות להתגונן מפני חילוט הוא במישור מידתיות הצו הזמני שניתן. על בימ"ש לאזן כראוי בין זכות הקניין של הנאשם, לבין האינטרס הציבורי שבהבטחת החילוט בסופו של ההליך הפלילי, ובשלב הסעד הזמני עליו לנקוט זהירות ומידתיות בקביעת היקף החילוט. בהינתן זאת, **קל וחומר** כי על בימ"ש לבחון את מידתיות הפגיעה הנגרמת כתוצאה מהצו הזמני לצדדים שלישיים שאינם מעורבים בפעילות העבריינית לכאורה. משכך, היעדר מעורבות החברות בפעילות העבריינית בעלת משקל של ממש לצרכי בחינת מידתיות הצו הזמני שניתן. נדרש לבחון האם לא קיים אמצעי פחות פוגעני שניתן להפעילו, הן בעצם הבחירה לבקש את תפיסת קניינן של החברות והן בבקשה לתפוס דווקא כסף המופקד בחשבון. כלומר יש להראות כי תפיסת נכס זה נעשית כ"מוצא אחרון" ולאחר שיתר החלופות נבחנו כדבעי. במקרה זה, משיקולי מידתיות הצו הזמני בימ"ש קמא הורה על צמצום הצו הקיים כך שיתפס רק "סכום הרווח הישיר" המיוחס למערער בכתב האישום, והחברות או המערער לא הציגו נכס חלופי שניתן לתפוס. משכך, תוצאת החלטת בימ"ש המחוזי, מידתית כנדרש.

לא עונשין גבוהה

395. רע"פ 6787-13 עאדל חבוס נ' מדינת ישראל

צודקת איפוא באת-כח המשיבה בטענתה כי בקשתו של המבקש מהווה במהותה ניסיון לבחון, על דרך של "חוכמה בדיעבד", את האופן שבו ניהל סנגורו הקודם של המבקש את הגנתו. בחינה שכזו ככלל איננה עילה להכרה בכשל בייצוג, כמפורט לעיל, **קל וחומר** כשמדובר בשאלה האם ישנה הצדקה לדון בעניין בגלגול שלישי.

לא חסד"פ חלשה

396. בש"פ 7306-17 מדינת ישראל נ' פלוני

"אי קביעתם של מועדי דיון הוכחות מעל ל-8 חודשים לאחר שהוגש כתב האישום אינה מתקבלת על הדעת. כפי שציינתי לאחרונה פעמים רבות, הליך גישור, על כל מעלותיו, אינו אמור לעצור את שמיעת ההליך העיקרי, **מקל וחומר** שעה שנאשם ממתין לבירורו בעודו ממתין במעצר [...] אף שניתן להבין את נטיית בתי המשפט ליתן משקל לקיומו של הליך גישור כאשר נקבעים מועדי הוכחות, יש להפעיל את שיקול הדעת בנושא זה באופן זהיר ומדוד כדי להימנע ממצב שבו הליך הגישור לא עלה יפה ושמיעת הראיות לא החלה גם בחלוף זמן רב" (**בש"פ 7070/15** מדינת ישראל נ' סבן, [פורסם בנבו] פסקה 5 (27.10.2015); ראו גם **בש"פ 4094/15** מדינת ישראל נ' בן שימול, [פורסם בנבו] פסקה 3 (17.6.2015); **בש"פ 5744/15** מדינת ישראל נ' חאגי' יחיא, [פורסם בנבו] פסקה 7 (18.10.2015)).

לא חסד"פ גבוהה

397. ע"פ 36-74 מדינת ישראל נ' יגאל אלון

כאן לא התקדם המשפט לשלב בר הורה בית-המשפט המחוזי בענין ההוא על הבאת ראיות נוספות. בעניננו ביקשה המדינה להעיד את העדה בשניה בטרם תסיים פרשת ראיותיה; משמע, לא הגענו לשלב בו הודיע הקטיגור על-פי **סעיף 141** שראיות התביעה נסתיימו. המדינה ביקשה לקרוא את העדה בשניה כאחד מעדי המדינה, ולא דובר על הזמנת העדה כעדת בית-המשפט. אמת נכון הדבר, על-פי **סעיף 150** לחוק הנ"ל בית-המשפט רשאי להתיר הבאת עד בשניה אם ביזמתו ואם לבקשת בעל-דין, אבל בקשת המדינה להעיד את העדה בשניה לא באה כלל בגדרו של **סעיף 150** הנ"ל מהטעם הפשוט, שבעלי-הדין לא סיימו הבאת ראיותיהם, ואפילו המדינה לא סיימה הבאת ראיותיה שלה. פסק-הדין האחר שהובא לפני בית-המשפט המחוזי, **ע"פ 24/73**, [2], קרוב יותר לעניננו, אך אף אינו זהה עמו. בדברו שם על **סעיף 150** הנ"ל אמר השופט ברנזון, שהדברים הם בבחינת **קל וחומר**, מה הבאת עדים בסיום ראיותיהם של שני בעלי-הדין, הבאת עד בשניה בשלב קודם על אחת כמה וכמה.

5. דעתי היא שלשוא חיפשו שופטי הרוב המלומדים של בית-המשפט המחוזי אסמכתה למסקנתם **בסעיף 150** הנ"ל. **סעיף 150** הנ"ל לא בא אלא להסדיר דין הבאת ראיות

נוספות, כאשר שני בעלי-הדין כבר סיימו הבאת ראיותיהם. זהו חריג שלגביו ינהג בית-המשפט בדרך של צמצום, והוא מצווה לנהוג בזהירות כדי למנוע קיפוח של זכויות ההגנה. לכן הוראת **הסעיף 150** אינה משמשת צידוק ליטול מאת הנאשם זכותו לצאת זכאי, כאשר תום המשפט לא שוכנע השופט באשמתו. ואולם אין לדייק **בסעיף 150** הנ"ל שבית-המשפט מנוע מלהתיר לאחד משני הצדדים לקרוא עד בשניה כשאותו צד טרם סיים פרשת ראיותיו. לענין זה לא היה צורך בחקיקת הוראה מיוחדת מפני ששורת ההגיון נותנת, שכל אחד מבעלי-הדין שלא מיצה את חומר הראיות שלו ונמצא צורך להעיד עד בשניה, בית-משפט יוכל להתיר הבאת העדות, ואם דרושה אסמכתה לכך, היא מצויה **בסעיף 210** לחוק. אמרתי שלענין מתן היתר להבאת עד בשניה אין צורך באסמכתה בחוק, הואיל ואין בכך משום סטיה מסדר הבאת הראיות עליו דיבר השופט ח' כהן ב-**ע"פ 21/72**, [1]. ניתנה רשות לקרוא עד בשניה, כי אז הוא מעיד לפני תום פרשת ראיותיו של אותו צד שהעיד אותו, היינו. בעניננו, הקטיגוריה. והסניגורה תוכל להביא ראיותיה בשלב השני, כשמגיע תורה כמצווה החוק.

לא ראיות גבוהה

398. רע"פ 3432-22 משה דן נ' מדינת ישראל

בהקשר זה יוער, כי מחדל הרשות אמנם לא הביא לביטולו של כתב האישום כפי שקיווה המבקש, אולם ניתן לו משקל במעמד גזירת הדין מצד בית משפט השלום. כך נקבע, כי "אלמלא התנהגות הרשות והנתונים שהתבררו במהלך שמיעת הראיות היה מקום לקבוע את עונשו של הנאשם בשליש התחתון של המתחם, אך לא בתחתיתו ממש" (פסקה 44 לגזר דינו של בית משפט השלום).

לעניין האדן השני, היינו הותרת הרשעת המבקש על כנה, מצאתי כי גם כאן לא מתקיים כל עיוות דין. כך, בפרט, עבודתו של המבקש כמנהל חברת נדל"ן, בשילוב עם עדותו האוהדת של מעסיקו, מביאות לכדי מסקנה כי הרשעת המבקש, וכפועל יוצא שלילת רישיונו לעריכת דין, אינה צפויה לגרום לפגיעה חמורה בסיכויי שיקומו.

ודוק, בהינתן שטענות המבקש בדבר פגיעות צפויות בקידומו הצבאי וברישיון הטיסה האזרחי שבאמתחתו נדחו על-ידי בית המשפט המחוזי בשל הבאתן של ראיות לראשונה רק בשלב הערעור, **קל וחומר** שאין להידרש אליהן במסגרת החלטתי זו.

לא חסד"פ בינונית

399. ב"ש 84-994 דניאל בן זאב חן נ' מדינת ישראל

בטענה אחרונה זו אין כל מאומה. הראיות לכאורה מצויות בעצם מציאת האביזרים לזיוף הדולרים בביתו ובחזקתו, וזה הקושר אותו עם המעשים המיוחסים לו. גירסתו, כי אלה הובאו לביתו על-ידי אחיו, בלי שהוא ידע תוכנם, תוכל לשמש לו הגנה, רק אם היא תזכה לאמונו של בית המשפט, אשר יברר את העניין. לא בשלב זה ולא על-ידי השופט הדן בבקשת מעצר עד תום ההליכים המשפטיים, יש לבחון אמינותה של טענה המועלית לעומת הראיות לכאורה של מציאת האביזרי לביצוע העבירות בחזקתו ובשליטתו של הנאשם. ורק כדי להפיש דעתו של הסניגור יצוין, כי גם לגבי שולחו מצויות הקלטות של שיחות בינו לבין נאשמים אחרים, מהן עולה, כי הוא השתתף במימון הפעולות בסכומים נכבדים, וגם זה מיתוסף ל"יש" בידי התביעה מבחינת הראיות לכאורה, וייתכן כי בכך בלבד די כדי לצאת ידי חובת מציאת ראיות לכאורה נגדו; **קל וחומר** יחד עם מציאת האביזרים כאמור.

לא ראיות חלשה

400. בש"פ 89-549 פלוני (קטין) נ' מדינת ישראל

צו מעצר עד תום ההליכים מוצדק במקרה זה על-פי הוראות **סעיף 21א(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי** (נוסח משולב), תשמ"ב-1982, בשל החשש ששחרורו של העורר יסכן את שלום הציבור, ובוודאי על-פי **סעיף 21א(א)(2) לאותו חוק**, המאפשר, בין היתר, את מעצרו של אדם המואשם בביצוע מעשה אלים או ברוטאלי, או מעשה באש, אפילו אם עילת המעצר נעוצה בחומרת העבירה בלבד (ראה גם סעיף 21א(ד) לחוק).

אם הרכבים שונים של בית משפט זה החליטו בתקופה האחרונה, כי מן הדין להורות על מעצרו עד תום משפטיהם אף של קטינים, המואשמים ביידי בקבוקי תבערה או אבנים על כלי רכב (ראה, לדוגמה: 1: בש"פ 24/88 [1]; **בש"פ 254/88** [2]; **בש"פ 279/89** [3]; בש"פ 202/88 [4]; **בש"פ 279/88** [5]; בש"פ 496/89 [6]), הרי מתבקשת אותה מסקנה, בבחינת **קל וחומר**, ביחס לנאשמים בתיק דנן.

לא חסד"פ בינונית

401. רע"פ 21-5128 אחמד סלאמה נ' מדינת ישראל

הבקשה דנן אינה עומדת באמות המידה האמורות – עונשו של המבקש אינו חורג ממדיניות הענישה הראויה במקרים דומים, ואף מצוי בתחתית מתחם הענישה שנקבע על ידי בית משפט השלום, ועל כן **קל וחומר** שאינו חמור במידה המצדיקה התערבות "בגלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

402. רע"פ 21-6607 אמיר חסון נ' מדינת ישראל

בעניינו, חרף קיומו של פער בין העונשים שהושתו על המבקש בערכאות השונות, לא מצאתי כי העונש שהושת על המבקש חורג באופן קיצוני מרמת הענישה הנוהגת, ואף מקל עמו – ועל כן אינו מצדיק התערבות, **קל וחומר** "בגלגול שלישי" (רע"פ 8695/19 פסו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 5.1.2020).

לא חסד"פ חלשה

403. רע"פ 17-3844 רחמים דרשן נ' מדינת ישראל

הנה כי כן הדין נגזר פה מן העובדות ובהקשר לקביעות עובדתיות מעין אלו, כבר נפסק כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאי עובדה ומהימנות, שנקבעו על ידי הערכאה המבררת. דברים אלה יפים **מקל וחומר**, ככל שמדובר בהשגות על קביעות שכאלה שצד כלשהו מבקש להעלות במסגרת בקשה למתן רשות ערעור (ראו: רע"פ 8862/15 שלימוביץ' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 27.1.2016).

לא חסד"פ חלשה

404. בש"פ 14-4987 שירין רחאב עיסאוי נ' מדינת ישראל

העוררת אינה חולקת על קיומן של ראיות לכאורה, אולם טוענת שמעורבותה הלכאורית פחותה עשרות מונים מזו של נאשם 1, שכן על פי כתב האישום נאשם 1 העביר 158 איגרות באמצעות עורכי הדין לאסירים, בעוד שאצל העוררת נתפסו 3 איגרות בלבד, מתוכן 2 איגרות אישיות לאחיה כאשר שבת רעב (מה גם שהאח משתייך לארגון החזית העממית, בעוד שכתב האישום מתייחס לחמאס ולג'יהאד האסלאמי). לכן, מסוכנותה של העוררת, אם קיימת, פחותה בהרבה מזו של נאשם 1 ואין – כנטען – לעצרה עד תום ההליכים. עוד נטען, כי בית המשפט לא נתן דעתו לכך שהעוררת לא ידעה מהו תוכן המסרים המועברים לאסירים באמצעות עורכי הדין, וכל תפקידה היה לכאורה לסייע לנאשם 1. כן נאמר, כי בעוד שעורכי הדין המעורבים בפרשה ושחררו למעצר בית, היו מודעים לתוכן האסור של האיגרות, לא ניתן לייחס ידיעה מעין זו לעוררת; מכאן, שאם הללו שוחררו למעצר בית, **קל וחומר** כי יש לשחרר גם את העוררת. כן נטען, כי בהרשעתה הקודמת בהעברת כספי טרור לאסירים, לא יוחסה לעוררת ידיעה על מקור הכספים, וגם בכך יש להפחית ממסוכנותה.

לא עונשין חלשה

405. בש"פ 22-757 מדינת ישראל נ' עמית פוגל

בעניין זיתוני נקבע, כי המלצת שירות המבחן וקיומם של מפקחים ראויים, לא יכולים להיחשב כ"טעמים מיוחדים", שכן מדובר בנתוני בסיס שמאפשרים את אימוץ הפיקוח האלקטרוני בכל מקרה, ולאו דווקא בעבירות שמחייבות קיומם של "טעמים מיוחדים". אם כך בהמלצה חיובית **קל וחומר** שעה שההמלצה שלילית. אמנם, עמדת שירות המבחן בגדר המלצה היא. עם זאת, סטייה ממנה מחייבת טעמים מיוחדים 'ובמיוחד' בשל מהות העבירות שמיוחסות למשיב. בתסקיר מדצמבר 2020 ובתסקיר המשלים קבע שירות המבחן, כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק שמתאפיינת בשיבוש מהלכי משפט ובהימלטות מאימת הדין לצד פגיעה במעורבים בתיק הינה גבוהה וכי מידת חומרתה עלולה להיות קשה.

לא עונשין חלשה

406. רע"פ 22-4759 רביע זניד נ' מדינת ישראל

אף לא ניתן להתעלם מחומרת המעשה המיוחס למבקש, אשר על אף התוודעותו לביצוע העבירות אותן ביצע האחר, לא זו בלבד שלא דיווח לכוחות המשטרה אלא "הגדיל עשות" וסייע לו בהימלטותו מהם. התנהגות זו משקפת זלזול בוטה בשלטון החוק ואף בכוחות השיטור – ושומה על בתי המשפט לפעול למגרה באמצעות ענישה מרתיעה. בהינתן האמור, ובהתחשב בחומרת נסיבות ביצוע העבירה, דומה כי בית המשפט השלום אף הקל עמו. משאלו הם פני הדברים, הרי שאין כל עילה להתערבות ערכאת הערעור, **קל וחומר** "בגלגול שלישי".

לא חסד"פ חלשה

407. רע"פ 1383-22 אבו כאשף גאבר נ' מדינת ישראל

אחר הדברים האלה, לא נעלמו מעיני נסיבותיו האישיות של המבקש, ובפרט מצבו הרפואי הקשה. עם זאת, בית משפט השלום נתן דעתו למצבו הרפואי, והתחשב בכך במסגרת קביעת עונשו של המבקש בתוככי מתחם הענישה. מצב בריאותו אף הביא להקלה בעונשו במסגרת ערעורו לבית המשפט המחוזי. אשר על כן, לא מצאתי כל עילה להתערבות, **קל וחומר** במסגרת "גלגול שלישי" (ראו: [ע"פ 2724/17](#) מורגנשטרן נ' מדינת ישראל - רשות המיסים [פורסם בנבו] (24.4.2018)).

לא חסד"פ חלשה

408. רע"פ 8633-21 דפנה לב נ' מדינת ישראל

אף לא מצאתי ממש בטענותיה של המבקשת לפגמים בעדותו של המתלונן. כידוע, אין זו דרכה של ערכאת ערעור להתערב בממצאי עובדה ומהימנות, **קל וחומר** ערכאת הערעור ב"גלגול שלישי" ([רע"פ 6529/20](#) גוד לאק רנט א- קאר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 [פורסם בנבו] (15.10.2020)). למעלה מכך, אציין כי קביעותיו של בית משפט השלום אינן מבוססות רק על עדותו של המתלונן, אלא הן נתמכות כמוזכר לעיל בשורת ראיות ועדויות נוספות.

לא חסד"פ חלשה

409. בש"פ 8631-21 מדינת ישראל נ' ואיל חוסיין

ביהמ"ש העליון סבור אחרת. כידוע, מעצר בפיקוח אלקטרוני מהווה מעצר ולא חלופת מעצר. בהקשר זה הובהר לא אחת, כי אף שמעצר בפיקוח אלקטרוני אינו מתקיים מאחורי סורג וברח, אין בכך כדי להוציאו מגדר מעצר. עוד נקבע, כי לסיווגו של מעצר בפיקוח אלקטרוני כמעצר ישן השלכות שונות, לרבות בהיבט של פתיחת חלונות פיקוח. בהתאם, לדוגמה, אימצה הפסיקה גישה מצמצמת באשר לפתיחת חלונות פיקוח קבועים לשם יציאה ממעצר בפיקוח אלקטרוני ללימודים, לתפילה, לעבודה וכיוצא באלה. על רקע האמור, ובבחינת **קל וחומר**, נקבע בפסיקה כי אישור לפתיחת חלונות פיקוח לצרכי התאווורות במהלך מעצר בפיקוח אלקטרוני, יינתן רק במקרים חריגים המצדיקים זאת..

יישום לענייננו, מוליד למסקנה כי יש לקבל את הערר. במסגרת בקשתו לעיון חוזר לא עלה בידי המשיב להצביע על טעם ממשי המצדיק מתן אישור חריג לפתיחת חלונות קבועים למטרת התאווורות. כל שצוין בבקשה הוא, כי המשיב עמד בתנאים שהוטלו עליו ללא הפרות מצדו לכל אורך תקופת המעצר. ואולם, כמפורט לעיל, טעם זה, כמו גם משך הזמן (הקצר יחסית) בו מצוי המשיב במעצר, אינם מהווים, כשלעצמם, טעמים המצדיקים מתן אישור לפתיחת חלון פיקוח יומי לשם התאווורות. מתן אישור מסוג זה בנסיבות המתוארות, ומבלי להקל ראש בחשיבותו האנושית של הצורך בהתאווורות, אינו מתיישב עם תכליותיו של מעצר בפיקוח אלקטרוני, ולעיתים אף עלול לסכלן.

לא חסד"פ בינונית

410. בש"פ 6310-22 מדינת ישראל נ' שמעון יצחק אבוטבול

העבירות המיוחסות למשיבים חמורות עד מאוד, ומקימות, כידוע, עילת מעצר סטטוטורית ([סעיף 21\(א\)\(1\)\(ג\)\(3\) לחוק המעצרים](#)). עבירות מסוג זה מחייבות, ככלל, מעצר עד תום ההליכים, למעט במקרים חריגים, שבהם מתקיימות נסיבות יחודיות המצדיקות את שחרור הנאשם לחלופת מעצר, ובלבד שיש בחלופת המעצר כדי להפחית את המסוכנות הנשקפת מהנאשם, במידה המניחה את הדעת (ראו למשל: [בש"פ 4036/22](#), מדינת ישראל נ' נסיבוב, פסקה 7 (15.6.2022) [פורסם בנבו]). המקרה שלפנינו אינו בא בקהלם של אותם מקרים. תחילה אציין, כי מב"כ המבקשת נמסר כי פרשת התביעה צפויה להסתיים במסגרת תקופת המעצר הנוכחית, מה שמטה את הכף לטובת הארכת המעצר; **קל וחומר**, משמדובר בהארכת מעצר ראשונה של המשיבים. באשר למשיב 1, נוכח עברו הפלילי, ובהתחשב בכך שהוא מואשם ב-5 עבירות של סחר בסם מסוכן, אשר בכולן מילא תפקיד מרכזי – מסוכנותו אינה מוטלת בספק. אמנם, במסגרת תיק אחר, המליץ שירות המבחן על שחרורו לחלופת טיפולית, אולם נוכח חומרת האישומים נגדו בתיק הנוכחי – אין בכך כדי להטות את הכף לטובתו, ולשנות את נקודת האיזון. לגבי המשיב 4, אמנם אין לחובתו עבר פלילי רלבנטי, אולם כפי שציינה ב"כ המבקשת, היקף האישומים נגדו – הכולל 3 עבירות של סחר בסם מסוכן –

מעיד כי רמת מעורבותו באירועים המתוארים בכתב האישום, גבוהה ביותר. משכך, ובהתחשב גם בתסקיר השלילי שהוגש בעניינו לפי כ-6 חודשים, אין מקום להורות בשלב זה על עריכת תסקיר נוסף בעניינו, ולבחון את שחרורו לחלופת מעצר.

לא חסד"פ בינונית פקודת החוק הפלילי 1936 שאינה רלוונטית יותר

441. ע"פ 5836-22 רמי יוגב נ' מדינת ישראל

הרשעת המבקש נובעת, בין היתר, ואולי בעיקר, משום העובדה שנוכח תפקידו הבכיר כאיש ביטחון – הוא היה מודע היטב לחובה לבדוק את תכולת המזוודה בכל פעם שהוא הברית מזוודה שכוז; ומקל וחומר, שעה שידע שעל-פי בקשת חברו, אף אליבא דגרסתו, הוא פעל כדי להעלים את המזוודות ולדאוג שלא להעבירן לבדיקה, כפי שהדבר מתבצע לגבי כל מטען או מזוודה אחרת המגיעה לארץ דרך נמל התעופה.

לא ראיות חלשה

412. בש"פ 5039-21 בנימין גיאט נ' מדינת ישראל

אף לגופם של דברים, לא נפלה כל שגגה בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בערר השני. [סעיף 222\(ב\) לחוק סדר הדין הפלילי \(סמכויות אכיפה – מעצרים\)](#), התשנ"ו-1996, דורש קיומם של טעמים מיוחדים לשם מעצר בפיקוח אלקטרוני בעבירות אלימות במשפחה נוכח חזקת המסוכנות. העובדה כי שירות המבחן התרשם מקיומה של מסוכנות ברף גבוה ולא בא בהמלצה לשחרור המבקש ממעצר מאחורי סורג וברית, מצריכה נטל כבד עוד יותר; שכן כידוע, רק במקרים חריגים יסטה בית המשפט מהמלצה שלילית של שירות המבחן, [קל וחומר](#) כשלא נסתרה חזקת המסוכנות, שאז נדרשת המלצה חיובית ובלתי מסויגת מצד שירות המבחן ([בש"פ 2662/21](#) דוידוב נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (23.4.2021)).

לא חסד"פ חלשה

413. בש"פ 6494-23 שמואל קדוש נ' מדינת ישראל

ולעניין זה, הדגשה נוספת: העורר דנן מואשם בעבירות סמים וגניבת חשמל חמורות ביותר (הכמות שנתפסה עומדת על כמעט 200 ק"ג וערך החשמל על כ-250,000 ש"ח, הכל לפי הנתען בכתב האישום). העורר הורשע, בשנת 2019, בעבירות סחר בסמים ונגזרו עליו 16 חודשי מאסר בפועל וכן מאסרים מותנים. לא יהיה זה מיותר לציין כי בפסיקתו של בית משפט זה קיימים גוונים שונים לעניין שאלת עצם החובה להידרש לתסקיר שירות מבחן בנסיבות כאלו. השחרור לחלופת מעצר בעבירות מסוג העבירות דנן ([קל וחומר](#) בחומרתן בעניין דנן) הינו חריג. החלופה שעניינה שחרור לחלופה טיפולית על יסוד התקיימות התנאים השני והשלישי בהלכת סויסה (קרי – במצב בו הנאשם לא החל בטיפול קודם למעצרו), אף היא בגדר חריג, המתייחס ל-"מקרים נדירים, חריגים שבחריגים" (מובא מפסק דינו של חברי, השופט א' שטיין [בש"פ 4621/22](#) אלעס נגד מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2.8.2022)). המתבקש מהאמור לעיל הינו ששחרור לחלופה טיפולית בנסיבות מסוגן של הנסיבות דנן אמור להיות, אם בכלל, נדיר שבנדירים וחריג שבחריגים. לו דעתי להישמע, ראוי שכך גם יהיה, בפועל, בעתיד.

לא עונשין חלשה

414. ע"פ 465-65 היועץ המשפטי לממשלה נ' משה לרר

הנאשם היה במעצר עד לבירור דינו, ושחרר עם גמר נשיאת העונש של שנה אחת, בנובמבר 1965. אנו חייבים לציין שנוכח חומרתו של המעשה הקל בית-המשפט המחוזי עם הנאשם יתר על המידה כשדן אותו לשנת מאסר אחת, אפילו סבר שהנאשם לא עבר אלא על [סעיף 250](#). עונש זה אינו עומד בכל יחס לנסיבות בהן נעברה העבירה ולתוצאות החמורות שנבעו ממנה. [קל וחומר](#) כשאנו ממירים את ההרשעה בהרשעה לפי [סעיף 238](#).

אלא שהגענו למסקנה, שתהא בכך משום חומרה יתירה אם נחזיר את הנאשם עכשיו לבית-הכלא. לא היו לו הרשעות קודמות והוא קנה לו משאית והסתדר שוב בעבודה.

בהיסוסים רבים נמנענו, מטעם זה, מלהגדיל את תקופת המאסר.

415. ע"פ 3169-21 מדינת ישראל נ' אנס אגבאריה

"עונש זה [שנת מאסר אחת – ע' פ'] אינו נותן ביטוי הולם לחומרה הגלומה במעשה ירי שלא כדין ולסיכון הגלום במעשה כאמור לפגיעה בערך המוגן שבבסיס העבירה – הגנה על חיי אדם. סיכון כאמור קיים גם אם לא היה סיכון קונקרטי לחיי אדם שהעושה היה מודע לו.

קל וחומר שסיכון כאמור גלום במקרה שבו הירי מנשק חם סיכן בפועל חיי אדם, למשל במקרה שבו יריות נורו לעבר ביתו של אדם במטרה להפחידו, בנסיבות שבהן לא ניתן לייחס ליורה ניסיון לגרימת פגיעה או חבלה חמורה לאדם" (דברי ההסבר להצעת [חוק העונשין](#) (תיקון מס' 132) (ירי מנשק חם), התשע"ח-2018, ה"ח הממשלה 914, 914).

לא עונשין חלשה

416. בש"פ 3730-14 מדינת ישראל נ' טארק דוויק

בפתח הדיון מצאתי לנכון לפרט את עמדתי ביחס לתסקיר המעצר. מבלי להתייחס לטענות בדבר היחס לו זכה המשיב מצד קצינת המבחן שטיפלה בעניינו ואופן עריכת הבירורים על ידי השירות במקרה הקונקרטי, לגביהן אין בפני נתונים שיאפשרו התייחסות ממשית לגופן של הטענות, עמדתי היא כי גם אם הפנייה לשירות המבחן נעשתה לצורך בירור בקשת המשיב לאפשר לו צאת לעבודה, חובתו הייתה להתייחס לתמונה המלאה, שכן בשלבים קודמים של ההליך לא הוכן תסקיר מעצר. לדידי, גם אם מדובר בנאשם ששחרר עוד בטרם הוגש תסקיר מעצר ומעורבותו של שירות המבחן נדרשה רק בהמשך, ככל שקצין המבחן מצא שנשקף מאותו נאשם סיכון שחלופת המעצר אינה מאיינת באופן סביר, חובה עליו להביא את הדברים לידיעת בית המשפט והתביעה. **קל וחומר** שאלה הם פני הדברים לאחר שבית משפט זה מצא, בשלבים קודמים, כי אין מקום לשחרר את המשיב לחלופת מעצר נוכח מסוכנותו וקיבל את ערר המדינה בנדון ([בש"פ 7856/13](#)) [פורסם בנבו]. למותר לציין כי ההחלטה הסופית מסורה תמיד לבית המשפט, אך ראוי שלנגד עיניו תימצא חוות דעת של גוף כמו שירות המבחן, שתגובש על-פי מיטב ההכרה המקצועית של קצין המבחן מבלי שזה יידרש להתעלם מנתונים המדליקים אצלו "אור אדום" באשר לעצם האפשרות להסתפק בחלופת מעצר רק מכיוון שבעבר הוחלט על שחרור. כמובן שכאשר שירות המבחן מבסס את המלצתו על נתונים עובדתיים שגויים, ואיני רומז לכך שבמקרה דנא אלו הם פני הדברים, יהיה בכך להפחית ממשקל ההמלצה.

לא עונשין בינונית

417. בש"פ 4342-21 מדינת ישראל נ' עמית פוגל

סבורני כי התפתחות זו, לצד הימשכותם הצפויה של ההליכים בתיק העיקרי, אשר מתנהל כבר חמש שנים, מחייבים אותנו להדק את הפיקוח השיפוטי על המשך מעצרו של חסין – זאת, כדי שהאיזון בין צרכי ההליכים והאינטרס הציבורי באכיפת הדין הפלילי לבין זכותו של חסין כי הפגיעה בחירותו תצומצם ככל שניתן, כל אימת שהינו חוסה בצילה של חזקת החפות, ייעשה מדי תשעים ימים במתכונת הרגילה אשר הותוותה [בסעיף 62\(א\) לחוק המעצרים](#). הנני רחוק מלסבור כי נקודת האיזון שבקביעתה קא עסקינן תוסט בקרוב לכיוון העברתו של חסין מן הכלא למעצר בפיקוח אלקטרוני, **קל וחומר** לחלופת מעצר קלה יותר. לנוכח העבירות החמורות והאכזריות שהלה לכאורה ביצע, מסוכנותו בלי ספק מחייבת – בעת הזאת ובחודשים הקרובים – את מעצרו מאחורי סורג ובריאח למרות הימשכות ההליכים, הקיימת והצפויה.

לא עונשין חלשה

418. בש"פ 5974-21 אורן קובי נ' מדינת ישראל

להווי ידוע, כי תפיסת חפצים אינה פעולה של מה בכך – **קל וחומר** מקום שבו מדובר בתפיסת מכשירי טלפון ניידים, אשר מדור לדור הולכים ומשתכללים, ומכילים מידע אישי רב על האדם, על זהותו, על מחשבותיו, הגיגיו ורעיונותיו; עולם ומלואו בכף יד אחת (ראו למשל: [ע"פ 8627/14](#) דביר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.7.2015); [בש"פ 6071/17](#) מדינת ישראל נ' פישר [פורסם בנבו] (27.8.2017)).

419. רע"פ 23-1931 ג'מאל חמוד נ' מדינת ישראל

1. יתרה מכך, בעניינו, אני סבור כעמדת בתי משפט קמא, כי שני המבחנים לבחינת הזדמנות סבירה להתגונן, נתמלאו בעניינו של המבקש. שכן, עמדתי כעמדת בית משפט קמא, שקיימת זיקה עניינית הדוקה בין התשתית הראייתית הנטענת באישום לבין זו ששימשה יסוד להרשעה. כפי שנימק בהרחבה בית משפט קמא – העבירה בה הורשע הנאשם, כמו גם העבירה המנויה בכתב האישום – שתיהן, סבות סביב אותה התנהלות של צריכת אלכוהול או סמים מסוכנים לפני ובמהלך נהיגה. בדומה, קיימת חפיפה גם בדרכי ההוכחה. שהרי, את עבירת הנהיגה בשכרות לפי [סעיף 362\(3\) לפקודת התעבורה](#), ניתן להוכיח בדרך של ראיות כלליות (התנהלות הנהג, התרשמות הנוכחים וכן בדיקת מאפיינים), ואין הכרח בבדיקה מדעית (ראו למשל: [רע"פ 2964/12](#) חי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 [פורסם בנבו] 18.04.2012; [רע"פ 10190/05](#) גורן נ' מדינת ישראל, פסקה 3 [פורסם בנבו] 21.11.2005). כלומר, טענת המבקש לפיה "במידה והייתה עולה אפשרות להרשיעו על סמך בדיקת המאפיינים הרי שקו ההגנה היה משתנה לחלוטין", דינה להידחות. זאת, שעה שאפשרות זו, לצד ראיות נוספות שהיו מצויות בפני בית המשפט, הייתה מונחת כל העת אף בעבירה של נהיגה בשכרות (ראו: [רע"פ 2468/16](#) קיסר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 [פורסם בנבו] 28.02.2016).

לפיכך, הנקבע בעניין בן עזרא יפה לעניינו בבחינת "קל וחומר", שהרי כפי שנידון, אף מקום בו בית המשפט מתעתד להרשיע בעבירה בעלת תשתית עובדתית שונה מהעבירות שמנויות בכתב האישום, אין בכך, אפרורית, בכדי לפגוע בהזדמנות הנאשם להתגונן. לעניין זה, איני מוצא בהצהרת בא-כוח המשיבה לפיה לא תבקש להרשיע בעבירה אחרת מכוח [סעיף 184 לחסד"פ](#) כדי לעלות או להוריד מקביעתי, שעה שממילא, אין בית המשפט תלוי בעמדתה. אי לכך, נחה דעתי כי לא נגרם למבקש עיוות דין, ולא קמה כל עילה להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

סוף דבר: הבקשה נדחת.

לא חסד"פ בינונית

420. רע"פ 23-7578 פלוני נ' מדינת ישראל

הלכה ידועה היא, כי בית משפט זה לא ייעתר לבקשת רשות ערעור ב'גלגול שלישי', אלא אם הבקשה מעלה סוגיה משפטית עקרונית, החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או אם מתעוררים בנסיבות העניין שיקולי צדק ייחודיים, לרבות עיוות דין. עוד נקבע, כי כאשר הבקשה נסובה על חומרת העונש, כבעניינו, לא תינתן רשות ערעור אלא כאשר העונש שנגזר על המבקש סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה בהתאם לנסיבות העניין ([רע"פ 5995/23](#) סרברניאקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 [פורסם בנבו] 15.08.2023). ויוזכר כי "ערכאת הערעור בוחנת, בראש ובראשונה, את התוצאה העונשית הסופית שבגזר הדין. היינו: גם אם נפלה שגגה באופן בו יושם מנגנון הבניית שיקול הדעת המעוגן בחוק, אין בכך כדי להצדיק את קבלת ערעור במקרים שבהם התוצאה העונשית אינה מצדיקה התערבות" ([רע"פ 5407/21](#) דלאשי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 [פורסם בנבו] 15.02.2022). דברים אלו יפים, מכוח [קל וחומר](#), בכל הנוגע להתערבות ב'גלגול שלישי' (ראו למשל: [רע"פ 2155/22](#) פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 [פורסם בנבו] 11.04.2022).

לא חסד"פ חלשה

421. בש"פ 16-4435 מדינת ישראל נ' פלוני

המשיב 1 מפנה – באמצעות באי-כוחו, עו"ד גד זילברשלג ועו"ד איתן סבג – להחלטה הראשונה באשר להארכת המעצר הרביעית, בה נקבע כי נקודת האיזון במקרה דנן מחייבת בחינה של מעצר בפקוח אלקטרוני. [קל וחומר](#), כך נטען, שבהארכת המעצר החמישית נקודת האיזון נוטה לטובת המשיב 1. זאת, בייחוד כיוון שההחלטה הראשונה ניתנה כאשר חמישה מועדי הוכחות היו קבועים בתיק. מאז, בוטלו מועדים אלו עקב סוגיית ייצוגו של המשיב 2, וממילא אין לזקוף את הימשכות ההליך לחובתו של המשיב 1.

המשיב 2 טוען – באמצעות באי-כוחו (בהליך זה), עו"ד עדי כרמלי ועו"ד יפעת כהן – כי הוא נעדר עבר פלילי וכי התסקיר שהוגש בעניינו הינו "אפור", לא חד משמעי ומאשר חלק מהמפקחים

שהוצעו. המשיב 2 טוען אף הוא, כי נקודת האיזון היום, עת מדובר בבקשה חמישית להארכת מעצר, השתנתה ביחס להארכת המעצר הרביעית. ההחלטה השנייה – בה קיבל בית משפט זה את ערר המבקשת והותיר את המשיב 2 במעצר מאחורי סורג וברח – הייתה נכונה לאותו הזמן, כך נטען, אך נוכח הימשכות ההליך יש להורות על העברתו של המשיב 2 למעצר בפיקוח אלקטרוני.

דיון והכרעה

12. לאחר שעיינתי בבקשה ונספחיה ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך לפני, נחה דעתי כי דין הבקשה להתקבל.

לא חסד"פ גבוהה

422. בג"ץ 474-02 סיהם תאבת נ' היועץ המשפטי לממשלה

ביום 29.1.2002, ולאחר ששמע בהרחבה את טענות העותר בבג"ץ 5872/01, דחה בית משפט זה את העתירה (השופטים א' מצא, מ' חשין וא' לוי) וקבע: "נראה לנו כי בהודעה מטעם המשיבים ניתנה תשובה ממצה לטענותיו של העותר. ברירת אמצעי הלחימה, בהם פועלים המשיבים במטרה לסכל מבעוד מועד פיגועי טרור רצחניים, אינה מן הנושאים שבית-משפט זה יראה מקום להתערב בהם. **קל וחומר** אמורים הדברים בעתירה הנעדרת כל תשתית קונקרטית והחותרת לקבלת סעד גורף".

לא עונשין חלשה

423. ע"פ 1077-22 עיסא עבדל קאדר נ' מדינת ישראל

עוד נטען, כי העונש אשר בית המשפט המחוזי גזר על המערער חמור משמעותית ממקרים דומים, **קל וחומר** נוכח נסיבות עניינו המיוחדות.

לא עונשין חלשה

424. ע"פ 250-77 מדינת ישראל נ' יגאל קרישינסקי ,

מכאן לשאלה הספציפית המתייצבת לפנינו: ב. האם היה הדיון בבית-הדין הצבאי בטל מעיקרו או האם לא היה אלא נתון לביטול? לדעת המלומד פרידלנד, במקום הנזכר זה עתה, בית-דין צבאי הנוטל סמכות לידי לשפוט אדם שאינו כפוף לסמכותו, הרי זו

דוגמה לדיון שהוא בטל מעיקרו: ו. ראה, [9] JUSTICES OF ANTRIM (1895) שצוטט תוך

הסכמה בענין, [8] R. V. (1914) SIMPSON. בישראל נפסק ב-**בג"צ 78/75**, פלוני נ' בית-הדין הצבאי לערעורים, [5], מפי השופט לנדוי (בע' 396) כי "בית-דין צבאי, כמו כל בית-דין או בית-משפט אחר, קונה לעצמו סמכות לדון רק בהליכים הבאים לפניו כדין, ומותב של בית-דין צבאי יכול לשבת לדין רק אם הורכב דין. הדיון אשר התקיים בפני בית-הדין למחוז שיפוטי דרום היה בטל מתחילתו, וממילא בטל מאליו גם הדיון בערעור מהחלטת אותו בית-הדין. פגם זה יורד לשורש סמכותם של בתי-הדין..." שם הובא ההליך לפני בית-דין צבאי פלוני שעה שצריך היה להביאו לפני בית-דין צבאי אלמוני, ונמצא בטל מעיקרו. **קל וחומר** הליך שהובא לבית-דין צבאי נגד אדם שאינו כפוף לסמכות זו כלל ועיקר. ואם ההליך בטל מעיקרו, כי אז אין נפקא מינה, שכדי להגיע למסקנה זו, היה בית-הדין הצבאי נאלץ לברר את התאריך שבו שוחרר המשיב משירותו בצה"ל ואת התאריך שבו פגה האפשרות להגיש נגדו כתב-אישום ולהקנות על-ידי כך לבית-הדין הצבאי סמכות לשפוט. אם ראה השופט המלומד את הסיכון בעצם הבירור הזה, אין לקבל את דעתו.

נמצא שבשל חוסר סמכותו של בית-הדין הצבאי אין הדיון שהתקיים בו יכול לשמש למשיב יסוד לטענתו שעמד בסיכון כפול. אך גם טענתו השניה של מר בן-טובים בדיון יסודה. הטענה היא שבהגשת כתב-אישום במשפט הקודם לא סגי; בכך טרם התחיל הנאשם עומד בסכנת השעה. לפי ההלכה האמריקנית הסיכון מתחיל עם תחילת

לא חסד"פ בינונית

425. בג"ץ 6745-19 ערן לובטון נ' הפרקליט הצבאי הראשי

לא הצליח להטמיע בפקודיו את ערכי היסוד של צה"ל שאותם הם רמסו [...] ואת חובת דיווח האמת" (פסקה 14 לסיכומי הרמטכ"ל). בהקשר זה טוען הרמטכ"ל כי פסק דינו של בית המשפט קמא אינו מיישם כראוי את ההלכה בדבר היקף ההתערבות המצומצם בהחלטות בנוגע לאיוש תפקידים ולהחלטות פיקודיות בצה"ל, **קל וחומר** כאשר עסקינן בהתערבות בהחלטות של הדרג הצבאי הבכיר ביותר בעניין המצוי בליבת שיקול דעתו ולחלופין טוען הרמטכ"ל כי היה על בית המשפט קמא להורות על החזרת הנושא לבחינה מחודשת על ידו, ולאפשר לו לבחור בחלופה סבירה בתוך מתחם הסבירות הפתוח בפניו.

לא ראיות חלשה

426. בג"ץ 1620-22 פלונית נ' פרקליטות המדינה

בהקשר זה, נפסק, זה מכבר, כי סעד של ביטול פסק דין חלוט, בשל פגם שנפל בהליך, הוא סעד קיצוני, "חריג שבחריגים", שלא יינתן בנקל. כך, למשל, בעניין גרינשפן, שנסיבותיו היו מרחיקות לכת (שם המדינה הודתה כי הסדר הטיעון שנידון היה שגוי מיסודו):

"אנו מצויים כיום בשלב שבו כבר הוכרע הדין, פסק הדין הפך חלוט, וגור הדין בוצע בחלקו. בנסיבות אלה, השאלה המרכזית הנשאלת היא אם נפל בהליך פגם בעוצמה כזו שתצדיק שימוש בסעד קיצוני, חריג שבחריגים, של ביטול ההליך כולו. הקריאה לפתוח מחדש את ההליך הפלילי לאחר שהסתיים ופסק הדין הפך חלוט פוגעת בעקרון סופיות הדין. זהו אחד העקרונות היסודיים של משפטנו. עקרון סופיות הדין נועד להבטיח שיהא סוף-פסוק להתדיינות המשפטית, ושתהא נקודה בה יכולים נאשמים להניח שחבר המשפט הפלילי אינה מונפת עוד מעל ראשם." (בג"ץ 681/12 גרינשפן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(3) 821, 832 (2012) (להלן: עניין גרינשפן)).

בהינתן אמת מידה מחמירה זו, ודאי (ובבחינת **"קל וחומר"**) שהמקרה דנן אינו נמנה על המקרים החריגים אשר מצדיקים מתן סעד כאמור. כפי שצוין לעיל, בעניין גרינשפן המדינה הודתה, בצעד חריג, בכך שנפל פגם מהותי בהסדר הטיעון – ואף על פי כן נקבע כי אין מדובר באותו פגם "חריג שבחריגים" אשר מצדיק את ביטול ההליך כולו. ביישום לענייננו, גם אם הפגמים להם טוענת העותרת היו מתבררים כנכונים (וכפי שיבוא להלן, אינני סבור כך), הרי שאין בהם כדי להצדיק את הסעד הקיצוני אותו מבקשת העותרת – ביטול פסק הדין.

לא עונשין בינונית

427. ע"פ 21-6359 מדינת ישראל נ' עלא אל עמראני

מטעם זה, דבר-מה נוסף צריך, ככלל, להימצא בראיה חיצונית למוצא פיו של הנאשם (ראו: עניין עלי, פסקאות 5-6; וכן עניין בן אוליאל, בפסקה 70). לפיכך, שתיקת הנאשם במשפטו, אשר ברגיל יכולה לספק "סיוע" לראיות התביעה מתוקף האמור **בסעיף 162 לחוק סדר הדין הפלילי** [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 – כל אימת שסיוע דרוש על פי הדין – לא תספק, ככלל, דבר-מה נוסף להודאתו; האפשרות שתיקת הנאשם במשפטו תשמש דבר-מה נוסף אשר מאמת את הודאתו שמורה למקרים חריגים בלבד (ראו והשוו: עניין עלי, שם; עניין מועדי, בפסקה 62). **מקל וחומר**, הוא הדין לגבי שתיקת הנאשם בחקירתו במשטרה, אשר ברגיל יכולה לספק חיזוק לראיות התביעה (ראו: **סעיף 28(א) סיפא לחוק המעצרים**; **ע"פ 2996/09 פלוני נ' מדינת ישראל**, פסקה קמא (11.5.2011); **ע"פ 2098/08 פרעוני נ' מדינת ישראל**, פסקה 7(ו) [פורסם בנבו] (28.12.2011)).

לא חסד"פ בינונית

428. בש"פ 12-4863 חיים מולא נ' מדינת ישראל

לבסוף, לגופה של הטענה בנוגע לראיות שקיימות להוכחת אשמתו הלכאורית של העורר, אציין כי לאחר עיון בראיות לכאורה, אשר הוצגו בפני הערכאה דלמטה, מצאתי כי אכן אלה הצדיקו, על פני הדברים, שימוש בסמכות בית המשפט להורות על "מעצר ביניים". **קל וחומר**, שהן מבססות, למצער, גם חלופת מעצר בתנאים של "מעצר בית".

לא ראיות בינונית

429. בש"פ 12-6297 מדינת ישראל נ' פלוני

המסגרת הדיונית שבה הוגש הערר הינה, כפי שתואר לעיל, ערר על החלטת בית המשפט המחוזי הנכבד בנוגע לבקשה לעיון חוזר שהגיש המשיב. בבקשה לעיון חוזר, **קל וחומר** בערר על ההחלטה בבקשה, אין מקום לטעון טענות המכוונות כנגד החלטת המעצר עצמה (ודאי לא כאשר הטענות ברובן נשמעות לראשונה רק בפני בית משפט זה). דומני, כי המשיב ניסה לראות בהליך הנוכחי כתחליף לערר על החלטת המעצר הראשונית, וניסיון כזה אין להתירו בנסיבות ענייננו. יפים לכאן הדברים שנאמרו בהחלטתי ב-**בש"פ 4786/12** מדינת ישראל נ' טנסקי ([פורסם בנבו], 12.07.2012):

"כידוע, עצור רשאי להגיש בקשה לעיון חוזר על החלטת הערכאה הדיונית בענין הנוגע למעצרו, רק כאשר: "נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות, או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה" (ראו: סעיף 52(א) **לחוק המעצרים**). בנוגע למקרים שבהם הבקשה לעיון חוזר מוגשת בהסתמך על "כרסום" בתשתית הראייתית, בעקבות התפתחויות בשמיעת ההוכחות, נקבע כבר בעבר כי:

לא חסד"פ גבוהה

430. ע"פ 8642-19 אמיר הייב נ' מדינת ישראל

כך בדין האזרחי והדברים יפים על דרך של **קל וחומר** בבואנו להרשיע בדין הפלילי. אשרי עורך דין החושש תמיד, ועל עורך דין להיות זהיר ביחסיו עם לקוחותיו, ובוודאי שאין עורך דין יכול לעצום את עיניו ולשמש זרוע ביצועית למעשי זיוף ונוכלות של לקוחותיו. אולם לא השתכנעתי כי זה המקרה שלפנינו, ולא ברור באלו צעדים היה על שפריר לנקוט שעה שלקוחותיו ביקשו ממנו לדווח לרשויות המס על עסקאות ולהגיש תביעות בבית המשפט.

לא עונשין גבוהה

431. ע"פ 305-22 פתחי איובי נ' מדינת ישראל

מכאן, פנה המערער לטענתו השלישית, לפיה גם אם הרשעתו בעבירות האלימות והרכוש ייוותרו על כן, יש להורות על זיכוי מעבירת מעשה מגונה. זאת, שכן לבד מאמרותיה של המנוחה – אשר כללו כאמור סתירות ביחס לסוג התקיפה המינית שחוותה – לא הובאה כל תוספת ראייתית התומכת בטענה שהמערער ביצע בה עבירת מין כלשהי. לשיטת המערער, גם אם כעניין תיאורטי ניתן להרשיע נאשם על בסיס אמרת חוץ של קורבן עבירה בלבד, הפסיקה התייחסה לאמרות אלו "בזהירות יתרה", ועל כן, אין אפילו תקדים אחד להרשעה בעבירה חמורה על בסיס עדות כזו בלבד. **קל וחומר** שכן, כאשר חלק משמעותי מאמרות המנוחה בסוגיה זו, כדוגמת הטענה שהמערער אנס אותה והחדיר לה סכין לאיבר המין, נסתרו על-ידי אמרותיה המאוחרות יותר, כמו גם על-ידי ראיות אובייקטיביות.

לא ראיות חלשה

432. ב"ש 82-83 מדינת ישראל נ' אלמוני

הטענה השניה - ההודעה נחזית להיות החלטה על-פי **תקנה 4(ב)**, כי ניתנה על-ידי "רשות מאשרת" ומדובר בה בתקופה "נוספת". חייבת לכן להיות לה החלטה קודמת על-פי **תקנה 4(א)**, וכזו מעולם לא ניתנה. אך העיון בהגדרות שב**תקנה 1** מראה, שמי שעונה על הגדרת "רשות מאשרת" ממילא עונה על הגדרת "הממונה על החקירה", שכן עליו למלא אותו סוג של תפקיד כ"הממונה על החקירה" אך בדרג גבוה יותר מהממונה, והרי זה בבחינת **קל וחומר**. מה ש"רשות מאשרת" מוסמכת להחליט, אין "הממונה על החקירה" מוסמך, אך מה ש"הממונה על החקירה" מוסמך להחליט, "רשות מאשרת", על אחת כמה וכמה. החלטת "רשות מאשרת" טובה, אם כן, כהחלטת "הממונה על החקירה" לצורך **תקנה 4**), וכזאת יש לראות במהותה את התעודה, שניתנה לגבי החלטה כזאת, ואשר הוגשה לבית המשפט קמא, אם אמנם לא נתקבלה קודם לכן החלטה של "הממונה על החקירה" למטרת **תקנה 4(א)**.

לא חסד"פ בינונית

433. ע"א 6180-20 ד"ר משה וינברג ושות' נ' מדינת ישראל

שונים הם פני הדברים ביחס למסלול שיקול הדעת השיפוטי. במסלול זה ניתן להתחשב גם בצדדים שלישיים שאינם בגדר בעלי זכויות קנייניות או מעין קנייניות ברכוש, ולאזן בין האינטרסים של צדדים אלה לבין האינטרסים העומדים ביסוד הבקשה למתן סעד זמני שיאפשר

את החילוט. כך, למשל, בעניין פלוני, מצאנו לנכון להתחשב באינטרסים של בעלים משותפים בנכס מקרקעין, אשר צו המניעה שניתן ביחס לחלקו של אחד מהם מנע את מימוש פוטנציאל הבנייה על המקרקעין (ודוק, צו המניעה שניתן באותו עניין לא נגע לחלקם של השותפים האחרים בבעלות על המקרקעין, אך גם המדינה לא חלקה על כך כי מן הראוי להביא בחשבון את הנזק שנגרם להם מקיומו). דברים אלה הם בעיניי בגדר **קל וחומר** משיקול הדעת הנתון לבית המשפט מכוח **סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון**, המתייחס להפעלת סמכות החילוט גופה (ולא לסעד הזמני שנועד לאפשר אותה), שאף הוא פורש כמאפשר התחשבות גם בבעלי זכויות אובליגטוריות גרידא (עניין חביץ', פסקה 8; עניין חורש, פסקה 10).

לא עונשין בינונית

4.34. בש"פ 8470-22 בנק לאומי לישראל נ' מדינת ישראל

"ככלל, הענקת זכות הקניין על ידי אדם לזולתו מבוססת על דוקטרינת 'חופש החוזים' (לרנר, בעמ' 12-16). לא קיימת גם מניעה שאדם יעניק לחברו זכות קניינית בדרך של מתן שעבוד על נכסיו 'על חשבון' נושיו האחרים. על דרך **קל וחומר**, אם אדם יכול להקנות את מלוא זכויותיו לאדם אחר באמצעות מכר או מתנה, ודאי שיכול להעניק לזולתו זכות קניינית מתונה יותר, על דרך שעבוד הנכס לטובתו, בו כאמור נשארות בידי המשעבד חלקן של הזכויות הקנייניות (ראו: Thomas H. Jackson and Anthony T. Kronman, "Secured Financing and Priorities among Creditors", 88 Yale L.J. 1143 (1978-1979)).

לא חסד"פ גבוהה

4.35. ע"פ 6538-22 מדינת ישראל נ' פלוני

כאן המקום להוסיף ולחדד כי אף אין ללמוד בדרך של **קל וחומר**, כהצעת המשיב, כי תקופת האשפוז של נאשם אשר זוכה "להגנה מלאה" מפני אחריות פלילית כבעניינו, תהיה קצרה מאשר עבור נאשם הזוכה "להגנה חלקית" כנאשם בעבירת המותה בנסיבות של אחריות מופחתת. כאמור, לא ניתן להשוות בין אדם אשר הורשע ונגזר דינו בהתאם לעבירת המותה בנסיבות של אחריות מופחתת לבין נאשם אשר זוכה בדינו או שהופסקו ההליכים בעניינו ביחס לעבירת הרצח, ובית המשפט הורה על אשפוזו הכפוי לצורך קבלת טיפול רפואי.

לסיכום: פרשנות הוראות הדין מלמדת כי עמדת המדינה שלפיה תקופת האשפוז המרבית תהא 25 שנים מתיישבת עם לשון סעיפי החוק, אופן יישומם ועם תכליות הדין, ואילו עמדת המשיב שלפיה תקופת האשפוז המרבית תהא 20 שנים אינה עולה בקנה אחד עם לשון סעיפי החוק ותכליות הדין, ואף אינה מוצאת תמיכה בכלל הפרשנות המקלה בפלילים או בהיקש לעבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת.

לא עונשין גבוהה הק"ו נדחה על ידי השופט

4.36. ע"פ 1397-23 אביב טלמור נ' מדינת ישראל

כדי לקבוע אם יש בפיו של המערער טענה מוגדרת וכבדת-משקל לכאורה, שאין לה מענה ברור אשר מניח את הדעת, שופט אשר דן בבקשת המערער לעיכוב-ביצוע מאסרו נדרש, מן הסתם, לנימוקי הערעור – וכאן עולה הבעיה נושא דיונו. בלא מעט מקרים, כדוגמת המקרה הנוכחי, נימוקי הערעור מתעכבים למשך חודשים ארוכים אחרי שהמערער מגיש הודעת ערעור בלתי מפורטת ואחר-כך מבקש – ומקבל – את רשותו של בית המשפט להגיש נימוקי ערעור מפורטים בחלוף מספר חודשים (ראו: החלטות הרשמת לי' משאלי שלומאי אשר ניתנו בתיק זה ביום 2.4.2023 וביום 30.6.2023). על-פי רוב, בקשות כאלה נענות בחיוב בגדרם של תיקי ערעור מורכבים שבמוקדם עומד פסק דין מרשיע המשתרע על-פני עשרות, אם לא על-פני מאות, עמודים – כפי שקורה לא אחת בהקשרן של עבירות כלכליות. במצב דברים זה, השופט נאלץ לדחות את הדיון בבקשת עיכוב-הביצוע למועד שאחרי הגשת נימוקי הערעור. זאת, מאחר שאין בידיו כל אפשרות לבחון, **קל וחומר**, לאמת או להפריך, את טענת המערער כי נימוקי ערעורו – אשר טרם פותחו וטרם נוסחו על ידי סגוריו – כוללים בתוכם טענה מוגדרת וכבדת-משקל לכאורה, שאין לה מענה ברור אשר מניח את הדעת, ושעקב כך מזכה את המערער בעיכוב הביצוע המבוקש בהתאם לכלליה של הלכת שוורץ.

לא חסד"פ חלשה

4.37. בש"פ 7992-22 עדנאן נורי נ' מדינת ישראל

(-) החפץ נכלל במפורש בכתב האישום : הגם שאין הכרח שדבר קיומו של החפץ ייכלל בכתב האישום, ברי כי ככל שכך נעשה, ניתן לראות בכך אינדיקציה לקירבה מסוימת בין החפץ לבין העבירה שבוצעה. **קל וחומר** אם החפץ נכלל בו כחלק מהיסוד העובדתי של העבירה, שכן אז מדובר באינדיקציה כבדת משקל, שלא נאמר מכרעת, כאמור לעיל. למותר לציין כי כתב האישום חייב לתאר מציאות עובדתית שיש לה יסוד בחומר הראיות (ראו, למשל, **בג"ץ 5699/07** פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(3) 550, 791-792 (2008)), וחזקה על המדינה כי כך תעשה.

(-) שימוש יוצא דופן בחפץ: שימוש בחפץ באופן חריג או שאינו תואם לתכונותיו הרגילות במסגרת השתלשלות העניינים העובדתית בתיק, יכול לעיתים להוות אינדיקציה בדבר זיקה מסוימת בינו לבין העבירה שבוצעה. כך, למשל, הסלקת נשק מתחת למכסה המנוע של הרכב (ראו למשל **ת"פ (מחוזי חיפה) 61106-05-20** מדינת ישראל נ' עבד אל גני [פורסם בנבו] (24.5.2021); עניין אבו אלחוואה); או כאשר דירה משמשת מלכתחילה לטובת מעשה עברייני כמו ניהול "מעבדת סמים" (ראו למשל **רע"פ 2675/17** ארצי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (23.8.2017); **ת"פ (מחוזי ירושלים) 52785-01-20** מדינת ישראל נ' שמואל [פורסם בנבו] (7.7.2021); וכן ראו דברים שכתבתי בעניין ברהמי, פסקה 43).

לא ראיות בינונית

438. ע"פ 5316-22 מדינת ישראל נ' אירית פרנקו

כאמור, במסגרת דיונית זו עצם הצבת רף שכזה אינו ראוי. אדרבה, דומה כי המדינה מודעת אף היא לקושי שבעמדתה, שהרי כלפי אלבר התבקש צו לתפיסת רכוש בשווי משוער של כ-102 מיליון ש"ח "בלבד", תוך שהוסבר בפני הערכאה קמא כי שווי זה הוא "מידתי ומצומצם" (נספח ה.2. לערעור, סעיף 14). אם כך ניתן להסיק שהמדינה מכירה, גם ביחס לאלבר, כי אין בכוחה לתפוס בשלב זה 400 מיליון ש"ח מנכסיה. **קל וחומר** ביחס למשיבה.

לא ראיות חלשה

439. ע"פ 4743-22 מדינת ישראל נ' פלוני

(-) DNA על הגרביים שנתפסו – על הגרביים שנתפסו, שכאמור היו שרופות בחלקן ואותרו עליהן שיירי בנזין, נמצא פרופיל DNA התואם את הפרופיל של המערער בשכיחות של אחד למיליארד פרטים. כאמור, הגרביים נמצאו על ידי המשטרה כתשע שעות לאחר איתור מערוס פרטי הלבוש, באותו צד של הכביש, באותה מדרכה, במרחק של קילומטר מאולם התצוגה. התקשיתי לרדת לסוף דעתו של המערער שטען כי המרחק בזמן ובמקום של הגרביים החרוכות מזירת האירוע, מאיין את משקלו של הממצא. המערער לא נתן כל הסבר או תרחיש אפשרי למציאת גרביי השרופות, עם DNA שלו, בסמוך למקום ביצוע ההצתה. אילו שאלנו אדם מן היישוב, מה הסיכוי שגרביים חרוכות עם DNA שלו יימצאו מחוץ לביתו, השאלה הייתה נתקלת מן הסתם בהרמת גבה. **קל וחומר** כאשר הגרביים החרוכות נמצאות בסמיכות זמן ומקום לזירת הצתה. לדידי, המדובר בראיית זהב, אך כפי שנראה להן, ראייה זו אינה עומדת בבדידותה.

לא ראיות חלשה

440. ב"ש 728-83 איאד מוסטפה בן אסמעיל מלחם נ' מדינת ישראל

המבקש ריצה עד כה כ-50 יום מתקופת המאסר שהוטלה עליו. בנוסף לכך הורה בית המשפט שדן אותו לנכות מתקופת המאסר תקופה של חודש ימים, הוא היה עצור בזמן החקירה המשטרתית. יוצא איפוא, שנותרו לו לריצוי עוד קצת למעלה משלושה חודשים, אפילו מתוך הנחה, שוועדת השחרורים לא תנכה לו שליש מתקופת המאסר. **קל וחומר** שירצה את כל עונשו, אם ינוכה לו השליש.

לא עונשין חלשה

441. בש"פ 1451-09 פלונית נ' מדינת ישראל

עוד קבע בית משפט קמא כי אין מקום להפרדה מלאכותית בין החשש לשיבוש מהלכי משפט במשפט של העוררת לבין החשש לשיבוש כאמור במשפטם של הנאשמים האחרים והוא הוסיף וציין ש-ש' נמלט מאולם בית המשפט טרם שעלה לדוכן העדים וכי מפרוטוקול הדיון שהוגש לו עולה שנעשה ניסיון על-ידי אחד

מקורבי הילדים להדיחו. בנסיבות אלה קבע בית המשפט מכוח **קל וחומר** כי עולה החשש שאם תשוחרר העוררת לחלופה היא תנצל זאת ותדיח את ילדיה לעדות שקר.

לא חסד"פ חלשה

442. בג"ץ 46-81 מנחם ביטון נ' המפקח הכללי של משטרת ישראל ,

"בית המשפט לא יגדיל עונש שהוטל על נאשם, אלא אם הוגש ערעור על קולת העונש."

שופטי הרוב (כבוד מ"מ הנשיא זוסמן וכבוד השופט ברנזון) הגיעו למסקנה, שסתירה כזאת אינה קיימת, שכן כל מה שמונע **סעיף 197** הוא להגדיל את העונש, שהוטל על נאשם בבית-משפט קמא (אלא אם כן הוגש ערעור על קולתו), אך אין הוא מונע השארת אותו עונש על כנו. לפיכך מותר היה לקבוע, אף ללא ערעור על קולת העונש, שגזר הדין, שהושת על המערער על חמש העבירות, יישאר בעינו, אף-על-פי שאחת ההרשעות - שעליה נסב אותו ערעור - בוטלה.

קל וחומר בענייננו, כאשר ההרשעה כלל לא בוטלה, אלא רק סעיף העבירה הותאם לממצאיו של בית-משפט קמא. אין כל נפקא מינה, אם בית המשפט אומר, שהעונש, ההולם את העבירה לפי הסעיף המחליף, הוא כעונש, שנגזר בשעתו על העבירה לפי הסעיף המוחלף, או אם הוא מתבטא בקיצור לשון, שהערעור על גזר הדין נדחה. בעיקר בולט הדבר למקרא הקטע כולו, בו דן בית המשפט (מפי כבוד השופט בכור) בערעור על חומרתו של העונש.

מכל מקום, משקבעה הערכאה העליונה, שפלוני ירצה עונש מאסר כמפורט בפסק-דינה, אין על המשיבים שלפנינו אלא לפעול בהתאם. ממילא אין כל יסוד לחייבם להראות טעם, על שום מה לא יכלאו אדם, כפי שנצטוו לעשות בפסק-דין, 5129371 שיצא מלפני בית משפט זה.

לא עונשין גבוהה

443. ע"פ 9006-20 זיאד חסני ג'בר נ' מדינת ישראל

לצד תובנה כללית זו, פסיקתנו קבעה מבחנים מנחים להפעלת ההוראה. מבחנים אלה כוללים את מאזן האשמה ואת נסיבותיו של הנאשם (ראו, בין היתר: **ע"פ 7826/96** רייש נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 481, 493-491 (1997); עניין דבש בעמ' 118; **ע"פ 5851/19** אברגיל נ' מדינת ישראל פסקאות 10-11 [פורסם בנבו] (2.2.2020)). המבחן של מאזן האשמה מכון את זרקורו אל התנהלותן של המשטרה והתביעה, מזה, והתנהלותו של הנאשם, מזה, במהלכם של החקירה והמשפט. במסגרת זו, התנהלות רשלנית – **קל וחומר**, חסרת תום-לב או זדונית – של המשטרה או של התביעה מהווה שיקול להכרה בזכאות הנאשם שזוכה לפיצויים ולהוצאות. מאידך, התנהלות פסולה או בלתי סבירה של הנאשם עלולה לשלול ממנו זכאות כאמור.

לא עונשין חלשה

444. בג"ץ 6760-22 יזיד זאהי אבו עלי נ' בית המשפט הצבאי לערעורים

לאחר שהוריתי על הגשת תגובה לעתירה, הגישו המשיבים תגובה מטעמם ביום 11.10.2022. בתגובתם טוענים המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף ולחלופין לגופה: על הסף – על בסיס ההלכה הקובעת כי בית משפט זה ממעט להתערב בהחלטות בתי המשפט הצבאיים, שכן הוא אינו יושב כערכאת ערעור על החלטותיהם, בפרט כאשר עסקינן בהחלטות העוסקות בענייני הארכת מעצר, ו**קל וחומר** כאשר מדובר בהחלטות ביניים וכאשר טרם התקיים דיון בבקשת התביעה. לגופה – שכן לשיטת המשיבים, לבית המשפט הצבאי נתונה סמכות להורות על הארכת מעצרו של העותר עד לדיון בבקשת התביעה הצבאית, כסמכות עזר הנגזרת מהסמכות הנתונה לו לדון בבקשה עצמה.

לא חסד"פ חלשה

445. רע"פ 3203-22 מאג'ד עפאנה נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי קבע כי הרשעת המבקש נסמכה על עדויות וראיות רבות המשתלבות זו בזו, באופן שאינו מותיר ספק סביר להרשעתו בדיון. הודגש כי אלו נסקרו בקפדנות, כאשר בית משפט השלום נקט בזהירות הראויה כלפי העדויות שלגביהן התעוררו תהיות, וכן דן בהן באופן מושכל תוך התאמת חלקיו

השונים של המארג הראייתי. משהערעור הופנה כלפי ממצאי עובדה ומהימנות, הודגש שאין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בהם, **קל וחומר** כאשר בחינה מדוקדקת של הקביעות בהכרעת הדין מעלה כי לא נפל בהן פגם.

לא חסד"פ חלשה

446. **בש"פ 5407-23 האנה אלסאנע נ' מדינת ישראל**

זאת ועוד, קשה שלא לחשוש מן התמריץ שמעצר מסוג זה עלול ליצור לנאשם – להודות בעבירות שלא בוצעו על-ידו. בהקשר זה כבר קבע בעבר השופט י' אלרון, את הדברים הבאים:

"אורכה של תקופת המעצר עלול לפגוע בחירותו של הנאשם במידה רבה, ולעתים אף בזכותו להליך הוגן. זאת, שכן בחלוף פרק זמן ארוך שבו נתון הנאשם במעצר, נוצר 'דחף' עבורו להודות באשמה במסגרת הסדר טיעון, יהיו שיאמרו אף אם לא ביצע את העבירה שבה הוא נאשם, מאחר שההרשעה אינה צפויה להאריך באופן משמעותי את תקופת המאסר שתוטל עליו ממילא, ואולי אף למצותה" (**בש"פ 85/21** מדינת ישראל נ' מחאג'ינה, פסקה 9 [פורסם בנבו] (19.01.2021)).

דברים אלו נקבעו ביחס לתקופת מעצר קרובה לעונש שהיה ראוי לגזור על הנאשם, ו**קל וחומר** שכך הוא ביחס למעצר לתקופה ארוכה מזו שהייתה נגזרת על הנאשם אם הוא היה מורשע בדינו. מצב כזה עלול להביא את הנאשם להודות במיוחס לו, רק כדי שהוא יוכל להשתחרר מהמעצר. מדובר בתוצאה שיש להישמר ממנה.

לא עונשין גבוהה

447. **ע"פ 3633-21 פלוני נ' מדינת ישראל**

מסכים אני עם חוות דעתה של חברתי השופטת ג' כנפי-שטייניץ. אוסיף כי אף אני צפיתי בסרטון המצמרר. "טוב מראה עיניים מהלך נפש". סרטון זה מגלה את אכזריותו הקיצונית של המערער וממחיש את חומרת המעשים אשר ביצע כלפי אשתו וילדיו בשוויון נפש ממש. קשה להאמין כיצד אדם מתאכזר כלפי רעהו, **קל וחומר** כלפי רעייתו, באופן זה.

לא ראיות חלשה

448. **רע"פ 1871-22 ירון דנוך נ' מדינת ישראל**

מכאן לטענות המבקש בהתייחס למהימנותם של העדים השונים וקביעות הערכאות קמא בעניינן. כידוע, אין זו דרכה של ערכאת ערעור להתערב בממצאי עובדה ומהימנות. ואם בית המשפט המחוזי לא מצא לנכון לסטות מעיקרון זה בנסיבות ענייננו, אין לפניי כל טעם לנהוג באופן שונה, משמקרה זה אינו נמנה על אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות בממצאי עובדה ומהימנות אשר נקבעו בידי בית המשפט לתעבורה, **קל וחומר** "בגלגול שלישי" (**רע"פ 1478/22** פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.3.2022)).

לא חסד"פ חלשה

449. **ע"פ 1919-22 עדי מקדשי נ' מדינת ישראל**

"המשיב חטא בהתנהגות אלימה שאך בדרך נס לא הסתיימה בתוצאה קשה יותר. הוא הפגין זלזול בחוק ובאנשים הממונים על אכיפתו, וגם אפשרות לפגיעה פיסית בשוטרים לא הרתיעה אותו. יותר מכך, המערער נהג ברכבו בפראות, בשעה הומה, בטבורה של עיר, ותוך שהוא מסכן את המשתמשים האחרים בדרך. חברה מתוקנת אינה יכולה להשלים ואסור לה להשלים עם בריונות ופריקת עול מסוג זה, ומ**קל וחומר** שאין להשלים עם כך כאשר מדובר בתופעה שרבים חוטאים בה, והמתרחשת כמעשה של יום ביומ באזור הנגב. את התופעה החמורה הזו יש למגר כדי להבטיח את שלום הציבור, וגם כדי לאפשר לאנשי החוק למלא את תפקידם ללא מורא. תרומתם של בתי המשפט למאמץ שנועד להשיג מטרה זו צריכה לקבל ביטוי ברמת הענישה הנקוטה, ולנוכח פסקי דין שהוצגו בפנינו אנו חוששים

לא עונשין חלשה

450. **בג"ץ 502-22 יואב פרנק נ' היועצת המשפטית לממשלה**

יישום כללים אלה על ענייננו מוביל למסקנה כי לא נמצא פגם המצדיק את התערבותנו בהחלטת היועמ"ש הקודם. לא עלה בידי העותר להראות כי נפל פגם כלשהו, **קל וחומר** פגם חמור בהחלטה שלא להורות על פתיחת חקירה פלילית נגד המשיבים. כפי שציינה היועמ"ש בתגובתה

לא חסד"פ חלשה

451. בש"פ 23-3533 חאלד אלדיסי נ' מדינת ישראל

אולם, כפי שתואר לעיל, שירות המבחן התייחס לעניינים נוספים ביחס למפקחים. כך, שירות המבחן התייחס קודם כל למאפייני האישיות של העורר – עמדותיו המאשרות התנהגות אלימה שלא נבחנו על ידיו חרף מעצרו; ורמת הסיכון הבינונית להישנות התנהגות אלימה מצדו. מובן כי מאפייני אישיות אלה הם רלוונטיים כאשר נבחנת האפשרות לפיקוח על העורר, פיקוח שעלול להיכשל אם העורר ינהג באלימות. עוד ציין שירות המבחן במסקנותיו ביחס למפקחים, את העובדה שהם לא היו מעורבים בחייו של העורר וכי הוא מעריך שהם יתקשו להוות גורם ממתן וסמכותי עבורו. שיקולים אלה הם בעלי משמעות תמיד, **וקל וחומר** כאשר מדובר במי שנשקפת ממנו מסוכנות כמו העורר.

לא עונשין חלשה

452. בש"פ 21-4995 מדינת ישראל נ' עטווייה אבו עראר

בדיון שהתקיים לפניי, טען ב"כ המשיבים כי בחלוף תשעה חודשי מעצר לא בוצע ולו מענה לכתב האישום, ואין מקום לזקוף את הדחיות בהליך לצרכי משא ומתן לחובת המשיבים. עוד טען, בהסתמך על החלטתו הנ"ל של השופט גרוסקופף מיום 23.12.2020, כי אם בית המשפט סבר כי יש לבחון מחדש את מערד האיזונים בחלוף שישה חודשי מעצר, **קל וחומר** שיש לעשות זאת כעת בחלוף תשעה חודשים. כמו כן, טען כי הסכסוך בין המשפחות "כבוי", למרות שאין הסכם סולחה; כי התסקירים שהתקבלו בעניינם של המשיבים מעידים על מסוכנות בינונית בלבד; וכי יש לזקוף לזכותם של המשיבים את היעדר עברם הפלילי. נוכח כל האמור, עתר ב"כ המשיבים להורות על חלופת מעצר מרוחקת, באיזוק אלקטרוני.

לא עונשין חלשה

453. בש"פ 22-8364 נאדר אבו רג'ב נ' מדינת ישראל

בסופו של דבר קבע בית המשפט כי מעשיו של העורר מקיימים חזקת מסוכנות סטטוטורית. זאת בעיקר כאשר מדובר בעבירות נשק שברגיל יש להורות על מעצר של מי שמיוחסות לו עבירות כאלה; **קל וחומר** כאשר בנשק נעשה שימוש שפגע לכאורה באחרים.

לא עונשין חלשה

454. ע"פ 21-1594 איתן מהרטו נ' מדינת ישראל

"ידעו צעירים בישראל, צעירים ומבוגרים כאחד, כי היודה אבנים בשוטר הבא להשליט סדר במקום של התפרעויות, מעלה על עצמו כי מסוכן הוא לשלומם של אדם ולשלום הציבור, ובהיותו כך מסוכן, צפוי הוא כי יעצר להגנה על אותם ערכי יסוד שבלעדיהם לא נוכל לקיים חברה ראויה. אכן, אדם שהוכיח עצמו כי בכוונת-מכוון מרים הוא אבן על איש אשר החברה שלחה אותו להשליט משטר וסדר, חלופת מעצר לא תסכון למונעו מעשות שוב מעשה שעשה" (**בש"פ 7171/00** מדינת ישראל נ' חאמד, נד(4) 729, 732 (2000), הדגשה הוספה – י"ע). והדברים נכונים לענייננו על דרך של **קל וחומר**. המערער לא הניח ידו מכל מעשה הסתה, התפרעות ואלימות – החל מקריאה מעוררת חלחלה לפגוע בשוטרים ובנשותיהם דרך הצתת ניידת וכלה בהשלכת בקבוק תבערה לעבר שוטרים

לא עונשין חלשה

455. בש"פ 21-3303 בנג'מין ליו נ' מדינת ישראל

לטענת המבקש, המשיבה גילתה דעתה כי המעשים המיוחסים לזלמן אינם מצדיקים מעצר, ומכאן בבחינת **קל וחומר** שגם מעשיו שלו אינם מצדיקים מעצר. זאת מאחר שלשיטתו של המבקש מעשיו חמורים פחות ממעשיו של זלמן, שלטענת המבקש "קונה עבור אחרים – למשך שנים – סמים". המבקש מוסיף כי גם

בהנחה שמעשיהם של השניים חמורים באותה מידה, מהתנהלות המשטרה עולה כי מעשים אלה אינם מצדיקים מעצר

לא עונשין בינונית

456. בש"פ 1503-23 מדינת ישראל נ' אחמד קסאס

גדולה מזו: לאור מכלול הנתונים, ובפרט, לנוכח המסוכנות הנשקפת מקסאס בהיותו משוחרר ממעצר, איני רואה כל הצדקה להעברתו לאזוק אלקטרוני, **קל וחומר**, למעצר-בית ללא אזוק אלקטרוני, אל מחוץ לכלא בעת הזאת. משמעות הדבר היא שבקשת המדינה, דינה להתקבל, ודין הערר שהגיש קסאס – להידחות. נמצא אפוא כי המתווה שהצעתי, שהמדינה כאמור הסכימה לו, מיטיב את מצבו של קסאס; ועל כן, לא נותר לי אלא לעגנו בהחלטתי.

לא עונשין בינונית

457. רע"פ 6680-23 ישראל טורג'מן נ' מדינת ישראל

ואולם, הטענה בדבר אי-כשירות המבקש לעמוד לדין פלילי לא הועלתה על-ידו בשתי הערכאות הקודמות שדנו בעניינו, וזאת על אף היותו מיוצג בהליכים אלו על-ידי בא-כוחו בהליך הנוכחי. כפי שצוין בפסיקה לא אחת, הליך הערעור לא נועד לצורך עריכת 'מקצה שיפורים' על-ידי העלאת טענות שזכרון לא בא בערכאה הדיונית; ו**קל וחומר** שכך הוא כאשר עסקינן בבקשת רשות לערער בגלגול שלישי (**רע"פ 1669/23** דראב נ' מדינת ישראל, פסקה 13 [פורסם בנבו] (14.03.2023)).

לא חסד"פ חלשה

458. בש"פ 3796-23 פלוני נ' מדינת ישראל

"לא מצאתי ממש בטענת באת כוח המשיב כי יש לראות בעובדה שבשלבי החקירה המוקדמים שוחרר המשיב לחודש ימים, בטרם נעצר בשנית, נסיבה לזכותו. לדברי בא כוח העוררת, שלא נסתרו, בשלב בו שוחרר המשיב ידעו רשויות אכיפת החוק על נפגע אחד בלבד. המשיב נעצר בשנית, לאחר שהצטברו נגדו מספר עדויות נוספות בגין תקיפות מיניות. מצב דברים של ריבוי המתלוננים, אשר חשף גם פגיעות לאורך זמן ממושך, מעצים את מסוכנותו של המשיב" (שם, בפסקה 18). **קל וחומר** שהדברים נכונים בנסיבות דנן, כאשר אין מדובר "רק" בתוספת כמותית ניכרת ביותר, אלא גם בשינוי מהותי בכל הנוגע לקרבת האירועים לזמננו, דבר שהינו בעל משמעות מהותית לעניין מסוכנותו של העורר.

לא ראיות חלשה

נספח ב- הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון – עונשין

מס	ההלכה הנלמדת בקל וחומר	המלמד וסביבתו המשפטית	הקל וחומר מאפיינים	קשור לנושאי משנה	הערות
3	פגיעה בזכות ההיוועצות, כאשר החשוד אינו בן המקום ואף שפת החקירה אינה שגורה בפיו. מובילה לפסילת הודייתו מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית.	כללי הפסילה של הודיות, לפי סעיף 12 לפקודת הראיות. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה- פגיעה בזכות ההיוועצות חמורה יותר בחשוד שאינו בן המקום יותר מחשוד בן המקום.	דיון פלילי – הודאה, פסלותה. הגנה מן הצדק.	לרבות השינויים שחלו לאחר פסק הדין בעניין יששכרוב, בו נקבעו עקרונות הפסילה הפסיקתית
32	אין חיסיון על מסמכים שנערכו על-ידי הרשות והגיעו ממנה לפרט.	סעיף 47 בפקודת הראיות. החיסיון מפני הפללה עצמית אינו חל על מסמכים שנערכו על פי חובה שבדין. מחמת שהמסמכים נבראו מכוח הוראה שבחוק, ולרשות שלמענה נבראו יש מעין-זכות במסמכים גופם (294ב, ה – ו). המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט', ומפורש. "אם על מסמך פרטי ואישי שנערך על-ידי הפרט על-פי חובה שבדין, לא חל החיסיון, קל וחומר שכך הוא לגבי מסמכים שנערכו על-ידי הרשות והגיעו ממנה לפרט".	פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), סעיף 2(2).	
37	ביצוע מיידי של עונש המאסר נשען על האינטרס הציבורי באכיפה אפקטיבית של החוק (סעיפים 43, 44 ו-87 לחוק העונשין, תשל"ז-1977)	דיני המעצר עד תום ההליכים, המאפשרים לשלול את חירותו של אדם הנהנה מחזקת החפות בשל האינטרס הציבורי. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- דיני מעצר קלים מדיני מאסר.	ענישה, דרכי מעצר	אין מדובר על ההלכה, כי זה חלק מן החוק, אלא רק על מערכת השיקולים (=אינטרס ציבורי).

41	חל איסור ליצור באופן פעיל מצג שווא בדבר מחיר ניירות ערך, או כזה המשפיע בדרכי תרמית על שוויים.	קיים איסור הונאה במכירת נייר ערך בלי לגלות מהו שווי האקטואלי המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מצג שווא בדבר מחיר ניירות ערך ממכירת ניירות ערך בלא לגלות את שווי האקטואלי. – עונשין, עבירות, כלכליות, תרמית בניירות ערך	
46	ערכאת ערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שהוטל במסגרת הסדר טיעון, ובודאי שלא בהסדר טיעון 'סגור'.	מן הפסיקה-ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל. אין ערכאת הערעור נוהגת להתערב בעונש שנגזר אלא במצבים חריגים בלבד. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- מצב של ערעור חמור ממצב של פסיקה טרם ערעור. – עונשין, ענישה, התערבות ערכאת הערעור	
53	לבית המשפט סמכות להרשיע נאשם בעבירה נגזרת של סיוע שלא יוחסה לו בכתב האישום במקום בו לא הוכחה אשמתו בעבירה העיקרית.	לבית המשפט סמכות להרשיע נאשם בעבירה שלא יוחסה לו בכתב האישום, לפי אותן עובדות, כל עוד ניתנה לנאשם אפשרות סבירה להתגונן. (ע"פ 4503/99 אפרים נ' מדינת ישראל, פ"ד (נה) המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- עבירה רגילה חמורה מעבירה נגזרת. – עונשין, ענישה, מדיניות ענישה: שיקולים	קדמי על סדר הדין בפלילים כרך א 1512-1503 (תשס"ט-2009)

55	"הוראת <u>סעיף 14 לחוק</u> הנוער מכילה בחובה, בנסיבות שלפנינו, את הדרישה <u>שבסעיף 354(ג)(1) לחוק העונשין</u> על דרך של קל וחומר, שכן הוראת <u>סעיף 14</u> הנ"ל מחייבת ממילא קבלת הסכמה של היועמ"ש להעמדה לדין של אדם בשל עבירה שביצע בהיותו קטין, אם עברה שנה מיום ביצועה"	המלמד- סעיף 14 לחוק הנוער. הלמד- <u>354(ג)(1) העונשין</u> המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם	'בכלל מאתיים מנה'. סעיף 14 מדבר על עבירה שנעברה על קטין. סעיף 354 מדבר על עבירה שעשה קטין. הטענה הינה כי קיים ביניהם קל וחומר באופן שסעיף 354 מוכל בתוך סעיף 14 לעניין אישור היועמ"ש.	– עונשין, ענישה, מדיניות ענישה: עבירות מין בקטינים, אישור היועמ"ש.	קיימת פירא לקל וחומר על יד שופט אחר בהרכב זה, בטענה שההכלה אינה קיימת בשל העובדה שבחוק אחד מדובר על כתב אישום ובשני העמדה לדין. ולכן הם כלולים אחד בשני.
58	אין בכבישת עדות מצד נפגעי תקיפה מינית בהיותם קטינים, כדי לפגוע במהימנותה של העדות, כאשר ניתן לכבישה הסבר סביר ומתקבל על הדעת.	מן הפסיקה- <u>בע"פ 1904/11 פלוני נ' מדינת ישראל</u>, פסקה 12. הפסיקה מדברת על נפגע מין לא קטין. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה- עדות קטין חמורה מעדות בגיר.	– עונשין, ענישה, מדיניות ענישה: עבירות מין	
59	נאשם שנמנע ממתן עדות אינו יכול להטיל ספק סביר בעניין היסוד הנפשי הנדרש לפי חוק.	המלמד הוא לשון החוק. <u>(חוק) העונשין, תשל"ז-1977</u>: <u>20(א)(2)(א)</u>, נאשם שנמנע ממתן עדות אינו יכול להטיל ספק סביר בעניין הכוונה הנדרשת לפי חוק. המלמד- חוק. לתמיכה בבית המשפט.	'בכלל מאתיים מנה'. היסוד הנפשי היא חלק מן ה'מחשבה הפלילית' כלומר הכוונה הנדרשת להפללה.	– עונשין מחשבה פלילית, כוונה.	היסוד הנפשי של העבירה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק, הוא היסוד של "במזיד" (וראו <u>סעיף 90א(1)</u> לחוק העונשין).

64	עבירת 'הניסיון' נחשבת אף היא עבירת 'מקור' בחוק 'איסור הלבנת הון'.	<u>מפריט 20</u> לתוספת הראשונה <u>לחוק איסור הלבנת הון</u> , הקובע כי גם קשר לעבור את אחת העבירות המפורטות בתוספת ייחשב לעבירת מקור.	המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- עבירת ניסיון חמורה מעבירת מקור בשל היותה סמוכה לליבת העבירה הראשית כמו עבירת הניסיון.	עונשין – דרכי ענישה.	הקל וחומר נדחה. " להקיש מעבירת הקשר המופיעה בתוספת הראשונה, ולו מן הטעם שבדין הפלילי "אין עונשין מן הדין", לא על דרך ההיקש ולא בקל וחומר".
69	אין לפסול הודאה שנמסרה לשוטרי המתחזה כאיש דת.	עדות מדובר שמוכנס לתאו של נאשם מקובלת על אף מעשה הרמייה, כי בתחבולות תעשה לך מלחמה.	המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה- מדובר חמור מאיש דת.	ראיות – קבילות הודאה שהושגה בתחבולה	"יש להכיר בתחבולה העושה שימוש באדם שאינו נחזה למי שעניינו של החשוד הוא נר לרגליו, כמו הרב המתחזה".
79	מרגע שנקבע כי יש להקל בעונש של מי ששיקול דעתה מעורער, הרי שהקלה זו חלה גם על מי שגרמה למות תינוקה בהעדר שיקול דעת.	מצב של אי שפיות הדעת, הוא, מקל וחומר, מצב העונה על דרישת "עורער שיקול הדעת" לחוק העונשין.	המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם	'בכלל מאתיים מנה'. 'עורער של שיקול הדעת' כלול במצב 'אי שפיות דעת'.	עונשין – אי-הגנות, שפיות, עבירות, המתת תינוק.	לשיטת השופט מינץ: מרגע שנקבע כי יש להקל בעונש של מי ששיקול דעתה מעורער, הרי שהקלה זו חלה גם על מי שגרמה למות תינוקה בהעדר שיקול דעת. לפיכך, לשיטתו, <u>סעיף 303</u> הוא הסעיף המתאים לעניינה של המערערת.
85	<u>סעיף 34</u> שהוסף בשנת 1994 <u>לחוק העונשין</u> התשל"ז, 1977, לפיו "לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר". ספק סביר ולא ספק במידה רבה ("הספק הסובסטינטיבי").	אם מקובל שדיני הקניין וסדרי הדין האזרחיים עוברים תהליך של קונסטיטוציונליזציה מכוח חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, קל וחומר שזהו המצב במשפט הפלילי ובמרכז		'פשוט'. ההכללה- משפט פלילי חמור ממשפט אזרחי.	דיון פלילי – הרשעה – ספק סביר	לימוד מן המשפט האזרחי לפלילי. זהו קל וחומר עקרוני וכללי.

			הכובד של הכרעת האשמה – הוא עקרון הספק הסביר – בפרט. המלמד- חוק. לתמיכה בבית המשפט.		
87	העברה נשק אסורה ופקוח מרחוק על ההעברה, מכניסה את המעביר לגדר 'מבצע בצוותא'.	אין חולק כי העברתם לגורם אחר מהווה מסירת נשק מצדו, קל וחומר כשהוא מפקח מרחוק על הפעולה; המערער הינו בגדר מבצע בצוותא המלמד- 'אין חולק'. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה- העברה ופקוח על ההעברה חמורים מהעברה בלבד.	עונשין שותפים – לעבירה – מבצע בצוותא	מושג השליטה אינו מוגבל לקרבה פיסית בלבד, ואדם יכול לשלוט בחפץ המצוי בידיו של אחר או בכל מקום שהוא.
89	בעבירות סם מתחשב בית המשפט לחומרה בעבר הפלילי של הנאשם גם אם העבירות אינן קשורות לסם.	<u>בש"פ 2797/94</u> : "גם מי שלא היה מעורב בעסקי סמים צריך לדעת כי בית המשפט לא יטה לו חסד משנתפס לראשונה בעבירה מסוג זה. להיפך". המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- עבירת סם בצירוף עבירות אחרות מן העבר חמורה מעבירת סם ללא עבירות נוספות מן העבר.	דיון פלילי – שחרור בערובה – באישום בעבירות סחר סמים.	"כדי להרתיע אנשים, שלא יסתבכו ברשת הסמים, עליהם לדעת מראש מה כבד המחיר שיושת על כל מי שנסחף ונתפס ברשת זאת".
100	לנהג שהוזמן לשימוע, בהקשר לפסילה המינהלית, אין חובת יידוע באשר לזכות ההיוועצות.	<u>בש"פ 7855/10</u> ברוך נ' מדינת ישראל. הרציונאליים העומדים במרכזה של זכות ההיוועצות במסגרת החקירה הפלילית אינם מתקיימים בהליך השימוע המינהלי	'פשוט'. ההכללה- חובת היידוע לגבי זכות ההיוועצות חמורה מזכות היוועצות עצמה.	דיון פלילי – חקירה במשטרה – זכות היוועצות עם עו"ד	"הפסילה המנהלית אינה בגדר עונש אלא בגדר אמצעי מניעתי. דיני העונשין ועקרונות היסוד שבבסיסם שונים מן המשפט המנהלי

			המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה		ועקרונות היסוד שבבסיסו".
133	"העובדה שמדובר בקטין אינה מעניקה לו חסינות מפני ענישה ראויה, ובכלל זה מאסר מאחורי סורג ובריח, וככל שמדובר בביצוע עבירה שנסבותיה ותוצאותיה חמורות יותר, כן ייטו בתי המשפט להעדיף את המסלול הענישתי, ובכלל זה הטלת עונשי מאסר לריצוי בפועל, על-פני המסלול השיקומי"	<u>ע"פ 1776/10</u> פלוני נ' מדינת ישראל" הדברים נכונים, מקל וחומר, שעה שלפנינו קטין "בוגר", אשר ביצע את העבירות בהיותו קרוב לגיל 18. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- עבירה חמורה בצרוף 'קטין בוגר' חמורים מעבירה חמורה בלבד. עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: נוער	" וכוונתי למערער 1, שהיה כבן 17 ושמונה חודשים במועד ביצוע המעשים. בנסיבות אלו, יש ליתן משקל פחות לגילו הצעיר על העבריין, במסגרת קביעת העונש הראוי לו.	
148	"אין לאפשר מצב בו אדם נוקט באלימות קשה ביותר כנגד אנשים אותם הוא כלל לא מכיר ואשר לא עשו לו כל רע". מדרג הענישה יהיה בהתאם.	"אין להתיר מצב בו אדם עושה דין לעצמו ונוקט באלימות כנגד אחרים על מנת לגמול להם על מעשיהם כלפיו" המלמד- הגיון. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- עברת אלימות נגד אדם לא מוכר חמורה מעבירת אלימות נגד אדם מוכר. עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: עבירות אלימות	אפשר היה לראות בקל וחומר זה גם קל וחומר מסוג 'בכלל מאתיים מנה'.	
158	"ערכאת הערעור אינה מנועה מלהתערב בעונש אשר נגזר על נאשם, במקרים שבהם ניתן עיכוב ביצוע לעבודות אלו".	<u>רע"פ 10945/02</u> חוג'ה נ' מדינת ישראל." ערכאת הערעור אינה מנועה מלהתערב בעונש אשר נגזר על נאשם, אף אם החל לרצות את עונשו במסגרת עבודות שירות, או אף אם סיים לרצותו" המלמד- פסיקה.	'פשוט'. ההכללה- מצב עיכוב ביצוע לעבודות שירות קל יותר ממצב בו הנאשם החל או אף סיים את ריצוי עונשו.	"בעובדה שהמבקש החל לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות אין כדי להקים לו טענת "הגנה מן הצדק", אף אם הדבר נגרם בשל פגם בהתנהלותה של המשיבה"	

			לתמיכה בבית המשפט.		
159	סעיף 26 לחוק העונשין חל על כלל העבירות שבחוק עצמו. (סעיף 26 - לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו).	סעיף 26 לחוק העונשין חל אף על עבירות שאינן מנויות בחוק העונשין. המלמד - חוק. לתמיכה במדינה	הקל וחומר לא ברור לי. איזה יחסי קולא חומרא קיימים אם בכלל בין עבירות מנויות בחוק לבין עבירות שאינן מנויות בחוק.	דיון פלילי – הרשעה – בעבירה על-פי עובדות שלא נטענו	המערער טוען כי נסיון בלתי צליח לפי סעיף 26 לחוק העונשין אינו יכול להוות עבירה של שלילת כושר התנגדות
172 א	בית המשפט חייב לעיין בתסקיר מבחן בטרם הרשעה - כשהקטין עדיין בחזקת חף מפשע .	סעיף 38 לחוק העונשין. בית המשפט חייב לעיין בתסקיר מבחן לאחר שקבע כי הנאשם ביצע את העבירה ולפני שהוא מרשיע את הנאשם או מטיל עליו מאסר. המלמד - פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- זכות הנאשם לפני הקביעה כי הוא ביצע את העבירה גדולה מזכותו לאחר שנקבע כי הוא ביצע את העבירה.	דיון פלילי – מעצר – עד תום ההליכים	
172 ב	לעניין מעצר שלפני ההרשעה, כאשר נאשם קטין עדיין בחזקת כשרות וחף מפשע אין המעצר חובה אלא רשות.	לאחר ההרשעה קבע המחוקק, שעונש מאסר עולם על עבירת רצח, משמדובר בעבריין קטין, אינו חובה אלא רשות. המלמד - חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מאסר חמור ממעצר.	דיון פלילי – מעצר – עד תום ההליכים	(בש"פ 23/89, בן שמעון ואח' נ' מדינת ישראל [9], בעמ' 773).

190	שחרורו בערובה של אחד השותפים לעבירה בשל בקשה מפורשת של הפרקליטות מצדיק- בהעדר טעמים המצדיקים הבחנה בינו לבין האחרים - לשחרר גם את שותפיו	הכלל ששחרורו בערובה של אחד השותפים לעבירה בשל החלטת בית המשפט מצדיק בהעדר טעמים המצדיקים הבחנה בינו לבין האחרים - לשחרר גם את שותפיו המלמד- כלל. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- בקשה מפורשת של הפרקליטות לשחרור אחד השותפים בעבירה 'חמורה' יותר מהחלטת בית המשפט לעשות כן.	דיון פלילי – מעצר – עד תום ההליכים	ב"ש 361/83 אלמעלם נ' מדינת ישראל, פ"ד לו
203	"באמא אשר קיפדה במו ידיה את חייהן של בנותיה", יש להטיל עונשי מאסר עולם מצטברים הקורבנות ואין לראות במעשי הרצח 'מעשה אחד'.	כאשר מדובר במעשי רצח של מספר קורבנות, נוהגים בתי המשפט, ככלל, להטיל עונשי מאסר עולם מצטברים כמספר הקורבנות המלמד- נוהג. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- רצח אם את בנותיה חמור מרצח רגיל של מספר קורבנות.	עונשין – ענישה – עונשים מצטברים	הדיון נסב אודות אי החלת חריג הענישה המופחתת לעונש מאסר עולם חובה לפי סעיף 300א(א) לחוק העונשין.
224	בעניין הגבלת יציאה מן הארץ יש להקפיד על שמירת זכותו ה חוקתית של מי שלא הואשם בפלילים ורק מסר את ערבותו בהליך.	בג"ץ 219/64 ש' רוזוב, א' רוזוב אדריכלים בע"מ נ' דודא. נדרש למעט ככל האפשר בפגיעה בזכותו החוקתית של נאשם לצאת את הארץ המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט' . ההכללה- זכויות הערב 'חמורות' מזכויות הנאשם.	דיון פלילי – שחרור בערובה איסור יציאה מן הארץ.	קביעת תנאי בגדרי ההליך הפלילי לפיו ערב לא יוכל לצאת מן הארץ עד לשובו של הנאשם ארצה וללא מגבלת זמן אינה מידתית ועל כן ספק אם היא אפקטיבית

225	מקום בו הסכימו הצדדים על טווח ענישה במסגרת הסדר טיעון, והעונש שנגזר מצוי בתוך הטווח המוסכם, ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית רק כאשר ניכרת סטייה של ממש ממדיניות הענישה הראויה	ע"פ 407/12 ניסימוב נ' מדינת ישראל. ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית רק כאשר ניכרת סטייה של ממש ממדיניות הענישה הראויה. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- הסדר טיעון 'חמור' ממצב של אי הסדר לעניין התערבות ערכאת הערעור בחומרת העונש.	דיון פלילי – ערעור – עונש	על המערער אמנם הוטל הרף המרבי עליו הוסכם, אך אין מדובר בעונש המקסימאלי האפשרי בנסיבות העניין בהתחשב בעבירות השונות בהן הורשע המערער.
234	מעשה הכנה גרידא, לקשירת קשר לעבור את העבירה המושלמת, אשר היא עצמה הינה עבירה פלילית, מהווה משום "תחילת עבירה" לצורך יישום סעיף 3 לחוק העונשין	מעשה הכנה גרידא, אשר ככלל איננו בר-עונשין, מהווה משום "תחילת עבירה" לצורך יישום סעיף 3 לחוק העונשין. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מעשה הכנה לקשירת קשר 'חמור' ממעשה הכנה גרידא.	עונשין – קשר פלילי – אחריות קושר	טיעון הקל וחומר נדחה לא בשל פגם בו. אלא מסיבות אחרות.
288	נדרשים טעמים מיוחדים כדי להגיש בקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר שהגיש אדם שהורשע בדינו, לאחר שהחל בריצוי עונשו	ע"פ 2247/10 ימיני נ' מדינת ישראל. נדרשים טעמים מיוחדים כדי לקבל בקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר שהגיש אדם שהורשע בדינו, לאחר שהחל בריצוי עונשו המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- קבלת בקשה לשחרור ממאסר 'חמורה' ממתן אישור להגשת הבקשה.	דיון פלילי – עונש – עיכוב ביצוע	עיכוב ביצוע העונש יהא רק בנסיבות מיוחדות שיש בהן כדי לגבור על האינטרס הציבורי באכיפה מיידית של גזר הדין.

289	בערכאת ערעור בית המשפט יטה בדרך כלל לגזור את העונש בתחומי הסדר הטיעון, מקום שהסדר זה עונה למבחן האיזון המקובל.	מושכלות ראשוניים: בערכאה דיונית בית המשפט יטה בדרך כלל לגזור את העונש בתחומי הסדר הטיעון, מקום שהסדר זה עונה למבחן האיזון המקובל	המלמד- מושכלות ראשוניים. לתמיכה בבית המשפט.	דיון פלילי – הסדר טיעון – נפקותו	ערכאת ערעור, גם בלא הסדר טיעון, מגביל את התערבותו בענישה שנקבעה בידי הערכאה הדיונית למצבים חריגים של סטייה ממדיניות ענישה ראויה.
290	בית המשפט העליון לא יתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניין העונש אם הוא מצוי בטווח אשר הוסכם עליו במסגרת הסדר הטיעון גם לאחר ההחמרה בו.	בית המשפט העליון לא יתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניין העונש אם הוא מצוי בטווח אשר הוסכם עליו במסגרת הסדר הטיעון.	המלמד- נוהג. לתמיכה בבית המשפט.	דיון פלילי – ערעור – התערבות במידת העונש	המקור האפשרי למלמד: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה
305	חובה להשוות את היחס לשני בעלי דינין בנושא שלילת חירותו של אדם טרם משפט.	"בצדק תשפוט עמיתך". אי זהו צדק המשפט? חובה להשוות את היחס לשני בעלי דינין בנושא סדרי הדין ואופן ניהול המשפט.	המלמד- משפט עברי. לתמיכה בנאשם.	משפט עברי – מעצר – עד תום ההליכים	שלא לעשות עוול במשפטו של "גדול", ולהחמיר עמו, לעומת "הדל", לעניין מעצרו בטרם משפט.

394	בשלב הסעד הזמני על בית המשפט לנקוט זהירות ומידתיות בקביעת היקף החילוט כ"כ לבחון את מידתיות הפגיעה הנגרמת כתוצאה מהצו הזמני לצדדים שלישיים אשר אינם מעורבים בפעילות העבריינית לכאורה. המלמד - פסיקה. לתמיכה בנאשם.	בש"פ 7715/97 חג'י נ' מדינת ישראל על בית המשפט לאזן כראוי בין זכות הקניין של הנאשם, לבין האינטרס הציבורי שבהבטחת החילוט בסופו של ההליך הפלילי, ובשלב הסעד הזמני עליו לנקוט זהירות ומידתיות בקביעת היקף החילוט.	'פשוט'. ההכללה- צדדים שלישיים חמורים מנאשם, בהיותם בלתי מעורבים.	דיון פלילי – חילוט טענת צד ג' לזכויות ברכוש מושא החילוט
430	בדין הפלילי- הטלת חובה על עורך הדין לדרוש ולחקור את לקוחו ולאמת כל הצהרה ודיבור שנמסרו על ידו, כרמאי בפוטנציה, היא בבחינת גזירה שציבור עורכי הדין אינו יכול לעמוד בה. המלמד - פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	ע"א 8124/18 יורשי המנוח אלקנה ביישיץ נ' רוט בדין. האזרחי- הטלת חובה על עורך הדין לדרוש ולחקור את לקוחו ולאמת כל הצהרה ודיבור שנמסרו על ידו, כרמאי בפוטנציה, היא בבחינת גזירה שציבור עורכי הדין אינו יכול לעמוד בה.	'פשוט'. ההכללה- הדין האזרחי קל מן הדין הפלילי.	עונשין – ענישה מדיניות ענישה: קנס השוואה בין התחום הפלילי לאזרחי. איני בטוח שקל וחומר זה נכון.
442	כאשר ההרשעה בערעור לא בוטלה, אלא רק סעיף העבירה הותאם לממצאיו של בית-משפט קמא. "בית המשפט לא יגדיל עונש שהוטל על נאשם, אלא אם הוגש ערעור על קולת העונש."	סעיף 197 מונע להגדיל את העונש, שהוטל על נאשם בבית-משפט קמא (אלא אם כן הוגש ערעור על קולתו), אך אין הוא מונע השארת אותו עונש על כנו.	'פשוט'. ההכללה- מצב שינוי בסעיף עבירה בערעור 'חמור' ממצב ערעור שאין בו שינוי סעיף עבירה והעבירה לא בוטלה.	דיון פלילי – פגמים בדיון החלפת סעיף ההרשעה בערעור לפיכך מותר היה לקבוע, אף ללא ערעור על קולת העונש, שגזר הדין, שהושת על המערער על חמש העבירות, יישאר בעינו, אף-על-פי שאחת ההרשעות שעליה נסב

			המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.		
					אותו ערעור - בוטלה.
446	אורכה של תקופת המעצר יוצרת 'דחף' עבור נאשם להודות באשמה במסגרת הסדר טיעון ביחס למעצר לתקופה ארוכה מזו שהייתה נגזרת על הנאשם אם הוא היה מורשע בדינו.	<u>בש"פ 85/21</u> מדינת ישראל נ' מחאגינה, אורכה של תקופת המעצר יוצרת 'דחף' עבור נאשם להודות באשמה במסגרת הסדר טיעון כאשר ההרשעה אינה צפויה להאריך באופן משמעותי את תקופת המאסר שתוטל עליו ממילא, ואולי אף למצותה.	'פשוט'. ההכללה- הדחף להודות במסגרת הסדר טיעון כאשר ההרשעה צפויה להאריך את תקופת המעצר לתקופה ארוכה חמורה ממצב שבו היא לא היתה אמורה להאריך את התקופה.	דיון פלילי – מעצר – שיקולי בית- המשפט	"שכך הוא ביחס למעצר לתקופה ארוכה מזו שהייתה נגזרת על הנאשם אם הוא היה מורשע בדינו. מצב כזה עלול להביא את הנאשם להודות במיוחס לו, רק כדי שהוא יוכל להשתחרר מהמעצר".

נספח - ג : הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון - דיני ראיות

מס	ההלכה הנלמדת בקל וחומר	המלמד וסביבתו המשפטית	הקל וחומר מאפיינים	קשור לנושאי משנה	הערות
14	הימנעות נאשם מלהעיד עשויה לשמש כ'דבר מה נוסף'.	סעיף 162 בחסד"פ. שתיקת נאשם מלהעיד עשויה לשמש 'חיזוק' או 'סיוע'.	המלמד - חוק. לתמיכה במדינה.	א. זכות השתיקה כתוספת ראייתית ב. דבר מה נוסף להודאה	א. השלמת מקור משפטי להלכה קיימת בפסיקה ב. יצירת 'מדרג מושגי' כדי ליצור את הקל וחומר
18	עדים שטיפלו במתלוננת אינם יכולים להיחשב כמומחים מטעם התביעה.	תקנה 126 לדין האזרחי.	המלמד - חוק. לתמיכה בנאשם.	ראיות - מהימנות ומומחים	המומחה רשאי להגיש חוות דעת על עובדות כעד ראייה אבל לא כאשר הוא מעורב מטעם בית הדין.
35	הודאות של שותף במשפטו של אחר שלא נפסלו ולא הועלו כנגדן טענות שיש לקיים בגדרן 'משפט זוטא', הינן ראיות ככל הראיות	פקודת הראיות סעיף 10א	המלמד - חוק. לתמיכה במדינה.	ראיות - קבילות, הודאה מחוץ לכותלי בית משפט	זו הרחבה של הרציונאל בבסיס סעיף 10א לפקודת הראיות הדין בתנאים לקבלת אמרת עד מחוץ לבית המשפט
36	כאשר עדות מתלוננת באונס מהימנה ובנוסף נתמכת בראיה חיצונית, רשאי בית המשפט להסתמך רק על עדותה ובכך מתקיימת דרישת 'מתן הטעם'.	פקודת הראיות סעיף 54 א(ב)	המלמד - חוק. לתמיכה במדינה.	ראיות - עדות קורבן עבירות מין	הלכה המשלבת את סימן ה פרק י בחוק העונשין עם סעיף 54 א(ב) לפקודת הראיות.
39	מותר למשטרה לבצע 'חיפוש משפחתי' במאגר הד.נ.א על בסיס ממצא של אחד מבני	פקודת הראיות סעיף 5 העוסק במתן עדות	המלמד - חוק. לתמיכה במדינה.	ראיות - בדיקת דנא,	

	המשפחה החשוד בעבירה של "חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה"	אקטיבית של אחד מבני המשפחה המלמד- חוק. לתמיכה במדינה.	יותר מחיפוש משפחתי במאגר ד.נ.א	ממצאי הבדיקה	
72	התביעה, כרשות מינהלית, אינה יכולה להסתמך לצורך בדיקתה על מאגרי מידע של רשות אחרת, במקרה דנן, על המידע במערכת 'נט המשפט' של הנהלת בתי המשפט.	מן הפסיקה. ע"פ 4349/14 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד ראש הממשלה. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- העדר כפיפות בין שתי רשויות מחמירה את יכולתה של הרשות להשתמש במאגרי המידע של הרשות השנייה.	חופש המידע – לצורך התגוננות בהליך פלילי וגילוי על ידי הרשות.	שירות הביטחון הכללי כפוף לראש הממשלה. המידע לצורך מתן היתרים להאזנות נמצא אצל שירות הבטחון.

74	אין מקום לחייב את הרשות בגילוי מלוא חומר החקירה במסגרת ההליך המנהלי שתכליתו ליצור אכיפה מהירה.	זכות העיון בכל חומר החקירה קמה, לפי סעיף 74 לתסד"פ , אך עם הגשת כתב אישום. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. נחיצות העיון במלוא החומר באשמת 'פשע' יותר מזכות העיון בחומר החקירה לקנס מנהלי.	דיון פלילי – זכות עיון בראיות התביעה, הגבלתה	
75	פסילתו של דו"ח שחזור מלשמש ראיה קבילה בשל הפגיעה בזכות ההיוועצות של חשוד כאשר הוא אינו בן המקום ואף שפת החקירה אינה שגורה בפיו.	מן הפסיקה. דוקטרינת הפסילה הפסיקתית שנקבעה בעניין יששכרוב על בסיס סעיף 12 לפקודת הראיות נוסח חדש, תשל"א-1971 המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. הפגיעה עקב העדר היוועצות גדולה יותר בחשוד שאינו דובר את שפת החקירה	ראיות – קבילות, ראיה פסולה.	(ע"פ 5121/98 טורי רפאל יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי)
78	בית המשפט רשאי לקבוע כי הוא מקבל רק חלק מגרסתו של נאשם שמכחיש את אמרתו במשטרה.	הלכה פסוקה- בית משפט רשאי – לגבי נאשם שמעיד ומאשר את גרסתו במשטרה – לקבוע	'פשוט'. ההכללה- הכחשת אמרות נאשם במשטרה מחמיר את חוסר האמון בגרסתו	ראיות- הודאה: קבילותה ומשקלה	ההלכה נובעת באופן הכרחי מן החוק, אשר מחיל דין שונה באשר לנאשם שותק.

		ביחס למי שמאשר את גרסתו במשטרה.	כי הוא מקבל רק חלק מגרסתו. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.		
109	ישנם גם מקרים בהם ניתן להגיע למסקנה מזכה אף אם לא ניתן הסבר מספק לכל האינדיקציות התומכות בהרשעה	מן הפסיקה- <u>דנ"פ 4342/97 מדינת ישראל נ' אל עבד, פ"ד נא</u> המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- כוח הזיכוי גדול מכל החיוב	דיון פלילי – הרשעה, ספק סביר. ראיות – הודאה, קבילותה.	בפסיקה נקבע, כי ניתן להגיע למסקנה מרשיעה גם כאשר נותרות תהיות שונות ללא מענה. זאת, כאשר הראיות המרשיעות הינן בעוצמה המספיקה כדי לבסס את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר
119	ערכאת הערעור אינה בבחינת קצרון שאמור להעלות על הכתב כל תג ותג בדברים שעלו במשפט או שהועלו על ידי מי מהצדדים, והיא אף אינה נדרשת להתייחס לכל טענה וטיעון שהעלו הצדדים	הערכאה הדיונית במשפט האזרחי ובמשפט הפלילי אינן נדרשות להתייחס לכל טענה וטיעון שהעלו הצדדים. המלמד- נוהג. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט' . ההכללה- רמת המחויבות להתייחסות לטיעוני הצדדים בערכאה הערעורית נמוכה מהערכאה הדיונית.	דיון פלילי – חקירת עדים , אופן ביצועה	
125	אין לבית המשפט אלא את העובדות המתוארות בכתב האישום, כאשר מדובר בכתב אישום שתוקן במסגרתו של הסדר טיעון. בהתאם לכך, אל לו לבית המשפט להביא במסגרת השיקולים לגזירת דינו של הנאשם עובדות או נסיבות שלא נמנות על אלו שבהן הודה הנאשם.	מן הפסיקה. <u>ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל, פסקה 22.</u> המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- מחויבות בית המשפט לדון רק בעובדות של כתב אישום ראשון גדולה מן המחויבות לדון בכתב אישום שמתוקן במסגרת הסדר טיעון.	דיון פלילי – גזר-דין, התייחסות לנסיבות שלא פורטו בכתב אישום מתוקן	
134	כאשר בית משפט מוצא כי גרסת נאשם מהימנה נתמכת ומאושרת על ידי עדים נוספים, אין	מן הפסיקה, <u>בש"פ 4508/15 סבג נ' מדינת ישראל.</u>	'פשוט'. ההכללה- גרסת נאשם מהימנה מקילה יותר עם נאשם	דיון פלילי – עיון בראיות התביעה ,	כל שופט או מותב מחויב להכריע לגבי מהימנות עדים

	לנסות ולדלות מהחומר שבתיק אחר הערכות מהימנות של החוקרים על הנאשם.	המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	ביחס למהימנותו מחקירה אחרת יותר מגרסה לא מהימנה, בחקירה זו.	חומר החקירה	המעידים לפניו על פי התרשמותו שלו בלבד.
135	ראיות על מצב נפשי קשה של קורבן עבירת מין מייד לאחר שהתרחשו האירועים, יכולות לשמש סיוע לגרסתו	מן הפסיקה, ע"פ 5676/10 שונים נ' מדינת ישראל. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	לא ברור	ראיות – עדות, קורבן עבירת מין	יתכן שהזכרון של הנאנסת מיד לאחר האירוע גדול יותר.
136	סמכות דיונית הנתונה לשופט אחד, נתונה גם להרכב של שלושה שופטים של אותו בית-משפט, אלא אם קובע המחוקק אחרת ובמפורש.	מן הפסיקה. בג"צ 322/81 (המ' 672/81) מחול נ' הממונה על מחוז ירושלים. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- סמכות שלושה שופטים גדולה מסמכות שופט אחד.	דיון פלילי – עיון בראיות התביעה, חומר החקירה	
156	הפנייה של מבקש לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות אינה מבטיחה כי בית המשפט יקבל את דעת הממונה.	מן הפסיקה. בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל. תסקיר שירות המבחן הינו המלצה בלבד המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- חשיבות חוות דעת של תסקיר שירות המבחן גדולה מהמלצת הממונה על עבודת השירות.	עונשין – ענישה, תסקיר שירות מבחן.	תסקיר שירות המבחן הינו המלצה בלבד וכך הדין לגבי חוות דעת המומנה על עבודות שירות.

165	אין צורך ב"סיוע" לעדות עד מדינה לגבי עבירת מירמה, אשר העד פורמאלית אינו "שותף" לה כלל.	סעיף 296 לחוק העונשין, החל על כל עבירות השוחד. ניתן להרשיע בשוחד על יסוד עדות אחת ללא 'סיוע' המלמד- חוק. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- עבירת שוחד חמורה מעבירת מירמה.	ראיות – סיוע, עד מדינה, עדים.	סעיף 296 לחוק העונשין, גובר על ההוראה הכללית בסעיף 54א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971,
219	כאשר התרשמותו של בית המשפט ממהימנות מתלוננת נתמכת בראיות חיצוניות, אף אם הייתה המתלוננת עדות יחידה, ניתן היה להסתפק בעדות זו כדי לבסס הרשעה על פיה.	בסעיף 54א(ב) לפקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א-1971 נקבע, כי בית המשפט רשאי לבסס הרשעה על עדות יחידה של נפגע עבירת מין, ובלבד ש"יפרט	'פשוט'. ההכללה- מהימנות עדות מתלוננת עם ראיה חיצונית חמורה יותר מעדות מתלוננת ללא ראיה חיצונית.	ראיות עדות – קורבן עבירת מין, מהימנות, עדות יחידה,	בעבר נדרשה תוספת ראייתית מסוג סיוע לשם הרשעה על פי עדות יחידה של נפגע בעבירת מין, אולם בשנת 1982 תוקן החוק ודרישת הסיוע בוטלה. ה'אמון'

			בהכרעת הדין מה הניע להסתפק בעדות זו" המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.		מחליף דרישת הטעם'. את מתן
250	כאשר עומדת על הפרק שאלת התחזות, הפסקת הליכים אינה בלתי הפיכה למרות שנקבע כי המועמד אינו כשיר להעמדה לדין. עם שיפור במצבו של המועמד להסגרה עניינו נבחן מחדש על כל הכרוך בכך.	מן הפסיקה. חוק טיפול בחולי נפש, סעיפים 21 ו-28 לחוק; עניין בולטיאנסקי , פסקה 14 לפסק דין של השופט ס' ג'ובראן. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- 'מתחזה' חמור מ'לא מתחזה' לעניין הפסקת הליכים.	דיון פלילי – העמדה לדין, נאשם שאינו מסוגל לעמוד לדין.	נדחה ערר העוררת על החלטות המורות על מינוי "פאנל מומחים" לבדיקת מצבה הנפשי במסגרת בקשה לחידוש הליכי הסגרתה.
260	בית משפט מחוזי אינו חייב להכריע בטענות הקשורות לחוקיות ותקינות תסקיר שירות המבחן שנדונו בבית משפט השלום.	החוק אינו מחייב את בית המשפט המחוזי, בהכריעו בערר, להתייחס לטענות הקשורות לחוקיות ותקינות תסקיר שירות מבחן. המלמד- חוק. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- הכרעה משפטית חמורה מהתייחסות משפטית.	דיון פלילי – תסקיר שירות המבחן תוכנו, מעמדו, סטייה ממנו	בימ"ש אינו כבול להערכת שירות המבחן והוא נדרש להפעיל שיקול דעת עצמאי.
262	כאשר מדובר בשאלת קינטור במשפט פלילי כאמרת הגנה של הנאשם, עול ההוכחה בדבר קנטור מוטל על כתפי הנאשם ועול ההוכחה בדבר העדר קינטור מוטל על התביעה.	מן הפסיקה. (?) בטענה של הגנה עצמית , נטל ההוכחה רובץ על שכמו של הנאשם ועול ההוכחה בדבר העדר מצב של הגנה עצמית מוטל על התביעה. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- טענת הגנה עצמית חמורה מטענת קינטור .	– ראיות הודאה, קבילותה, חקירה משטרתית	ע"פ 28/49 [2], בעמ' 537).
281	בית המשפט העליון אינו מתערב בדיונים על עילות שבשלן נסגר תיק על ידי הפרקליטות.	מן הפסיקה. בית המשפט העליון מתערב באופן מינורי בהחלטות הפרקליטות על החלטות להעמדה לדין. בג"ץ	'פשוט'. ההכללה- הדיון בהחלטה לסגירת תיק חמור מן הדיון בעילת סגירת התיק.	פלילי- סגירת תיקי חקירה ועילות סגירתם.	בית המשפט המור להתערב בשיקול-דעת זה [לעניין העילה בעטייה נסגר תיק – ט' ש' כ' אלא

			2534/97 ח"כ יהב נ' פרקליטת המדינה. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	אם ההחלטה הינה סבירה באופן קיצוני או באופן מהותי" (בג"ץ 4539/92 הנ"ל [1], בעמ' 56).
297	לא ניתן להביא ראיות בשלב שלאחר מתן הכרעת דין ובשלב הערעור והדבר יעשה רק מקום שקיים חשש לעוות דין והעניין נדרש לעשיית צדק.	"כידוע", ככל שהבקשה להבאת ראיות נוספות מתאחרת בהתייחס לשלב שאליו הגיע ההליך השיפוטי, כך תהא נדירה וחריגה יותר היזקקות בית המשפט להפעלת סמכות זו" המלמד- 'כידוע'. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- התערבות הערכאה העליונה בשלב הערעור חמורה יותר מן השלבים לפניו. דיון פלילי – ערעור, אי-התערבות בממצאים עובדתיים	המלמד בהלכה זו מנוסח במילה כידוע. אפשר אולי לכוון את המלמד בשם – הפרקטיקה המשפטית הנהוגה.
300	מבקש רשות ערעור אינו יכול להציג ראיות חדשות בבקשתו אם הוא אינו עומד בתנאים הנדרשים להצגתן.	מן הפסיקה. רע"פ 6270/12 הופטמן נ' עיריית תל אביב-יפו. המערער אינו יכול להציג ראיות חדשות בערעורו. המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- התנאים לבקשת ערעור חמורים יותר מן התנאים לערעור עצמו. דיון פלילי – עונש, רשות ערעור, ראיות בערעור, ראיות נוספות	למעשה זהו מקרה של רשות ערעור ב'גלגול שלישי'.
303	אין בהגשת ערעור כדי לעכב את ביצוע העונש, כשמדובר בקנס.	עקרון שלפיו אין בהגשת ערעור כדי לעכב את ביצוע העונש. המלמד- עקרון. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- עונש קל מקנס לעניין עכוב ביצוע דיון פלילי – עונש, עיכוב ביצוע	אם הקנס יבוטל בערעור, כולו או חלקו, ניתן יהיה להשיב את מה ששולם.
304	כידוע הוא, כי לשם הרשעתו של אדם בפלילים על סמך עדותו של קטין בפני חוקר ילדים, נדרשת תוספת ראייתית בדמות סיוע לאותה עדות. הצטברות	לשם הרשעתו של אדם בפלילים על סמך עדותו של קטין בפני חוקר ילדים, נדרשת תוספת ראייתית בדמות סיוע לאותה עדות.	הצטברות ראיות כוללת בתוכה מספר ראיות ולכן זה קל וחומר מסוג 'בכלל מאתיים מנה'. ראיות- עדות קטין	קשה להגדיר ק"י זה כק"י בכלל ומסוג 'בכלל מאתיים' בפרט.

			ראיות כ'סיוע'. מספר יכולים לשמש כ'סיוע'. המלמד- כידוע. לתמיכה בנאשם.	ראיות יכולה לשמש כ'סיוע'.
--	--	--	--	----------------------------------

308	בעל סמכות על פי דין הפועל בסמכותו לא יביא בחשבון מידע על הרשעה שהתיישנה "שאינו זכאי לקבלו לפי חוק זה" (סעיף 21 לחוק). כלומר: המורשע מסר מידע זה 'ביודעין'.	<u>חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981</u>, סעיף 21. בעל סמכות על פי דין הפועל בסמכותו לא יביא בחשבון מידע על מחיקת הרשעה "שאינו זכאי לקבלו לפי חוק זה". כלומר: המורשע מסר מידע זה 'ביודעין'. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט' ומפורש. ההכללה- מידע על מחיקת הרשעה חמור ממידע על התיישנות לעניין זה.	עונשין – מרשם פלילי ותקנת השבים, מחיקת הרשעה, התיישנות הרשעה.	"אם בנוגע למחיקת הרשעה שתוצאותיה רחבות היקף ראה המחוקק הצדקה לקבוע חריג המתיר לרשות להתחשב בהרשעה כאמור כאשר המורשע מסר מידע עליה "ביודעין", הרי שמקל וחומר ראוי להתיר זאת בנוגע להרשעה שהתיישנה שתוצאותיה מוגבלות מלכתחילה"
311	רשויות התביעה רשאיות במקרים מסוימים שלא להגיש כתב אישום כלל.	רשויות התביעה רשאיות להעריך ולשקול מחדש את חומר הראיות שעומד בפניהן ולהגיע למסקנה שונה מזו שהושגה בראשיתו של ההליך הפלילי (עיינו: עניין כהן בפיסקה 12). המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- שינוי החלטה חמור מאי הגשת כתב אישום.	דיון פלילי – העמדה לדיון, ביקורת שיפוטית.	
319	אין כל מניעה שבית המשפט שדן בערר יעיין בחומר חקירה שהיה קיים עוד בשלב הדיון בערכאה דלמטה.	מן הפסיקה. חוק המעצרים סעיף 53 (ב). "השופט הדן בערר, רשאי להיזקק לחומר ראיות חדש, שניתוסף מאז הדיון בבית משפט קמא".	'פשוט'. ההכללה- עיון בחומר חדש (מב"ד) חמור מעיון בחומר ישן לעניין ערר.	דיון פלילי – ערעור, רשות ערעור	בהגשת תיק המב"ד והעיון בו על ידי בית המשפט אין כל פגם, שכן הלכה היא כי קיימים מקרים בהם הגשת תיקי מב"ד לא רק שאינה

אלא	אסורה הכרחית		המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.		
350	בית-המשפט מוסמך מיזמתו הוא להורות על החזרת עד תביעה כאשר התביעה עודה ממשיכה בהבאת ראיותיה, וממילא אף לא הוחל בהבאת ראיות ההגנה.	מן החוק: סעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, הקובע לאמור: "סיימו בעלי-הדין הבאת ראיותיהם, רשאי בית-המשפט. אם ראה צורך בכך, להורות על הזמנת עד - ואפילו כבר נשמעה עדותו בבית-המשפט - ועל הבאת ראיות אחרות. אם לבקשת בעלי-דין ואם מיזמת בית-המשפט," המלמד- חוק. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- הזמנת עד לעדות נוספת לאחר שסיים עדותו חמורה יותר מהזמנתו בשנית כאשר טרם סיים את עדותו.	דיון פלילי – ראיות מטעם בית המשפט	
359	שופט יכול לשמוע הסברים של עותר במעמד צד אחד, כאשר מדובר בראיה שאינה חסויה שדרושה להגנת הנאשם.	פקודת הראיות 46 א1 "....ורשאי הוא לקבל הסברים מהעותר אף בהעדר שאר בעלי הדין; לא יתיר בית משפט גילוי של ראיה חסויה, אלא לאחר שניתנה לתובע אפשרות להתייחס לטענות שנטענו שלא בפניו". המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- ראיה חסויה חמורה מראיה שאינה חסויה.	דיון פלילי – עיון בראיות התביעה, חומר החקירה	תוצאת הקל וחומר נדחתה על ידי השופט עמית.

נספח – ד: הלכות 'קל וחומר' מן הפסיקה בעליון – חסד"פ

מס	ההלכה הנלמדת בקל וחומר	המלמד וסביבתו המשפטית	הקל וחומר	קשור לנושאי משנה	הערות
17	בית משפט קמא יכול להרשיע את המערער בהחזקה ממשית של הסם מקום בו העובדות עליהן התבססה ההרשעה נטענו כולן בכתב האישום והעבירה בה הורשע המערער היתה זו שיוחסה לו בכתב האישום.	<u>סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי</u> מורה כי "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן" המלמד - חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה-מצב בו עובדות לא נטענו בכתב האישום חמור ממצב בו הם נטענו.	דיון פלילי – הרשעה – בעבירה על-פי עובדות שלא נטענו	
19	במקרה של הרשעה גם ההחלטה וגם הנימוקים להינתן מיד בתום בירור האשמה.	סעיפים 164, 165 לחסד"פ. אם הודיע בית המשפט על זיכוי הנאשם, רשאי הוא - (1) לפרט נימוקיו מיד או תוך שלושים יום מיום ההודעה ".... וכו'". מכלל הן אתה שומע לאו. במקרה של זיכוי מותר לבית-המשפט ליתן את נימוקיו תוך שלושים יום מיום ההודעה על הזיכוי. מכאן שההודעה על הזיכוי צריכה להינתן מיד. המלמד - חוק. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה-הרשעה חמורה מזיכוי.	עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: שיקולים	בהרשעה גם ההחלטה וגם הנימוקים להינתן מיד. ודאי לא התכוון המחוקק להרשות לבית-המשפט להשהות לכמה חדשים את מתן החלטתו על זיכוי או על הרשעתו של הנאשם ויחד עם זאת להתיר לו - במקרה של זיכוי בלבד - 30 ימים נוספים למתן נימוקיו.

30	אם הנאשם לא עומד בנטל ההוכחה על אכיפה בירנית במסגרת סעיף 149(10) לחסד"פ, בית המשפט לא יקבל את דעתו בנדון.	אם הנאשם לא עומד בנטל הראשוני לשם קבלת ומסמכים במסגרת סעיף 108 לחסד"פ בית המשפט לא יקבל את דעתו בנדון. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- נטל ההוכחה לשם קבלת מידע ומסמכים קל יותר מנטל ההוכחה לאכיפה בירנית.	דיון פלילי – טענות מקדמיות – אכיפה בירנית	
33	אין מרשים לערער את פעולותיו הרשמיות של אדם אשר כיהן כשופט דה-פקטו, רק משום שלא שימש כשופט דה-יורה כאשר מדובר בשופט המשמש בכהונה זו כדין ומלוא סמכויותיו עמו.	עקרון- בתנאים ידועים, אין מרשים לערער את פעולותיו הרשמיות של אדם אשר כיהן כשופט דה-פקטו, רק משום שלא שימש כשופט דה-יורה... המלמד- עקרון לתמיכה בבית המשפט	'פשוט'. ההכללה- סמכות שופט דה פקטו המשמש בכהונה זו כדין גדולה מסמכות שופט דה פקטו שאינו משמש בכהונה זו כדין.	דיון פלילי – עדות מוקדמת – סמכות שופט	כדי שייראה אדם כשופט דה-פקטו הכרחי כי משרת השופט, בה כיהן, היא משרה שנקבעה בחוק" (בג"צ 19/56 ברנדוין נ' מנהל בית-הסוהר המרכזי, רמלה ואח')
34	המעשים שעומדים ביסוד עבירות ההסדר הכובל וקבלת דבר במרמה שונים ונבדלים זה מזה, בשל כך יכול בית המשפט לחייבו בפלילים בגין כל אחת מהן.	סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 קובע כי "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה". לפי סעיף זה, אם מעשה אחד של פלוני הצמיח כמה עבירות, יכול בית המשפט לחייבו בפלילים בגין כל אחת מהן. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט', ההכללה- עבירות שונות ונבדלות הצומחות מאותו מעשה קלות יותר מעבירות דומות הצומחות ממעשים שונים.	עונשין – ענישה מדיניות – ענישה: הגבלים עסקיים	"אם מעשה אחד של פלוני הצמיח כמה עבירות, יכול בית המשפט לחייבו בפלילים בגין כל אחת מהן, ובלבד שהעונש שייגזר עליו בגין אותו מעשה לא יעלה על העונש המרבי בגין העבירה החמורה ביותר ביניהן. היינו: הרשעה לחוד, וענישה לחוד".

42	אין מקום לנכות ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני מתקופת המאסר, בכל סוג של מאסר.	<u>סעיף 8(ב) לחוק שחרור על תנאי ממאסר</u>, תשס"א-2001, החרוג מעצר בפיקוח אלקטרוני מחישוב תקופת מאסר של אסיר עולם. אין מקום לנכות ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני מתקופת המאסר, במאסר עולם. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מאסר עולם חמור ממאסר רגיל.	עונשין – ענישה – ניכוי ימי מעצר	מדובר לעניין זה על "הבדל מהותי שבין מעצר בפיקוח אלקטרוני, הדומה במובנים רבים למעצר בית, לבין מעצר שבמהלכו שוהה העצור במקום משמורת"
43	העובדה כי הרשות בחרה בדרך בלתי-חוקית במקום שבו היה באפשרותה להשיג את מטרתה בדרך חוקית, מהווה שיקול לחובתה.	תלמוד בבלי, תמורה כ"ז ע"א. "כל היכא דאיכא היתרא, לא שביק איניש ועביד איסורא" המלמד- משפט עברי. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- עבירת מדינה חמורה יותר מעבירת היחיד.	דיון פלילי – חיפוש מכשיר טלפון נייד	כל מקום שיש לפני אדם הגון אפשרות להשיג את מטרתו בצורה מותרת – אין דרכו לסטות מדרך ההיתר ולעשות את מה שאסור
45	במקרה של מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע, יש לנהוג בשלילת חירותו זהירות מירבית; ולהתייחס אליו כמו אל נאשם אחר בתנאים דומים.	<u>ע"פ 419/81 [10]</u>, בעמ' 706-707, מפי השופט שילה "כל בית-משפט מצווה לשמור על עקרון אחידות הענישה, כלומר, לדאוג לכך, שבגין עבירה פלונית לא	'פשוט'. ההכללה- ענישה לאחר משפט חמורה טרם משפט.	עונשין – ענישה – מדיניות ענישה	ואם כך נוהגים אנו לעניין מחזה בעל אופי שלילי מובהק, משום שמבקשים אנו להתהדר ולהדר בזכות חירות הביטוי על-פי הלכות הדמוקרטיה

			יקבל עבריון אחד עונש שונה במידה משמעותית מהעונש, המוטל על עבריון אחר בגין עבירה דומה" המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.		שבמשטרנו, קל וחומר בן בנו של קל וחומר שכך עלינו לנהוג לעניין מי שרק חשוד או נאשם בביצוע עבירות ולכן הוא בחזקת חף מפשע,
54	נאשם המעלה טענת אי שפיות מוותר על החיסיון הרפואי, לגבי מידע שנמסר במסגרת הסתכלות פסיכיאטרית הצופה פני הליך פלילי.	דוקטרינה - נאשם המעלה טענת אי שפיות מוותר על החיסיון הרפואי, לגבי מידע שנמסר במסגרת טיפול "קלאסי" המלמד- דוקטרינה לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- הסתכלות פסיכיאטרית חמורה מטיפול "קלאסי".	ראיות – חיסיון רפואי – חיסיון	דוקטרינה זו, לפיה נאשם המעלה טענת אי שפיות מוותר על החיסיון הרפואי, הוכרה בחלק ממדינות ארצות הברית אפילו ביחס למידע שנמסר במסגרת טיפול "קלאסי" שאין ספק שהחיסיון חל עליו
61	עיקרון המניעה מלפעול חל במקרים של התיישנות עונשים אשר באים בגדרו של <u>סעיף 10 לחסד"פ</u>.	בית המשפט מכיר באפשרות להחיל את עיקרון המניעה מלפעול בעניינה של התיישנות עבירות המוסדרת <u>בסעיף 9 לחסד"פ</u> (ראו: <u>ע"פ 3652/15 נחלה נ' היועץ המשפטי לממשלה</u> המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט', ההכללה- התיישנות עונשים חלשה מהתיישנות עבירות	דיון פלילי – התיישנות עונשים	"מאחר שההצדקה החברתית להתיישנות עונשים חלשה בהרבה מזאת שמכוחה הכרנו בהתיישנות עבירות".
63	ראיה חסויה על פי הוראות <u>פקודת הראיות</u> אינה נבחנת לפי <u>סעיף 74 לחסד"פ</u>.	עתירה לגילוי ראיה חסויה על פי תעודת חיסיון אינה נבחנת לפי <u>סעיף 74 לחסד"פ</u> לא ברור	השופט: "איני בטוח שירדתי לסוף דעתה של המשביה בהשוואה זו, והתקשיתי ללמוד מן האחד אל האחר"	דיון פלילי – זכות עיון בראיות – התביעה – חומר החקירה	"סעיף 74 לא בא לגרוע מהחסינות שבפרק ג' לפקודת הראיות, אולם אין משמעות הדבר כי לא ניתן לבחון חומר חסוי בגדריו".

67	בית משפט לא יתערב בשיקול דעת רשויות התביעה והיועץ המשפטי לממשלה בעילה שבשלה ייסגר תיק.	"ברגיל אין דרכו של בית משפט זה להתערב בשיקול דעת רשויות התביעה והיועץ המשפטי לממשלה לגבי עצם העמדה או אי העמדה לדין" המלמד- 'ברגיל' לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- התערבות בהעמדה לדין חמורה מהתערבות בעילת סגירת תיק.	דיון פלילי – הליכים שלפני המשפט – סגירת תיק	"קל וחומר בן בנו של קל וחומר שאין מקום לרתום את העגלה לפני הסוסים – בהנחה שהסוסים בכלל יגיעו למקום ממנו חושש העותר – ולדון בעניינו של העותר הן לפני קבלת ההחלטה, ושמה גם לאחריה"
88	לבקשת נאשם לחזור בו מהודאה בשלב ערעור, יש להתייחס בגישה מחמירה.	נאשם יכול לחזור מהודאה (ע"פ 3754/91 מדינת ישראל נ' סמחאת, ככל שהבקשה מוגשת בשלב מאוחר, עולה החשש "מניצול ההליך הפלילי כאמצעי תימרון בידי נאשם, המבקש לבחון את תוצאות ההליך ועל-פיהן להחליט אם לדבוק בהודאיתו או לחזור בו ממנה ולחדש את המשפט" המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מצב ערעור חמור יותר ממצבים קודמים לו , לעניין חזרה מאשמה.	דיון פלילי – הודאה חזרה מהודאה	

107	בית המשפט אינו יכול לפסול החלטת ממשלה לאי הקמת וועדת חקירה.	בג"ץ 2827/97 ידיד רונאל נ' ממשלת ישראל. בית המשפט אינו יכול לפסול החלטת ממשלה הקמת וועדת חקירה. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- התערבות בית המשפט באי הקמת וועדת חקירה חמורה יותר מהתערבות בהקמתה.	משפט מינהלי – בגץ – ביקורת על החלטות ממשלה	"באופן עקרוני יש הבדל בין חובה להפעיל את הסמכות לבין חובה בהפעלת הסמכות".
110	אין זכות להגשת ערר על החלטה של בית משפט מחוזי בערר על בית משפט שלום בנושא פרסום ואי פרסום.	חוק סדר הדן הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996, בסעיף 53(א)(1א)(1) בנוסחו דהיום. המחוקק הגביל הגשת ערר בזכות על החלטה של בית משפט מחוזי בערר על בית משפט שלום בנושא מעצרים. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה.	'פשוט'. ההכללה- מעצרים חמור מפרסום/אי פרסום לעניין הגשת ערר בזכות.	דיון פלילי – חקירה במשטרה – איסור פרסום קלטת	השאלה נשארה בצריך עיון.
118	אין ביהמ"ש נוטה להתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית, כאשר מדובר בממצאי מהימנות.	הלכה פסוקה היא שאין ביהמ"ש נוטה להתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים וקיצוניים. המלמד- פסיקה לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- התערבות ערכאה דיונית בממצאי מהימנות חמורה יותר מהתערבות בממצאים עובדתיים.	דיון פלילי – ערעור – אי- התערבות בממצאים עובדתיים	

121	"אין לקבל מצב בו שמיעת ההוכחות בהליך שבו הנאשם עצור עד תום ההליכים, מתחילה רק בחלוף עשרה חודשים ויותר מיום הגשת כתב האישום וזאת מטעמים הקשורים ליומנו של בית המשפט בלבד, גם אם הוא נאשם ברצח מזעזע 'בדם קר'."	בש"פ 11785/05 מדינת ישראל נ' ברקאי. 'אין לקבל מצב בו אדם – גם אם הוא נאשם ברצח מזעזע 'בדם קר' – שוהה במעצר במשך תשעה חודשים ובמשפט שמתנהל נגדו לא נעשית כל התקדמות'. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה. איחור במועד שמיעת הוכחות של נאשם עצור חמורה יותר מכלי שתהיה התקדמות בניהול משפטו.	דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – שיקולים	איני בטוח שהכללה נכונה במקרה זה.
122	יש לכלול תרשומת של ראיון עד כחומר חקירה במקרה שהראיון עם הפרקליט מביא לשינוי מהותי בגרסת העד	אין חולק. עת עולים שינויים זניחים בגרסת העד במהלך ראיון לקראת העדתו בבית משפט – אין חובה להעביר את הפרטים החדשים לעיון הסנגוריה. המלמד- אין חולק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- עדות ראיון היוצרת שינוי מהותי בגרסת עד חמורה מגרסת עד במהלך ראיון העולים ממנה שינויים זניחים.	דיון פלילי – זכות עיון בראיות התביעה – חומר החקירה	"באופן שמשנה את התמונה העובדתית או מציג אותה באור שונה. כמובן, בחיי המעשה קשה לשרטט היכן בדיוק יעבור קו הפרדה בין שני סוגי ההתרחשויות, ונדמה כי הספק צריך לפעול לטובת הנאשם גם בעניין זה".
126	פעולות של השלמת חקירה יכולות להיעשות לפני הגשת כתב אישום" (בש"פ 1270/14 ששון נ' מדינת ישראל)	פעולות של השלמת חקירה יכולות להיעשות לאחר הגשת כתב אישום "בנסיבות ובדרך המפורטת בהנחייה מס' 6.11 של פרקליט המדינה. המלמד- פרקליטות. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מצב לפני הגשת כתב אישום קל ממצב לאחר הגשת כתב אישום לעניין השלמת חומרי חקירה.	דיון פלילי – כתב-אישום – פגמים	יש לשים לב. ההיסק בקל וחומר נמצא בבש"פ 1270/14 ופסק דין זה אינו המקור המלמד. המקור המלמד היא הנחייה מס 6.11 של פרקליט המדינה.

150	אין להלום בקשה לעיון חוזר מקץ ימים ספורים, מקום שאין מתקיימים תנאי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שכן לא נתגלו עובדות חדשות, לא השתנו הנסיבות ובוודאי שלא עבר זמן ניכר כאשר מדובר בהקלת תנאי מעצר בית.	נפסק כי אין להלום בקשה לעיון חוזר מקץ ימים ספורים, מקום שאין מתקיימים תנאי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שכן לא נתגלו עובדות חדשות, לא השתנו הנסיבות ובוודאי שלא עבר זמן ניכר כאשר מדובר בשחרור ממעצר מאחורי סורג ובריח. המלמד-פסיקה לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה-שחרור ממעצר חמור מהקלה בתנאי מעצר בית לעניין עיון חוזר.	דיון פלילי – עיון חוזר – שיקולי בית-המשפט
151	יירוט משלוח סם על ידי המשטרה ובדיקתו עובר למסירתו מהווה ראיה לעיסקת סמים.	פסיקה, תפיסת סם המסוכן אינה תנאי להרשעה וניתן להוכיח עסקה בסם - אם סחר אם יבוא ואם עסקה אחרת לפי סעיף 13 לפקודת הסמים המסוכנים – גם בראיות אחרות. שיחה בין שניים בנוגע לעסקת סמים יכולה להוות ראיה לגבי העסקה (ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל, המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה-יירוט משלוח סם על ידי המשטרה מהווה ראיה חמורה יותר משיחה בין שניים בנוגע לעיסקת סמים.	דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – ראיות לכאורה
				יש בחומר הראיות די והותר כדי לעמוד ברף של ראיות לכאורה כנדרש בסעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) התשנ"ו-1996. אין בעובדה שהסם לא נתפס כדי לגרוע מעוצמת הראיות.

162	בימ"ש רשאי להורות על הארכת תקופת הערובה ותנאי שחרור במעמד צד אחד לתקופת ביניים.	יש סמכות מוקנית לבית המשפט להורות על "מעצר ביניים", עת שהוא נדרש לבקשה למעצר עד תום ההליכים, לגביה נפסק כי היא מתחייבת ישירות מקיומה של הסמכות העיקרית. המלמד- סמכות מוקנית. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- הארכת תקופת ערובה קלה יותר מהוראה למעצר ביניים. הקל וחומר נדחה על ידי בית המשפט, לא עקב תקיפותו אלא עקב קיום הוראות מפורשות בחוק המעצרים.	דיון פלילי – שחרור – בערובה תוקף הערובה	אין לקבל עמדת המשיבה לפיה רשאי בימ"ש להורות על הארכת תקופת הערובה במעמד צד אחד לתקופת ביניים, מכוח ס' 3 לחוק סדר הדין הפלילי וס' 17 לחוק הפרשנות, שכן לענין סדר הדין בבקשה להארכת תקופת הערובה ותנאי השחרור קבע חוק המעצרים הוראות מפורטות.
196	הסכמת הצדדים אינה מאפשרת להסתפק בטיעונים כתובים כאשר מתברר לבית המשפט, לאחר שעיון במסמכים שהוגשו לו, כי הגשת סיכומים בכתב עלולה להסב נזק או עיוות דין לנאשם	הסכמת הצדדים אינה מאפשרת להסתפק בטיעונים כתובים כאשר מתברר לבית המשפט, לאחר שעיון במסמכים שהוגשו לו, כי אין די בכתוב ויש צורך בהשלמת טיעוני הצדדים בעל-פה (פרשת וילנר, עמ' 452). המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט', ההכללה- הסבת נזק בשל הגשת סיכומים בכתב חמורה מסיכומים שאין בהם די.	דיון פלילי – בירור האשמה – סיכומים בכתב	
205	בית משפט עליון אינו ממיר את שיקול דעתו של רשויות התביעה בשיקול דעתו שלו מקום שבו החלטת הפצ"ר בעניין העמדתו או אי-העמדתו לדין של אדם נבחנה ואושרה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה	בית משפט זה אינו ממיר את שיקול דעתו של רשויות התביעה בשיקול דעתו שלו (ראו מני רבים: בג"ץ 6745/19 לובטון נ' הפרקליט הצבאי הראשי, המלמד- פסיקה.	'פשוט'. ההכללה- החלטת פצ"ר באישור יועמ"ש חמורה מהחלטת פצ"ר ללא אישור יועמ"ש.	משפט מינהלי – בגץ – ביקורת על רשויות התביעה והחקירה	בג"ץ 3917/20 אלוביץ' נ' היועץ המשפטי לממשלה,

			לתמיכה המשפט. בבית		
207	ערכאת הערעור תמעת להתערב בבקשת רשות לערער.	הלכה היא כי ערכאת הערעור תמעת להתערב בממצאים של מהימנות שנקבעו בבית משפט השלום. המלמד- הלכה. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- התערבות בבקשת רשות לערער חמורה מהתערבות בממצאים של מהימנות.	דיון פלילי – רשות ערעור – מתי תינתן	רשות לערער על חומרת העונש, תינתן רק במקרים חריגים שבהם נגזר דינו של המבקש תוך סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים.
210	אין מקום לשחרר חשוד בעבירת סמים לחלופת מעצר כאשר מדובר על סם מסוכן מסוג קוקאין.	בעילת מעצר מכוח <u>סעיף 21(א)(1)(ג)</u> <u>לחק סדר הדין</u> <u>הפלילי (סמכויות</u> <u>אכיפה – מעצרים)</u> , התשנ"ו – 1996 , אין מקום לשחרר לחלופת מעצר, שכן הכלל ביחס לעבירות סמים שלא לצריכה עצמית הוא כי אין להורות על חלופת מעצר אלא במקרים חריגים. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- חשד לצריכה עצמית של סם מסוג קוקאין חמור יותר מחשד לצריכת סם בסתם.	דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – חלופת מעצר	הקל וחומר די מוזר.
212	חשוד שביצע עבירה תוך כדי היותו קטין אך הפך לבגיר בעת הגשת כתב האישום, נשפט בבית משפט לנוער.	נאשם שביצע עבירה תוך כדי היותו קטין אך הפך לבגיר בעת הגשת האישום, נשפט בבית משפט לנוער. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- חשוד מנאשם. קל	דיון פלילי – מעצר לצרכי חקירה – קטין שהפך לבגיר בתקופת מעצרו	הקל וחומר נדחה לא בשל היותו לא תקף אלא בשל קיומו של סעיף מפורש בחוק המעצרים , לטענת השופט.

243	לעניין מעצר שלפני ההרשעה, כאשר הנאשם קטין ועדיין בחזקת כשרות וחף מפשע, אין המעצר חובה אלא רשות	לאחר ההרשעה קבע המחוקק, שעונש מאסר עולם על עבירת רצח, משמדובר בעבריין קטין, אינו חובה אלא רשות. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מצב לאחר הרשעה חמור ממצב לפני הרשעה.	מעצר קטין לפני הרשעה.	"הבחנה זו לא נאמרה במפורש בסעיף 34 ובסעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי, אך היקש זה וקל וחומר זה אין לו פירכא ומחויב ההיגיון, לאור האמור בסעיף 25 הנ"ל לחוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול) ובהוראות שונות נוספות בו"
254	עקרון השוויון בפני החוק הוא גם ביסוד עקרון אחידות הענישה, לעניין מעצר בטרם משפט, כאשר מדובר במי שהוא בחזקת זכאי וחף מפשע.	עקרון השוויון בפני החוק הוא גם ביסוד עקרון אחידות הענישה, לעניין ענישה לאחר שהנאשם הורשע ונמצא אשם, חירותו זהירות מירבית. המלמד- עקרון השוויון. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מצב מעצר טרם משפט חמור ממצב מאסר לאחר משפט.	דיון פלילי – מעצר – עד ההליכים	"ואם כך נהגנו לפי עקרון השוויון בסוגיית המעצר עד תום ההליכים בטרם הותקן חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 9), תשמ"ח-1988, בוודאי ובודאי כך מצווים אנו לנהוג לאחר שהותקן חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 9)".

257	אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת השיפוטי, אין בכך כדי להצדיק בקשת רשות ערעור.	ע"פ 8109/15 אביטן נ' מדינת ישראל . אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת השיפוטי, אין בכך כדי להצדיק קבלת ערעור. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- בקשת רשות ערעור קלה מקבלת ערעור.	דיון פלילי – ערעור – רשות ערעור	
261	חזרה מאישום לפני קריאתו לנאשם ולפני שהשיב עליו מביאה לביטולו של האישום ולא לזיכויו של הנאשם.	על פי סעיף 84 חזרה מאישום אחרי קריאתו לנאשם ולפני שהשיב עליו מביאה לביטולו של האישום ולא לזיכויו של הנאשם. המלמד- חוק. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מצב לפני קריאת אישום חמור ממצב אחר קריאת אישום לעניין חזרה מאישום.	דיון פלילי – סיכון כפול ביטול כתב-אישום	"אין בביטול כזה שום הכרעה בענין, לא לזיכוי וודאי ולא לחיוב".
263	השיקולים שהצדיקו את מעצרו של הנאשם מלכתחילה לא תמיד כוחם יפה להצדיק את המשך מעצרו כאשר מדובר במי שבית-משפט זיכה אותו מאשמתו.	"השיקולים שהצדיקו את מעצרו של הנאשם מלכתחילה לא תמיד כוחם יפה להצדיק את מעצרו אחרי שחלפו תשעה חודשים" (בש"פ 1150/01 מדינת ישראל נ' נמרודי". המלמד- פסיקה לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- המשך מעצר לאחר זיכויו חמור מהמשך מעצר לפני זיכויו.	בקשה למעצר עד תום ההליכים בערעור	"בחינת סיכויי הערעור ויתר השיקולים הצריכים לעניין, לרבות העובדה כי המשיבים היו עצורים במשך כשנתיים ימים, מביאה למסקנה שאין להאריך את המעצר".
267	בימ"ש השלום מוסמך להאריך מספר פעמים תוקפם של ערובה ותנאי שחרור בערובה של חשוד במסגרת התקופה הקבועה בסעיף 58(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים). בית משפט השלום רשאי להאריך תקופה ראשונה של 90	בש"פ 998/05 פפיסמדוב נ' מדינת ישראל. רשאי בית משפט השלום להאריך את התקופה של ששה חודשים מיום תפיסת חפץ על ידי המשטרה, גם שלא	'פשוט'. ההכללה- הארכת תוקף בתוך התקופה הסטטוטורית קלה יותר מהארכה שמחוץ לתקופה הסטטוטורית.	דיון פלילי – שחרור בערובה – הארכת תוקף הערובה ותנאיה	

			בתוך התקופה של ששה חודשים. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	יום, כאשר היא בתוך התקופה הסטטוטורית של 180 יום.	
268	עד אגוסטקן רשאי שלא להישבע טרם עדותו אלא להצהיר בהן צדק.	סעיף (1)34 לחסד"פ קובע בראשו כלל, והוא - "כל עד ועד ייחקר בשבועה" עד אגוסטיקן רשאי שלא להישבע טרם חקירתו אלא להצהיר בהן צדק. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- עדות מחקירה . קלה דיון פלילי – עדים – שבועת העד	שאם לפי סעיף (1)34 , זכאי היה, כאמור, אגוסטיקן שלא להישבע, קל וחומר שכך הוא לפי סעיף 154 . לימוד קל וחומר מסעיף לסעיף באותו חוק.	
269	השופט רשאי לנצל עובדות שלא נטענו כלל כדי ללמוד מהן על כוונתו של הנאשם ודרכי פעולתו לגבי עבירה אחרת.	השופט רשאי לפי סעיף 166 לחסד"פ להרשיע על-פי עובדות שלא נטענו כלל. המלמד- חוק. לתמיכה בבית המשפט.	'פשוט'. ההכללה- הרשעה על בסיס עובדות שלא נטענו חמורה יותר מללמוד על כוונת נאשם על בסיס אותן עובדות. דיון פלילי – חזרה מאישום – עצמאות התביעה	הקל וחומר נדחה. "אשר-על-כן הקל וחומר עליו דיבר השופט, לאו קל וחומר הוא."	
275	על כן אפוא, היה על המערערת להעלות את הסתייגויותיה עובר לחקירה הנגדית של המשיבה .	על המערערת להעלות הסתייגויותיה עובר לתחילת עדות המשיבה ולכל הפחות למנוע את תחילת שמיעת העדות. המלמד- מניעות. לתמיכה בנאשם	'פשוט'. ההכללה- מצב חקירה נגדית חמור ממצב עדות . דיון פלילי – התביעה – חובותיה	"משבחרה המערערת לסכור פיה ולהמתין עד לאחר תום עדות המשיבה ונוצר מצג לפיו היא מסכימה לתנאים שנקבעו בהחלטת ביהמ"ש, קמו לה מניעות או מעין השתק המונעים ממנה מלטעון עוד נגד ההחלטה".	

276	האינטרס הציבורי מחייב מעצר עד גמר ההליכים, אם הנאשם מואשם בכך שגנב במישרין את כספי הלקוחות שהופקדו בידיו כמנהל בנק.	ב"ש 421/81 [6], דובר בפגיעה בכספי הבנק בלבד, בית המשפט קבע כי האינטרס הציבורי מחייב את מעצרו של הנאשם עד גמר ההליכים. המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	פ'שוט'. ההכללה- פגיעה בכספי הבנק קלה כספי לקוחות של הבנק.	דיון פלילי – מעצר – עד תום ההליכים
278	חילופי דברים פנימיים בין גורמי אכיפת החוק נכנסים בגדר הסייג לעקרון הגילוי הרחב הנוהג על פי סעיף 74 לחסד"פ גם בהליכי הסגרה	חילופי דברים פנימיים בין גורמי אכיפת החוק נכנסים בגדר הסייג לעקרון הגילוי הרחב הנוהג על פי סעיף 74 לחסד"פ (ראו, לדוגמה, בש"פ 2467/10 מירון רכטמן נ' הרשות להגבלים עסקיים). המלמד- פסיקה. לתמיכה בבית המשפט.	פ'שוט'. ההכללה- הליכי הסגרה חמורים מתהליך משפטי רגיל המתנהל בארץ.	דיון פלילי – זכות עיון בראיות – התביעה – הליך הסגרה "הדברים יפים מדרך של קל וחומר להליכי הסגרה, בשל שתי סיבות. ראשית, מאחר שבהליכי הסגרה מעורבים שיקולים מתחום יחסי החוץ. שנית, ההתכתבות בין רשויות אכיפת החוק בישראל למדינה הזרה נסבים על הליכי ההסגרה, להבדיל מחומר הראיות הנסב על העבירה מושא בקשת ההסגרה".
296	לא יצווה בית המשפט על מעצר הנאשם בטרם יוכרע דינו אם לא ברור האם קיימת בכלל עילת מעצר.	סעיף 21א(ב)(1), בטרם יוכרע דינו, לא יצווה בית המשפט על מעצר הנאשם, אלא אם בדק ומצא כי קיימת עילת מעצר ברורה. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	פ'שוט'. ההכללה- מצב של עילת מעצר ברורה חמור יותר ממצב של ספק בדבר קיומה של עילת מעצר.	דיון פלילי – שחרור – בערובה – תנאי שחרור, מעצר טרם הרשעה. "במקרה כגון זה שלפנינו "שהן ולאן ורפיא בידיה" ("כן ולא, ורופף הדבר שמדובר בידו"), שמדובר במצב שאינו ברור וחד".

299	על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו לבחון חלופת מעצר של אלימות במשפחה. כאשר שירות המבחן אינו נוטה לשחרר לחלופת מעצר.	בש"פ 8853/08 פלונית נ' מדינת ישראל. "על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו לבחון חלופת מעצר של אלימות במשפחה. אמת מידה זו תקפה גם כאשר שירות המבחן נוטה לשחרר לחלופת מעצר", המלמד- פסיקה. לתמיכה במדינה	'פשוט'. ההכללה- מצב בו שירות המבחן אינו נוטה לשחרר חשוד באלימות משפחה חמור יותר ממצב בו הוא נוטה לשחררו.	דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – חלופת מעצר
312	עיקוב ביצוע פסק דין של בית משפט שלום מצריכה בקשת רשות לערער.	החלטת בית משפט שלום למעצר עד תום ההליכים מצריכה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (בעקבות תיקון תשע"א של סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)), התשנ"ו-1996 המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- עיקוב ביצוע פסק דין של בית משפט שלום חמור ממעצר עד תום ההליכים.	דיון פלילי – דחיית ריצוי העונש – עד ההחלטה בערעור
324	בית המשפט יכול להסתמך על "חומר חסוי, לעיון בית המשפט בלבד, לרבות החומר החסוי שהוגש בדיונים קודמים של בית המשפט". לצורך הליכי חיפוש ותפיסה.	סעיף 15(א)(2)(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) , התשנ"ו-1996 מאפשר לבית המשפט להסתמך בשלב מעצר ימים על "חומר חסוי, לעיון בית המשפט בלבד, לרבות החומר החסוי שהוגש בדיונים קודמים של בית המשפט". המלמד- חוק.	'פשוט'. ההכללה- הליכי תפיסה וחיפוש חמורים ממעצר ימים.	דיון פלילי – תפיסת חפץ – סמכות בית המשפט
				"בהליכי מעצר ימים, ניתנת לסניגור אפשרות לחקור את החוקר, בעוד שבהליכי תפיסה, המחוקק לא הכיר באפשרות זו, כך שכוחו של ה"קל וחומר" נחלש".

			לתמיכה בנאשם.		
333	במשפט פלילי יש להכיר בזכותו של הנאשם לעיין במסמכיו של הקובל. סעיף 74 לחסד"פ חל גם על הליכי קובלנה פלילית.	בפסיקת הערכאות הדיוניות נקבע כי החובה לאפשר עיון בחומר שבידי הקובל בתובענה אזרחית, היא חובה מוגברת, מאחר שהנאשם נמצא בעמדה נחותה לעומת נאשם שכנגדו הוגש כתב אישום. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- דין פלילי חמור מדין מאזרחי.	דיון פלילי – קובלנה – גילוי חומר חקירה	מהוראות הגילוי והעיון לפי תקנות סדר הדין האזרחי, יש לחייב את הקובל לפחות באותן חובות החלות על המאשימה במשפט פלילי ויש להכיר בזכותו של הנאשם לעיין במסמכיו של הקובל. לפיכך, סעיף 74 לחסד"פ חל בהליכי קובלנה פלילית.
339	הצדדים רשאים לבחור שלא להשמיע את הסיכומים בעל פה, אלא להגישם בכתב באישור בית המשפט.	סעיף 169 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב - 1982 הקובע, כי הצדדים "רשאים" להשמיע את סיכומיהם טרם הכרעת הדין; מכאן, רשאים הצדדים לא להשמיע את סיכומיהם כלל. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- הגשת סיכומים בכתב קלה יותר מאי השמעת הסיכומים בע"פ.	דיון פלילי – בירור האשמה – סיכומים בכתב	איני בטוח בהכללה זו. הלימוד כאן הוא תלת שלבי. מנוסח החוק שרשאים להשמיע למדים על דרך השלילה שרשאים לא להשמיע. מכאן שהם רשאים להגישם בכתב. לא ברור מה היחס בין הבע"פ לבכתב.

352	על פי הפרשנות, החוק מתיר גם את מעצרו של נאשם שהוטל עליו עונש מאסר, אך שסיים את מאסרו על אתר, נוכח ניכוי ימי מעצרו.	סעיף 22(א) לחוק המעצרים מאפשר לבית המשפט להורות על מעצרו של נאשם שהורשע, לאחר שהיה במעצר עד תום ההליכים, ולא הוטל עליו עונש של מאסר בפועל – וזאת למשך 72 שעות לצורך הגשת ערעור על קולת העונש. סעיף 63 לחוק המעצרים מקנה לבית המשפט את הסמכות להורות על מעצרו של נאשם שזוכה בדין, למשך 72 שעות, לצורך הגשת ערעור על הכרעת הדין. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מעצר עד תום ההליכים של נאשם מבלי שהוטל עליו עונש מאסר חמור ממעצר נאשם שהוטל עליו עונש מאסר. דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – מעצר עד תום ההליכים – אדם שסיים לרצות את מאסרו
355	מעשה מגונה שנעשה בגופו של קטין יהיה בר-עונשין.	סעיף 349 לחוק העונשין -מעשה מגונה הנעשה בפני קטין שטרם מלאו לו שש-עשרה שנים, היינו לעיניו, יהווה עבירה. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	עונשין – עבירות התעללות בקטין "הסניגור משיב על כך, כי אין בנימוק זה של התביעה כדי להצדיק מתן פירוש מלאכותי ומאולץ לסעיף עונשין". למעשה יש כאן התעלמות מאין עונשין מן הדין. יתכן שלכך התכוון השופט במילה מלאכותי.
384	הארכת המועד להגשת ערעור נגד נאשם, הנעשית אגב בקשת ארכה של נאשם אחר, בלא שמיעת עמדתו של הנאשם הנוגע בדבר ובלא צירופו להליך הארכה, מנוגדת למושכלות יסוד בניהולו של הליך פלילי	הארכת המועד להגשת ערעור נגד נאשם, הנעשית אגב בקשת ארכה של נאשם אחר, בלא שמיעת עמדתו של הנאשם הנוגע בדבר ובלא צירופו להליך הארכה, מנוגדת למושכלות יסוד בניהולו של הליך אזרחי	'פשוט'. ההכללה- התחום הפלילי חמור מן התחום האזרחי. שיקולי ביהמ"ש בבקשה להארכת מועד להגשת ערעור פלילי קל וחומר מן האזרחי לפלילי.

			המלמד- מושכלות יסוד. לתמיכה בנאשם.		
391	על עבירות, שביצע אסיר בעת היותו מאושפז, לא יעמוד לדין בטרם שוחרר מאישפוזו, וממילא אין מקום ואין טעם להורות על בדיקתו, אם מסוגל הוא לעמוד לדין אם אחראי היה למעשיו.	לאחר שחרור אסיר מאשפוז לא יועמד לדין אלא על-פי הוראה מפורשת של היועץ המשפטי לממשלה. המלמד- יועמ"ש. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה – מצב אישפוז חמור ממצב שחרור מאישפוז לעניין העמדה לדין.	דיון פלילי – הפסקת הליכים – חולה נפש	זה מקרה שדנתי בו בעבודה.
396	הליך גישור, על כל מעלותיו, אינו אמור לעצור את שמיעת ההליך העיקרי שעה שנאשם ממתין לבירורו בעודו ממתין במעצר. על בית המשפט הדן בהליך העיקרי להוסיף ולקדמו שמא הליך הגישור לא יישא פרי.	בש"פ 4094/15 מדינת ישראל נ' בן שימול . הליך גישור, על כל מעלותיו, אינו אמור לעצור את שמיעת ההליך העיקרי. על בית המשפט הדן בהליך העיקרי להוסיף ולקדמו שמא הליך הגישור לא יישא פרי. המלמד- פסיקה. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מצב מעצר חמור ממצב שבו החשוד אינו עצור לעניין קידום ההליך המשפטי.	דיון פלילי – מעצר הארכתו	
421	כאשר הבקשה נסובה על חומרת העונש, כבענייננו, לא תינתן רשות ערעור אלא כאשר העונש שנגזר על המבקש סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה בהתאם לנסיבות העניין (רע"פ 5995/23 סרברניאקוב נ' מדינת ישראל,	המלמד- נוהג. לתמיכה בבית המשפט.			"גלגול שלישי"

429	ראיות לכאורה, בערכאות דלמטה המצדיקים שימוש בסמכות בית המשפט להורות על "מעצר ביניים". מבססות, גם חלופת מעצר בתנאים של "מעצר בית".	ראיות לכאורה, בערכאות דלמטה מצדיקים שימוש בסמכות בית המשפט להורות על "מעצר ביניים". המלמד- סמכות מוקנית. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- מעצר בית קל ממעצר ביניים	דיון פלילי – מעצר מעצר ביניים
434	"ניתן להתחשב גם בצדדים שלישיים שאינם בגדר בעלי זכויות קנייניות או מעין קנייניות ברכוש, ולאזן בין האינטרסים של צדדים אלה לבין האינטרסים העומדים ביסוד הבקשה למתן סעד זמני שיאפשר את החילוט".	<u>סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון</u>, המתייחס להפעלת סמכות החילוט גופה (ולא לסעד הזמני שנועד לאפשר אותה), פורש כמאפשר התחשבות גם בבעלי זכויות אובליגטוריות גרידא. המלמד- חוק. לתמיכה בנאשם.	'פשוט'. ההכללה- איזון בין אינטרסים של צדדים לעניין חילוט קל יותר מסמכות החילוט עצמה	דיון פלילי – חילוט – צו זמני

נספח ה- פסיקות 'אין עונשין מן הדין' בפסיקות העליון .

1. רע"פ 2976/01 בתיה אסף נגד מדינת ישראל

אכן, לשאלה האמורה פנים לכאן ולכאן: נתבונן בה מכיוון אחד ונראה את הפן ה"אזרחי-תרופתי". נתבונן בה מכיוון אחר – ונראה את הפן ה"עונשי". לשאלה מה סיווגו של הפיצוי יש לעתים, וגם בעניינו אנו, השלכות מעשיות. בלי כוונה למצות, אדגים: האם ניתן להטיל פיצוי לפי סעיף 77 גם כאשר לא ניתן עוד להגיש תביעה אזרחית בשל התיישנות? כפי שנראה, שאלה זו התעוררה גם אצלנו וגם בבית-הדין האירופי לזכויות האדם; מה השפעתה של חנינה על פיצוי שנפסק וטרם שולם? האם חל לגבי הפיצוי העיקרון שלפיו **אין עונשין מן הדין**? בעניינו אנו התוצאה המעשית מהסיווג העיוני נוגעת לשאלה האחרונה שהצגתי. סוגיית הפיצוי לניזוק מעלה גם שאלות פרוצדוראליות שונות, כגון דרכי הערעור על קביעת פיצוי, דרכי גבייתו, דרכי הוכחת הנזק שנגרם לניזוק ועוד, אך מסקנתי בסופו של יום תיגזר מבחינת ה"גרעין הקשה" של הפיצוי, דהיינו מהותו וסיווגו. בחינה זו מביאה אותי למסקנה שמדובר בסנקציה עונשית. לא אכחד: סנקציה עונשית מסוג מיוחד, אך עדיין – סנקציה עונשית. למסקנה זו מגיעה אני הן על יסוד בחינת הסממנים השונים של הפיצוי, הן ה"אזרחיים" והן ה"פליליים", והן על יסוד בחינת תכליתו של הפיצוי – תכלית שבדין הפלילי.

מסקנתי היא אפוא כי היסוד הדומיננטי בפיצוי לפי סעיף 77 **לחוק העונשין** הוא היסוד העונשי אף שהוא משרת כמובן גם מטרה "אזרחית", ועל-כן הוא עונש. עונש מיוחד במינו – אך עדיין עונש.

עקרון החוקיות בפלילים

34. מסקנה גוררת מסקנה. אם צדקתי במסקנתי שהפיצוי לפי סעיף 77 הוא עונש, ולו עונש מסוג מיוחד – פועל יוצא מכך הוא שיש להחיל עליו את עקרון היסוד בפלילים המופיע בהוראת החוק הראשונה של **לחוק העונשין**:

"אין ענישה 1. אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו
אלא לפי חוק בחוק או על-פיו".

כיוון שאין עונשין מן הדין, הקפידו בתי-המשפט שלא להעניש על דרך האנלוגיה גם מקום שהיה נראה להם כי הסדר שנקבע בחוק לקוי הוא. עמד על כך חברי השופט מ' חשין ב"פ 3215/96 דורבשי נ' מדינת ישראל [14], שעסק בפירושו של סעיף 51(א)(1) **לחוק העונשין**. וכך אמר:

"...לו אנו מחוקקים כי אז נטינו להסכים עם בית המשפט המחוזי ועם עורך-דין כרמל [בא-כוח המדינה – מ' נ'] באשר לחוק 'הראוי'. מה נעשה וחזקה עלינו מצוות המחוקק: ולשונו של המחוקק, כאמור, הינה 'ברורה לחלוטין ואינה מותירה מקום לספק'. נזכור עוד כי בדיני עונשין ענייננו, ומושכלות ראשונים הם שאין עונשין מן הדין (סנהדרין, נד, א) ואין עונשין על דרך של קל וחומר. וכלשונו של מחוקקנו בסעיף 1 **לחוק העונשין**: 'אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו'. וגם אם אמרנו כי הוראות חוק אלו לא תחולנה במישרין על ענייננו, הנה רוחן תשרה עלינו

36. יכולתי למעשה לסיים כאן בקביעה שהפיצוי לפי סעיף 77 הוא עונש, ועל-כן מכוח העיקרון שאין עונשין מן הדין, לא היה מקום להטיל על המערערת – שלא הורשעה – חיוב בפיצויים. עם זאת אתייחס לשני עניינים נוספים: האחד – אין דעתי כדעת השופט ברלינר שלפיה ההסדר שנקבע הוא גם ההסדר ה"הגיוני". השני – בפני המתלונן עומדת דרך מקוצרת לתבוע שייפסקו לו פיצויים

דעת הרוב, הפיצוי מהווה עונש,

2. דיון נוסף פלילי 02 / 600 מוחמד אל נסאסרה נגד לשכת עורכי-הדין בישראל, הוועד המרכזי

למעלה מן הצורך, לפי שיטתו, ציין השופט אנגלרד כי אף אם אנוסים אנו לפרש את סעיף 20(ב) סיפה לחוק לפי הפרשנות שנתקבלה בהילכת מחפוד [3], הרי יש להגביל את תחולת הסעיף האמור על-פי מילותיו להרשעה שנמחקה, ואין להחילו גם בנוגע להרשעה שהתיישנה. ובלשונו של השופט אנגלרד: "דייה לצרה בגבולותיה הדווקניים, והרי כלל גדול הוא כי אין עונשין מן הדין ואין ללמוד דבר מעניין בלתי סביר" (שם [1], בעמ' 285).

השופטת בייניש בדעת הרוב, מדובר על לימוד הרשעה שהתיישנה מהרשעה שנמחקה

3. ערעור פלילי 99 / 3575 אריה דרעי ואחרים נגד מדינת ישראל

55. גישתו של בית-המשפט המחוזי, התומכת בפרשנות גמישה למונח "מועמד", אינה עומדת במבחנו של עקרון החוקיות. בטעמי בית-המשפט להצדקת הפרשנות הגמישה אמנם יש מידה רבה של היגיון, אלא שאת גבולותיו של איסור פלילי לא ניתן לתחום על-פי ההיגיון בלבד. כדבריו הידועים של השופט, לימים מ"מ הנשיא ח' כהן:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נ"ד, ע"א ועוד) – לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה,

אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות" (ע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל [4], בעמ' 372).

הרי לנו גישה פרשנית, המקיימת את התכלית הראויה של הרחבת היקף תחולתם של איסורי השוחד, ועם זאת תוחמת את גבולות ההרחבה במידה המתחייבת מעקרון החוקיות. גישה זו משקפת, לדעתנו, גם את פרשנותו התכליתית הראויה של "מועמד לתפקיד", כמשמעו בסעיף 294(ג) לחוק העונשין. משהגענו לכך, זה לא יהיה למותר להזכיר את הוראת סעיף 34כא לחוק העונשין, שלפיו:

"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין".

56. מקובלת עלינו אפוא עמדת הסניגורים, כי המושג "מועמד לתפקיד", לעניינה של עבירת השוחד, מבטא "מעמד". חיובו באחריות פלילית למעשה, שככלל רק מי

שהוא "עובד הציבור" עלול לשאת בה, מותנה בכך שהגורם המוסמך להציע מועמד עשה מעשה פורמאלי גלוי: הציג את המועמד בפני הגוף שבכוחו לבחור בו או לאשר את מינויו, או למצער הודיע למועמד באופן רשמי על כוונתו לעשות כן. מעשה פורמאלי כזה, כך הדעת מחייבת, חזקה שלא ייעשה בטרם הפך דבר המינוי לעניין אקטואלי. כל עוד לא נוצר צורך במינוי אדם לתפקיד, ההכרזה על מועמדותו של אדם למינוי בבוא העת אינה רלוונטית. בהניחנו זאת, נפטור עצמו מלעסוק בממד הזמן, שאף לו, לטעמנו, יש לייחס משמעות.

4. דיון נוסף פלילי 03 / 1558 מדינת ישראל נגד חליל פאוזת אסד

המשיב הורשע בבית-משפט השלום, ונגזר עליו עונש של שירות לתועלת הציבור (להלן – צו שירות) וכן עונשים נוספים. משלא היה ניתן לבצע את צו השירות, ובעקבות עתירת שירות המבחן, ביטל בית-משפט השלום את צו השירות והטיל על המשיב עונש חלופי תחתיו. ערעור המשיב לבית-המשפט המחוזי נדחה. בערעור בפני בית-המשפט העליון נקבע, ברוב דעות, כי יש לפרש את סעיף

717 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – החוק), שלפיו אם הנידון לא מילא אחר צו השירות בית-המשפט מוסמך לבטל את הצו ולגזור עליו עונש אחר על העבירה המקורית, כך שכאשר צו השירות שבוטל לא היה העונש היחיד שהוטל על הנידון, בית-המשפט אינו מוסמך להטיל עונש אחר במקום צו השירות. דעת המיעוט סברה כי יש לפרש את סעיף 717 לחוק כמקנה סמכות לבית-המשפט להטיל עונש אחר גם כאשר צו השירות שבוטל לא היה העונש היחיד שהוטל על הנידון. המדינה עתרה לקיום דיון נוסף בפסק-דין של בית-המשפט העליון.

בית-המשפט העליון פסק:

א. (1) יש להכריע בין הפירושים הנוגדים לסעיף 717 לחוק בהתאם לסעיף 34כא לחוק, שלפיו אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים שלפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין (556א – ג).

(2) התוצאה הפרשנית הקבועה בסעיף 34כא לחוק תחול רק כאשר פירושו של הדין על-פי תכליתו מעלה כמה פירושים, וכל אחד מהם הוא פירוש סביר המגשים את תכליתו של הדין (556א – ז).

(3) בחינת השאלה מהו הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין, אינה אינדיוידואלית אלא נורמטיבית, כלומר: השאלה אינה אם הפירוש

מקל עם הנאשם הספציפי העומד לדין בפני השופט, אלא אם הפירוש מקל עם נאשם היפותטי שעליו מוטלת אחריות לפי אותו דין (558א – ג).

(4) במקרה דנן הן הפירוש של הרוב הן הפירוש של המיעוט בערעור בבית-המשפט העליון הם פירושים סבירים על-פי תכליתו של סעיף 717 לחוק. הפירוש שלפיו בית-המשפט אינו מוסמך לגזור עונש אחר כאשר צו השירות שבוטל לא היה העונש היחיד, הוא הפירוש המקל על נידון היפותטי אשר אינו ממלא צו שירות, על-כן יש לדחות את העתירה (559א – ג).

עקרון החוקיות בפלילים

7. כלל הפירוש המקל בפלילים נגזר מעקרון החוקיות במשפט הפלילי, שלפיו "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו" ומהעיקרון כי "אין עונשין למפרע" (סעיפים 1 ו-3 לחוק העונשין). עיקרון זה הוא אבן מסד בדיני העונשין. טעמו העיקרי של עקרון החוקיות הוא במתן אזהרה לפרט בדבר קיומה של נורמת התנהגות אסורה, אשר כל המפר אותה ייענש. טעמים אחרים ברקע עקרון החוקיות נוגעים בהיבטים של שוויון באכיפת החוק ושל צורך בהדגשת מעמדה של הרשות המחוקקת בהגדרת הנורמות האסורות ביחס למעמדה של הרשות השופטת כמפרשת אותן נורמות (י' לוי, א' לדרמן עיקרים באחריות פלילית [28], בעמ' 62; סנג'רו, במאמרו הנ"ל [32]; A. Ashworth *Principles of Criminal Law* [36], at p. 82. עקרון החוקיות הוליד עקרונות משנה בפרשנות המשפט הפלילי. מהחשובים שבהם הוא הכלל בדבר הצורך בבהירות נוסחו של החיקוק הפלילי. כלל זה פונה בראש ובראשונה למחוקק כי ינסח את דברו בבהירות, ואל השופט כי יימנע מקביעת איסורים על דרך פרשנות שאינם נובעים מן הנורמה הכתובה. וכך, "...עקרון החוקיות... משמש אבן מסד בהתוויית מערכת יחסים כוללת בין רשויות השלטון ורעיון ההגנה על חופש הפרט וזכויותיו" (לוי)

5. ע"פ 766/07 ברק כהן נגד מדינת ישראל

כאשר מדובר בפרשנות חוק פלילי, הגם שהשאיפה להגשים את תכלית החוק נותרת בעינה, דומה כי יש מקום לאיזון שונה מבחינת המשקל אותו יש להעניק ללשון החוק. אבן יסוד מרכזית בתורת המשפט הפלילי היא עקרון החוקיות. עיקרון זה מעוגן כיום בסעיף 1 לחוק העונשין, הקובע כי "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו" וכן בסעיף 3 לחוק האוסר על ענישה למפרע. נשמעה הדעה כי לעיקרון זה מעמד חוקתי (דני"פ 4603/97 משולם נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 160, 206 (1998) (להלן – פרשת משולם); יהודית קרפ "המשפט הפלילי – יאנוס של זכויות האדם: קונסטיטוציונליזציה לאור חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" הפרקליט מב 64, 98 (1995)

(להלן - קרפ); אהרון ברק "הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט" בעקבות חוקי-היסוד והשלכותיה על הדין הפלילי (המהותי והדיוני) מחקרי משפט יג 5, 17 (1996) (להלן - ברק - הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט). עקרון החוקיות במובנו הפורמלי מביע את הדרישה כי יסודות העבירה והעונש הצפוי לעובר עליה ייקבעו בחוק או על פיו (ראו ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין 5-4 (כרך א, 1984) (להלן - פלר)). ביטוי נחרץ לעיקרון זה, עוד טרם עוגן בחקיקה, נמצא בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 365 (1973):

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין'... - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות. דברים מן המושכלות הראשונים הם, ואין צורך להאריך" (עמ' 371).

עקרון החוקיות אינו מתמצה בדרישה הפורמלית כי האיסור הפלילי ייקבע בחוק. לעקרון החוקיות יש גם מובן מהותי, המכיל דרישות שונות שעל החוק הפלילי לקיים (ראו ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 221, 434 (1995); פרשת משולם, עמ' 177; קרפ, עמ' 98-100; ברק - הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט, עמ' 17-18; פלר עמ' 14-19; יובל לוי ואליעזר לדרמן עיקרים באחריות פלילית, 67-97 (1981) (להלן - לוי ולדרמן)). אחת מהנגזרות של עקרון החוקיות הוא כלל הפרשנות המקלה עם הנאשם (דנ"פ 1558/03 מדינת ישראל נ' אסד, פ"ד נח(5) 547, 563 (2004) (להלן - פרשת אסד); ע"פ 4463/93 בירב נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 447, 456 (1996)). כלל זה קבוע כיום בסעיף 34כא לחוק העונשין, שזה לשונו:

"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין".

6. רע"פ 5389/01 המועצה האיזורית לב השרון נגד מדינת ישראל

דרישת הזיקה הישירה מתחייבת גם מעקרון החוקיות במשפט הפלילי, עיקרון אשר זכה לעיגון חקיקתי עם חקיקת חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), תשנ"ד-1994. עקרון החוקיות מחייב הגדרת היסוד העובדתי בעבירה באופן ברור כך שיהיה ניתן לדעת את תחומי האסור והמותר. יפים לכאן דברי השופט ח' כהן בע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל [3], בעמ' 372:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נ"ד, ע"א, ועוד) – לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות".

מעיקרון זה נגזר גם, לדעתי, כלל הפרשנות בסעיף 34כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 שבו נקבע כי אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

מן הכלל אל הפרט

10. בענייננו המועצה נטלה לעצמה את הסמכות לפקח על אתרים לסילוק פסולת ביתית והותירה בידי הוועדים המקומיים את סמכות הפיקוח על האתרים לסילוק פסולת חקלאית. בנסיבות אלה הסמכויות המינהליות של המועצה – הנעדרת זיקה ישירה לאתרי פסולת המוחזקים על-ידי היישובים שבתחומה – אינן מספיקות לביסוס אשם פלילי בגין מחדל במילוי החובות הקבועות בתקנות באתר שהוקם על-ידי הכפר והופעל על-ידי. שכן, כאמור, לא ניתן לתלות בסמכויות המינהליות אחריות פלילית בשל אי-ביצוע חובות שוטפות ויומיומיות בכל אתרי הפסולת המוחזקים ב-19 היישובים בתחומי המועצה, והמנוהלים על-ידי ועדים מקומיים, שלהם סמכויות דומות לסמכויות המועצה, מכוח סעיף 132 לצו המועצות המקומיות.

7. ערעור לשכת עורכי-הדין 00 / 8856 מוחמד אל נסאסרה נגד לשכת עורכי-הדין בישראל, הוועד המרכזי

לדעתי, משימה זו אינה קשה כלל ועיקר. קודם כול אעיר, כי בהוראה הנוגעת לענייננו, הלוא היא הוראת סעיף 19 לחוק המרשם הפלילי, אין זכר לאותו חריג העוסק במסירת מידע על-ידי מי שהרשעתו נמחקה. לכן גם אם אנוסים אנו על-פי הדיבור להחיל חריג מעין זה, הנראה בלתי הגיוני כשלעצמו, בעניינה של הרשעה שנמחקה, אין כל הכרח להרחיב את תחולתו בדרך פרשנית על מקרים נוספים. דייה לצרה בגבולותיה הדווקניים, והרי כלל גדול הוא כי אין עונשין מן הדין ואין ללמוד דבר מעניין בלתי סביר. חברי השופט מ' חשין גורס כי אפשר להקיש מהתיישנות של תביעה אזרחית על עניין התיישנות בסוגייתנו. איני מסכים: אין כל דמיון ענייני בין דין ההתיישנות של זכות במסגרת חוק ההתיישנות לבין דין ההתיישנות של הרשעה שתכליתה תקנת השבים.

8. ע"פ 53-54 אש"ד, מרכז זמני לתחבורה נ'היועץ המשפטי לממשלת ישראל, ח 785

9. ע"פ 6070-04 ודיע שיח נ'מדינת ישראל, פ"ד נט(6) 76

נוכיר כבסיס להשוואה את העבירות לפי סעיפים 144(א) ו-144(ב) לחוק העונשין, שאלה הן:

"(א) הרוכש או המחזיק נשק בלא רשות על פי דין להחזקתו, דינו – מאסר שבע שנים...;

(ב) הנושא או מוביל נשק בלא רשות על פי דין לנשיאתו או להובלתו, דינו – מאסר עשר שנים...".

אציין כי בשני הסעיפים הקטנים הללו מופחת העונש לשלוש שנות מאסר אם הנשק הוא "חלק, אבזר או תחמושת", אך לא אלה היו הנסיבות בענייננו, שבו היה מדובר ברובה M-16 שלם.

(7) אם כן, מדובר בסעיף 78 בעבירה צבאית בעלת אופי היכול להיות אזרחי או בעל תוצאות אזרחיות, שהעונש עליה חמור משל עבירה מקבילה בחוק העונשין. מדובר בעבירה שאינה עבירה צבאית מובהקת, כמו – למשל – היעדר מן השירות. דומה היא לחלק מן העבירות בנשק לפי סעיף 144 לחוק העונשין. קשה להעלות על הדעת סיבה טובה וראויה שתנאי שהוטל בעבירה הצבאית לא יחול בעבירה בעלת מאפיינים אזרחיים אפשריים בכגון דא; כך בכלל – וכך לא כל שכן בנסיבות הספציפיות בתיק דנא, שבהן עבר המערער עבירה כמעט זהה לזו שעליה נשפט בבית-הדין הצבאי, ובטרם שוחרר, בעודו בחופשה, שב וחסא בעזות מצח כמעט כדרך, ו"האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב..." (משנה, יומא, ח, ט [ד]). פשיטא, שאין מקום לפרש את הסעיף פירוש אחר מאשר כי התנאי צריך שיחול.

"אין מזהירין מן הדין"; "אין עונשין מן הדין"

ט. (1) אגב דרכנו נעיר כי את הוראת סעיף 34כא אפשר לדמות במידה מסוימת לכלל התלמודי "אין מזהירין מן הדין", קרי אין לומדים אזהרת לאו (לא תעשה) מקל וחומר; דין בלשון התלמוד הוא כלל וחומר. הכלל הוא (ראה ביאורו באנציקלופדיה התלמודית (כרך א), ערך "אין מזהירין מן הדין" [ה], בעמ' תרמט) כי "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, שלא הטילה התורה עונש על איזה מעשה אלא אם כן הזהירה בלאו שלא לעשות אותו מעשה, ואזהרה זו אין למדין מקל וחומר". אזהרה היא אפוא ככלל תנאי מוקדם לעונש (ראו הערך "אזהרה", שם, בעמ' תטו). המקור מצוי בבבלי, זבחים, קו, ב [ו], ומנושא שבדיני עריות למדו כלל זה לכל התורה (יבמות, כב, ב [ז]). כלל זה משמעו המעשי הוא כי משאין אזהרה, אין לחייב גם בעונש. עונשי מיתת בית-דין. ומלקות טעונים אזהרה, מה שאין כן ענייני ממונות (תוספות, בבא קמא, קה, ב, ד"ה "מאי לאו עונש דממון" [ח]; תוספות, מכות, ד, ב, ד"ה "לאזהרה לעדים זוממים" [ט]). אמנם יש הסבורים כי משהעונש מפורש בתורה בלא אזהרה, עצם קיומו של העונש המפורש משמעו אזהרה (ספר המצוות לרמב"ם, שורש יד [י]), אך יש הסבורים לעולם כי אין מזהירין מן הדין, קרי מקל וחומר (השגות הרמב"ן לספר המצוות, שורש ב [יא]). ככל שיש לכלל זה חריגים, מצויים הם מעבר למיתחם ענייננו.

(2) קרוב אליו ונובע הימנו הכלל התלמודי "אין עונשין מן הדין" (סנהדרין, נד, א; עד, א [יב]), שעניינו כי אין ענישה מקל וחומר, כלומר אף אם יש היגיון של קל וחומר להחיל עונש המוטל במעשה עבירה על מעשה עבירה הנראה חמור ממנו, אין מחייבים בעונש על-ידי לימוד מקל וחומר. האנציקלופדיה התלמודית (כרך א), ערך "אין עונשין מן הדין" [ה], בעמ' תרפט-תרצ) מביאה טעמים אחדים לכך. אחד מהם, הקרוב משהו לעניינו, הוא "כיוון שהקל וחומר הוא היקש שכלי ואדם דן קל וחומר מעצמו, חוששים לעניין עונש, אולי יש איזו פירכא על הקל וחומר". הדברים חלים אף כאן, בין השאר, גם על מיתת בית-דין אל מול עונש מלקות. הבאנו דברים אלה כדי לומר כי לימדונו חכמינו שבתחום הענישה נחוצה בהירות יותר מבתחומים של דיני ממונות, למשל. פגיעתו של העונש הפלילי בכבוד האדם מצדיקה זאת.

10. ע"פ 89-63 מאיר בן יוסף מזרחי נ' מדינת ישראל, מג(4) 388

תיקון נוסף בחוק, אף הוא במגמה להחמיר בענישה, הינו הכללתם של מעשים שחלקם נחשבו בעבר למעשים מגונים, במסגרת מעשי סדום (סעיף 347(ג)); דינו של העושה מעשה סדום כדין אונס (סעיפים 347(ב); 348(ג)). בכך הוחמר עונשם שלעושי מעשים אלו, שנחשבו בעבר למעשים מגונים, והשווה לזה של מי שעברו עבירת אינוס.

יתר המעשים המגונים נכללים, לאחר תיקון החוק, בסעיף 348(א) הדן בתקיפה מינית, כשהניסוח החדש, הכולל בתוכו "תקיפה", נועד לעגן בחוק את פירושה של הפסיקה למונח "מעשה מגונה" (ראה דברי ההסבר לסעיף 8, בעמ' 306, בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 26)). התוצאה החקיקתית לעניין יתר המעשים המגונים היא, ששעה שהחוק הקודם כלל עבירה של מעשה מגונה בכפייה (סעיף 354(א)), מעשה מגונה שלא בכפייה (סעיף 355), ומעשה מגונה במקום ציבורי (סעיף 357), הרי בחוק, כפי שתוקן בחוק העונשין (תיקון מס' 22) ישנם שני סעיפים העוסקים במעשה מגונה: ב. האחד סעיף 349 - המקביל, בעיקרו, לסעיף 357 הקודם, מעשה מגונה במקום ציבורי, והשני - סעיף 348 - תקיפה מינית.

7. עולה איפוא, כי מתוך ריבוי התיקונים המחמירים, האמורים לעיל, בא המחוקק בעניין עבירת מעשה מגונה לכלל השמטה תמוהה ומתמיהה. אומרת על כך הגב' פלדמן בחוות-דעתה: ו

"משהחמירו בענשם של מבצעי מעשים מגונים מן הסוג שנכלל כיום במסגרת אינוס ומעשה סדום, נראה היה כי בכך 'כוסו' כל המעשים המגונים שנסיבותיהם חמורות. לא נלקחה בחשבון אפשרות שיתכן ביצוע מעשה מגונה בנסיבות מחמירות מסוג אחר - מעשה מגונה תוך שימוש באלימות או תוך שימוש באיומים, שאין בו משום נסיון לאנוס. מעשים מגונים מסוג זה הוסדרו בעבר על ידי סעיף 354 לחוק שענינו היה מעשה מגונה בכפייה".

כלומר, מקרה של מעשה מגונה בכפייה, שמצד אחד אין חומרתו מגיעה לכדי מעשה אינוס או מעשה סדום לפי התיקון החדש, ושלפני תיקון החוק עונשו היה חמש שנות מאסר (סעיף 354(א)), לא הוגדר בחוק המתוקן כעבירה מיוחדת של מעשה מגונה, וכלול הוא, משום כך, בסעיף 348(א), הדן בתקיפה מינית שנסיבותיה הן קלות בהרבה ממעשה מגונה בכפייה, והעונש המושת בה הוא שלוש שנות מאסר.

והתמיהה כפולה ומכופלת היא, שהרי בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 26), בסעיף 8, בעמ' 306, הוצע להחמיר בעבירת מעש מגונה בכפייה ולהעמיד את עונשה על שבע שנות מאסר, ובנסיבות מחמירות על ארבע-עשרה שנות מאסר.

8. הגב' פלדמן הודיעה לנו, כי משרד המשפטים כבר עמד על שגגה זו שיצאה מלפני המחוקק, וכי-

"מחלקת החקיקה במשרד המשפטים הודיעה כי תפעל לתיקונו של החוק ולהפרדת העבירות של מעשה מגונה ומעשה מגונה תוך שימוש בכח או באיומים, כך שהעונש בגין עבירה של מעשה מגונה תוך שימוש בכוח או באיומים יעלה על העונש שנקבע בחוק לעבירה של מעשה מגונה".

אין לנו אלא לקוות, שאכן יתוקן חוסר ההיגיון הקיים עתה בחוק, שיסודו בשגגה שיצאה מלפני המחוקק, מהר ככל האפשר. אך לפי המצב החוקי הקיים עתה, אין לנו אלא לתת את הדעת לטענת מר פרלמן, בא-כוח המערער, שמסורת היא בדינו, שמשמקל המחוקק בפלילים, צריך שתהא לכך השפעה רטרואקטיבית, היינו גם על עבירה שבוצעה לפני שהמחוקק הקל בעונש, כפי שכך הוא במקרהו של המערער שלפנינו.

9. כלל גדול בדינו, שאין תחולה למפרע להוראת דין הקובע עבירה או עונש, ואין אדם נענש על מעשה שעשה, אלא אם בשעה שעשה את המעשה הוגדר המעשה כעבירה פלילית שעונשה בצדה. וכך נאמר מפי מ"מ הנשיא ח' כהן בע"פ 557/71 [1], בעמ' 245 נ:

..."אם כי אין עוד בישראל הוראה חקוקה האוסרת תחולתם למפרע של דיני עונשין, פשיטא שהכלל אין עונשין אלא על-פי חוק שעמד בתקפו בעת עשיית העבירה, דין הוא בישראל.... דין חוקתי במדינת שלטון החוק, כל עוד לא נקבע אחרת בחוק."

כלל זה, שמקובל כיום על כל מערכות המשפט התרבותיות, נקבע במשפט העברי מקדמת דנא: ב"לא ענש אלא אם כן הזהיר" (יומא, פא, א[א]; זבחים, קו, ב[ב]; ולא זו בלבד, אלא גם אין להסיק על קיומה של עבירה פלילית, שלא מצויה בחוק, בדרך ההיקש מעבירה פלילית אחרת המצויה בחוק: ו"אין עונשין מן הדין, "היינו מקל וחומר (מכות, ה, ב[ג]; ירושלמי, יבמות, יא, א[ד]; וראה: נ. בש"פ 650/89 [2]; מ' אלון, המשפט העברי - תולדותיו, מקורותיו, עקרונותיו (י"ל מאגנס, מהדורה 3, תשמ"ח) 312]. כלל זה, שאין בירה ואין עונש אלא על-פי חוק העומד בתוקפו בשעת עשיית העבירה, זכות מזכויות היסוד של האדם הוא, שזכאי הוא לדעת מראש, מה הוא המעשה שעשייתו אסורה עליו כעבירה פלילית ומהו העונש הצפוי לעושהו (וראה הצעת חוק-יסוד: ב זכויות האדם והאזרח, סעיף 18; הצעת חוק יסוד: מגילת זכויות היסוד של האדם, סעיפים 14-16; הצעת חוק העונשין החלק הכללי (הצעת ועדת הנשיא אגרנט), פורסמה במשפטים י (תש"מ) 203, סעיף 3, ודברי ההסבר, שם, בעמ' 212).

10. לעומת זאת, ואף זו הלכה מקובלת בדינו, אין העיקרון של אי-תחולה למפרע חל אלא לעניין הוראה פלילית שבאה להחמיר עם האדם, היינו לחדש עצם קיומה של עבירה או להחמיר בעונשה של עבירה קיימת; אך הוראה פלילית שבאה להקל עם האדם, בין שמבטלת היא עבירה קיימת ובין שבאה היא להקל בעונש שהיה קבוע לעבירה זו, הוראה כגון זו מן הראוי שתשפיע למפרע, היינו לעניין מי שעבר את העבירה לפני ביטולה או לפני ההקלה בעונשה. תחולת ההוראה הפלילית המקלה למפרע הסברה בכך, שמשגילה המחוקק שמעשה פלוני שוב אינו בבחינת עבירה או שיש להקל בעונשו, מן הראוי שהנאשם ייהנה מכך ולא ייענש על מעשה שהוא מותר בשעת הענישה ולא ייגזר עליו עונש שהוא חמור מזה שקיים בשעת גזירת הדין (הצעת חוק-יסוד: נ זכויות האדם והאזרח, שם; הצעת חוק העונשין החלק הכללי, סעיפים 4-6, ודברי הסבר, שם, בעמ' 212-213; ש"ז פלר, יסודות בדיני עונשין (המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי סאקר, כרך א, תשמ"ד) 220 ואילך; ש"ז פלר ו-מ' קרמניצר, "הצעת חלק מקדמי וחלק כללי לחוק עונשין חדש ודברי הסבר תמציתיים" משפטים יד (תשמ"ד-מ"ה) 127, 135, סעיפים 1, 3, 5; ש"ז פלר ו-מ' קרמניצר, "הצעת חלק מקדמי וחלק כללי לחוק עונשין חדש - שינויים מוצעים על-ידי המחברים" משפטים יז (תשמ"ז-מ"ח) 392).

11. ע"פ 8312-17 ברהמי בנימין נ' מדינת ישראל

עבירת הניסיון להלבנת הון: המערערים טענו כי לא ניתן לבסס את החילוט על עבירה של ניסיון להלבנת הון. ראשית, לשיטתם כלל לא ניתן לראות בעבירת הניסיון עבירת מקור. זאת, משום שעבירות הניסיון אינן מוזכרות בתוספת הראשונה לחוק, המונה את עבירות המקור, למעט העבירה של ניסיון לרצח. מכאן לומדים המערערים כי קיים הסדר שלילי לגבי שאר עבירות הניסיון כעבירות מקור. עוד נטען, כי אין להקיש מעבירת הקשר המופיעה בתוספת הראשונה, ולו מן הטעם שבדין הפלילי "אין עונשין מן הדין", לא על דרך ההיקש ולא בקל וחומר.

המערערים טענו כי בעבירות הניסיון על כל רכיבי העבירה להתקיים, למעט ההצלחה בביצוע הפעולה, אך במקרים בהם לא הועברו ונתקבלו כספים, אין כל "רכוש אסור" קונקרטי שניתן להתייחס אליו, כך שלא ניתן לבסס גם את קיומה של עבירת הניסיון להלבנת הון.

12. ע"פ 509-79 יוסף לוזיה נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2) 505

אודה שבקוראי דברים אלה לראשונה נשביתי בהגיונם. פשיטא שמי שגונב נרתיק סגור אך מלא, לא רק את הנרתיק הוא גונב שעניניו ראוהו וידיו תפסוהו, כי אם גם את כל מה שיש בו ושעניניו טרם יכלו לראות ולהבחין. ואף אם זאת פשוט הוא שלא התכוון לגנוב את הנרתיק אלא התכוון לגנוב דווקא מה שיש בו. אלא לענין הגניבה אין נפקא מינה מה הוא זה ואיזה הוא הדבר הגנוב, ובלבד שהיה "דבר הניתן להיגנב", כמשמעות דיבור זה בסעיף 383 לחוק העונשין – ובכלל זה, כידוע, כל דבר השווה פרוטה ושאינה הפקר. ואמנם ניתן היה להאשים ולהרשיע את המערער בגניבת אקדח, עבירה לפי סעיף 384, וכנגד אישום אשר כזה לא היה בטענת המערער שהוא לא ידע שאקדח הוא גנב, כדי להעלות או להוריד: די היה בנטילת הנרתיק ובכוונה לגנוב כל מה שיש בו. מוכן אני ללכת עם השופטת המלומדת עוד צעד נוסף ולומר שכשם שהתכוון המערער לגנוב את כל אשר היה בתיק, כן התכוון להחזיק כל אשר היה בו, ואמנם החזיק בכל אשר היה בו חזקה קונסטרוקטיבית. עדיין נשאלת השאלה אם דייה לכוונה כללית ובלתי מסוימת אשר כזאת להרשעה בעבירה לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין, הקובע לאמור:

"המחזיק נשק ואין בידו להוכיח רשות על פי דין להחזקתו, דינו – מאסר שבע שנים."

אומרת הפרקליטה המלומדת, החזקת נשק זו מן העבירה המוחלטת היא שאין צריכות כוונה, והא ראה שעל הנאשם "להוכיח רשות על פי דין להחזקתו". לדידי איפכא מסתברא, שמכלל הן אתה שומע לאו: מה שמוטל על הנאשם להוכיח הוא רק שיש בידו רשיון, והיא אמנם טענת הגנה מובהקת; אבל הוכחת כל האלמנטים האחרים של העבירה מוטלת על התביעה, וביניהם – לכאורה – גם הכוונה הפלילית, שהיא ידיעת הנאשם שנשק הוא אשר הוא מחזיק בו. אמת נכון הדבר שלפי סעיף 144(ד), רואים את מחזיק המקום שנמצא בו נשק כאילו היה הוא המחזיק בנשק, "כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר" – אלא גם כאן אומר אני, מכלל הן אתה שומע לאו: במקום שנמצא בו נשק, ראה המחוקק לייחס למחזיק המקום גם את החזקת הנשק, בין אם ידע על מציאותו ובין אם לא הצליח להוכיח שלא ידע; מה שאין כן כשהמחזיק אינו מחזיק במקום הימצא הנשק אלא מחזיק הנשק במישרין, שאז אינה עומדת לתביעה שום פיקציה חקיקתית להעביר את עומס ההוכחה של הכוונה הפלילית על שכם הנאשם. ואם תמצי לומר, והרי הדברים קל וחומר, שאם במחזיק המקום שנמצא בו נשק כך, במחזיק הנרתיק שנמצא בו נשק לא כל שכן – אף אני אשיב, אין עונשין מן הדין: אין עונשין לא מאנאלוגיה ולא מגזירה שווה ולא מקל וחומר, כי אם אך על-פי דיבורו המפורש של המחוקק בלבד; וכשדיבורו משתמע לשתי פנים, מפרשים אותו לטובת הנאשם בפלילים. אף לענינו כך: זכאי המערער דן ליהנות מן העובדה שהמחוקק ראה ליצור את הפיקציה ההיא לגבי מחזיק מקום, ולא יצר פיקציה בדומה לה לגבי מחזיק תיק או שק או מיכל אחר. והדברים אלמנטאריים.

13. ע"פ 6420-10 קלאודיו סלסנר נ' מדינת ישראל

"ניסוח מעורפל עלול להטיל על השופט להשלים את מלאכת גזירת הדין של קודמו. מטרת ההרתעה של התנאי ועקרון החוקיות מצדיקים ודאות ביחס לטיב העונש שנגזר מלכתחילה ולא בדיעבד. מטעמים אלה, רצוי שלא להשאיר מיתחם פרשני רחב לעבירת התנאי (רע"פ 5798/00 ריזי נ' מדינת ישראל פ"ד נה(3) 19-20 - השופטת (כתארה אז) ביניש, וראו גם עמ' 17 לעניין תכליות המאסר המותנה).

אכן, הדבר מתחייב כמובן גם מעקרון החוקיות, אשר לפיו אין להעניש - כל עונש, לרבות הפעלת עונש מותנה, אלא אם כן מעוגן הדבר בהוראת דין מפורשת (י' רבין וי' ואקי דיני עונשין (מה' שניה, תשע"א) עמ' 73 (להלן רבין וואקי) וראו גם הפנייתם לש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך א, 1984) 4)). בבסיס עיקרון זה אבני יסוד שעליהן מושתת המשפט כולו: הגינות, הצורך להגן על זכויות הפרט, חשש מפני שרירותו של הריבון, ובהקשר הפלילי שמירה על התכלית המניעתית והחינוכית של הדין העונשי (רבין וואקי עמ' 76; י' לוי וא' לדרמן עיקרים באחריות פלילית (תשמ"א) פרק

שלישי). מכאן החשיבות בהקפדה עליו. הלוי מדגיש כי הרציונל המרכזי, העומד מאחורי דרישת הבהירות והדיוק שבהגדרת האיסור במסגרת הנורמה הפלילית, "מתייחס לאזהרה ההוגנת והנאותה הנדרשת לצורך יישומה של הנורמה הפלילית כדי שהפרט יוכל לכלכל את צעדיו בהתאם לה" (הדגשות במקור - א"ר) (עמ' 497); ניסוח בלתי בהיר יכול שלא יעמוד בדרישות החוקתיות של [חוק היסוד](#), אף אם מטבע הדברים קשה להגיע לרמת דיוק "מוחלטת" באמצעות אבני השפה המוכרות (עמ' 497-500).

הדרישה לאזהרה ברורה במשפט העברי

בעניין זה אין צורך לרעות בשדות זרים, המשפט העברי הקפיד מאז ומעולם על מתן אזהרה ברורה בטרם יענוש; הן אזהרה כללית בדמות דרישה לנורמה ברורה ומפורשת, והן (בהקשרים מסוימים) אזהרה קונקרטית הנאמרת לעבריין בטרם יעשה את המעשה האסור, המעמידה אותו הן על פליליות המעשה והן על העונש שבצדו. בכל הנוגע למישור הכללי יפים דבריו של פרופ' מ' זילברג:

"מן המפורסמות היא, כי דרכי האינטרפרטציה של החוק הפלילי, שונות הן מדרכי האינטרפרטציה של כל חוק אחר. כאן שורר העקרון של פירוש מצומצם, דווקני... אסור להשתמש בקל וחומר או בכל שיקול הגיוני אחר, כדי ליצור עבירה אשר לא כתובה בחוק. כבר בתלמוד נאמר: 'אין עונשין מן הדין'... והמכסימה הזאת נתקבלה גם ודווקא בשיטות המשפט החדשות ביותר. *nulla poena sine lege* או *nullum crimen sine lege* אומר הפתגם הקלאסי הידוע, והוא קנה לו שביתה בכל שיטות המשפט הנאורות. אין עונש בלי חוק, או אין עבירה בלי חוק, והמלה 'חוק' פירושה כאן: חוק כתוב, חוק מפורש..." (מ' זילברג, [כך דרכו של תלמוד](#) (תשכ"ד) 94-95).

14. ע"פ 3583-20 פלוגי נ' מדינת ישראל

על כל אלה, וכן על היותה של פרשנות עבירות ועונשים דו-תכליתית, עמד השופט א' גרוניס (כתוארו אז) [בע"פ 766/07 כהן נ' מדינת ישראל](#) [פורסם בנבו] (19.11.2007) (להלן: עניין כהן), באומרו כדלקמן:

"כאשר מדובר בפרשנות חוק פלילי, הגם שהשאפה להגשים את תכלית החוק נותרת בעינה, דומה כי יש מקום לאיזון שונה מבחינת המשקל אותו יש להעניק ללשון החוק. אבן יסוד מרכזית בתורת המשפט הפלילי היא עקרון החוקיות. עיקרון זה מעוגן כיום בסעיף 1 [לחוק העונשין](#), הקובע כי "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו" וכן בסעיף 3 לחוק האוסר על ענישה למפרע. נשמעה הדעה כי לעיקרון זה מעמד חוקתי. [...] ביטוי נחרץ לעיקרון זה, עוד טרם עוגן בחקיקה, נמצא בפסק דינו של בית המשפט העליון [בע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל](#), פ"ד כז(2) 365 (1973):

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: "אין עונשין מן הדין"... – לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוגי, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות. דברים מן המושכלות הראשונים הם, ואין צורך להאריך" (עמ' 371).

מכאן עולה כי רשויות אכיפת החוק – תהיינה חשובות, הוגנות וישרות דרך ככל שתהיינה – אינן יכולות להפוך את מי שאיננו דוד לדודו של קורבן העבירה באמצעות פרשנות יצירתית ומרחיבה אשר באה לשרת את התכלית העונשית של החוק, הא ותו לא. עיקרון החוקיות מחייבנו לבלוס את כוחן של רשויות האכיפה ולקבוע כי המילה "דוד", אשר מופיעה [בסעיף 351\(ה\) לחוק העונשין](#), תתפרש בהתאם למשמעותה הרגילה והמקובלת כמתייחסת לאח של אחד מהורי הקורבן או, למצער, לבן זוגו הנשוי של אחד מאחאי ההורים. נאשם שלא היה מצוי בקשרי דם או בקשרי חיתון עם קורבן מעשיו בזמן ביצועם אינו יכול להיחשב לדודו ולהיקרא "בן משפחה".

המערער הורשע, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות על פי סעיף 144(ב) ו-144(א) לחוק העונשין. לפי הסדר הטיעון, הוטל על המערער עונש של "שנתיים וחצי או שלוש וחצי שנות מאסר במצטבר לעונש אותו הוא מרצה כעת בתיק אחר, כאשר ההכרעה בעניין זה תהא לפי החלטת בית המשפט באשר לתקפות התנאי שעומד כנגד הנאשם". בית המשפט המחוזי החליט להפעיל את התנאי, שהושת על המערער ע"י ב"ד צבאי, כך שהמערער ירצה שלוש וחצי שנות מאסר בפועל. מכאן הערער.

ביהמ"ש דחה את הערער בקובעו:

המחלוקת בערער נוגעת לפרשנות סעיף 57 לחוק העונשין: האם, משביצע המערער את עבירותיו שעליהן נשפט בבית המשפט המחוזי, יש מקום להפעיל את עונש המאסר המותנה שגזר עליו בית הדין הצבאי?

ביהמ"ש סוקר את "תולדות" סעיף 57, ומצביע על הקושי הרב בפירוש סעיף זה ועל כך כי כמעט ואין עיסוק בו בפסיקה. לאחר דיון מעמיק מוצא ביהמ"ש כי "סבר", הרכיב הראשון בסעיף 57, הוא רכיב של שיקול דעת. לדידו, פירוש תכליתי של כוונת המחוקק תומך בעליל בגישה שלפיה "עבירות צבאיות" לעניין סעיף 57 הן "עבירות צבאיות מובהקות", ומכאן, שבידי ביהמ"ש לשקול אם עבירה היא עבירה צבאית מובהקת. יש לבדוק כל מקרה לגופו, ולבחון אם מדובר בעבירה צבאית המוחרגת מתחולת התנאי. ביהמ"ש מבהיר כי די בפרשנות "פנימית" כדי להגיע למסקנה זו, אולם למעלה מן הצורך הוא דן בדוקטרינה של תיקון טעות המחוקק, שהיא עניין לבר פרשני.

סעיף 34 קובע אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין עם הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין. ביהמ"ש קובע כי איננו עוסקים במצב בו ניתן סעיף 57 לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו. תכלית סעיף 57 היא שלא יענש אדם על עבירות המתחממות במתחם הצבאי באורח שיכרוך אותן עם ענישה אזרחית. תכלית זו תסוכל כליל על ידי פירוש המרוקן מתוכן כל אפשרות להחלת המאסר המותנה על עבירות שבחוק השיפוט הצבאי. הדברים מודגמים בתיק דנן: העבירה הצבאית בה הורשע המערער היא בעלת אופי היכול להיות אזרחי או בעל תוצאות אזרחיות, שהעונש עליה חמור משל עבירה מקבילה בחוק העונשין. המדובר בעבירה שאינה עבירה צבאית מובהקת. דומה היא לחלק מן העבירות בנשק לפי סעיף 144 לחוק העונשין. קשה להעלות על הדעת סיבה טובה וראויה שתנאי שהוטל בעבירה הצבאית לא יחול בעבירה בעלת מאפיינים אזרחיים אפשריים בכגון דא; כך בכלל - וכך, לא כל שכן בנסיבות הספציפיות בתיק דנא, שבהן עבר המערער עבירה כמעט זהה לזו שעליה נשפט בבית הדין הצבאי, ובטרם שוחרר, בעודו בחופשה, שב וחסא בעזות מצח. פשיטא, שאין מקום לפרש את הסעיף פירוש אחר מאשר כי התנאי צריך שיחול.

אגב דרכנו נעיר, כי את הוראת סעיף 34א אפשר לדמות במידה מסוימת לכלל התלמודי "אין מזהירין מן הדין", קרי - אין לומדים אזהרה לאו (לא תעשה) מקל וחומר; דין בלשון התלמוד הוא כלל וחומר. הכלל הוא (ראה ביאורו באנציקלופדיה התלמודית, כרך א', ערך "אין מזהירין מן הדין", עמ' תרמ"ט), כי "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, שלא הטילה התורה עונש על איזה מעשה אלא אם כן הזהירה בלאו שלא לעשות אותו מעשה, ואזהרה זו אין למדין מקל וחומר". אזהרה היא איפוא ככלל תנאי מוקדם לעונש (ראו הערך "אזהרה", שם, תט"ו). המקור מצוי בבבלי זבחים ק"ו, ע"ב, ומנושא שבדיני עריות למדו כלל זה לכל התורה (בבלי יבמות כ"ב, ע"ב). כלל זה משמעו המעשי הוא, כי משאין אזהרה, אין לחייב גם בעונש. עונשי מיתת בית דין ומלקות טעונים אזהרה, מה שאין כן ענייני ממונות (תוספות בבא קמא ק"ה ב', דיבר המתחיל "מאי לאו עונש דממון" מכות ד' ב', דיבור המתחיל "לאזהרה לעדים זוממים"). אמנם יש הסבורים כי משהעונש מפורש בתורה בלא אזהרה, עצם קיומו של העונש המפורש משמעו אזהרה (ספר המצוות לרמב"ם, שורש י"ד), אך יש הסבורים לעולם כי אין מזהירין מן הדין, קרי מקל וחומר (רמב"ן לספר המצוות, שורש ב'). ככל שישנם לכלל זה חריגים, מצויים הם מעבר למתחם עניינינו.

(2) קרוב אליו ונובע הימנו הכלל התלמודי "אין עונשין מן הדין" (סנהדרין נ"ד ע"א, ע"ד ע"א, שעניינו כי אין ענישה מקל וחומר, כלומר אף אם יש הגיון של קל וחומר להחיל עונש המוטל במעשה עבירה על מעשה עבירה הנראה חמור ממנו, אין מחייבים בעונש על ידי לימוד מקל וחומר. האנציקלופדיה התלמודית (כרך א', ערך "אין עונשין מן הדין", תרפ"ט, תר"צ) מביאה טעמים אחדים לכך. אחד מהם, הקרוב משהו לעניינו, הוא "כיוון שהקל וחומר הוא היקש שכלי ואדם דן קל וחומר מעצמו, חוששים לעניין עונש, אולי יש איזו פירכא על הקל וחומר". הדברים חלים אף כאן, בין השאר, גם על מיתת בית דין אל מול עונש מלקות. הבאנו דברים אלה, כדי לומר כי לימדונו חכמינו שבתחום הענישה נחוצה בהירות, יותר מבתחומים של דיני ממונות, למשל. פגיעתו של העונש הפלילי בכבוד האדם מצדיקה זאת.

16. ע"פ 85-880 מדינת ישראל נ"ד, אגודה שיתופית לתחבורה ציבורית בע"מ

ערעור על פסק-דין של בית המשפט המחוזי, לפיו זוכתה המשיבה, בעלת רישיון להפעלת קו אוטובוס, מעבירה על סעיף 39(ב)(2) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957, בקשר לסעיפים 7-12(א) לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעה באוטובוסים ובמוניות) תשל"ד-1974, בעקבות סטיית אחד האוטובוסים שברשותה ממסלול הנסיעה. הבעיות שניעורו הינן מהות האחריות למעשי הנהג (ישירה או שילוחית), המוטלת מכוח סעיפים 7-12(א) לצו על המשיבה והשאלה אם עומדות למשיבה ההגנות שבסעיף 39 לחוק.

בית המשפט העליון פסק:

א. סעיף 7(א) לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעה באוטובוסים ובמוניות) עוסק באיסור הפסקת שירות, כנאמר בכותרתו. כמקבילתו בתקנה 400(א) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, דן הסעיף בהפסקת הסעה ולא באי-עצירה חד-פעמית בתחנה במהלך נסיעה אחת.

ב. (בעקבות ע"פ 509/79 [3]) אין עונשין מן הדין; אין עונשין לא מאנאלוגיה ולא מגזירה שווה ולא מקל וחומר. כי אם על-פי דיבורו המפורש של המחוקק בלבד; וכשדיבורו משתמע לשתי פנים, מפרשים אותו לטובת הנאשם בפלילים.

ג. לשונו של סעיף 7 לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעה באוטובוסים ובמוניות) אינה מותירה ספק, כי חובה מוטלת על פיו ישירות הן על מפעיל השירות והן על הנהג.

ד. (1) סעיף 39 לחוק הפיקוח על צרכים ושירותים נכנס לקטיגוריית העוונות והחטאים הסטוטוריים, במיוחד לפי חוקי רישוי למיניהם, שבהם מטיל המחוקק במפורש אחריות שילוחית, בשל מעשה הזולת, אף ללא מעשה פעיל של הנאשם, וזאת לשם השגת מטרות חיוניות של טובת הציבור, שלמענו נקבע משטר הרישוי.

(2) אין כל הכרח לפרש את סעיף 39 כדן באחריות שילוחית בלבד, שכן הוראתו יפה גם כשהאחריות מוטלת ישירות על המעביד בשל מעשה שעשה העובד. דהיינו, בכל מקרה, בין שהאחריות שילוחית ובין שהיא ישירה, יואשם בעבירה גם המעביד, אם לא הוכיח את הגנתו. התיבה "גם" שבסעיף זה תתפרש, במקרה שחלה אחריות ישירה על המעביד, כמתארת מצב קיים ולא כמוסיפה אחריות, כשהדגש בהוראה יהיה בהגנתו של המעביד.

ה. (1) רוב רובן (אם לא כולן) של העבירות על-פי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים הן עבירות שישודן באחריות מוחלטת על-פי מטרות החקיקתית, דוגמת העירה על סעיף 7 לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעה באוטובוסים ובמוניות). הצידוק לכך נעוץ במטרה הציבורית הניצבת מאחוריה: לדרבן בעל מפעלים או בעלי תפקידים מיוחדים לזהירות מירבית כדי למנוע תקלות למיניהן בכל דרך אפשרית.

(2) כל שביקש המחוקק בסעיף 39 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים הוא לתת בידי המעביד את הגנת ה"הקפדה הנאותה", ובכך להציב פתרון הוגן לבעיית האחריות המוחלטת. שאם יוכיח

המעביד העדר התרשלות מצדו - דהיינו, כי העבירה נעברה על-ידי עובדו שלא בידיעתו (של המעביד) וכי נקט את כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של החוק - לא יורשע על מעשה העובד.

(3) את סעיף 39ב לחוק הפיקוח יש לראות כצעד בכיוון אימוץ פתרון האחריות הדווקנית להבדיל מאחריות מוחלטת, לגבי חלק מהעבירות הנושאות אופי של איסורים מוחלטים; דהיינו, הכשרת ההגנה בידי הנאשם - שמחובתו להוכיחה כי בנסיבות העניין הוא עשה כל מה שאפשר היה לצפות שיעשה אדם סביר כדי לקיים את סטנדרד הזהירות הסטטוטורי, ושהסיבה להפרת הסטנדרד על-ידיו לא הייתה נעוצה במנס-ריאה או ברשלנות.

17. ר"ע 83-334 מדינת ישראל נ' שלמה ביטון

בת"פ 7323/78 של בית-משפט השלום בתל-אביב-יפו הוטל על המשיב בגזר הדין מאסר-על-תנאי, שהיה מותנה בכך שהמשיב לא יעבור עבירה לפי הסעיפים 383 עד 412 של חוק העונשין, תשל"ז-1977, ועבירות נוספות, שאין להן חשיבות לעניין שלפניי. בתקופת התנאי עבר המשיב עבירה של ניסיון כניסה למקום המשמש למגורי אדם בכוונה לבצע גניבה לפי סעיפים 406(א) ו-32 לחוק הנ"ל ועבירה אחרת, שגם לה אין חשיבות לעניינו. ביתמשפט השלום קבע, אחרי שהרשיע את המשיב, שעל-ידי ביצוע העבירה על סעיפים 406(א) ו-32 הנ"ל הופר התנאי, ולפיכך הופעל המאסר-על-תנאי בנוסף לעונש אחר, שהוטל על המשיב. בערעור, שהוגש לבית המשפט המחוזי, נתקבלה טענת המשיב, שמכיוון שהוא לא ביצע עבירה מושלמת לפי סעיף 406(א), אלא רק ביצע עבירה בלתי מושלמת של ניסיון, לפיכך לא הופר התנאי הנ"ל, ולא היה מקום להפעלת המאסר-על-תנאי. המדינה מבקשת רשות לערער על פסק הדין של בית המשפט המחוזי. טענת גב' ויסמן, נציגת המדינה, היא, שהרשעה בעבירה, הנגזרת מהעבירה שביצעה גורר אחריו הפעלת מאסר-על-תנאי, אף היא מפעילה את המאסר-על-תנאי, ודין העבירה הנגזרת כעבירה העיקרית לצורך הפעלת המאסר-על-תנאי. על-כן ניסיון לבצע עבירה דינו לענין הפעלת מאסר-על-תנאי כביצוע עבירה מושלמת. לביסוס טענתה זו הסתמכה גב' ויסמן על מאמריו של המלומד פרופ' ש' ז' פלר, "הכלל א' = א' + ב' והקיף חלותו" הפרקליט כג (תשכ"ז) 427; "לענין ההשלכה שיש לדין הצורה הטיפוסית של העבירה על דין צורות ההתנהגות העבריינית הנגזרות ממנה" הפרקליט כד (תשכ"ח) 1433 וכן The applicaion of presumptions of defence (1968) 562 to the derivative forms of Isr. L. Rev 3. לפי טענת גב' ויסמן, ההתנהגות הפלילית, שלשם מניעתה הוטל המאסר-על-תנאי, כוללת בחובה לא רק ביצוע עבירה מושלמת אלא גם כל עבירה כגון ניסיון או סיוע לאחר מעשה.

טענות אלה של המדינה נדחו על-ידי בית-המשפט המחוזי בפסק-דין מפורט ומנומק היטב, ולדעתי, אין סיכוי שבית-משפט זה יקבל אותן, אם תינתן הרשות לערער. נפסק פעמים מספר בבית-משפט זה, כי "המבחן להפרת התנאי אינו מבחן טכני-פורמאלי אלא מבחן מהותי-ענייני" (ע"פ 149/80, בעמ' 811, ופסקי-דין המוזכרים שם). כפי שהוסבר בע"פ 49/80 [1] הנ"ל, "השאלה אינה אם הנאשם הועמד לדין והורשע בעבירה המפורטת בתנאי... אלא השאלה היא אם התנהגותו הפלילית של הנאשם (עליה הועמד לדין והורשע) מקיימת את היסודות של עבירת התנאי" (שם). בהמשך לדברים אלה מובאים בהסכמה דברי פרופ' פלר, במאמרו הנ"ל, הפרקליט כג, בעמ' 432-433, כדלהלן:

"אף אם הנידון ביצע עבירה חמורה יותר, אשר יסודותיה כוללים גם את יסודות עבירת התנאי, וודאי כי הנידון ייחשב כמפר התנאי וזאת... מפני שהתנהגותו העבריינית מקיימת בראש ובראשונה את עצם יסודות עבירת התנאי".

על הלכה זו אין כיום עוררין (ראה גם: המ' 612/80 (2)), אך יישומה במקרה דנא אינו תומך בטענת המדינה. השוואת התנהגותו הפלילית של המשיב עם יסודות העבירה על סעיף 406(א) לחוק העונשין מראה, שבהתנהגות פלילית זו לא נתקיימו כל יסודות עבירת התנאי. בסעיף 406(א) נאמר:

הנכנס למקום המשמש למגורי אדם או לתפילה, או הנמצא בהם, בכוונה לבצע גניבה או פשע, דינו - מאסר חמש שנים". במקרה דנא המשיב לא נכנס למקום המשמש למגורי אדם, מכיוון שמזימתו לא הושלמה. לפיכך, בהתנהגותו הפלילית לא נתקיימו כל יסודות המעשה הפלילי, הנחוצים לביצוע עבירה זו. על-כן הדרך, שהותוותה בפסקי-דין הנ"ל לבחינת השאלה אם הופר התנאי, איננה מביאה לאותה תוצאה, שאליה יש להגיע לפי טענות המדינה.

אף מבחינת השגת המטרה, שלשמה מוטל המאסר-על-תנאי, אין זה בטוח כלל, שיש יסוד מספיק לטענת המדינה. אמנם במקרה זה העבירה לא הושלמה, מכיוון שהמשיב הופרע בביצוע מזימתו. אולם אם תתקבל טענת המדינה, התוצאה תהיה, שגם במקרה שהעבירה לא הושלמה, מכיוון שהעברין התחרט וחדל מרצונו מביצועה, יחשב ניסיונו לבצע את העבירה כהפרת התנאי. קשה להגיד, שבמצב זה ביצוע עבירת ניסיון מהווה התנהגות, שעמדה לנגד עיני בית-המשפט כאשר הוא הטיל את המאסר-על-תנאי.

כידוע, כלל הוא בענייני עונשין, כי "אין עונשין מן הדין", ואין גם מטילים עונשים על-פי גזירה שווה או על-פי מידות דרש אחרות. גם מבחינה זו אין הצדקה לקבלת הטענה הנ"ל.

בסיכומי של דבר, על-פי ההלכות, שכבר נקבעו בבית-משפט זה בעניין הפעלת המאסר-על-תנאי, פסק הדין של בית המשפט המחוזי עומד על יסוד איתן, ואין אני מוצא סיבה מספיקה לתת רשות לערער. אני דוחה את הבקשה.

18. דנ"פ 1558-03 מדינת ישראל נ' חליל פאוזת אסד

אין לגזור עונש תחת צו שירות שניתן כעונש נוסף ואשר בוטל

המשיב 1 הורשע וביהמ"ש הטיל עליו עונש של שירות לתועלת הציבור יחד עם עונש נוסף. משצו השירות לא מולא הוא בוטל ע"י בימ"ש קמא, אשר פסק לנאשם עונש אחר תחת צו השירות שבוטל. ביהמ"ש העליון פסק בערעור, ברוב דעות, כי בימ"ש קמא לא היה מוסמך לעשות כן (אין מחלוקת כי אם צו השירות שבוטל היה העונש היחיד שהוטל על הנאשם, אזי מוסמך ביהמ"ש לגזור עליו עונש אחר).

בדין נוסף פסק ביהמ"ש העליון – מפי הנשיא ברק – כי יש לפרש את סעיף 71ד לחוק העונשין, תשל"ז-1977 בהתאם להוראת סעיף 34כא לחוק, המורה כי אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין. נפסק כי הבחינה אינה אינדוידואלית אלא נורמטיבית, היינו השאלה אינה אם הפירוש מקל עם הנאשם הספציפי העומד לדין אלא אם הפירוש מקל עם נאשם היפותטי אשר עליו מוטלת אחריות לפי אותו דין. בנסיבות העניין נפסק כי הפרשנות שלפיה ביהמ"ש נעדר סמכות לגזור עונש אחר במקום צו שירות שבוטל – כאשר הצו ניתן יחד עם עונש נוסף – מקלה על הנאשם ההיפותטי אשר אינו ממלא צו שירות. משכך, זוהי הפרשנות שיש לבחור בה.

עקרון החוקיות בפלילים

7. כלל הפירוש המקל בפלילים נגזר מעקרון החוקיות במשפט הפלילי לפיו "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על פיו" והעקרון כי "אין עונשין למפרע" (סעיפים 1 ו-3 לחוק העונשין). עקרון זה הוא אבן-מסד בדיני העונשין. טעמו העיקרי של עקרון החוקיות הוא במתן אזהרה לפרט בדבר קיומה של נורמת התנהגות אסורה אשר כל המפר אותה ייענש. טעמים אחרים ברקע עקרון החוקיות נוגעים בהיבטים של שוויון באכיפת החוק וצורך בהדגשת מעמדה של הרשות המחוקקת בהגדרת הנורמות האסורות ביחס למעמדה של הרשות השופטת כמפרשת אותן נורמות (לוי, לדרמן, עיקרים באחריות פלילית, 1981, עמ' 62; סנג'ור, פרשנות מרחיבה בפלילים, עלי משפט, כרך ג', חוברת 1, עמ' 165; Ashworth, *Principles of Criminal Law*, 3rd ed., 1999, P. 82). עקרון החוקיות הוליד עקרונות מישנה בפרשנות המשפט הפלילי. מהחשובים שבהם הוא הכלל בדבר הצורך בבהירות נוסחו של החיקוק הפלילי. כלל זה פונה בראש וראשונה למחוקק כי ינסח את דברו בבהירות, ואל השופט כי יימנע מקביעת איסורים על דרך פרשנות שאינם נובעים מן הנורמה הכתובה. וכך, "עקרון החוקיות..." משמש אבן מסד בהתוויית מערכת יחסים כוללת בין רשויות השלטון ורעיון ההגנה על חופש הפרט וזכויותיו" (לוי, לדרמן, שם, עמ' 68). ההלכה הפסוקה עיגנה עוד מקדמת דנא את עקרון החוקיות בהחלת הדין הפלילי.

"כלל גדול הוא בדיני עונשין: "אין עונשין מן הדין" ... לא מקל וחומר ולא מגזירה שווה ולא מכל היקש או אנלוגיה אלא מן החוק הכתוב והחוק בלבד..." (השופט ח. כהן בע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל, פד"י כז(2) 365, 372).

19. דנ"פ 9384-01 מוחמד אל נסאסרה נ' לשכת עורכי הדין של מדינת ישראל - הועד המרכזי

מנגד, סבר השופט אנגלרד בדעת מיעוט כי דין ערעורו של אלנסאסרה להתקבל. לגישתו, הלכת מחפוד שגויה ומן ההכרח לתקנה שכן היא מביאה לתוצאה בלתי צודקת ובלתי סבירה לפיה "מעמדו של מועמד הנוהג בכנות ובגילוי לב, רע ממעמדו של זה הנוקט שיטה של העלמה והסתרה מכוונות" (שם, בעמ' 284). לשיטתו של השופט אנגלרד, הוראת [סעיף 20\(ב\)](#) סיפא לחוק נועדה לאפשר קבילותה של ראייה שיש בה גילוי הרשעה שנמחקה, רק כאשר קבילות הראייה משרתת את עניינו של המורשע ופועלת לטובתו. ובלשונו של השופט אנגלרד:

"יושם אל לב, כי סעיף 20(ב) לחוק עוסק בקבילותה של ראייה, שיש בה גילוי הרשעה שנמחקה, וזאת בהליך משפטי הכולל הליך אזרחי רגיל..."

תכליתה של הוראת סעיף 20(ב) ברורה לחלוטין: המחוקק חשש כי מניעת קבילותה של ראייה, שיש בה גילוי הרשעה שנמחקה, עשויה לפגוע באינטרסים של האדם (המורשע) בהליכים אחרים, שבהם יש חשיבות לראייה זו למטרות אחרות. נתאר לעצמנו מקרה שבו מדובר במתן טובת הנאה כלשהי למי שהרשעתו נמחקה, והמסמך המעניק לו את טובת ההנאה מזכיר את דבר הרשעתו. אם נכריז באופן מוחלט על אי קבילותה של ראייה זו בכל הליך, הרי דבר זה עשוי לפגוע בזכויות של מי שהרשעתו נמחקה. לכן, מצא המחוקק לנכון לסייג את דין אי הקבילות של הראייה, בתנאי שנמסרה בידועין על-ידי מי שהרשעתו נמחקה. אך, כאמור, לא יעלה על הדעת כי כתוצאה מקבילותה של הראייה יבוטלו גם ההוראות בדבר החזקה החלוטה כי אדם שנמחקה הרשעתו ייחשב כאילו לא הורשע ובדבר האיסור להביא בחשבון כל מידע על הרשעה שנמחקה" (שם, בעמ' 285-286).

מאחר שהמידע שמסר אלנסאסרה על הרשעתו שהתיישנה לא שירת את עניינו, הרי לפי הפרשנות המוצעת על-ידי השופט אנגלרד, לא חל החריג הקבוע ב[סעיף 20\(ב\)](#) סיפא לחוק; זאת אף לפי גישה המחילה חריג זה גם על הרשעה שהתיישנה. לפיכך, בא השופט אנגלרד למסקנה כי לשכת עורכי-הדין לא היתה רשאית להתחשב בעברו הפלילי של המערער במסגרת שיקוליה לצורך רישומו להתמחות.

למעלה מן הצורך לפי שיטתו, ציין השופט אנגלרד כי אף אם אנוסים אנו לפרש את [סעיף 20\(ב\)](#) סיפא לחוק לפי הפרשנות שנתקבלה בהלכת מחפוד, הרי יש להגביל את תחולת הסעיף האמור על-פי מילותיו להרשעה שנמחקה, ואין להחילו גם בנוגע להרשעה שהתיישנה. ובלשונו של השופט אנגלרד: "דיה לצרה בגבולותיה הדווקניים; והרי כלל גדול הוא כי אין עונשין מן הדין ואין ללמוד דבר מעניין בלתי סביר" (שם, בעמ' 285).

20. ד"נ 5-63 היועץ המשפטי לממשלה נ' דני וייגל

עבירות בהן "נדרש בית-המשפט לגזור על העבריין מאסר עולם" הן אותן עבירות רצח (להבדיל מהריגה) שאינן צפויות לעונש מוות ("non-capital murder") לפי סעיף 9 ל-Homicide Act, 1957. סעיף 3(1) של החוק משנת 1948 אינו נוגע במישרין לעניינו, והזכרתי אותו רק כדי להצביע על כך כי גם לפי החוק הקיים באנגליה כיום חלה אפשרות ה"מבחן" על כל עבירה פלילית, חוץ מרצח ועבירות שדין מוות.

אינני רואה צורך לחוות את דעתי בנוגע לפירוש החוק לתיקון דיני עונשין (ביטול עונש מוות על רצח), תשי"ד-1954. אף אם המחוקק לא שם לב לצורך לתקן את [פקודת המבחן](#) כתוצאה מביטול עונש המוות על רצח, עדיין יש הבדל עצום בין מאסר עולם שנקבע כ"עונש חובה" (ראה [סעיף 2](#) לחוק דרכי ענישה) לבין "מאסר חובה" של יום אחד, שנקבע לפי [סעיף 10](#) לחוק עבירות זנות. יהא אשר

יהא דינו של "מאסר-עולם-חובה", אין בסעיף 23(2) לפקודת המבחן רמז לכך כי "מאסר חובה" סתם, שאנו דנים בו, מוציא את העבירה מגדר פעולתה של פקודת המבחן. התחיקה הקיימת בענייני דרכי ענישה אינה עשויה כולה מקשה אחת, ואם עדיין לא יושרו כל ההדורים בין מעשי תחיקה שונים בשטח זה, אין להסיק מזה מסקנות משפטיות מרחיקות לכת. לפיכך נראה לי כי מחוסר הסבירות של החלת פקודת המבחן על רצח, שעונשו מאסר-עולם-חובה, אין להקיש כל עיקר שפקודה זו לא תחול על כל עבירה אחרת שעונשה "מאסר חובה".

מאחר בסעיף 23(2) לפקודת המבחן אינו מבדיל בין "מאסר חובה" ומאסר שאינו חובה, הרי אם היתה למחוקק כוונה לשלול את תחולת פקודת המבחן, היתה כוונה זאת צריכה למצוא את ביטוייה בסעיף 10 לחוק עבירות זנות. כדי לעמוד על כוונת המחוקק, אין אני מזדקק לנאומים שנישאו בכנסת עובר להצבעה על סעיף החוק. לפי כללי הפרשנות המקובלים יש צורך בהוראת חוק מפורשת כדי לשלול סמכות שיפוטית חוקית, ובעניינים פליליים לא-כל-שכן. הסמכות השיפוטית הקיימת לפי סעיף 23(2) לפקודת המבחן, לשחרר אדם שהורשע בשפיטה על-פי כתב-אישום בעבירה שעונשה מאסר, ולהעמידו במבחן, לא נשללה על-ידי כל הוראה מפורשת בסעיף 10 לחוק עבירות זנות. לדעת חברי הנכבד, השופט כהן, בפסק-דינו ב-ע"פ 69/63, [1] משתמעת כוונת המחוקק לשלול את הסמכות הקיימת לפי פקודת המבחן, מן המלים "מי שהורשע, יוטל עליו עונש מאסר", שהוא מפרשן: "מי שהורשע, יוטל עליו עונש (ולא ישוחרר במבחן), והעונש יהיה מאסר (ולא עונש אחר)". נראה לי, עם כל הכוד, כי זהו "לימוד" דבר מתוך דבר, והלא "אין עונשין מן הדין". לא נאמר בסעיף 10 כי "על אף האמור בכל חיקוק אחר" יוטל על מי שהורשע עונש מאסר. אין, לפי דעתי, להסיק מסקנה כה יסודית כמו ביטול חלקי של שיטת "המבחן", ביטול שיש בו משום צמצום סמכויות בתי-המשפט, צמצום זכויות האזרח בעניינים פליליים וצמצום תפקידי שירות המבחן המיועדים לשיקום העבריין ולחינוכו לאזרחות מועילה – על יסוד לימוד דבר מתוך דבר, ללא כל הוראה מפורשת בחוק.

21. בר"ש 11-7082 יורם יהודה נ'ועדת האתיקה המחוזית תל אביב והמרז

המבקש הורשע בביה"ד המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין בעבירה של מעשים הפוגעים בכבוד המקצוע והתנהגות שאינה הולמת; זוכה מעבירה נוספת; והושתו עליו 10 חודשי השעיה בפועל אשר יחלו להימנות עם תום השעייתו הנוכחית, ולתקופת השעיה נוספת של 12 חודשים על תנאי. ביה"ד המשמעתי הארצי דחה את ערעור המשיבה – שהוגש כלפי קולת העונש; ואת ערעור המבקש – שהוגש כלפי ההרשעה וכלפי חומרת העונש. ביהמ"ש המחוזי דחה אף הוא ערעורים שהגישו הצדדים. את טענות המבקש בבקשת רשות ערעור זו ניתן לחלק לשני ראשים: ראשית, נטען כלפי עצם ההרשעה וכלפי חומרת העונש בתיק הספציפי; שנית, נטען כלפי הקביעה בעניין המועד בו תחל תקופת ההשעיה.

ביהמ"ש העליון דחה את הבקשה בקובעו:

אין עילה למתן רשות ערעור בראש הראשון. רשות ערעור בתיקים מסוג זה (שהם למעשה גלגול שיפוטי רביעי) נשקלת במשורה, בגדרי "מהדורה מחמירה" של הלכת חניון חיפה, ואין טענות המבקש לגבי הרשעתו בתיק הקונקרטי ולגבי גזר הדין שהושת עליו באות בגדרים מצומצמים אלה. יוזכר גם כי המבקש הורשע גם בפלילים בגין האיום על גרושתו, וכי בנסיבות אין מדובר בעונש חמור – מה גם שככלל טענות לגבי חומרת העונש אינן עילה למתן רשות ערעור, לא כל שכן בגלגול רביעי. המבקש קיבל את ימיו הדיוניים הראויים בכל הנוגע לראש זה של הבקשה ואין עילה להיעתר לה.

גם לראש הטענות השני אין עילה להיעתר. ביה"ד המחוזי מוסמך היה לקבוע שתקופת ההשעיה שהוא משית על המבקש תצטבר לתקופת ההשעיה הראשונה. כך מורה מפורשות ס' 68ה(ב) לחוק לשכת עורכי הדין (הסדר זה מבוסס בעיקרו על ההסדר הקבוע בס' 45 לחוק העונשין). יתר על כן, טוב עשה ביה"ד המחוזי בקבעו תאריך קונקרטי לתחילת תקופת ההשעיה, תחת קביעה כוללת לפיה תחל תקופת ההשעיה "עם תום השעייתו הנוכחית". בכך סייע לבהירות הדברים.

נמצא אפוא, כי הקביעה לפיה תקופת ההשעיה בתיק זה תחל בתום תקופת ההשעיה הראשונה נעשתה בדין ובסמכות, ולא נותרה אלא טענת המבקש לפיה תקופת ההשעיה הראשונה הסתיימה בשנת 2008 ולא ביום 30.8.11. ברם, המקום הראוי והבלעדי לבירור שאלת אופן חישוב תקופת ההשעיה הראשונה היה במסגרת ההליך בו הושתה על המבקש תקופת ההשעיה הראשונה. כפי שנקבעה בעתירה שהגיש המבקש בשנת 2006, אין לאפשר את פתיחת השאלה לדיון מחודש בתקיפה עקיפה לאחר שמוצו הליכי הערעור, קל וחומר שאין לאפשר זאת אגב תקיפת פסק הדין בתיק הנוכחי.

אם כן, לא נפל פגם בהחלטות בתי הדין ביחס לשני ראשי הבקשה, ואין אפוא עילה למתן רשות ערעור. ברם, אף אם לדברים לא תהא משמעות אופרטיבית בתיק זה, ביהמ"ש כאן מבקש להצטרף לדברי ביהמ"ש המחוזי בכל הנוגע לניכוי תקופת השעיה זמנית חלקית מעונש השעיה קבוע, ולשרטט שני כללים מנחים למקרים עתידיים: (1) אין הוראת הניכוי הקטגורית שבסעיף 78(ז) לחוק לשכת עורכי הדין חלה על ניכוי תקופת השעיה זמנית חלקית. לבתי הדין המשמעתיים מסור שיקול הדעת לבחון איזה משקל יש ליתן (אם בכלל) לתקופה זו; (2) ההוראה הנזכרת חלה באופן קטגורי על תקופת השעיה זמנית מלאה ואין בתי הדין מוסמכים להורות על תקופת השעיה שתצטבר על תקופת השעיה זמנית כאמור.

העובדה שלערכאה שיפוטית נתונה סמכות להגיע לתוצאה מסוימת בדרך פלונית, אין משמעה היתר כללי לעשות זאת בכל דרך אחרת. גישת המשיבה מזכירה מבחינות מסוימות את הטענה התלמודית המכונה "מיגז" (ראו נ' רקובר, ניבי תלמוד (תשנ"א) 230); קרי, "מתוך" שבית הדין מוסמך להשית עונש מסוים באמצעות ניסוח X יש בכוחו לעשות זאת גם בניסוח Y. ואולם חוששני כי דרך טיעון זה אינה הולמת את אופיו המעין-פלילי של ההליך המשמעתי, וניתן לקרוא עליה - באסוציאציה שאינה מדויקת כל צרכה - כלל תלמודי אחר:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין, 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נ"ד ע"א, ועוד) - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד" (ע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 365, 372 - השופט, כתארו אז, ח' כהן).

כוחו של בית הדין המשמעתי לדון ולענוש את הכפופים לסמכותו מקורו במלות המחוקק, ובגדרן עליו לגזור את דינו. כל זאת, אפילו נניח - כפי שמניח בא כוח המשיבה - כי התבניות שעיצב המחוקק בעניין זה הן פורמליות בלבד, אמירה שניתן לחלוק עליה.

סוף דבר

י"ט. סוף דבר אין בידי להיעתר לבקשה. ואולם, בדברים המובאים מעלה ביקשתי לשרטט שני כללים מנחים למקרים עתידיים: (1) אין הוראת הניכוי הקטגורית שבסעיף 78(ז) חלה על ניכוי תקופת השעיה זמנית חלקית; (2) ההוראה הנזכרת חלה באופן קטגורי על תקופת השעיה זמנית מלאה, ואין בתי הדין מוסמכים להורות על תקופת השעיה שתצטבר על תקופת השעיה זמנית כאמור. אינני נדרש כאן לשאלת ההתייחסות בדיעבד לתיקים שנעשה בהם כך, ככל שישנם כאלה. אבקש מבא כוח המשיבה, ואני מקדים תודתי, כי עותק מהחלטה זו יופץ בקרב התובעים הרלבנטיים בבתי הדין המחוזיים, וכן למזכירות בית הדין המשמעתי הארצי.

22. ע"פ 76-730 מדינת ישראל נ' אפרים אברון ,

המניות, הרי גם אז אשם המשיב בעבירה שיוחסה לו והוא תומך את יתדותיו בענין זה במילים "או שהיה עליו לדעת שהן כוזבות או מטעות" המופיעות בסעיף 54(א)(1) של החוק הנ"ל. לפי טענת מר רודה המילים הנ"ל מורות על כך שגם רשלנותו של מנהל חברה, במיוחד כשהוא האדם שבפועל מנהל את עסקיה, מספיקה כדי לבסס הרשעה בעבירה של תרמית בקשר לניירות-ערך ובמקרה דנא היה על המשיב לדעת מה עושים עורך-דין של החברה והעובד שלה בענין הצעת המניות למשקיעים.

"ימי שעשה אחד מאלה, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס 20,000 לירות: ב

(1) הניע או ניסה להניע אדם לרכוש או למכור ניירות ערך ועשה זאת באמרה, בהבטחה או בתחזית - בכתב, בעל פה או בדרך אחרת - שידע או היה עליו לדעת שהן כוזבות או מטעות, או בהעלמת עובדות מהותיות;"

לפי הפירוש הפשוט של הנאמר בסעיף זה, הרי יסודות העבירה הן כדלהלן:

א. הנעה או נסיון להניע אדם לרכוש או למכור ניירות-ערך, על-ידי אמרה, הבטחה או תחזית.

ב. ידיעת העושה שהאמרה, ההבטחה, או התחזית הן כוזבות או מטעות או חובתו של אותו האדם לדעת שהאמרה, ההבטחה או התחזית הן כוזבות או מטעות.

רק בהתמלא שני יסודות אלה ביחד עובר אדם את העבירה שבסעיף 54(א)(1) הנ"ל.

בה בשעה שביסוד הראשון הנ"ל מדובר על האקטוס ריאוס, המעשה הפלילי של מבצע העבירה, הרי ביסוד השני מדובר על המנס ריאה - הכוונה הפלילית של המבצע. באין מעשה פלילי הכוונה הפלילית כשלעצמה איה מהווה עבירה במקרה דנא נקבע כאמור בהכרעת-הדין שלמשיב לא היה כל חלק בניסוח המסמכים שבהם מדובר ואף לא נתן הוראות למנסחים איך עליהם לנסח מסמכים אלה. על-כן הוא לא ביצע את המעשה הפלילי המהווה את היסוד הראשון הנ"ל של העבירה, ואין גם יסוד להטיל עליו אחריות כעל מסייע או משדל לדבר העבירה לפי סעיף 23 לפקודת החוק הפלילי. יתכן שלו היה המשיב יודע על מה שנעשה בקשר עם גיוס המשקיעים, ניתן היה לראות בו מסייע לביצוע העבירה, אך כאמור נקבע בהכרעת-הדין שהוא לא ידע על מעשי התרמית שנעשו.

בהעדר הוכחות בדבר השתתפותו של המשיב במעשה הפלילי אין למעשה כל חשיבות לכך, אם הוא חייב היה לדעת על מעשי התרמית, כי אף אם נניח שהיה עליו לדעת על כך, אין זה מספיק כדי להרשיעו בעבירה הנ"ל. על-כל-פנים אין אנו סבורים שהמשיב חייב היה לדעת מה עושים עורך-הדין ועובד של החברה בניסוח הטפסים.

כאמור המשיב ניהל קונצרן גדול וענין בניית המלון היה רק חלק מעסקי אותו קונצרן. מטבע הדברים, כמנהל כללי של עסקים נרחבים, הוא לא יכול היה לדעת על כל מה שנעשה על-ידי עובדי החברה ושלוחיה. הענין של ניסוח הטפסים לא היה כה עקרוני ובעל חשיבות בעסקי החברה שניתן להגיד עליו שמנהל החברה היה חייב להכירו על כל פרטיו ודקדוקיו ושלא היה רשאי לסמוך בענין זה על עורך-הדין של החברה ועל העובד שטיפל בענין. 7. הפרקליט המלומד הסתמך על דברי פרופ' גרוס בספרו "דיני ניירות ערך" ובורסה, בע' 284. נאמר שם על הוראות סעיף 54: ג

"נראה כי הסעיף מרחיב את עבירת התרמית בקשר לניירות ערך גם למקרה רשלנות - ,או היה עליו לדעת שהן כוזבות או מטעות". הכללת עובדות מהותיות כוזבות בתשקיף עשויה להיות גם עבירה בגדר הוראת סעיף 54 לחוק.

פירוש זה עשוי להביאנו לידי אימוץ כללי הרשלנות בסוגיה זו כפי שנתקבלו באנגליה. ניתן להשוות את הביטוי, או היה עליו לדעת' לביטוי

'OR BY THE RECKLESS' המופיע בחוק האנגלי מ-1958.

בהמשך דבריו מביא המחבר המלומד קטע מפסק-דין בענין R. V. GRUNWALD

(1963) 1 Q.B. 935, 939, שבו נאמר: ב:

"Statement or promise must be a rash statement or promise

And must be made heedless of whether the person making it

Has any real facts on which to base the statement or the

Promise"

אין אנו חולקים כלל על הדברים הנ"ל אך אין להוציא מהם את אותה המסקנה, שאליה חותר מר רודה. מהקטע הנ"ל שצוטט מפסק-הדין האנגלי ברור, שהדברים מתייחסים למקרה שמנהל החברה או עובד שלה עושה את המעשה הפלילי והוא איננו יודע שהמצג הוא כוזב או מטעה אך חייב היה לדעת על ההטעיה או הכוזב, אולם שונה המצב במקרה דנא, כאשר מדובר על אדם אשר לא השתתף כלל בהצגת הדברים הכוזבת או המטעה.

8. מר רודה הרחיק לכת וטען שמכיון שפעולות התרמית היו פעולותיה של החברה, והיא ביצעה את העבירה על סעיף 54(א)(1) הנ"ל, ממילא אשם באותה עבירה גם המשיב שניהל את החברה ושבשליטתו היא היתה. לביסוס טענתו זו התמך מר רודה על הדברים שנאמרו בהולסברי, דיני אנגליה, מהדורה רביעית, כרך 11, סעיף 34, ע'

30, 31 וכן על מה שנאמר בספר של L.R. LEIGH:

THE CRIMINAL LIABILITY OF CORPORATIONS IN, ENGLISH LAW, בע' 138. עיינו באסמכתאות הנ"ל ולא מצאנו בהן דבר שיש בו כדי לבסס את טענת מר רודה. אכן, ישנם מקרים שהמחוקק, על-ידי הוראה מפורשת, מטיל על מנהל אחריות פלילית עבור עבירות שבוצעו על-ידי החברה שבניהולו. בדרך-כלל אחריות כזאת אינה מוחלטת אלא המנהל יכול להשתחרר ממנה אם הוא מראה שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע ביצוע העבירה. הוראה כזו מצויה בסעיף 53(ה) של החוק הנ"ל שבו נאמר: נ:

"(ה) נעברה עבירה מהמפורטות בסעיף זה על ידי תאגיד, אחראים בפלילים גם מנהלי התאגיד, חוץ ממנהל שהוכיח שנקט כל האמצעים הסבירים כדי למנוע את העבירה."

הוראה דומה בענין אחריות מנהל ניתן למצוא בחוקים רבים (לדוגמה סעיף 224א של פקודת מס הכנסה, סעיף 106(5) לפקודת החברות, סעיף 222 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970). גם באנגליה ישנם מקרים לא מעטים של הוראות כאלה והן קובצו בספרו של PART GLANVILLE WILLIAMS, CRIMINAL LAW, GENERAL, מהדורה שניה, ע' 866-869.

אולם בהעדר הוראה מפורשת המטילה אחריות על מנהל אין המנהל אחראי בעד עבירות שבוצעו על-ידי החברה, אם הוא לא היה צד לאותן העבירות. בענין זה נאמר בספרו הנ"ל של גלנוויל ויליאמס (בע' 866-865): ב:

"כאשר מרשיעים חברה עבור מעשה של עובד או פקיד שלה, ניתן להרשיע את אותו העובד או הפקיד אם הוא מבצע כשותף בדרגה ראשונה או מסייע בהתאם לנסיבות. אולם פקיד של החברה (אפילו מנהל) איננו בתור שכזה אחראי בעד המעשים של עובדי החברה; לפי המשפט המקובל הוא גם איננו אחראי בעד

העבירה של החברה על-ידי, השלמה' (ACQUIESCENCE), מהכרח להראות שהוא באופן אישי השתתף במעשים האסורים."

המלומד GOWER אומר בספרו על דיני חברות (מהדורה 3, בע' 148) את הדברים הבאים בענין אחריות מנהלים בעד עביות החברה:

"בשנים אחרונות אנו רואים התפתחות נוספת שלפיה הכלל שמעשי המנהלים נחשבים כמעשי החברה, מיושם למעשה בצורה הטובה, באופן שפעולות החברה נחשבות כפעולות המנהלים. הרבה חוקים חדשים ותקנות קובעים שאם עבירה נעשתה על-ידי החברה, כל מנהל או פקיד אשר מעורב בה יהיה אשם בעבירה ולעתים קרובות הנטל הוא עליו להוכיח שהעבירה נעשתה בלי הסכמתו או שהוא השתמש בשקידה נאותה כדי למנוע את ביצועה."

ברור מהאמור לעיל שרק במקרה שהמחוקק קבע זאת, ניתן להטיל אחריות פלילית של מנהל בעד עבירות שביצעה החברה ושהמנהל לא היה צד להן. אין איפוא להתפלא שמר רודה לא הצליח להביא לפנינו אף תקדים אחד לביסוס טענתו המרחיקת-לכת הנ"ל. מר רודה הפנה את תשומת-לבנו לדברי הנשיא אגרנט ב-[ע"פ 515/75](#), [1], בע' 697, אולם הדברים שנאמרו שם אינם נוגעים לענין שלפנינו, כי שם מדובר היה על כך, שידיעת מנהלי החברה על קיום חשבון מסויים כמוה כידיעת החברה, אך מכאן ועד קבלת טענת הפרקליט המלומד הדרך רחוקה. כן הזמין אותנו מר רודה ללמוד גזירה שווה מהוראת [סעיף 31](#) של החוק הנ"ל שלפיה "מי שחתם על תשקיף לפי סעיף 22 אחראי כלפי מי שרכש מן המציע ניירות ערך בהתאם לתשקיף לנזק שנגרם לו מחמת שהיה בתשקיף פרט מטעה". אולם אין ללמוד מהוראה מיוחדת זו דבר על הענין שלפנינו, הן מכיון שמדובר בה באחריות אזרחית של מנהלים, והן מכיון שכלל ידוע הוא ש"אין עונשין מן הדין" (היינו על-פי קל-וחומר) ובוודאי שאין להעניש על-פי גזירה שווה.

9. מהטעמים הנ"ל אנו דוחים את הערעור של המדינה. לפי הודעת סניגורו של המשיב מתבטל הערעור של המשיב.

23. ע"פ 5389-01 מועצה אזורית לב השרון נ' מדינת ישראל

מיני-רציו:

עונשין – היקף החזקה בס' 14 [לחוק למניעת מפגעים](#)

דעת הרוב פסקה, כי הרציונל העומד ביסוד הס' הוא הטלת חובה על כל מי שבידיו הכוח למנוע את ביצוע העבירה, במטרה להמריץ אותו לנקוט באמצעי הזהירות הדרושים.

יש לפרש את ס' 14 על פי תכלית החוק ובאופן מצמצם, כך שיכלול רק אותם בעלי התפקידים הקשורים בתחום שבו בוצעה העבירה. למועצה מקומית זיקת פיקוח ישירה על האתרים לסילוק פסולת שבתחומה וכך גם לוועדים מקומיים, מקום בו המועצה לא נטלה על עצמה סמכויות אלה. כאן, נטלה על עצמה המועצה את סמכות הפיקוח, אך אין די בסמכות המנהלית הכללית כדי לבסס אחריות פלילית בגין עבירות שבוצעו באתר שמקים כ יישוב בתחומה. במקרה זה, המועצה אמנם לא נענתה לדרישת הכפר לממן החזקה ראויה של האתר, מכוח דמי הארנונה שהיא גובה, אך אין די בכך כדי להצדיק חיובה בדין פלילי.

לדעת המיעוט, שאלת עוצמת הפיקוח והשליטה שהיו למועצה היא שאלה שבעובדה, שהממצאים לגביה נקבעו ע"י הערכאה הדיונית ואין להתערב בהם. מעשה הקמתו והחזקתו של אתר לסילוק פסולת הוא מורכב ויקר ומחייב מימון שוטף. הארנונה במועצות אזוריות משתלמת למועצה ולא לוועדים המקומיים והנחה מובנית היא בחלוקת המשאבים, כי בהוצאות החזקת אתר פסולת תישא המועצה. בפועל, המועצה אף היתה מעורבת בהפעלת אתר הפסולת ובמימונו. הועד כלל לא יכול היה לפנות לרשויות בבקשת סיוע, שכן תקציבי המדינה הועברו אך למועצה. ברור, כי אין הכפר מסוגל לשאת בעצמו בהחזקת האתר. בעניין זה, היה הכפר תלוי תלות מוחלטת במועצה ועל כן, יש להטיל עליה את האחריות.

ניתנה רשות לערער על פסק-דין זה. בערעור טענו המבקשים, כי מטרת [החוק למניעת מפגעים](#) אינה להפוך מחדל באי-הפעלת סמכויות מנהליות לעבירה פלילית, כי אם להשית אחריות פלילית

ואזרחית על האחראים להיווצרות המפגעים עצמם; וכי סעיף 14 לחוק למניעת מפגעים מטרתו למנוע מצב, שבו בעלים של שטח או בעל זכות החזקה או השימוש בו, אשר לו זיקה ממשית למפגע, יבקש להתחמק מאחריותו למעשיו, בטענה שלא הוא זה שגרם למפגע. המבקשים הוסיפו וטענו, כי אתר הפסולת הוקם על-ידי הכפר, במסגרת שטחו המוניציפאלי ולשימושם הבלעדי של תושביו; כי למועצה אין כל זיקה לאתר, היא לא הקימה אותו ואינה מפעילה אותו, ואף אין הוא מצוי במקרקעין שבבעלותה או בהחזקתה; וכי סמכותה המנהלית של המועצה אינה בבחינת "שליטה" ו"פיקוח", הנדרשים בסעיף 14 לחוק למניעת מפגעים, שכן המועצה חולשת על 19 יישובים שונים, הפרושים על-פני שטח גדול מאוד, וכל יישוב מתנהל על-ידי ועד מקומי, שלו כל הסמכויות הנתונות למועצה האזורית. לבסוף טענו המבקשים, כי פרשנותו של בית-המשפט המחוזי בעניין סעיף 14 לחוק למניעת מפגעים, לפיה קיומה של סמכות מנהלית עונה על דרישת השליטה והפיקוח, פוגעת פגיעה חמורה בעקרון החוקיות ולפיו אין עונשין אלא על-פי חוק; וכי על-פי אותו הגיון ואותה הנמקה משפטית ניתן להאשים בעבירה על התקנות למניעת מפגעים גם את משרדי הממשלה, פקידיה ואף את שריה, האחראים על הרשויות המקומיות ועל מניעתם של מפגעים.

24. ע"פ 8729-20 יוסף כהן נ' מדינת ישראל

המערער הורשע בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה ובעבירות של שיבוש מהלכי משפט והשמדת ראיה. ההרשעה בעבירת ההפקרה התבססה על נדבך עובדתי לפיו המערער לא מסר לשוטרים את פרטיו וסיפר להם על היותו הנהג שמעורב בתאונה. הנדבך המשפטי הוא האופן שבו פירש בימ"ש קמא את עבירת ההפקרה שהתבססה על כך שלפי הפסיקה, עבירת ההפקרה לא נועדה רק להבטיח כי נפגע תאונה יזכה לעזרה המידית והאפקטיבית ביותר לאחר התאונה, אלא יש לה תכליות נוספות: אחת, למנוע מנהג מלהתחמק מאחריותו לתאונה. שנייה, להקל על יכולתן של רשויות אכיפת החוק לברר כיצד נגרמה התאונה ומי אחראי לה. תכליות המשנה הן שהובילו את בימ"ש קמא לקבוע כי המערער עבר עבירת הפקרה בכך שלא סיפר לחוקרי המשטרה או לגורם אחר על מעורבותו בתאונה, עקב רצונו לחמוק מאחריות שהוא סבר שתוטל עליו. מכאן הערעור.

בית המשפט העליון (מפי המשנה לנשיאה (בדימ') הנדל ובהסכמת השופטים ברון וקרא) קיבל את הערעור בחלקו ופסק כי:

לענייננו רלבנטי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה העוסק במקרה שבו נהג היה מעורב בתאונה שבה נפגע אדם וכתוצאה מהתאונה נחבל הנפגע חבלה חמורה או נהרג. הואיל והסעיף "שותק" ביחס ליסוד הנפשי של העבירה, מדובר בעבירת מחשבה פלילית, דהיינו נדרשת מודעות של הנאשם ליסוד העובדתי של העבירה. ס"ק (ג) מחייב את הנהג המעורב בתאונה, תוך הפניה לסעיף (ב), "לעצור במקום התאונה כדי לעמוד את תוצאותיה ולהזעיק עזרה". השאלה היא האם הסעיף מחייב את נהג הרכב למסור לחוקרי המשטרה את פרטיו ולספר להם על מעורבותו בתאונה, גם במקרים שבהם פעל כראוי עד להגעת כוחות משטרה ורפואה. לפי קביעות בימ"ש קמא, עד לשלב שבו עזב המערער את מקום התאונה לא מיוחס פגם כלשהו למעשיו. מוקד הרשעתו מצוי בעזיבת זירת התאונה מבלי שמסר לחוקרי המשטרה את פרטיו וסיפר להם על מעורבותו בה.

עבירת ההפקרה מטילה, לפי לשונה, שתי חובות מצטברות על נהג רכב: חובה לעצור במקום התאונה (או קרוב לו ככל האפשר) כדי לעמוד על תוצאותיה; חובה להזעיק עזרה.

אשר לחובה שעניינה עצירה ועמידה על תוצאות התאונה. מבחינה לשונית "עצירה" היא לאו דווקא "טכנית" או "קינטית" (דהיינו עצירה לשם עצירה, שאינה מלוות בכל פעולה נוספת), אלא נדרשת עצירה בעלת זיקה לתאונה ולנפגע. אך אין לקבוע שהדיבר "עצירה כדי לעמוד על תוצאות התאונה" יכול להתפרש גם כחובה למסור מידע לחוקרי המשטרה. לא ניתן לפרש את הלשון כדרישה פוזיטיבית לשתף פעולה עם חקירת המקרה לאחר הגעת כל הכוחות לזירה וביצוע הפעולות הנדרשות. הלשון דורשת לעצור, להתבונן ולתת את הדעת ולא לבצע פעולות שונות. דברים אלה מתיישבים היטב גם עם תכלית דרישת העצירה – מתן סיוע. לשם מתן סיוע על הנהג המעורב לעצור, להתבונן ולהתעניין. העצירה של המערער הייתה ארוכה ו"תכליתית". במהלכה המערער "עמד על תוצאות התאונה": ניגש למקום התאונה, שוחח עם העדים, ונכח במקום בעת שהוזעקו ושהגיעו

כוחות הצלה משלושה סוגים, ש"בודדו" את הזירה והגישו טיפול רפואי. לא ניתן לומר כי המערער לא עצר כדי לעמוד על תוצאות התאונה, או כי עצירתו לאו עזירה היא.

אשר לחובה של הזעקת עזרה, לא ניתן לפרש את המונח "עזרה" ככולל, מבחינה לשונית, גם חובה לשתף פעולה עם חוקרי המשטרה. העזרה שבה מדובר היא עזרה במניעת נזק לנפגע התאונה, ולא עזרה לרשויות החקירה בפענוח האירוע. לשון סעיף 64א לפקודה אינה נושאת חובה עצמאית של נאשם למסור לגופי החקירה מידע על מעורבותו בתאונה.

התכלית המרכזית של עבירת ההפקרה היא מתן סיוע מהיר ואפקטיבי ביותר לנפגע בתאונת דרכים. תכליות משנה – מניעה מנהג מלהתחמק מאחריותו לתאונה; הקלה על יכולתן של רשויות אכיפת החוק לברר כיצד נגרמה תאונת הדרכים ומי אחראי לה – לא נזכרות בחוק, בדברי ההסבר או בהליכי החקירה, ואינן מתיישבות עם מכלול דברי החקירה הרלוונטיים. לפיכך, אין לפרש את סעיף 64א לפקודה כמטיל חובה עצמאית לשתף פעולה עם חוקרי המשטרה.

במקרה זה המערער עצר קרוב ככל האפשר למקום התאונה, עמד על תוצאותיה, ושהה בזירה דקות לא מעטות בעת שכבר פעלו בה כוחות הצלה ובטחון מסוגים שונים. לא נטען כי הייתה עזרה שהיה יכול להושיט לנפגעת בשלב שבו עזב את הזירה. הבסיס היחיד להרשעה בעבירת ההפקרה הוא עזיבת הזירה טרם דיווח לחוקרי המשטרה על המעורבות בתאונה. ברם, סעיף 64א אינו מטיל על נהג חובה עצמאית לשתף פעולה עם חוקרי המשטרה. לפיכך יש לזכות את המערער מעבירה זו. עם זאת, העובדות שבהן הורשע המערער מגלות את אשמתו בעבירה לפי תקנות 144(א)(1), 144(א)(3) ו-144(ב) לתקנות התעבורה, בכך שנסע ממקום התאונה ללא רשות של שוטר לעשות כן, ובכך שלא מסר לאף גורם בזירת התאונה את פרטיו. מבינת סדרי הדין, מקרה זה מתאים לשימוש בסמכות הקבועה בסעיף 216 לחסד"פ בדבר הרשעה בעבירה אחרת; הערעור נגד ההרשעה בעבירות של שיבוש מהלכי משפט והשמדת ראיה נדחה, שכן מעשי המערער מלמדים, מעבר לספק סביר, כי התכוון להעלים את הראיות ולשבש את החקירה, במגמה להקטין את ההסתברות לכך שתוטל עליו אחריות בגין התאונה שבה היה מעורב; התיק יוחזר לערכאה קמא לשם שמיעת טיעונים לעונש ומתן גזר דין חדש.

לענייננו, ולנוכח הדיון דלעיל, אפתח בעקרון החוקיות בדין הישראלי, שנשען על [סעיף 1 לחוק העונשין](#): "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו". נדמה כי יש שני מקורות בסיסיים במשפט העברי שרלוונטיים בהקשר זה. האחד, אין ענישה בלא התראה (תלמוד בבלי, סנהדרין מ, ע"ב). השני הוא "אין עונשין מן הדין" – מכוח קל וחומר כשהעבירה אינה מפורשת בתורה (תלמוד בבלי, מכות ה, ע"ב).

הכלל השני הוא אין עונשין מן הדין, דהיינו מכוח היסק על דרך "קל וחומר". במובן זה, קל וחומר הוא היסק שמדגים באופן מובהק סברה והגיון, להבדיל מכלי פרשני מבוסס ועצמאי במשפט העברי. על פי כלל זה, אם התורה מטילה בצורה מפורשת עונש בגין עבירה מסוימת – לא ניתן להטיל מכוח הוראה זו עונש בגין התנהגות שלא נאסרה, מכוח הטענה שאם ניתן להעניש בגין ההתנהגות הראשונה, על אחת וכמה וכמה שניתן להעניש בגין ההתנהגות האחרונה והחמורה יותר. יש שרואים בכלל זה ביטוי לעקרון החוקיות במשפט העברי. כדברי השופט זילברג: "אין להשתמש בשיקולי הגיון, אף לא ב'קל וחומר', כדי לענוש מעשה אשר לא כתוב בתורה... הרעיון העתיק ההוא, לא נס ליחו עד היום הזה, ועדיין הוא חי וקיים בשיטות המשפט הנאורות של זמננו. אין השופט חפשי להשתמש בשיקולי ההגיון שלו, על מנת להפוך לדבר אסור את אשר לא נאסר בפירוש על ידי המחוקק" ([ע"פ 53/54 אש"ד נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ח 785, 819 \(1954\)](#)). ראו גם חיים כהן [ה' כהן המשפט 667-664 \(מהד' שנייה, 1999\)](#). וכך עמד על הדברים הרש"ר הירש: "בדיני עונשין, אין להטיל עונש המיוסד רק על היקש הגיוני. אנו רואים כאן שהתורה קובעת את עונשם של עדי השקר, אך בהטלת העונש, בית דין אינו רשאי לנהוג אחרת מפשוטו של מקרא ואין לו רשות להסיק מסקנות על פי היקש הגיוני – אפילו אם הן נראות מובנות מאליהן... הלכה זו היא בעלת חשיבות עליונה לכל מוסד העדות, שעליו מבוססת כל מערכת בתי הדין. הלכה זו מכריזה בשער בת רבים שדין התורה נמסר לבית דינו של האדם, ואין להרחיב את מידת חלותו על פי שיקול דעת אנושי... על בתי הדין לנהל משפט רק כשלוחיו של ה' ורק עד כמה שמגיע ייפוי הכוח שניתן להם" (פירוש רש"ר הירש לספר דברים, יט, יט). ה"מנדט" המחייב של בית הדין במשפט הפלילי העברי משליך

על המנדט של בית המשפט בשיטה הישראלית. השופט רשאי ואף חייב לפרש את הדין, לרבות עבירות מהותיות בחוק העונשין. אך אין הוא רשאי ליצור איסורים חדשים ללא עיגון בחוק.

מן האמור עולה כי יש צורך שהעבירה והעונש יצינו במפורש בטקסט המשפטי. אם אין זה המצב, אין להעניש או לקבוע אחריות.

25. ע"פ 6070-04 ודיע שיח נ' מדינת ישראל

השופט א' רובינשטיין :

א. תיק זה נסב על שאלה משפטית אחת: פירושו של סעיף 57 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, הקובע, לעניין הפעלתו ויישומו של עונש מאסר על תנאי, כי "דינו של עונש מאסר על תנאי שהטיל בית דין צבאי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1958, כדין עונש מאסר על תנאי שהטיל בית משפט, זולת אם סבר בית המשפט שהרשיע בשל העבירה הנוספת, שהעבירה שעליה הטיל בית הדין הצבאי את עונש המאסר על תנאי היתה עבירה צבאית כמשמעותה באותו חוק". מה משמעות "כוח הסברה" של בית המשפט בקביעה מהי "עבירה צבאית" ("סבר בית המשפט"), אל מול ההגדרות לעניין זה בחוק השיפוט הצבאי גופו?

ב. לנושא זה השלכה ישירה על התיק שלפנינו, שכן בהכרעה בו תלויה השאלה, אם יהא על המערער לרצות שנת מאסר על פי תנאי שהוטל עליו, או שמא זכה מן הנסיבות הפרשניות ויפטר מעונש זה.

26. ע"פ 8199-20 עאוני זיאדאת נ' מדינת ישראל

בימ"ש פסק כי בדין נגזר על המערער עונש מאסר עולם חובה בשל עבירת הרצח בכוונה תחילה של רעייתו המנוחה בעת שהייתה בהריון לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, בנוסחו קודם הרפורמה בעבירות ההמתה (תיקון 137). זאת, נוכח מארג הראיות הנסיבתיות, הודאת המערער בפני אחותו ובן זוגה וגרסת המערער, ומאחר שהרפורמה אינה מהווה דין מקל עבור המערער.

* עונשין – עבירות – רצח בכוונה תחילה

* עונשין – עבירת הרצח – תיקון 137

* עונשין – עבירת הרצח – אכזריות מיוחדת או תוך התעללות גופנית או נפשית בקורבן

* עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: עבירת רצח

ערעור על הכרעת דינו וגזר דינו של בימ"ש המחוזי, בגדרו הורשע המערער בעבירת רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, כהגדרתה בטרם הרפורמה בעבירות ההמתה, של רעייתו המנוחה בעת שהייתה בהריון, וכן בעבירות שיבוש מהלכי משפט ודיעות כוזבות. על המערער נגזר עונש מאסר עולם חובה, לצד ענישה נלווית. בימ"ש קמא הרשיע את המערער על יסוד 3 אדנים: ראיות נסיבתיות, הודאת המערער בפני אחותו ובן זוגה, וגרסת המערער.

בית המשפט העליון (מפי השופט אלרון ובהסכמת השופטים שטיין וכבוב) דחה את הערעור ופסק כי:

לחובת המערער ניצבת מסכת ראיות נסיבתיות מוצקה ביותר, שאינה מותירה ספק בדבר אשמתו ברצח המנוחה. אמנם גופת המנוחה לא התגלתה עד היום, אולם ניתן להרשיע נאשם ברצח אף ללא מציאת גופת הנרצח, ובלבד שעובדת מותו של הקורבן הוכחה כדבעי באמצעות ראיות אחרות. בנדון דנן, אף בהינתן משנה הזהירות שעל בימ"ש לנקוט בהיעדר גופה, מסכת הראיות הנסיבתיות מבססת כדבעי את אשמתו ברצח המנוחה, לא כל שכן בצירוף הודאתו ברצח בפני אחותו ובן זוגה, ושקרי גרסתו שלו. גרסת המערער לוקה בפגמים דיוניים ומהותיים, רצופה באי-התאמות פנימיות וסתירות חיצוניות לראיות האובייקטיביות, ואף מופרכת ומשוללת יסוד; טענות המערער על אודות

מחדלי חקירה שפגעו בהגנתו נדחו. לפיכך, הרשעת המערער ברצח המנוחה בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו קודם הרפורמה בעבירות ההמתה בדין יסודה.

רצח המנוחה בוצע עובר ליום 25.10.2016, משכך הרפורמה בעבירות ההמתה, תיקון 137 לחוק העונשין, חלה על ענייננו רק במקרה שבו היא מהווה דין מקל עם המערער. אילו מעשי המערער ייכנסו בגדרי עבירת הרצח בנסיבות מחמירות (סעיף 301א(א) לחוק), אזי הרפורמה לא תהא דין מקל עבורו. במקרה זה רצח המנוחה בידי המערער בא בשערי רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק שעניינו כי "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית". מדובר במעשה המתה מתוכנן ומחושב אשר אינו תולדה של להט יצרים ספונטאני. חומרה יתרה נודעת למעשי המערער שהופנו כלפי רעייתו המנוחה עת הייתה בהריון. עבירת הרצח בנסיבות מחמירות נבדלת וחמורה מעבירת הרצח "הבסיסית" בכך שהיא מבטאת כי הרוצח פגע במעשיו בערך מוגן נוסף לצד ערך קדושת החיים אשר ניטלו במעשה הרצח.

בפרט, הנסיבה המנויה בסעיף 301א(א)(7) לחוק שעניינה כי "המעשה נעשה באכזריות מיוחדת, או תוך התעללות גופנית או נפשית בקורבן" מתייחסת בעיני המחוקק למקרים בהם "לרצח התלוותה פגיעה נוספת בקורבן, והיא נועדה לבטא את הסלידה החברתית המוגברת כלפי רצח שנעשה תוך התעללות גופנית או נפשית, או באכזריות רבה". במוקד חומרתה של נסיבה זו ניצבים הסבל והאכזריות שנגרמו לקורבן העבירה כך שמעשה הרצח יבחן מנקודת מבטו דרך החוויה שעבר ועוצמת הפגיעה בו ובכבודו. בתוך כך, מלבד הכרה בסבל הפיזי והמוחשי שנגרם לקורבן העבירה, אף סבל נפשי עשוי בנסיבות המתאימות להיכנס בגדרי נסיבה מחמירה זו, כך למשל כאשר הרצח בוצע לנגד עיני ילדי הקורבן, ובעוד הקורבן מודע לכך.

השופט אלרון ציין כי ייתכן שבנסיבות מתאימות, המתה של אישה הרה יכולה לבוא בשערי הנסיבה המחמירה שעניינה 'אכזריות מיוחדת'. במקרה כזה, ככל שהקורבן מודעת להיותה בהריון, הרי שהיא מודעת לכך שבהמתה לא רק נגדעו חייה שלה כי אם גם הריונה. מבלי לנקוט עמדה ביחס לשאלות מוסריות וערכיות כבדות משקל החורגות מגדרי הסוגיות כאן, בכך נעוץ סבל נפשי נוסף לקורבן המסב לה פגיעה נוספת למעשה הרצח כשלעצמו ועולה כדי אכזריות מיוחדת. בענייננו, ניתן ללמוד על הכאב והסבל הנוסף שנגרם למנוחה מכך שההריון והעובר ניצבו במוקד המניע לרצח. לאור כל האמור, בדין נגזר על המערער עונש מאסר עולם חובה בשל עבירת הרצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו קודם הרפורמה בעבירות ההמתה, והיות שהרפורמה אינה מהווה דין מקל עבורו.

השופט כבוב ציין כי על אף שהוא נוטה להסכים כי המתה של אישה הרה יכולה, בנסיבות מיוחדות, לבוא בשערי הנסיבה המחמירה שעניינה 'אכזריות מיוחדת', ראוי כי סוגיה זו תוכרע במפורש על-ידי המחוקק; השופט שטיין ציין כי השאלה האם רצח בנסיבות מחמירות אשר מתבצע 'באכזריות מיוחדת' כולל בתוכו רצח של אישה הרה עלתה לדיון אגב אורחא ואין זה ראוי לקבוע ביחס אליה מסמרות, אך ציין כי לדעתו כל אימת שמדובר ברצח של אישה הרה שנועד, בין היתר, למנוע את הולדת העובר, רצח כזה הוא בגדר "רצח בנסיבות מחמירות" מאחר שיש בו "אכזריות מיוחדת".

זאת, בשל החשיבות המכרעת שיש לעקרון החוקיות בפלילים, כפי שזה בא לידי ביטוי בסעיף 1 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, הקובע כי "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו", וכן בסעיף 3 לחוק העונשין שאוסר על ענישה למפרע. אף לא למותר להזכיר, כי נשמעה דעה כי לעיקרון זה מעמד חוקתי, בגדרי דנ"פ 4603/97 משולם נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 160, 206 (1998); וראו גם: יהודית קרפ "המשפט הפלילי – יאנוס של זכויות האדם: קונסטיטוציונליזציה לאור חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" הפרקליט מב 64, 98 (1995). כידוע, עקרון החוקיות במובנו הפורמלי מבטא את הדרישה כי יסודות העבירה והעונש הצפוי לעובר עליה, ייקבעו בחוק או על פיו (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין 5-4 (כרך א, 1984)). הלא, כפי שכבר נפסק בגדרי ע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 365 (1973):

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: "אין עונשין מן הדין" ... - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין

שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות. דברים מן המושכלות הראשונים הם, ואין צורך להאריך" (שם, בעמוד 371).

3. ודוק. לא נעלם מעיני כי אין זה נכון, או מעשי, לדרוש מן המחוקק, עת הוא מבקש להגשים אינטרס או להגן על ערך מסוים, לנקוב בכל אחד ואחד ממגוון המצבים בהם עשוי הערך המוגן ללבוש צורה, או לבוא לידי ביטוי. שהרי, משכך מסתפק המחוקק בקביעתה של נורמה, על דרך ניסוח הוראה כללית, ומותיר לבית המשפט את מלאכת פרשנותה, תוך התאמתה לסיטואציה פלונית או אלמונית. תובנה זו, של דרך פעולת המחוקק, מצדיקה התחקות אחר תכלית החקיקה שחורגת מעבר למובנה הפשוט של לשון החוק (ראו: אהרון ברק שיקול דעת שיפוט 58-71 (1987); אהרון ברק פרשנות תכליתית במשפט 273-359 (2003)).

ברם, עת קראתי את דבריו הנכוחים של חברי, תהיתי האם נכון הדבר, מקום בו מדובר בנסיבה אשר צובעת את המעשה כדי רצח בנסיבות מחמירות, על כל המשתמע מכך, כי ההיגיון, או שמא המצפון או הרגש, הם אשר יגדירו, לאחר המעשה, את אופיו הפלילי? לאחר שהפכתי בדברים, חוששני כי הדבר אינו מתיישב, בסוגיה דנן, עם הכלל ש"אין עונשין אלא אם כן מזהירין" (סנהדרין, נו ב); שמצא ביטוי בשיטתנו המשפטית בכלל המוכר כעקרון החוקיות.

27. רע"פ 20-6477 ניסו שחם נ' מדינת ישראל

בימ"ש פסק, בדעת רוב, כי ניתן להרשיע נאשם בעבירה של מרמה והפרת אמונים של עובד ציבור בשל דפוס התנהגות חוזר ונשנה שנהג בו, אף אם כל מעשה ומעשה שביצע, כשלעצמו, אינו מגבש עבירה פלילית, וכינה זאת בשם "תזת הצבירה"; נוכח האמור דעת הרוב בחנה את התנהגות המבקש, אשר שירת בתפקידים בכירים במשטרה, כמכלול אחד במסגרת "תזת הצבירה" וקבעה כי התנהגותו נכללת בגדר העבירה של הפרת אמונים.

בקשת רשות ערעור שעניינה בשאלה האם ניתן להרשיע נאשם בעבירת מרמה והפרת אמונים של עובד ציבור בשל דפוס התנהגות חוזר ונשנה שנהג בו, אף אם כל מעשה ומעשה שביצע, כשלעצמו, אינו מגבש עבירה פלילית. הבקשה נדונה על רקע כתב אישום שהוגש נגד המבקש, אשר כיהן בתפקידים בכירים במשטרת ישראל, המייחס לו עבירת מרמה והפרת אמונים ושלוש עבירות מין בשמונה פרשות. העבירות בוצעו כלפי שוטרות הכפופות למבקש, שהמבקש טיפל בעניינן, חרף ניגוד עניינים בו היה מצוי בשל קשרים אינטימיים שניהל עימן בהסכמתן. המבקש הורשע בביצוע עבירה של מרמה והפרת אמונים, בעבירה של מעשה מגונה ובעבירה של הטרדה מינית. על המבקש הושתו 10 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית.

בית המשפט העליון (מפי המשנה לנשיאה הנדל ובהסכמת השופטת וילנר, בניגוד לדעתו החולקת של השופט אלרון) נתן רשות ערעור, דחה את הערעור ופסק כי:

המשנה לנשיאה הנדל דן באפשרות שלפיה מספר מעשים שאינם חוצים כשלעצמם את הרף הפלילי ייצברו לכדי מכלול אחד שיהווה עבירה של הפרת אמונים, אותה כינו הצדדים - "תזת הצבירה". הדיון נוגע להחלת תזת הצבירה בעניינו של המבקש בהנחה שכל מעשה המרכיב את התנהגות המבקש, כשלעצמו, אינו מגבש עבירה פלילית. הפסיקה הכירה בכך שהתנהגות של עובד הציבור יכולה לגבש עבירה של הפרת אמונים, מבלי שיש צורך לבחון את פלילותו של כל מעשה שבוצע במסגרתה, ותוך התייחסות להצטברות המעשים השונים; האפשרות לבסס את העבירה על מצבור מעשים כזה כאשר כל מעשה לבדו אינו חוצה את הרף הפלילי נלמדת בהיקש גם מהפסיקה הנוגעת לעבירת ההתעללות, ובעיקר מתחייבת מן התכלית של עבירת הפרת האמונים ומהפירוש שניתן ליסודותיה בפסיקה. בהקשר זה, סדרה מסוימת של מעשים תיחשב כמכלול אחד, כאשר קיבוץ המעשים מגלה דבר-מה שלא נלמד בהסתכלות על כל מעשה לבדו, ואשר יש לו חשיבות מבחינת הערכת הפגיעה שנגרמה לערכים המוגנים על ידי העבירה. קיבוץ כזה יכול שיעשה לא רק לגבי מעשים הקשורים זה לזה בדרך של "תכנית עבריינית" אחת, אלא גם כאשר מדובר בדפוס של חזרה על מעשים פסולים דומים לאורך זמן.

האפשרות להשקיף על דפוס התנהגות כאמור כעל מעשה הפרת אמונים, מתיישבת עם המבחנים שהותוו בפסיקה לצורך ההבחנה בין התנהגות פסולה שאינה פלילית, ובין התנהגות כזו הנופלת בגדר העבירה. כך, מקום שמבחנים אלה מיועדים לחפש "פן מחמיר נוסף" ההופך את ההתנהגות הפסולה לכזו שחוצה את הרף הפלילי, וזאת בין היתר בהתחשב בחזרה על המעשה הפסול ובהתמשכות ההתנהגות על פני זמן. במובן הזה, תזת הצבירה אינה מרחיבה את גבולות העבירה הקיימים, ועל אף היותה מבוססת על הגדרות כלליות, אין בטענה לגבי עקרון החוקיות כדי לשלול את השימוש בה. יחד עם זאת, לא כל דפוס התנהגות של חזרה על מעשים פסולים לאורך זמן יגבש בהכרח עבירה של הפרת אמונים. השאלה בכל מקרה היא האם הדפוס, כמכלול, טומן בחובו "פן מחמיר נוסף", דהיינו פוגע באופן מהותי בערכים המוגנים על ידי העבירה. המענה לשאלה זו ייגזר לפי כלל נסיבות העניין, כאשר ניתן למנות, באופן לא ממצה, שלושה מבחני עזר: חומרת המעשה הבודד; כמות המעשים הפסולים שביצע עובד הציבור; פריסת המעשים בזמן. מעבר לכך, ההערכה של דפוס התנהגות חוזר כמכלול אינה פוטרת את בימ"ש מבחינה מדוקדקת של המסכת הראייתית. ההסתכלות על האירוע ממעוף הציפור בלבד, מבלי להבין קודם את המצב העובדתי על בוריו ביחס לכל חלק, עלולה להוביל למסקנות שגויות בנוגע למכלול. על בימ"ש לעבוד בצורה יסודית תוך שהוא קובע תחילה ממצאים עובדתיים ובמידת הצורך משפטיים ביחס לכל מעשה המרכיב את ההתנהגות הכוללת. רק לאחר מכן תועבר ההתנהגות כולה במסגרת המבחנים שהותוו בדין ובפסיקה, במטרה לקבוע האם המכלול חוצה את הרף הפלילי או לאו. ודוק, לא ניתן לצבור במסגרת תזת הצבירה מעשים שחלה עליהם התיישנות.

המשנה לנשיאה פירט את הקביעות העובדתיות ביחס לכל אחת מהפרשיות שבגינן הורשע המבקש בצינו כי המסכת העובדתית מלמדת על ניסיון שיטתי של המבקש ליצור קשרים אינטימיים אסורים עם שוטרות הכפופות לו. דפוס ההתנהגות הפסול של המבקש כולל שני שלבים, השזורים זה בזה. בשלב הראשון, מדובר על קיום יחסים אינטימיים אסורים עם כפיפות, באופן שקולע את המבקש למצב מובנה של ניגוד עניינים. בשלב השני, מדובר על טיפול בבקשותיהן האישיות של אותן כפיפות, חרף ההימצאות בניגוד עניינים. כאשר התנהגות זו על שני שלביה נבחנת בכללותה על-פי המבחנים שנקבעו בדין ובפסיקה, היא מגבשת באופן מובהק עבירה פלילית של הפרת אמונים.

בעניין שבס נקבע כי התנהגות של עובד ציבור במצב של ניגוד עניינים, תחצה את הרף הפלילי בהתקיים פן מחמיר נוסף המתבטא בפגיעה מהותית באחד או יותר מן הערכים המוגנים על ידי העבירה. בהקשר זה הותוו שלושה מבחני עזר: עוצמת ניגוד העניינים; קיומה ומידתה של סטייה מן השורה; בחינת רום מעמדו והשפעתו של עובד הציבור בארגון. בחינת התנהגות המבקש כמכלול אחד במסגרת תזת הצבירה משקפת פגיעה משמעותית בערכים המוגנים. האינטרס האישי של המבקש בשוטרות, במיוחד לאור קיומו של מעטה סוד על הקשרים האסורים, היה בעוצמה חזקה. התנהגות המבקש כללה היבטים חמורים שונים, כגון משך ניגוד העניינים, האקטיביות של הפעולות, וחשיבות הבקשות לשוטרות הכפופות לו. מעמדו של המבקש במשטרה היה בכיר ביותר, וכוח השפעתו היה גדול. לאור כל זאת, גם אם כל פעולה בניגוד עניינים שביצע המבקש אינה טומנת בחובה "פן מחמיר נוסף", פן מחמיר זה מתקיים כאשר מביטים על דפוס ההתנהגות כולו בביצוע הפעולות. במיוחד כאשר דפוס זה מגיע בהמשך לשלב הקודם של קיום קשרים אינטימיים אסורים עם כפיפות. לפיכך, יש להותיר על כנה את הרשעת המבקש בעבירה של הפרת אמונים, וזאת אף שקשרים מיניים ופעולות שנטען שבוצעו בניגוד עניינים בפרשיות שעליהן חלה התיישנות, אינם חלק מהמצבור העומד בבסיס ההרשעה; מקום שלא ניתנה רשות ערעור בנוגע לעונש, אין להתערב בעונש שנקבע.

עקרון החוקיות הוכר כמובן בספרות ובפסיקה גם קודם לחקיקתו של סעיף זה במסגרת תיקון 39 לחוק העונשין, בשנת 1994. כך למשל בהחיר השופט ח' כהן בע"פ 205/73 רוס נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 365 (1973), כי:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נ"ד, ע"א, ועוד) — לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות" (שם, בעמ' 372).

כך גם כתב פרופ' ש"ז פלר, כי "עקרון יסוד, ראשון במעלה, בדיני העונשין של מדינת שלטון החוק הוא עקרון החוקיות: אין עבירה ואין עונש אלא על פי חוק שעמד בתקפו בעת עשיית העבירה ושחל עליה גם מבחינת מקום עשייתה"; וכי מימוש עקרון זה מותנה ב"הגדרה מפורטת של האיסור, כדי שהציבור יידע באורח המדויק ביותר אילו הם דפוסים ההתנהגות שעליו להימנע מהם, תוך ביטחון שכל התנהגות אחרת היא מותרת מבחינת דיני העונשין" (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך א, 14, 19 (1984)).

הנה כי כן, עקרון החוקיות מחייב קביעתן של נורמות ברורות ומפורשות: התנהגות שהמחוקק ראה בה התנהגות פסולה – נאסרה במפורש על פי חוק; ואילו התנהגות שלא נאסרה במפורש – מותרת.

לנוכח הנחת מוצא זו, ברור כי יש קושי ממשי לאמץ את תזת הצבירה, שכן על פיה מספר פעולות שביצע אדם, שאינן אסורות על פי דין, עלולות להתברר בדיעבד ביום מן הימים כמעשה פלילי. תוצאה זו אינה עולה בקנה אחד עם עקרון החוקיות, שהוא כאמור ראש וראשון לדין הפלילי, והיא סותרת במובהק את התכלית של הגנה על הפרט מפני קביעות שרירותיות של רשויות החקירה והתביעה, באופן שאינו מאפשר לו לכלכל מראש את צעדיו בהתאם לנורמות ברורות וידועות.

ע"פ 5955-22 מדינת ישראל נ' שאול אלוביץ'

ערעור על החלטת בימ"ש המחוזי בה התקבלה טענה מקדמית שהעלו המשיבים ובוטלו שני אישומים נגדם, מן הטעם שעובדות כתב האישום באישומים אלה אינן מגלות עבירה.

במוקד האישומים התנהלות הקשורה לשתי עסקאות בהן התקשרה חברת בזק: עסקת בזק-יס ועסקת יס-חלל תקשורת. העסקאות הוגדרו כעסקאות בין חברה ציבורית לבין חברות שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, נוכח שליטתו של משיב 1 בחברות אלה ונוכח היותו דירקטור בייס ובחלל תקשורת. גם משיבים 2-3, שניהנו כדירקטורים בבזק, היו בעלי עניין אישי בעסקאות. על רקע העניין האישי של משיבים 1-3, החליט דירקטוריון בזק לגבי כל אחת מהעסקאות להקים ועדה מיוחדת בלתי תלויה שתוסמך לבחון חלופות להתקשרויות ולנהל את המשא ומתן בשם בזק, על מנת להבטיח קיומו של הליך תחרותי ובלתי תלוי בביצוע העסקאות. משיב 4 שימשה כמזכירת הוועדות. במרכז האישומים עמדה התנהלות הקשורה ל"הדלפת" מידע וחומרים מתוך דיוני הוועדות המיוחדות, ללא ידיעת הוועדות, למשיבים 1-3. בגין המעשים הללו יוחסו למשיבים 1-4 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות; מרמה והפרת אמונים בתאגיד; ועבירות דיווח לפי חוק ניירות ערך.

בית המשפט העליון (מפי השופט מיןץ ובהסכמת השופטים עמית ו-וילנר) קיבל את הערעור ופסק כי:

החלטה על ביטול אישומים היא החלטת ביניים שאין לגביה זכות ערעור, והדרך להשיג עליה היא בערעור על פסק הדין הסופי; עתירה לבג"ץ איננה יכולה לשמש "מסלול עוקף" לתקיפת החלטת ביניים בהליך פלילי; חרף האמור, מדובר בנסיבות מיוחדות וחריגות, המצדיקות הכרעה לגופו של עניין, מבלי לשנות מהקביעות העקרוניות בדבר דרך ההשגה שבה יש לילך, בהחלטות מסוג זה במקרים אחרים.

לגופו של עניין, עיקר החלטת בימ"ש קמא נסוב על הקביעה כי לא הוצג מקור נורמטיבי לקיומה של חובת סודיות החולשת על עבודת הוועדות המיוחדות, ומכאן נסללה דרכו למסקנה כי אין במעשי המשיבים משום הפרה של נורמה פלילית. בימ"ש העליון סבר אחרת. נקודת המוצא היא כי קבלת טענה מקדמית לפי סעיף 149(4) לחסד"פ תיעשה רק במקרה מובהק בו אין היתכנות להרשעת הנאשם בעבירה המיוחסת לו. בענייננו, אין מדובר במצב שבו ניתן לומר באופן מובהק, ללא ברור ראיתי, כי גם אם יודו המשיבים בעובדות כתב האישום, לא יהיה בסיס להרשעתם בעבירות המיוחסות להם.

השאלה אם במקרה זה הופר מצג של סודיות ביחס לדיוני הוועדה, בהתחשב בין היתר באופייה ותכליתה של הוועדה ובנסיבות המקרה הקונקרטי, היא שאלה שהתשובה לה מורכבת מהיבטים נורמטיביים ועובדתיים. בהינתן העובדה שהקמת ועדה מיוחדת נועדה להתמודד עם ניגוד העניינים הטמון בעסקה עם בעל שליטה ובעלי עניין, על רקע המנגנונים הקבועים בדין האזרחי ביחס לעסקאות כאלו ובנוסף להם, יש בסיס לסברה כי חלק ממאפייניה הגרעיניים של ועדה מיוחדת כזו כולל אלמנט של הפרדה ברורה מבעלי העניין. עם זאת, השאלה אם אכן כך היה במקרה הנתון, כלומר האם הוכחה חובת סודיות שיש בכוחה לבסס "מרמה" בדין הפלילי, היא שאלה שהתשובה לה צריכה להינתן בהתחשב בתמונה העובדתית המלאה שתתברר, ובכלל זה ביחס למצגים שהוצגו ביחס לעבודת הוועדה ולהתנהלות בעלי העניין אליהם נמסר המידע.

כתב האישום מפרט עובדות רבות, שאם יוכחו, יש בכוחן להביא למסקנה כי הופר על ידי המשיבים מצג ברור של סודיות. שכן, לפי עובדות כתב האישום מדובר בהעברת מידע חסוי מתוך ועדה שהוקמה על רקע העניין האישי שהיה לבעלי העניין בעסקאות, חרף מצגים שונים מהם משתמע כי המידע לא היה אמור להגיע לידיהם, תוך הסתרת העברת המידע לידיהם וכאשר מדובר במידע שהיה בו כדי להקנות יתרון תחרותי לגורמים המצויים בצד השני למשא ומתן. בהינתן האמור, נראה שמדובר בפעילות שעשויה לעלות לכדי עבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד. זאת, ביחס לרקע הרלוונטי להקמת הוועדה, שהוא ניגוד העניינים המובנה שבו נתונים בעלי העניין, ולעובדות המפורטות בכתב האישום, כמו גם לאמור בכתב האישום כי נעשה שימוש מעשי במסמכים לצורך השפעה על המשא ומתן שהתנהל באותה עת. זאת, גם בהתחשב בכך שבכתב האישום פורט כי מעשי המשיבים פגעו באינטרסים של בזק בשתי העסקאות, ובכך שבנסיבות המקרה לא ניתן לומר כבר בשלב זה כי לא מתקיים פן מחמיר נוסף.

ביחס לעבירת קבלת דבר במרמה, צוין כי בטרם התבררה התמונה העובדתית המלאה לא ניתן לומר כי לא התקבל במרמה ה"דבר" המפורט בכתב האישום: מידע שהיה גלום בו יתרון תחרותי; והנחת דעתם של מוסדות בזק באשר לאופן עבודת הוועדה והליך ניהול המשא ומתן; ביחס לעבירות הדיווח שבחוק ניירות ערך, מכתב האישום עולה כי תיאור תהליכי אישור העסקה בדוחות העסקה נועד לשקף מצג מסוים לגבי אופן קבלת ההחלטה שהובאה לאישור האסיפה הכללית, כאשר הודגשו האמצעים שנקטו על מנת להפריד את בעלי העניין מהליך קבלת ההחלטות ולדמות הליך של משא ומתן בתנאי שוק. הקביעה כי מדובר בהיבט שאינו מעניינם של בעלי המניות אינה עולה בקנה אחד עם הפירוט האמור לגבי אותם צעדים שנקטו להפרדת בעלי העניין. לאור כל האמור, נפסק כי התיק יוחזר לבימ"ש להמשך בירור ראיתי.

השופט י' עמית:

אני מסכים.

1. שנינו ולמדנו מדבריו של השופט ח' כהן:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נד, עא. ועוד) - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד" (ע"פ 205/73 סטיבן איבן רוס נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 365, 371 (1973)).

דברים אלה מבטאים את עקרון החוקיות שבא לידי ביטוי בפרשנות הדווקנית בפלילים. מכאן טענת המשיבים, שמצאה לה אוזן קשבת בבית משפט קמא, כי לא ניתן לייחס למערערים עבירה שעניינה הפרת חובת סודיות, שעה שלא נקבעה בדין הוראה כזו.

חברי, השופט ד' מינץ, היטיב להסביר מדוע אין לקבל טענה זו, בוודאי לא בשלב זה של הדיון ואוסיף מילים מספר משל עצמי בנושא זה.

2. מכירים אנו חסיונות יציר הפסיקה. איננו מכירים הוראת אי קבילות יציר הפסיקה (יצחק עמית חסיונות ואינטרסים מוגנים – הליכי גילוי ועיון בדין האזרחי והפלילי 413-389 (2021) (להלן: עמית)). ומה הדין לגבי סודיות?

בחקיקה אנו מוצאים עשרות, אם לא מאות, הוראות סודיות. ברם, חובת הסודיות אין מקורה רק בחקיקה והיא נובעת גם מכוח כללי אתיקה או מכוח הסכמה חוזית (עמית, עמ' 408). כך, לדוגמה, מכיר המחוקק בסעיף 82(8) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, כי פגיעה בפרטיות היא "הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע". סעיף 496 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 שכותרתו "גילוי סוד מקצועי" קובע: "המגלה מידע סודי שנמסר לו אגב מקצועו או מלאכתו, שאינו סוד רשמי כמשמעו בסימן ה' לפרק ז', ואינו נדרש לגלותו מכוח הדין, דינו - מאסר ששה חדשים". לפנינו דוגמה לחובת סודיות שמקורה בהסכם מפורש או משתמע בגין מידע שנמסר לאדם אגב עבודתו.

29. ע"פ 205-73 סטיבן איבן רוס נ' מדינת ישראל

פסק-דין

מ"מ הנשיא (זוסמן): זהו ערעור על קביעתו של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו אשר על-פיה המערער הוא בר-הסגרה. בבית-המשפט המחוזי הפדרלי לארצות-הברית, מחוז המזרח של לואיזיאנה, הוגש נגד המערער כתב-אישום, המכיל שני פרטים, לאמור:

"האשמה 1:

כי בין 21 באוגוסט 1972 ו-12 בספטמבר 1972, סטיבן איבן רוס העביר ביודעין דרך גבולות בינלאומיים וגבולות בין-מדינתיים, מפואבלו, מקסיקו דרך ניו-אורליאנס, לואיזיאנה במחוז המזרחי של לואיזיאנה, לבילוקסי, מיסיסיפי, את דיאנה קנדו קריון, שנתפסה, נכלאה. נחטפה, נגזלה, הובלה והוחזקה שלא כחוק על-ידי סטיבן איבן רוס האמור למטרות כופר. כל זאת בניגוד לחלק 18 לקוד של ארצות-הברית. סעיף 1201.

האשמה 2:

כי ב-12 ספטמבר, או בסמוך לכך, בניו-אורליאנס, לואיזיאנה, במחוז המזרחי של לואיזיאנה, סטיבן איבן רוס. מרצון וביודעין, קיבל את הסכום של -105,000 דולר אשר הוא דרש, ואשר נמסר ככופר בקשר לתפיסתה, כליאתה, חטיפתה, גזילתה, הובלתה והחזקתה של דיאנה קנדו קריון, שהוערו דרך גבולות בינלאומיים וגבולות בין-מדינתיים מפואבלו, מקסיקו, דרך ניו-אורליאנס, לואיזיאנה, במחוז המזרחי של לואיזיאנה, לבילוקסי, מיסיסיפי, למטרת החזקתה עבור כופר, בניגוד לחלק 18 לקוד של ארצות-הברית, סעיף 1201, וכי סטיבן איבן רוס ידע באותו זמן כי -

105,000 דולר הנ"ל נמסרו בתור כופר כאמור, כל זאת בניגוד לחלק 18 לקוד של ארצות-הברית, סעיף 1202."

לאחר שהמערער לא התייצב לפני בית-המשפט הנ"ל לדיון באישומים הנ"ל, הוצא נגדו צו-מעצר, אך נתברר שהמערער נמלט ולבסוף נמצא הוא ונעצר במלון שרתון בתל-אביב. משהוגשה בקשה הסגרה על-ידי ממשלת ארצות-הברית, הגיש היועץ המשפטי לממשלה, בעקבות הוראתו של שר המשפטים מכוח סעיף 3 לחוק ההסגרה, תשי"ד-1954, עתירת הסגרה, ולאחר דיון נעתר לו בית-המשפט. מכאן הערעור.

2. לביסוס העתירה הובא לפני בית-המשפט תצהירו של מר רפאל קנדו בניטו, תושב פואבלו שבמקסיקו. וזה סיפורו של המצהיר: המערער מוכר לו משכבר הימים. הוא שימש כמורה בבית-הספר האמריקני בעיר פואבלו, ואף היה שולחו של המצהיר, שהוא עורך-דין לפי מקצועו, בעסקות מקרקעין מסויימות. בשובו הביתה בשעות הערב עם אשתו, ביום 21 באוגוסט 1972, הודיעו

העוזרות למצהיר, כי בתו-בת השנתיים וחצי נחטפה משם על-ידי המערער שהופיע בבית המצהיר כשהוא מזויין באקדח. כעבור שני ימים התקשר המערער עם המצהיר בטלפון והודיעו, כי לבתו לא אונה כל רע וכי תוחזר לו תמורת כופר נפש בסך 105,000 דולר של ארצות-הברית. בשיחה זאת זיהה המצהיר את המערער לפי קולו המוכר לו. המצהיר נדרש להביא את הכסף בשטרות בני 100 דולר למלון פלוני בניו-אורליאנס, לואיזיאנה שבארצות-הברית. המצהיר לא הצליח לגייס את הסכום אשר נדרש ממנו ולכן לא בא למקום שנקבע. למחרת טלפן המערער בשניה כדי להזהיר את המצהיר שאם חפץ הוא לראות את בתו בחיים, עליו להביא את הכופר תוך שלושה ימים. הפעם השיג המצהיר את הכסף ומספרי השטרות נרשמו על-ידי סוכן של משרד החקירות הפדרלי. אלא שמשבא המצהיר למקום המפגש, לא מצא שם קשר עם המערער. ביום 30 באוגוסט היתה למצהיר שיחה טלפונית נוספת עם המערער, והוא נדרש לנסוע באוטובוס לעיר ממפיס שבמדינת טנסי, ולהמתין שם למערער במשך שש שעות, ואם במשך אותו זמן לא ייווצר מגע, עליו לשוב למלון בניו-אורליאנס. המצהיר עשה כדרישתו של המערער, אך חזר מממפיס כלעומת שבא.

בשיחה טלפונית נוספת ביום 1 בספטמבר סירב המצהיר לשלם את הכופר כל עוד לא ישכנעוהו שהילדה בחיים, ולאחר שיחה זו חזר המצהיר לביתו בפואבלו. שם הגיעה אליו קריאה טלפונית נוספת מהמערער ובה ניתן לו גם לדבר

עם בתו. במשך הימים 7 עד 12 בספטמבר טלפן המערער פעמים אחדות לביתו של המצהיר וכיוון אותו למקומות שונים. לבסוף נדרש המצהיר לטייל ברגל ברחובות מסויימים של ניו-אורליאנס, כשסכום הכסף, עטוף בנייר, בידו, ושם, לבסוף, ניגש המערער אליו, במכוניתו, וקיבל ממנו את הכסף. למחרת היום נתגלתה הילדה, בריאה ושלמה, במוטל בעיר בילוקסי במדינת מיסיסיפי, והוחזרה להוריה. כאן חייבים אנו להוסיף, שמשנעצר המערער במלון בישראל, נמצאו ברשותו 385 שטרות בני 100 דולר כל אחד שמספריהם תואמים את הרישום שנעשה על-ידי משרד החקירות הפדרלי.

לפי סעיף (2)2 לחוק ההסגרה, תשי"ד-1954. מותר להסגיר אדם לידי מדינה אחרת רק אם העבירה אשר בה היאשם שם, "היתה עבירה מן העבירות הכלולות בתוספת לחוק זה". אילו נעברה בישראל. העבירות שבהן הואשם המערער ארצות-הברית של אמריקה הן, ראשית, הובלת אדם שנחטף ממדינה אחת למדינה אחרת, ושנית, קבלת כסף ששולם כפדיון נחטפים; וטענת מר קנת מטעם המערער היא שלא זו ולא זו עבירות הן, שאילו נעברו בישראל, היו מן העבירות הכלולות בתוספת לחוק ההסגרה.

כלל גדול הוא בדיני העונשין: "אין עונשין מן הדין" (סנהדרין נ"ד, ע"א).

ועוד) - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות. דברים מן המושכלות הראשונים הם, ואין צורך להאריך. ומאחר ויש אומרים שגם ההסגרה מן ההליכים הפליליים היא (ראה ע"פ 557/71, [1], בע' 247), הוה אמינא שגם לעניין ההסגרה מן הדין הוא להקפיד הקפדה יתרה שלא לראות במעשה פלוני משום עבירה בת-עונש בישראל, אך משום שהמעשה נעשה לעבירה על-פי חוקי מדינה אחרת, כל עוד לא עשה המחוקק הישראלי את אותו המעשה גופו, בלשון ברורה ומפורשת, לעבירה פלילית גם בישראל.

ולא היא: אפילו תאמר שהליכי הסגרה הליכים פליליים הם, על-כל-פנים אין הליכ ההסגרה באים להעניש: באים הם רק "כדי לכפות על הנאשם את קיום חבותו ליתן את הדין" (שם, בע' 245) על מעשה שעשה, ולא כדי להענישו עוד. הכלל הגדול שאמרתי יבוא על תיקונו המלא על-ידי שביט-משפט מוסמך ייווכח, בטרם ירשיע ויעניש, שאותו מעשה עצמו הוא אמנם עבירה פלילית על-פי חוק מפורש מאת המחוקק שאת דברו מבצע בית-המשפט; וכדי שגם בית-המשפט במדינה המסגירה יוכל להיווכח שאמנם לא יורשע ולא יוענש אדם אלא על-פי חוק מפורש כאמור, דין הוא שעל מבקש ההסגרה להוכיח קיומו של החוק ההוא ולהניח דעתו של בית-המשפט שהמעשה שהואשם בו אמנם

מצוי בארבע אמותיו של החוק. ואולם הדרישה הנוספת, שבסעיף [22](#) לחוק ההסגרה, שצריך שהמעשה יהא בו גם משום עבירה לפי החוק השורר בישראל, אין לה ולכלל הגדול שאמרתי ולא

ולדרמן בספרם הנ"ל [28], בעמ' 68). ההלכה הפסוקה עיגנה עוד מקדמת דנא את עקרון החוקיות בהחלת הדין הפלילי.

"כלל גדול הוא בדיני עונשין: 'אין עונשין מן הדין'... לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד" (השופט ח' כהן בע"פ [205/73](#) רוס נ' מדינת ישראל [14], בעמ' 372).